sinema

SAYI: 2009-10 5.5 TL
KKTC Fiyatı: 7 TL
ISSN 1304-5695

TURKUVAZ

ROLAND EMMERICH
KIYAMETİ KOPARIYOR
2012

YAKIN PLANDAKİLER
YASAK BÖLGE 9
ALACAKARANLIK: YENİ AY

SÖYLEŞİLER
ZEKİ DEMİRKUBUZ KISKANMAK
EZEL AKAY 7 KOCALI HÜRMÜZ

HALİT REFİĞ SİNEMASI

3D FIRTINASI
PERDEYE SIĞMAYAN HAYALLER

SMALL BATCH NO.
CERTIFIED BY
SMIRNOFF
BLACK
Small Batch
VODKA
Handcrafted in small batches its smooth taste is equaled only by your own.
Smirnoff Black is skillfully crafted in a 150-year-old copper pot-still, honouring traditional Russian methods to capture the exceptional smoothness.
Clearly Smooth. Clearly Smirnoff.™
Produced in the U
©2009 The Smirnoff C
Drink responsibly.
SMIRNOFF, SMIRNOFF BLACK, CLEARLY SMIRNOFF and associated logos are trademarks of The Smirnoff Co

sinema

İmtiyaz Sahibi
Turkuvaz Gazete Dergi Basım A.Ş adına
Ahmet Çalık

Tüzel Kişi Temsilcisi ve Genel Müdür
Levent Tayla

Genel Müdür Yardımcısı
Yonca Ertürk

Yayın Direktörü
Aslıhan Sarp İşman

Genel Yayın Yönetmeni
Senem İşmen

Yazı İşleri Müdürü
Engin Ertan

Sorumlu Müdür
Yusuf Yazıcıoğlu

Görsel Yönetmen
Selda İbiş Şanlı

Editörler
Müjde Işıl
Ebru Çeliktuğ

Fotoğraf Editörü: Muzaffer Sağlam
İş Geliştirme ve Abone Müdürü: M. Cem Kırmızı
Marka Müdürü: Gözde Güleryüz Türkel
Üretim Planlama Yönetmeni: Nuray Kavuncubaşı
Üretim Planlama Sorumlusu: Ufuk Can

TURKUVAZ GRUBU HİZMETLERİ
Marka ve Pazarlama Grup Başkanı: Sinan Köksal
Kurumsal İletişim Grup Başkanı: Fecir Alptekin
Mali İşler Müdürü: Özgür Sarıışık

REKLAM SATIŞ PAZARLAMA

Turkuvaz Reklam Grup Başkanı: Ümit Önal
Genel Müdür: Rana Karlıdağ
Genel Müdür Yard.(Pazarlama): Aynur Atalık
Genel Müdür Yard. (Satış): Hakan Yonsul
Reklam Müdürü: Rahşan Kürkçü
Rezervasyon
Tel: (0212) 354 33 61/63/65 **Fax:** (0212) 354 33 75
Ankara Bölge Reklam Müdürü: Elif Ezer
Tel: (0312) 292 51 53 **Fax:** (0312) 292 51 43

SİNEMA Dergisi'nin imtiyaz ve yayın hakkı Turkuvaz Gazete Dergi Basım A.Ş.'ye aittir.

Turkuvaz Dergi Tel: (0212) 411 23 23

Fax: (0212) 354 47 85

Yazışma: Turkuvaz Dergi Grubu

Tevfik Bey Mahallesi, 20 Temmuz Caddesi, No: 24, 34295 - Sefaköy / İstanbul

Yönetim Yeri: Barbaros Bulvarı, Cam Han, No: 153, 80700 Beşiktaş İstanbul

Yayının Türü: Yerel Süreli

Basıldığı Tarih: EKİM 2009

Dağıtım: Turkuvaz Dağıtım Pazarlama A.Ş. (0216) 585 91 00 (PBX)

Yayımcı: Turkuvaz Gazete Dergi Basım A.Ş.

Basımcı: Turkuvaz Matbaacılık Yay. A.Ş.

Basıldığı Yer: Akpınar Mah. Hasan Basri Cad. No:4 Samandıra/KARTAL/İSTANBUL

İşletme Müdürü: Kemal Erginsoy

Bu dergi basın meslek ilkelerine uymaya söz vermiştir.

TURKUVAZ DERGİ ABONE HİZMETLERİ
Tel: 0216 651 5 651
e-mail: abone@turkuvazdergi.com.tr
(Hafta içi 09:00-18:00saatleri arasi hizmet verilmektedir)
www.turkuvazabone.com

Altın Portakal'dan geriye iyi filmler kaldı

Bu yıl yeni bir ekiple, önceki yıllara göre kısıtlı zaman ve kısıtlı olanaklar içinde hazırlandığını bildiğimiz Antalya Altın Portakal Film Festivali, organizasyondaki kimi aksiliklere rağmen, Theo Angelopoulos, Bob Rafelson, Kryzystof Zanussi, Karoly Makk, Francesco Maselli ve Bille August gibi ustalardan oluşan festival konukları, yılın önemli uluslararası yapımlarını içeren zengin film seçkisi, ulusal yarışma filmlerinin düzeyi ve Erden Kıral başkanlığındaki ulusal yarışma jürisinin pek fazla eleştirilecek bir tarafı olmayan, makul kararları ile takdir topladı. Seyircinin -muhtemelen bu yılki festivalin halkla bütünleşme hedefi doğrultusunda- şehrin dört bir yanındaki sinema salonlarına dağıtılmış olan gösterimler arasında bir filmden diğerine yetişebilmek için koşturmak zorunda kalması, belgeseller, kısa filmler ve ulusal yarışma filmlerinin birbiriyle çakışan seanslarda gösterilmesi ve ciddi boyutlardaki altyazı sorunları gibi, eleştirilebilecek bazı olumsuzluklar vardı tabii ama bunlar yeni ekibin önümüzdeki yıllarda üstesinden gelemeyeceği sorunlar değil.

10 günlük festival maratonundan geriye bu olumsuzluklardan çok, birçoğu önümüzdeki aylarda geniş gösterime girecek olan iyi filmler kaldı bizim aklımızda. Festivalin bu yıl ilk kez verdiği en iyi ilk film ödülünü alan "İki Dil Bir Bavul" bunlardan biri. Dilini bilmediği insanlara okuma yazma öğretmeye giden bir öğretmenle, bilmedikleri bir dilde okuma yazma öğrenmeye çalışan çocukların ilişkisini trajikomik bir gerçek olarak ortaya koyan film, yıllar içinde ülkemizde sorunun kendisinden bağımsız politik bir açmaza dönüşen ana dilde eğitim meselesinin insani boyutunu tüm çıplaklığıyla gösteriyor. Reha Erdem'in en iyi film, en iyi yönetmen, en iyi görüntü ödüllerini toplayan filmi "Kosmos", insanoğlunun çevresi ve kendi doğasıyla uyum içinde yaşadığı zamanlardan kalma kahramanı Kosmos'un günümüz toplumu içinde mahkûm olduğu yalnızlığı çok etkileyici bir sinema diliyle görselleştirmiş. Kars'ın kendine özgü büyülü atmosferini eşsiz bir biçimde kullanan film, uzun süre akıldan çıkmayacak anlarla dolu. Yılın en fazla merak uyandıran yerli yapımlarından biri olan "Kıskanmak"ta Zeki Demirkubuz Nahid Sırrı Örik'in romanının sadık bir uyarlamasını bekleyenleri hayalkırıklığına uğratabilecek katıksız bir Zeki Demirkubuz filmi çıkarmış. Bu ay gösterime giren filmin Antalya'daki gösteriminden hemen sonra yönetmenle yaptığımız röportajı bu sayıda bulabilirsiniz. En iyi film ödülünü "Kosmos"la paylaşan "Bornova, Bornova"nın yönetmeni İnan Temelkuran, İzmir'in bir semtinde geçen hikâyesinde, iyi yazılmış ve iyi oynanmış karakterlerle, 80 sonrası toplumsal yozlaşmanın keskin gözlemlere dayanan bir portresini çiziyor. Kutluğ Ataman'ın, fotoğraf kareleriyle anlattığı hikâyesini aralara yerleştirdiği uzman görüşleriyle bir sahte belgesel gibi kurguladığı filmi "Aya Seyahat" ise hem çok orijinal hem de seyri çok eğlenceli bir film. Bu beş filmi de kaçırmamanızı tavsiye ederim.

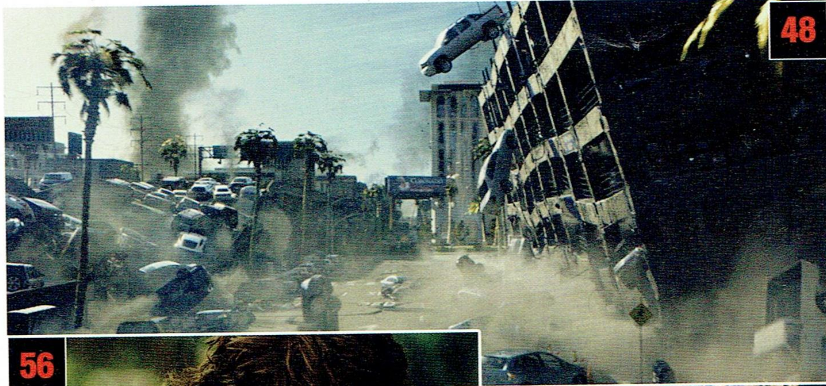
Ekim, bizim için zor bir ay oldu doğrusu. Yoğun geçeceğini biliyorduk ama bu kadarını tahmin etmiyorduk. 15. yıl özel sayımızın hazırlıkları, Altın Portakal, Filmekimi ve ofisimizin Sefaköy'den Yıldız'a taşınması ile çakışınca, sistemli çalışan, deneyimli bir ekip olmamıza rağmen zorlandık. Ekim sonunda çıkarmayı planladığımız 15. yıl özel sayımızla ilgili gecikmenin sebebi de bu. Sonuçları merakla bekleyen ve bir süredir haklı olarak bize özel sayının akıbetini soran okurlarımızdan biraz daha sabretmelerini rica ediyoruz. Oylarınız sonucunda ortaya çıkan "son 15 yılın en iyi 100 filmi" listesi ve yazarlarımızın sinemanın son 15 yılını değerlendirdikleri makale derlemesiyle en iyi film listelerinin yer alacağı özel sayımız, Kasım'ın ikinci haftası bayilerde olacak.

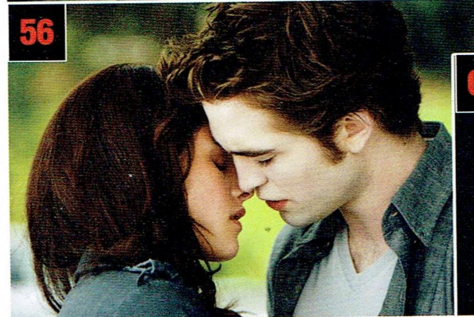
Yeni sayıda buluşmak üzere…

Senem İşmen
senem.ismen@turkuvazdergi.com.tr

İÇİNDEKİLER

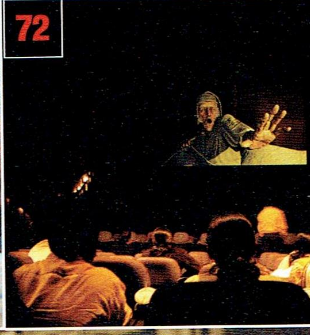
sinema@turkuvazdergi.com.tr

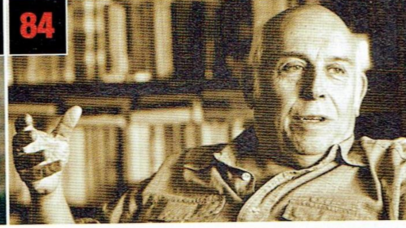

GÜNDEM

DOSYA

HER AY

ARMAĞANLAR

COCO CHANEL'DEN ÖNCE
COCO AVANT CHANEL

Yönetmen: Anne Fontaine. **Oyuncular:** Audrey Tautou, Benoit Poelvoorde, Alessandro Nivola, Marie Gillain, Emmanuelle Devos, Régis Royer, Etienne Bartholomeus, Yan Duffas, Fabien Béhar, Roch Leibovici. **Senaryo:** Anne Fontaine, Camille Fontaine (Edmonde Charles-Roux'un L'irreguliere: Ou, Mon itineraire Chanel adlı kitabından). **Görüntü Yönetmeni:** Christophe Beaucarne. **Kurgu:** Luc Barnier. **Müzik:** Alexandre Desplat. **Yapım Tasarımcısı:** Olivier Radot. **Yapımcı:** Caroline Benjo, Philippe Carcassonne, Carole Scotta, Simon Arnal. **Süre:** 105 dk. **Yapım:** Fransa (2009). **Dağıtımcı:** Chantier Films.

Gösterim Tarihi: 6 Kasım 2009

Gabrielle Chanel (Audrey Tautou) küçükken kız kardeşiyle birlikte Fransa'nın orta kesimlerinde bir yetimhaneye gönderilmiştir. Her pazar babasının onu almaya gelmesini boş yere bekler durur. Büyüdüğünde para kazanmak için pek de iyi olmayan sesiyle sarhoş askerlere şarkı söyler. Ardından bir taşra terzisinde çalışmaya başlar. Knedisine yozlaşmış kişilerden uzakta bir sığınak sunan Etienne Balsan'ın (Benoit Poelvoorde) sevgilisi olur. Aşık olduğu Arthur Boy Capel (Alessandro Nivola) ile evlenmeyi reddeder. Sevgililerinin kıyafetlerini giymekten çekinmeyerek kendi moda stilini yaratır.

NOTLAR: Bir ay arayla yine bir Coco Chanel filmi daha giriyor vizyona. "Coco Avant Chanel" Fransız moda ikonunun hayatının kısa bir dönemine odaklanmıyor; çaresiz bir yetim olarak başladığı yaşamında adım adım zirveye nasıl çıktığını anlatıyor. "Beni ilgilendiren moda değil, bu olağanüstü kadının kişiliğiydi. Fransız taşrasından gelen, yoksul, eğitimsiz bir kızın kendisini yetiştirmiş olması beni özellikle etkiledi" diyor yönetmen Anne Fontaine. Chanel'i oynaması için teklif götürülen isimlerden biri Keira Knightley'di. Fontaine "böyle bir karakteri taşıyabilecek, Chanel'in basit taklidinden öteye geçebilecek bir aktris" arıyordu. Bu kişi de yönetmenin "ilk karşılaşmamda bakışlarının yoğunluğu beni etkiledi" dediği Audrey Tautou oldu. Aktrisin Fransız oluşu, Fransız zarafetinin simgesi olmuş bir modacıyı canlandırmasında avantajıydı. Tautou rolüne hazırlanmak için önceleri Chanel hakkında yazılmış biyografileri okumuş. Ancak onunla ilgili farklı bilgiler genç aktrisin kafasını karıştırmış bir süre sonra. Bunun üzerine sadece Chanel'in fotoğraflarını incelemeye ve hayal gücünü serbest bırakmaya karar vermiş.

AŞK GELİYORUM DEMEZ

Yönetmen: Murat Şeker. **Oyuncular:** Bergüzar Korel, Tolgahan Sayışman, Zeki Alasya, Altan Erkekli, Altan Gördüm, Ömür Arpacı, Müfit Aytekin, Yılmaz Gruda, Hakan Bilgin, Sarp Apak. **Senaryo:** Murat Şeker, Selami Genli. **Görüntü Yönetmeni:** Veli Kuzlu. **Kurgu:** Levent Çelebi. **Müzik:** Aytekin G. Ataş. **Sanat Yönetmeni:** Yasemin Kalaba. **Yapımcı:** Timur Savcı. **Süre:** 95 dk. **Yapım:** Tims Productions, Sugarworkz - Türkiye (2009). **Dağıtımcı:** Tiglon Film.

Gösterim Tarihi: 6 Kasım 2009

Yakışıklı ve çapkın Ali (Tolgahan Sayışman), Mahmutpaşa'daki bir han esnafının oğludur. Gözde (Bergüzar Korel) ise esnafın çalıştığı hanı satın alan zengin müteahhidin yardımsever, doğaya ve hayvanlara düşkün kızı... Gözde'nin babası, satın aldığı hanı yıkıp alışveriş merkezi yapmaya karar verir. Esnafının bir an önce hanı boşaltmasını isteyince, çalışanlar birleşerek bir plan yapar ve Ali'den Gözde'yi etkileyerek hanı kurtarmasını ister. Bir yardım gecesinde tanışan Ali ve Gözde birbirlerinden çok etkilenirler. Esnafın da yardımıyla yapılan planlar, iki genç arasındaki ilişkiyi daha da ileri boyutlara taşıyacaktır.

NOTLAR: "2 Süper Film Birden" ile ilk uzun metrajlı filmini yöneten ve olumlu eleştiriler alan Murat Şeker, sonraki filmleri "Plajda" ile çıtayı hayli düşürmüştü. "Aşk Geliyorum Demez" ise yönetmenin üçüncü filmi "Aşk Tutulması" ile büyük ölçüde paralellik taşıyor. İki filmin de başrolünde Tolgahan Sayışman yer alıyor ve iki yapım da eski Yeşilçam tarzındaki romantik komedilere öykünüyor. Yönetmen ve senarist Murat Şeker senaryosuna hayli güveniyor. Filmin zengin oyuncu kadrosundaki isimlerin, özellikle de Tolgahan Sayışman'ın bu filmde yer almasını sağlayan unsur, senaryoyu çok beğenmeleri olmuş. Zira bir süre sinema filminde oynamama kararı alan Sayışman'ı yurtdışından geri getirmiş "Aşk Geliyorum Demez". Çekimleri 16 günde tamamlanan filmde genç aktöre, Binbir Gece adlı televizyon dizisinden sonra ilk kez beyazperdede görünen Bergüzar Korel eşlik ediyor.

Yönetmen: Selda Çiçek. **Oyuncular:** Özgü Namal, Derya Durmaz, Sevinç Erol, Nalan Başaran, Veysel Diker, Turgay Tanülkü, Barış Çakmak, Burcu Salihoğlu, Onur Dikmen, Makbule Sitare Akbaş. **Senaryo:** Selda Çiçek. **Görüntü Yönetmeni:** İlker Berke. **Kurgu:** Emrah Dönmez. **Müzik:** Özgür Yalçın, Serkan Alkan. **Sanat Yönetmeni:** Ruhan Ünlüer. **Yapımcı:** Mehmet Çiçek. **Yapım:** Çiçek Film - Türkiye (2009). **Dağıtımcı:** Özen Film.

Gösterim Tarihi: 6 Kasım 2009

İNCİR ÇEKİRDEĞİ

Ailenin tek oğlu Celil (Halil Yomak) askerden gelecektir. Celil'in ablası Delal (Makbule Sitare Akbaş) Nazif'le (Barış Çakmak) evlenmiş ve ondan bir kızı olmuştur. Aile Celil'i heyecanla karşılar. Hemen ertesinde gittikleri piknikte, Delal abisinin komşu kızından etkilendiği fark eder. Gençlerin konuşup anlaşmalarını sağlamak için onları bulundukları alan dışına gönderir. Ancak, Celil ve genç kız dolaşırken bastıkları mayınla hayatlarını kaybederler. Delal vicdan azabına dayanamayarak intihar eder. Yedi yıl sonra, Heda (Özgü Namal) ablasının kocası ile evlendirilmiş ve onların kızına analık etmektedir. Ayrıca hamiledir. Aile arasında bebeğin oğlan olacağı inancı hâkimdir. Nazif karısı ile ilgilenmemekte ve gecelerini sevgilisi Defne (Burcu Salihoğlu) ile geçirmektedir. Heda'nın annesinin ise kimselerin göremediği bunalımı giderek büyümektedir.

■ **NOTLAR:** 2000'den beri birçok dizi ve sinema filminde sanat yönetmeni olarak görev alan (son olarak "Uzak İhtimal"de); "Sarı Günler", "Sır Çocukları" ve "Gölge"deki çalışmalarıyla En İyi Sanat Yönetmeni seçilen Selda Çiçek'in ilk uzun metrajlı filmi "İncir Çekirdeği". Yönetmen, senaryosunu da yazdığı filmde, insan yaşamının değersizliğini incir çekirdeği metaforu ile sorguluyor. Filmde olaylar tek bir günde gelişiyor. Çiçek, başlangıçta adı Mıhsıçtı (cimri) olan senaryosuyla 2007'de Kültür Bakanlığı'na destek için başvurmuş ancak Sinema Destekleme Kurulu'ndan destek alamamıştı. İlk filmini çekecek yönetmenlere verilen yapım desteği ve yapım sonrası destek için de Kültür Bakanlığı'ndan kaynak alamadı. Bunun üzerine film, maddi kaynak sağlayan hiçbir yapımcı olmadan, tamamen Çiçek'in kendi olanaklarıyla gerçekleştirildi. Filmde oynayan ve ekipte yer alan insanlar, ücretlerinin gişe gelirlerinden temin edilmesini kabul ederek yapım sürecine dahil oldular. Çekimler, Ağustos-Eylül 2008 tarihleri arasında valiliğin kısmi desteği ile Mardin'de yapıldı.

Yönetmen: Doğa Can Anafarta. **Oyuncular:** Doğa Can Anafarta, Yiğit Uçar, Efe Can Kudu, Can Göksoy, Uraz Kaygılaroğlu, Engin Altan Düzyatan, İlker Ayrık, Aykut Oray, Billur Kalkavan, Haldun Boysan, Gül Gölge Saygı, Ümit Erdim, Mehmet Uslu, Banu Çiçek, Zeynep Kakın. **Senaryo:** Doğa Can Anafarta . **Görüntü Yönetmeni:** Sezer Uçar. **Yapımcı:** Selen Sevigen, Hatay Tozkoparan, Batu Müftüoğlu. **Yapım:** HS İstanbul Production - Türkiye (2009). **Dağıtımcı:** Özen Film.

Gösterim Tarihi: 6 Kasım 2009

MEZUNİYET

Mezuniyetlerine bir sene kala en yakın arkadaşlarının intiharıyla sarsılan liseli genç grup, aradan geçen zamana rağmen hâlâ bu olayın etkisinden kurtulamamıştır. Kızarkadaşıyla sorun yaşayan Akın (Doğa Can Anafarta), aklı hâlâ serserilikte olan Metin (Yiğit Uçar), ailesi ve okuldaki diğer gençlerle sorunu olan Efe (Efe Can Kudu) ve varlıklı ailelerin çocuklarıyla takılmak yerine bir çete grubuyla arkadaşlık yapan Aykut (Can Göksoy) ve her şeyin iyi gitmesi için elinden geleni yapan Umut'un (Uraz Kaygılaroğlu) hayatları akıl almaz bir şekilde kesişecektir.

■ **NOTLAR:** Kısa filmleri, özellikle de "Cadde" ile adını duyuran Doğa Can Anafarta, profesyonel anlamda sinema sektörüne "Mezuniyet" ile adım atıyor. Çeşitli üniversitelerden 40 kadar öğrencinin kendi imkânlarıyla çektiği ve Bağdat Caddesi'nde yaşayan bir ailenin yaşamını anlatan "Cadde", geçtiğimiz sene bazı üniversitelerde seyirci karşısına çıkmıştı. "Mezuniyet" ise yaygın dağıtıma girerek çok daha geniş kitlelere ulaşmayı hedefliyor. Henüz 22 yaşındaki Doğa Can Anafarta filminde, bir mezuniyet balosu sabahı başlayıp, ertesi gün hayatları tamamen değişen gençlerin hikâyesini anlatıyor. Filmin anatemaları ise kader ve gençler arasındaki sosyo-ekonomik farklılıklar. Genç yönetmen, kendi yaşantılarından yola çıktıkları için filminin gerçekliğine çok güveniyor. "Mezuniyet", Muğla'da bir otel odasında geçirdiği kalp krizi sonucu hayatını kaybeden Aykut Oray'ın rol aldığı son film olması açısından da dikkat çekiyor. Merhum aktörü filmde asi bir gencin babası olan temizlik görevlisi rolünde izleyeceğiz. Gül Gölge Saygı ve Engin Altan Düzyatan'ın lise öğretmenlerini oynadığı filmde Billur Kalkavan hayat kadınını canlandırıyor. Çok genç bir ekip tarafından gerçekleştirilen filmin yapımcılarından biri de CHP'li milletvekili Mehmet Sevigen'in kızı Selen Sevigen. Doğa Can Anafarta'nın da rol aldığı "Mezuniyet" seyirciye sürpriz bir final vaat ediyor.

TURNUVA
THE TOURNAMENT

Her yedi yılda bir, gözden uzak bir kasabada özel bir turnuva gerçekleşmektedir. Dünyanın en ölümcül 30 suikastçısı bu turnuvada kanlı bir mücadeleye girişir. Hayatta kalmayı başaran son kişi, büyük para ödülünü ve Dünyanın Bir Numarası ünvanını kazanmaktadır. Turnuva, hasta ruhlu bir zenginler grubu tarafından kurulmuştur. Bu insanlar, suikastçıların savaşını özel bir yayınla izlemektedir. Her suikastçının bir takip cihazı vardır. Bu cihaz sayesinde hem seyirci onların hareketlerini izleyebilmekte hem de rakipler birbirlerinin izini sürebilmektedir. Suikastçılardan biri, cihazdan kurtulmayı başarır. Ancak alkolik rahip Joseph Macavoy (Robert Carlyle) kazayla o takip cihazını yutunca kendini çapraz ateşin ortasında bulur.

■ **NOTLAR:** İngiliz yönetmen Scott Mann, ödüllü kısa filmlere imza attıktan sonra ilk uzun metrajı için yönetmen koltuğuna oturdu. "The Tournament"ı izleyenler, filmin Japon yapımı "Battle Royale/Ölüm Oyunu"na hayli benzediği yorumunu yapıyor. Yönetmen

Yönetmen: Scott Mann. **Oyuncular:** Robert Carlyle, Kelly Hu, Ving Rhames, Scott Adkins, Ian Somerhalder, Liam Cunningham, John Lynch, Andy Nyman, Craig Conway, Rachel Grant. **Senaryo:** Jonathan Frank, Nick Rowntree, Gary Young. **Görüntü Yönetmeni:** Emil Topuzov. **Kurgu:** Robert Hall. **Müzik:** Laura Karpman. **Yapım Tasarımcısı:** Kes Bonnet. **Yapımcı:** Keith Bell, Gina Fegan, Glenn M. Stewart. **Süre:** 97 dk. **Yapım:** İngiltere (2009). **İthalatçı:** Horizon International. **Dağıtımcı:** Pinema.

Gösterim Tarihi: 13 Kasım 2009

Scott Mann de bu benzerliği inkâr etmiyor. "Öylesine cüretkâr ve öylesine çılgıncaydı ki, çıkış noktası olarak 'Battle Royale' kesinlikle büyük bir ilham kaynağı oldu. Hem komik hem de şok edici şiddet sahnelerinde ise 'Robocop'un tarzını filme yerleştirdim. Büyürkenki favori filmlerinden biriydi bu. 'The Tournament'ın bütününde de 'Robocop'u ölçüt olarak kullandım." Kanın oluk gibi aktığı sahnelerin bir kısmı İngiltere'de, büyük kısmı da Bulgaristan'da, profesyonel Bulgar teknik ekibiyle çekildi. Filmin başrollerini Ken Loach'un sinemaya kazandırdığı Robert Carlyle, aksiyon filmlerinin gediklisi Ving Rhames ve "The Scorpion King/Akrep Kral" ile yıldızı parlayan Kelly Hu paylaştı.

BEŞ ŞEHİR

Yönetmen: Onur Ünlü. **Oyuncular:** Tansu Biçer, Beste Bereket, Bülent Emin Yarar, Ahmet Rıfat Şungar, Ege Tanman, Şebnem Sönmez. **Senaryo:** Onur Ünlü. **Görüntü Yönetmeni:** Eyüp Boz. **Kurgu:** Ahmet Can Çakırca. **Müzik:** Cenap Oğuz. **Sanat Yönetmeni:** Oya Köseoğlu. **Yapımcı:** Orkun Ünlü, Funda Alp. **Süre:** 97 dk. **Yapım:** Eflatun Film - Türkiye (2009). **Dağıtımcı:** Tiglon Film.

Gösterim Tarihi: 13 Kasım 2009

Aydın (Tansu Biçer) Anadolu'dan İstanbul'a tayin olmuş bir polis memurudur. Dilek (Beste Bereket), Beyoğlu'nda bir yiyecek dükkânında tezgahtarlık yapmaktadır. Şevket (Ahmet Rıfat Şungar) sokakta oyuncak tren satan genç bir şairdir ve her gün yürürken gördüğü Dilek'e aşıktır. Osman'ın (Ege Tanman) en büyük hayali, halk oyunları grubuna girmek ve sevdiği kızla elele folklör oynayabilmektir. Ancak hastalığı, buna hep engel olmaktadır. Tevfik (Bülent Emin Yarar), kardeşi için çok üzülmektedir, çünkü kardeşinin karısı, amansız bir hastalığa yakalanmıştır ve acılar içinde ölümü bekler durur.

■ **NOTLAR:** İlk filmi "Polis" ile farklı hikâyeleri ve farklı bir anlatım tarzı olduğuna dikkat çeken Onur Ünlü, 4. sinema filmi "Beş Şehir"de stilini daha da derinleştiriyor. "Beş Şehir", hem "Polis" hem de "Güneşin Oğlu" ile bağlantılı. "Yaşasın ölüm" diyerek sona eren "Güneşin Oğlu"ndan sonraki filminde Ünlü, kesişme noktaları ölüm olan beş karakterin hikâyesini anlatıyor. "Güneşin Oğlu"nda olduğu gibi "Beş Şehir"de de "Polis"e gönderme mevcut. Hem de, fazlasıyla dalgasını geçerek… "Beş Şehir"deki karakterlerden birinin de polis olması yapımın, yönetmenin ilk filmiyle olan bir diğer bağı. Şebnem Sönmez'in konuşan kediyi canlandırdığı film, Ahmet Kaya'nın Beni Vur şarkısından da güç alıyor. Onur Ünlü filminin adına, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Beş Şehir'inden yola çıkarak karar vermiş. Ancak üç şehirde (İstanbul, Eskişehir ve Afyon) geçen filmin, Tanpınar'ın kitabıyla organik bir bağı yok. "Beş Şehir", Antalya Film Festivali'nde Onur Ünlü'ye En İyi Senaryo, polis rolündeki Tansu Biçer'e de Behlül Dal Jüri Özel Ödülü getirdi.

YENİ YIL ŞARKISI
A CHRISTMAS CAROL

Ebenezer Scrooge (Jim Carrey) Noel tatiline başlarken her zamanki gibi yine sadık hizmetkârına (Gary Oldman) ve neşeli yeğeni Fred'e (Colin Firth) bağırıp çağırmaktadır. Bu sırada Scrooge, öbür dünyada vurdumduymazlığının bedelini ödeyen merhum iş ortağı Joseph Marley'in (Gary Oldman) hayaletiyle karşılaşır. Marley kendisiyle aynı kaderi paylaşmaması için Scrooge'a yardım etmek ister ve üç ruhun onu ziyaret edeceğini söyler. Ancak geçmiş, bugün ve gelecek Noel'lerin hayaletleri, onu gözlerinin açılmasını sağlayacak bir yolculuğa çıkardığında, yaşlı Scrooge görmek istemediği gerçeklerle ve kötülük dolu yıllarıyla karşı karşıya kalır.

■ **NOTLAR:** Jim Carrey "Bugüne kadar yazılan en iyi değişim ve günahlarından arınma hikâyelerinden biri" demiş. Robert Zemeckis de "O kadar görsel ve o kadar sinemasal ki, sanki Charles Dickens bu hikâyeyi filmi yapılsın diye yazmış"... Charles Dickens'ın 1843 tarihli hikâyesi A Christmas Carol, öncüllerine uzak ara fark atan bir teknoloji ve oyuncu kadrosuyla bir kez daha beyazperdede... Film, Robert Zemeckis ile Jim Carrey'nin ilk ortak çalışması. Carrey'nin Walt Disney çatısı altındaki ilk filmi. Robert Zemeckis, Steve Starkey ve Jack Rapke tarafından 1997'de kurulan ve ImageMovers adıyla faaliyet gösterdikten sonra 2007'de The Walt Disney Company'nin satın alıp adını ImageMovers Digital olarak değiştirdiği stüdyonun yeni ismiyle gerçekleştirdiği ilk film "A Christmas Carol". Disney 1983'te Mickey Mouse'lu bir Christmas Carol animasyonu yapmış, 1992'de de ünlü hikâyeyi The Muppet Show'a uyarlamış ve Scrooge'u Michael Caine canlandırmıştı. Disney, 3. kez el attığı A Christmas Carol hikâyesinde, "Who Framed Roger Rabbit"ten tam 11 sene sonra bir kez daha Robert Zemeckis ile ortak bir projeye imza atmış oldu. Zemeckis, "Cast Away/Yeni Hayat"tan sonra kendini performans yakalama yöntemiyle çektiği yapımlara adamıştı. "The Polar Express/Kutup Ekspresi" ile başlayıp "Beowulf" ile devam eden bu sürecin en yeni örneği "A Christmas Carol". Filmde Jim Carrey hem huysuz ve bencil başkahraman Ebenezer Scrooge'un yaşlı ve genç olarak farklı yaşlardaki haliyle karşımıza çıkıyor hem de geçmiş, bugün ve gelecek Noel'lerin hayaletleri olarak... Gary Oldman da filmde üç farklı karaktere hayat veriyor: Scrooge'un merhum iş ortağı Jacob Marley, huysuz ihtiyarın hizmetkârı Bob Cratchit ve Cratchit'in küçük oğlu Tiny Tim.

Yönetmen: Robert Zemeckis. **Oyuncular:** Jim Carrey, Robin Wright Penn, Colin Firth, Gary Oldman, Michael J. Fox, Cary Elwes, Callum Blue, Daryl Sabara, Bob Hoskins, Fionnula Flanagan. **Senaryo:** Robert Zemeckis (Charles Dickens'ın aynı adlı romanından). **Görüntü Yönetmeni:** Robert Presley. **Kurgu:** Jeremiah O'Driscoll. **Müzik:** Alan Silvestri. **Yapım Tasarımcısı:** Doug Chiang. **Yapımcı:** Robert Zemeckis, Jack Rapke, Steve Starkey. **Süre:** 96 dk. **Yapım:** ABD (2009). **Dağıtımcı:** UIP.

Gösterim Tarihi: 20 Kasım 2009

TÜRKLER ÇILDIRMIŞ OLMALI

Türkiye'nin en zengin işadamı Fahri Bayer (Levent Özdilek), eşi Şenay (Oya Aydoğan) ve kızı Tuğçe (Tuba Ünsal) ile birlikte dünya turuna çıkar. Ancak Güney Afrika kıyılarında Somalili korsanlar tarafından kaçırılır. Türk Hükümeti işadamının kurtarılması için önce askeri bir tim gönderilmesini düşünse de uluslararası ilişkilerin hassas dengesi nedeniyle illegal bir timde karar kılar. Hükümlülerden oluşan ve şartlı tahliye anlaşması yapılan bu tim, bir hafta gibi kısa bir sürede operasyon için eğitim alır ve Somali'ye bırakılır. Bir yolunu bulup Afrika'dan kaçmayı düşünen ekip, işadamı ve ailesi için istenen 200 milyon dolarlık fidyeyi duyunca fikir değiştirir. Artık tek bir amaçları vardır: Türkiye'nin en zengin işadamı ve ailesini kurtarıp yüklüce bahşiş almak. Bu arada Somalili korsanların lideri de Türk işadamının güzel kızına aşık olur.

■ **NOTLAR:** 3 filmlik "Maskeli Beşler" serisinden sonra komediye ara verip "Umut"u yöneten Murat Aslan yeniden eski günlerine dönüyor. "Türkler Çıldırmış Olmalı" da "Maskeli Beşler" gibi çılgın bir grubun hikâyesini anlatıyor. Başrolde de yine Peker Açıkalın var. Ancak Murat Aslan yeni filminde ilginç bir değişiklik yaparak oyuncu kadrosuna Erdem Akakçe ve Ruhi Sarı gibi komedide pek görmeye alışık olmadığımız isimleri katmış durumda. 4 milyon dolar bütçeli film için Bahçeköy'de Afrika köyü ve Somali korsan şehri inşa edildi. Yerli köyünün tasarımı, Kenyalı bir sanat ekibinin danışmanlığında yürütüldü ve Kenya'dan getirilen aksesuarlar kullanıldı. "Türkler Çıldırmış Olmalı" için "Terminatör 3", "Godzilla" ve "Armageddon" gibi pek çok Hollywood yapımına hizmet vermiş özel efekt şirketi Anatomorphex'ten robot hayvanlar kiralandı. "Bu filmle Türkiye'nin yeni komedi 6'lısı doğacak" diyen Murat Aslan, "Maskeli Beşler"in ardından yine bir komedi serisinin başlayacağının sinyallerini veriyor.

Yönetmen: Murat Aslan. **Oyuncular:** Peker Açıkalın, Önder Açıkbaş, Durul Bazen, Timur Acar, Erdem Akakçe, Ruhi Sarı, Tuğba Ünsal, Levent Özdilek, Oya Aydoğan, Burhan Öçal. **Senaryo:** Murat Aslan. **Görüntü Yönetmeni:** Eyüp Boz. **Sanat Yönetmeni:** Caner Gürlek, Ali Rıza Doğan. **Yapımcı:** Şükrü Avşar. **Yapım:** Avşar Film - Türkiye (2009). **Dağıtımcı:** UIP.

Gösterim Tarihi: 27 Kasım 2009

UÇMAYAN KALMASIN!

UÇUŞTAN 9 GÜN ÖNCE

TÜM KOLTUKLAR

PAZARTESİ - SALI - ÇARŞAMBA - PERŞEMBE - CUMARTESİ

* Belirtilen fiyat 3 Kasım 2009'dan itibaren, uçuştan en az 9 gün önce, internet ve çağrı merkezlerimizden alınacak biletler için geçerlidir. Cuma ve Pazar günleri hariç her gün bu kampanyadan faydalanabilirsiniz. 23 Kasım - 4 Aralık 2009 tarihleri arası ve 31 Aralık 2009'da yapılacak uçuşlar kampanyaya dahil değildir.

ANADOLUJET
UÇMAYAN KALMASIN

ANADOLU JET UÇUŞ NOKTALARI**

ADANA | ADIYAMAN | ANKARA | ANTALYA | BATMAN | ÇORLU
DİYARBAKIR | ELAZIĞ | ERZİNCAN | ERZURUM | GAZİANTEP
HATAY | İSTANBUL SABİHA GÖKÇEN | İZMİR | KARS
KAHRAMANMARAŞ | KONYA | LEFKOŞA | MALATYA | MARDİN
MUŞ | SAMSUN | ŞANLIURFA | TRABZON | VAN

444 2538
AJET

www.anadolujet.com

** Ankara ve İstanbul merkezli uçuş noktalarımızı, internet ve çağrı merkezlerimizden öğrenebilirsiniz.

Yönetmen: Sadullah Şentürk. **Oyuncular:** Musa Uzunlar, Ayfer Dönmez, Tuğrul Çetiner, Sinan Pekinton, Sezai Aydın, Köksal Engür, Ali Başar, Işıl Ayşe Ertuna, Hasan Şahintürk, Erol Ozan Ayhan. **Senaryo:** Raci Şaşmaz, Cüneyt Aysan, Bahadır Özdener. **Görüntü Yönetmeni:** Selahattin Sancaklı. **Kurgu:** Kemalettin Osmanlı. **Müzik:** Kökhan Kırdar, Loopus. **Sanat Yönetmeni:** Erol Taştan. **Yapımcı:** Raci Şaşmaz. **Yapım:** Pana Film - Türkiye (2009). **Dağıtımcı:** Özen Film.

Gösterim Tarihi: 20 Kasım 2009

KURTLAR VADİSİ GLADİO

İskender Büyük (Musa Uzunlar) derin devlet adına sayısız eylemde bulunmuş emekli bir istihbaratçıdır. Karanlık geçmişi nedeniyle sanık sandalyesine oturtulduğunda, yargılanmasına göz yumanlarla hesaplaşmaya karar veren İskender Büyük, tüm bildiklerini bir bir anlatmaya başlar. Bu şok gerçeklerin işaret ettiği tek adres ise Gladio'dur. İfadeleri ülkede her gün yeni bir gündem yaratırken, içindeki intikam duygusu da giderek büyümektedir. Elinde kalan son kartı oynamaktan başka şansı yoktur: Anlattıklarıyla, Gladio'nun ikinci adamı Fuat Aras'ı saklandığı yerden çıkarmak…

NOTLAR: "Kurtlar Vadisi: Irak"tan 3 yıl sonra ünlü dizinin sinema versiyonu bir kez daha beyazperdeye geliyor. "Kurtlar Vadisi Gladio"da olaylar, ilk kez Kurtlar Vadisi Pusu dizisinde ortaya çıkan İskender Büyük karakteri etrafında gelişiyor. Dizide Kamu Güvenliği Müsteşarı olan İskender Büyük "idealist bir yurtsever olarak başladığı devlet hizmetinin sonunda, gerek yaşadığı hayalkırıklıkları, gerekse çözüme dair farklı reçeteleriyle demokrasi dışı örgütlenmelerin tepe kadrosu arasına girmiş; soğukkanlı ama acımasız, disiplinli ve kuralları kendine göre yorumlayan biri" olarak tanımlanıyor. Filmde ise İskender Büyük'ün 15 yıl önceki durumunu ve Musa Uzunlar'ın da gençleştirilmiş halini izleyeceğiz. Filme ismini veren Gladio, Latince'de kılıç anlamına geliyor ve CIA'in kontrolündeki kontrgerilla örgütünü ifade ediyor. "Kurtlar Vadisi Gladio"da 90'lı yılların başından bugüne, Türkiye yakın tarihinin önemli olayları konu ediliyor. Bu olayların başında Turgut Özal'ın ölümü, Cem Ersever cinayeti, Apo'ya suikast girişimi ve 28 Şubat süreci var. Çekimleri geçtiğimiz yaz İstanbul ve Antalya'da yapılan "Kurtlar Vadisi Gladio", Kurtlar Vadisi Pusu dizisinin senaristlerinin ve yönetmeninin imzasını taşıyor.

KÖFTE YAĞMURU

CLOUDY WITH A CHANCE OF MEATBALLS

Yönetmen: Phil Lord, Chris Miller. **Seslendirenler:** Bill Hader, Anna Faris, James Caan, Andy Samberg, Bruce Campbell, Mr. T., Bobb'e J. Thompson, Benjamin Bratt, Neil Patrick Harris, Al Roker. **Senaryo:** Phil Lord, Chris Miller (Judi Barrett ve Ron Barrett'ın aynı adlı çocuk kitabından). **Müzik:** Mark Mothersbaugh. **Yapım Tasarımcısı:** Justin Thompson. **Yapımcı:** Pam Marsden. **Süre:** 90 dk. **Yapım:** ABD (2009). **Dağıtımcı:** WB.

Gösterim Tarihi: 20 Kasım 2009

Flint Lockwood'un kasabasındakiler, sardalye konservesi üreten firma kapandığından beri, kalmış sardalyeleri yemek zorundadır. Flint bu sorunu çözecek bir şey icat eder: Suyu yiyeceğe dönüştüren bir makine... Flint'in şimdiye kadarki tüm icatları kasaba için sorun yaratmıştır. Ancak yeni makine gerçekten işe yarar ve gökten çizburger yağmaya başlar. Ama insanlar büyük bir açgözlülükle daha çok yemek istediklerinde, makine garip davranmaya başlar ve makarna kasırgaları ve dev köfteler üretir. Şekerleme dağlarının ve kavun dalgalarının altına gömülmek üzere olan kasabanın kaderi, Flint'in ve hava durumu sunucusu Sam Sparks'ın çabalarına bağlıdır.

NOTLAR: Judi Barrett'ın yazdığı ve karikatürist eşi Ron Barrett'ın resimlediği çocuk kitaplarının en ünlüsü olan Cloudy with a Chance of Meatballs, ilk basımından 31 sene sonra Sony Pictures Animation tarafından sinemaya uyarlandı. Yiyeceğin yağmur gibi yağdığı bir kasaba ve sakinlerinin beyazperdeye aktarımında, Barrett'ın orijinal çizimlerine sadık kalmak yerine daha abartılı ve komik bir tarz yakalamak amacıyla farklı bir yol tercih edilmiş. Bunun için 20. yüzyılın tanınmış çizerlerinden Çekoslovak Miroslav Sasek'in çizim tekniği ile ünlü kukla şovu The Muppet'ın karakterleri örnek alınmış. "Cloudy with a Chance of Meatballs", Phil Lord ve Chris Miller'in ilk uzun metrajları. Aynı zamanda animasyonun senaryosunu da yazan ikili daha önce MTV için hazırladıkları Clone High adlı 13 bölümlük animasyon dizide beraber çalışmışlardı. Lord ve Miller "Cloudy with a Chance of Meatballs"un "Twister/Kasırga", "Armageddon", "Independence Day/Kurtuluş Günü" ve "The Day After Tomorrow/Yarından Sonra" gibi felaket filmlerinin hem parodisi olduğunu hem de bu türe saygı duruşu niteliği taşıdığını söylemiş.

ZOMBIELAND

Yönetmen: Ruben Fleischer. **Oyuncular:** Woody Harrelson, Jesse Eisenberg, Emma Stone, Abigail Breslin, Amber Heard, Bill Murray, Derek Graf, Mike White, Jacob G. Akins, Hunter Aldridge. **Senaryo:** Rhett Reese, Paul Wernick. **Görüntü Yönetmeni:** Michael Bonvillain. **Kurgu:** Alan Baumgarten. **Müzik:** David Sardy. **Yapım Tasarımcısı:** Maher Ahmad. **Yapımcı:** Gavin Polone. **Süre:** 87 dk. **Yapım:** ABD (2009). **Dağıtımcı:** WB.

Gösterim Tarihi: 27 Kasım 2009

Tallahassee (Woody Harrelson) makineli tüfek kullanan, zombi avlayan, tek amacı yeryüzündeki son Twinkie kekini yemek olan sert bir adamdır. Columbus (Jesse Eisenberg), zombiler tarafından yenilmekten ölümüne korkmaktadır. Zombiler karşısında hayatta kalmayı başarmış Wichita (Emma Stone) ve Little Rock'la (Abigail Breslin) güçlerini birleştiren iki erkek, neyin daha kötü olduğuna karar vermek zorunda kalırlar: Birbirlerine muhtaç olmak mı yoksa zombilere teslim olmak mı?

■ **NOTLAR:** "Zombieland" Ruben Fleischer'ın ilk sinema filmi. Yönetmene bunun bir zombi filmi mi yoksa bir tür komedisi mi olduğu sorulmuş. İlginçtir, Fleischer atmosfer tasarımında başlıca referansının "An American Werewolf in London/Kurtadam Londra'da" olduğunu söylemiş. Parodi ile korku arasındaki dengeyi nasıl tutturduğunu ise şöyle ifade etmiş: "Filmimin 'Superbad/Çok Fena' kadar komik ve '28 Days Later/28 Gün Sonra' kadar korkutucu olmasını istedim." Aslında "Zombieland" projesinin başına geçene kadar Fleischer'ın zombi filmleriyle pek alakası yokmuş. "Bu film üzerinde çalışmaya başlamadan önce izlediğim tek zombi filmi '28 Gün Sonra'ydı. Ama filmin hakkını teslim etmek için türün temsilcilerine aşina oldum." "Zombieland"de zombi salgınının nasıl başladığı hakkında bir neden sunmak yerine, her şeyin olup bittiği, kıyamet sonrası bir dünya resmedilmiş. Dolayısıyla, sağ kalan insanların hayatlarını devam ettirme çabaları anlatılıyor filmde. Zombileşme de, yaşayan ölüye dönüşmekten ziyade, enfeksiyon sonucu yayılan bir hastalığa yakalanmak şeklinde ele alınmış. Bill Murray'nin de küçük bir rol aldığı "Zombieland", George A. Romero'nun aynı adlı filminin yeniden çevrimi olan "Dawn of the Dead"in (ilk haftasonu hasılatı 26 milyon 700 bin dolar) ardından, 24 milyon 700 bin dolarlık gişesiyle en iyi açılış hasılatına sahip ikinci zombi filmi oldu.

NEŞELİ HAYAT

Yönetmen: Yılmaz Erdoğan. **Oyuncular:** Yılmaz Erdoğan, Büşra Pekin, Ersin Korkut, Sinan Bengier, Cezmi Baskın, Erdal Tosun, Rıza Akın, Ayberk Atilla, Fatma Murat, Tonguç Oksal. **Senaryo:** Yılmaz Erdoğan. **Görüntü Yönetmeni:** Uğur İçbak. **Kurgu:** Engin Öztürk. **Müzik:** Yıldıray Gürgen, Deniz Erdoğan. **Yapım Tasarımcısı:** Yaşar Kartoğlu. **Yapımcı:** Necati Akpınar. **Yapım:** BKM Film - Türkiye (2009). **Dağıtımcı:** CineFilm.

Gösterim Tarihi: 27 Kasım 2009

Rıza Şenyurt (Yılmaz Erdoğan) yeni yıl mevsiminin dünyadaki en sorunlu Noel Baba'sıdır. Bir kere Noel Baba'nın tam olarak ne olduğunu bilmemektedir. Sırtında dünyanın yükünü taşıyan Noel Baba Rıza Şenyurt işi sonunda öğrenir: Hayat dediğimiz şey, çocukların inandığı yalanlardan daha gerçek değildir.

■ **NOTLAR:** "Vizontele 3"ün akıbeti belirsizliğini korurken, Yılmaz Erdoğan 4 sene aradan sonra "Neşeli Hayat" ile 4. kez yönetmen koltuğuna oturdu. Yine hem yazıp yönetip hem de başrolünü üstlendiği "Neşeli Hayat"ı "küçük adamın, büyük hikâyesi" olarak tanımlıyor Erdoğan. Önceki filmlerinde hikâyesini çoklu karakterler üzerinden anlatan yönetmen, yeni filminde tek bir kahramana odaklanıyor. Bir Noel Baba'nın trajikomik öyküsünün anlatıldığı filmin ilham kaynağı, Erdoğan'ın bir alışveriş merkezinde gördüğü ve içinde kim olduğunu merak ettiği vitamin kostümlü promosyon çalışanı olmuş. Sonra da Ömer Hayyam'ın "Yarım somunun var mı, bir de küçücük evin, kimsenin kulu kölesi değil misin, en neşeli hayat senin..." mısralarını okuyunca "Neşeli Hayat" aşağı yukarı şekillenmiş Erdoğan'ın kafasında. Çekimleri geçtiğimiz kış İstinye Park, Reşitpaşa mahallesi ve İstanbul'un çeşitli mekânlarında gerçekleştirilen filmin birçok sahnesi, kameranın arızalı olduğu ve görüntüleri flu çektiği ortaya çıkınca yeniden çekildi. Filmin post prodüksiyonu ise Münih'teki Arri Stüdyoları'nda yapıldı. "Neşeli Hayat"ın oyuncu kadrosunda, Çok Güzel Hareketler Bunlar adlı televizyon komedisinden tanıdığımız BKM Mutfak oyuncuları da yer almakta. Mutfak'tan yaklaşık 25 oyuncunun rol aldığı filmde Büşra Pekin ve Ersin Korkut öne çıkan isimler. Pekin, Rıza'nın eşini; Korkut da kayınbiraderini canlandırdı. Yılmaz Erdoğan'ın kuzeni olan Ersin Korkut aynı zamanda Çok Güzel Hareketler Bunlar'ın da gözde oyuncusu. Önümüzdeki sene başında BKM Mutfak oyuncularının kendi filmlerinin de vizyona gireceğini ekleyelim.

Ekim sürprizleri

Yönetmen: Kathryn Bigelow. **Oyuncular:** Jeremy Renner, Anthony Mackie, Brian Geraghty, Guy Pearce, Ralph Fiennes, David Morse, Evangeline Lilly, Christian Camargo, Suhail Aldabbach, Christopher Sayegh. **Senaryo:** Mark Boal. **Görüntü Yönetmeni:** Barry Ackroyd. **Kurgu:** Chris Innis, Bob Murawski. **Müzik:** Marco Beltrami, Buck Sanders. **Yapım Tasarımcısı:** Karl Juliusson. **Yapımcı:** Kathryn Bigelow, Mark Boal, Nicolas Chartier, Greg Shapiro. **Süre:** 131 dk. **Yapım:** ABD (2008). **Dağıtımcı:** Tiglon Film.

Gösterim Tarihi: 2 Ekim 2009

ÖLÜMCÜL TUZAK
THE HURT LOCKER

2004 yazında Sanborn (Anthony Mackie) ve Eldridge (Brian Geraghty) Bağdat sokaklarına yerleştirilen bombaları imha etmekle görevli timdeki iki askerdir. Bağdat'ı Amerikalılar için güvenli bir şehir yapmak için çalışan askerlerin görevleri basittir: Korumak ve kurtarmak. Rutin bir görev sırasında takım liderlerini kaybederler. Onun yerini alan Çavuş James'in (Jeremy Renner) adeta ölüme meydan okurcasına kaygısız davranışları, Sanborn ve Eldridge'i şaşırtır. Askerler yeni ve vahşete eğilimli önderlerini zaptetmeye çalışırken, şehirde kaos hakim olur ve James'in gerçek karakteri, yanındaki herkesin hayatını değiştirecek şekilde açığa çıkar.

NOTLAR: 90'larda "Point Break/Kırılma Noktası" ve "Strange Days/Tuhaf Günler" gibi iki kült filme imza atan Kathryn Bigelow "K-19: The Widowmaker/Tehlikeli Saatler"deki gibi yine askerlerin dünyasında geziniyor ve cesaret kavramını sorguluyor. "The Hurt Locker"ın temeli, Irak'ta görev yapan Askeri Patlayıcı Madde İmha Timi hakkında yakın zamanda gizliliği kaldırılan bilgilere dayanıyor. Filmin senaristi Mark Boal'u "In the Valley of Elah/Tanrının Vadisinde"den tanıyoruz. Boal'un hikâyesi bu filme kaynak teşkil etmiş, fakat senaryoyu Haggis kaleme almıştı. "The Hurt Locker"ın senaryosu ise tamamen Boal'a ait. "Irak'ta muhabir olarak çalışıyordum. Özel ekiplerin bombaları zararsız hale getirmek için ne kadar mücadele ettiğini gördüm. Kathryn Bigelow'un da daha önce bunları deneyimlediğini biliyordum. Konuyu açınca o da bundan iyi bir film olacağını düşündü ve çalışmaya başladık." diyor Boal. Chris Hedges'in "Savaşma arzusu güçlü ve ölümcül bir bağımlılıktır. Savaş bir uyuşturucudur" sözüyle açılan filmin aslında Kuveyt'te çekilmesi planlanıyordu. Ancak ekip, oradaki Amerikan üslerine girme izni alamayınca rotasını Ürdün'e çevirdi ve çekimler Amman'da, Irak sınırına 5 kilometre mesafedeki bir bölgede gerçekleştirildi.

Yönetmen: Franny Armstrong. **Oyuncular:** Pete Postlethwaite, Jamila Bayyoud, Adnan Bayyoud, Alvin DuVernay, Piers Guy, Layefa Malini, Fernand Pareau, Jeh Wadia. **Senaryo:** Franny Armstrong. **Görüntü Yönetmeni:** Lawrence Gardner. **Kurgu:** David G. Hill. **Müzik:** Chris Brierley. **Yapım Tasarımcısı:** David Bryan. **Yapımcı:** Lizzie Gillett. **Süre:** 92 dk. **Yapım:** İngiltere (2008). **Dağıtımcı:** BKM Film.

Gösterim Tarihi: 9 Ekim 2009

APTALLIK ÇAĞI
THE AGE OF STUPID

2055'te artık harabeye dönmüş bir dünyada yaşayan yaşlı bir adam (Pete Postlethwaite), kaydı 2008'de yapılmış arşiv görüntülerini izleyip şu soruyu sorar: Şansımız varken neden iklim değişikliğini durdurmak için bir şey yapmadık?

NOTLAR: "Son 100 yıldaki gibi kaynaklarımızı yanlış kullanıyoruz ve zamanımız Cahillik Çağı, Aptallık Çağı gibi bir isimle anılacak muhtemelen." Derdini ve isminin kaynağını bu şekilde açıklayan "The Age Of Stupid", Franny Armstrong'un imzasını taşıyor. Ken Loach'un desteğiyle 1997'de "McLibel" adlı belgeseli yöneterek mesleğe adım atmıştı Armstrong. McDonald's'ın iki gariban çevreciye açtığı davayı anlatan ve İngiltere'de olay yaratan belgesel, BBC2 yayınlandığında 1 milyon seyirci tarafından izlenmişti. Armstrong bu belgesel ile adını duyurdu ve birçok ödül aldı. Yönetmen/aktivist, "The Age Of Stupid"de iklim değişikliği ile beraber petrol, buna bağlı savaşlar, politikalar ve tüketim toplumunun aptallık boyutuna ulaşan halini ele alıyor. 3.5 senede çekimi tamamlanan ve 450 bin sterlinlik bütçesi bireysel desteklerle sağlanan film; Amerika, İngiltere, Hindistan, Nijerya, Irak, Ürdün ve Alpler'de çekildi. "The Age Of Stupid" drama, belgesel ve animasyon karışımı bir yapım. Tecrübeli aktör Pete Postlethwaite, yapımın drama ayağında yer alıyor. Belgesel kısmında ise 6 farklı hayata tanık oluyoruz: 82 yaşındaki Fransız dağ rehberi Fernand Pareau, Hindistan'daki havayolunda düşük ücretle çalışan Jeh Wadia, Katrina Kasırgası'nda 100 kişiyi kurtaran petrolcü Alvin DuVernay, Shell'in Nijerya'daki en kârlı rafineri bölgesinde yaşayan Layefa Malini, ağabeylerini bulmaya çalışan iki Iraklı mülteci çocuk Jamila ve Adnan Bayyoud, İngiltere'deki rüzgâr santralinin geleceği için karşı lobicilerle mücadele eden proje geliştiricisi Piers Guy. Danimarka'nın başkenti Kopenhag'da Aralık ayında yapılacak BM İklim Zirvesi öncesinde vizyona giren yapım, hükümetleri dünyadaki sıcaklık oranını iki derece düşürerek sabitlemeleri ve gezegenimizi insanlar ve diğer canlılar için yaşanabilir hale getirmeleri için global emisyon düzeylerini azaltacak uluslararası bağlayıcı anlaşmalar yapmaya teşvik etmeyi amaçlıyor.

Ekim sürprizi

Yönetmen: Panikos Chrissanthou. **Oyuncular:** Christopher Greco, Agni Scott, Michalis Terlikkas, Thodoris Michailides, Alkis Kritikos, Koulis Nikolaou, Lucy Christofi Christy, Charis Kkolos, Pantelis Antonas, Andreas Argyridis. **Senaryo:** Panikos Chrissanthou. **Görüntü Yönetmeni:** Andras Goere. **Kurgu:** Thomas Kallis. **Müzik:** Michalis Christodoulides. **Yapımcı:** Panikos Chrissanthou, Derviş Zaim. **Süre:** 124 dk. **Yapım:** Yunanistan, Türkiye, Macaristan (2006). **Dağıtımcı:** Özen Film.

Gösterim Tarihi: 9 Ekim 2009

AKAMAS

Kıbrıslı Türk Ömer (Christopher Greco) ülkesinin sakin yıllarında Kıbrıslı Rumlar'la birlikte büyür. Kendilerini Rum ya da Türk, Müslüman ya da Hıristiyan olarak niteleseler de, insanlar arasında bir fark olmadığı öğretilir kendisine. Kıbrıslı Rum Rhodou'ya (Agni Scott) aşık olunca, etrafındaki dünyanın beklediği gibi olmadığını görür. Kızın sevgisini kazanmak için bir yol bulmak zorundadır. Sonraları, dünyanın geri kalanına oldukça doğal gelen bir şeyin, yani insanın sevdiğiyle birlikte olmasının, kendisi için bir maceraya dönüşeceğini anlar, çünkü özel yaşamını işgal eden fanatizm saçmalığıyla savaşıp, onu yok etmeye çalışmak zorundadır.

NOTLAR: İlk gösterimi 2006'da Venedik Film Festivali'nde yapılan "Akamas", uzunca bir zaman geçtikten sonra ülkemizde de vizyona çıktı. Film adını, Kuzey Kıbrıs'taki dağlık yarımadadan almış. "Akamas", bir Türk genci ile Rum kızın aşk hikâyesi fonunda, Kıbrıs'ı Yunanistan'la birleşmek amacındaki EOKA'nın kurulduğu 1950'lerden, Türkiye'nin Kıbrıs Harekatı'nı gerçekleştirdiği 1974 yılına ve sonrasına uzanan politik süreci anlatmakta. Kıbrıslı Rum yönetmen Panicos Chrysanthou, Ada'da yaşanan trajedileri ve bölünmeyi daha çok Türkler'in gözünden sergilemiş. Bu yüzden de filmin Venedik'e gidişi olaylı olmuştu. "EOKA kahramanlarını karaladığı" için Güney Kıbrıs Rum Yönetimi filmi yerden yere vurmuş, mali destek vermekten kaçınmış, hatta sansürlemeye kalkışmıştı. Filmin yapımcılarından biri, Kıbrıs doğumlu yönetmen Derviş Zaim. Diğer yapımcı Panikos Chrissanthou "Film, milliyetçiliğe ve nefrete karşı eleştirel bir bakış getiriyor. Bizler, barış ve yeniden birleşme mesajını vermek istiyoruz" demiş.

KISKANMAK

Yönetmen: Zeki Demirkubuz. **Oyuncular:** Nergis Öztürk, Serhat Tutumluer, Berrak Tüzünataç, Bora Cengiz, Hasibe Eren, Nihal Koldaş, Ferdağ Işıl, Mustafa Uzunyılmaz, Reyhan İlhan, Serdar Orçin. **Senaryo:** Zeki Demirkubuz (Nahit Sırrı Örik'in aynı adlı romanından). **Görüntü Yönetmeni:** Emre Erkmen. **Kurgu:** Zeki Demirkubuz. **Sanat Yönetmeni:** Nilüfer Çamur Giritlioğlu. **Yapımcı:** Zafer Çelik, Zeki Demirkubuz. **Süre:** 97 dk. **Yapım:** Yerli Film, Mavi Film - Türkiye (2009). **Dağıtımcı:** Medyavizyon.

Gösterim Tarihi:
6 Kasım 2009

Filmle ilgili yazı 60. sayfada

YASAK BÖLGE 9

DISTRICT 9

Yönetmen: Neill Blomkamp. **Oyuncular:** Sharlto Copley, David James, Jason Cope, Nathalie Boltt, Sylvaine Strike, John Sumner, William Allen Young, Nick Blake, Jed Brophy, Louis Minnaar. **Senaryo:** Neill Blomkamp, Terri Tatchell. **Görüntü Yönetmeni:** Trent Opaloch. **Kurgu:** Julian Clarke. **Müzik:** Clinton Shorter. **Yapım Tasarımcısı:** Philip Ivey. **Yapımcı:** Peter Jackson, Carolynne Cunningham. **Süre:** 112 dk. **Yapım:** ABD, Yeni Zelanda (2009). **Dağıtımcı:** Medyavizyon.

Gösterim Tarihi:
6 Kasım 2009

Filmle ilgili yazı 64. sayfada

2012

Yönetmen: Roland Emmerich. **Oyuncular:** John Cusack, Woody Harrelson, Thandie Newton, Johann Urb, Amanda Peet, Oliver Platt, Danny Glover, Chiwetel Ejiofor, George Segal, John Billingsley. **Senaryo:** Roland Emmerich, Harald Kloser. **Görüntü Yönetmeni:** Dean Semler. **Kurgu:** David Brenner, Peter S. Elliot. **Müzik:** Harald Kloser, Thomas Wanker. **Yapım Tasarımcısı:** Barry Chusid. **Yapımcı:** Roland Emmerich, Larry J. Franco, Harald Kloser. **Süre:** 158 dk. **Yapım:** ABD, Kanada (2009). **Dağıtımcı:** WB.

Gösterim Tarihi:
13 Kasım 2009

Filmle ilgili yazı 48. sayfada

7 KOCALI HÜRMÜZ

Yönetmen: Ezel Akay. **Oyuncular:** Nurgül Yeşilçay, Gülse Birsel, Haluk Bilginer, Erkan Can, Memet Ali Alabora, Sarp Apak, Cengiz Küçükayvaz, Öner Erkan, Cem Karakaya, Ezel Akay. **Senaryo:** Gürsel Korat (Sadık Şendil'in aynı adlı tiyatro eserinden). **Görüntü Yönetmeni:** Hayk Kirakosyan. **Kurgu:** Mustafa Preşeva. **Müzik:** Ender Akay, Sunay Özgür. **Yapımcı:** Sami Dündar. **Yapım:** 5.Boyut Stüdyoları, Muhteşem Film - Türkiye (2009). **Dağıtımcı:** CineGroup.

Gösterim Tarihi:
20 Kasım 2009

Filmle ilgili yazı 68. sayfada

ALACAKARANLIK EFSANESİ: YENİ AY

THE TWILIGHT SAGA: NEW MOON

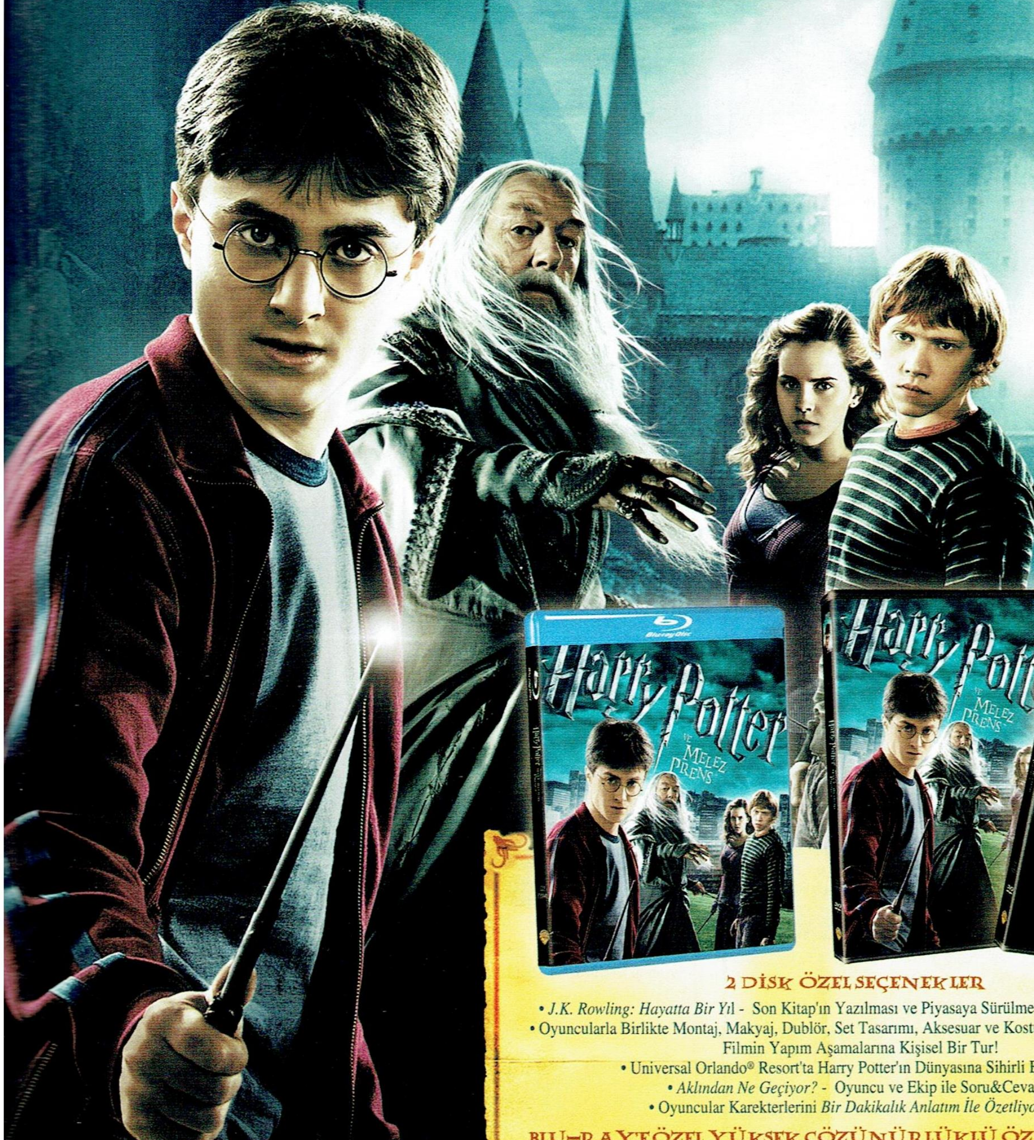
Yönetmen: Chris Weitz. **Oyuncular:** Kristen Stewart, Robert Pattinson, Taylor Lautner, Ashley Greene, Peter Facinelli, Elizabeth Reaser, Kellan Lutz, Nikki Reed, Jackson Rathbone, Bronson Pelletier. **Senaryo:** Melissa Rosenberg (Stephenie Meyer'ın New Moon adlı romanından). **Görüntü Yönetmeni:** Javier Aguirresarobe. **Kurgu:** Peter Lambert. **Müzik:** Alexandre Desplat. **Yapım Tasarımcısı:** David Brisbin. **Yapımcı:** Wyck Godfrey, Mark Morgan. **Süre:** 130 dk. **Yapım:** ABD (2009). **İthalatçı:** Fida Film. **Dağıtımcı:** Tiglon Film.

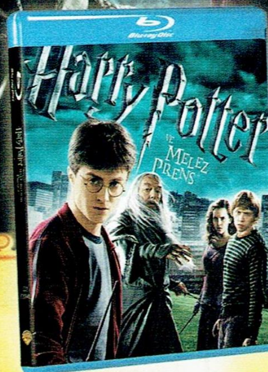
Gösterim Tarihi:
20 Kasım 2009

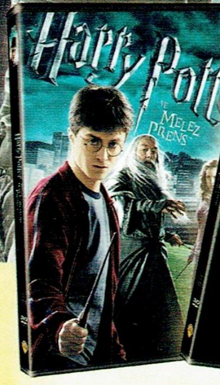
Filmle ilgili yazı 56. sayfada

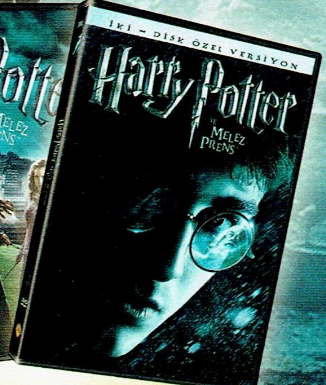
"HARRY POTTER SERİSİNİN EN İYİSİ"

- CLAY SMITH, THE INSIDER

2 DİSK ÖZEL SEÇENEKLER

• *J.K. Rowling: Hayatta Bir Yıl* - Son Kitap'ın Yazılması ve Piyasaya Sürülmesine Kişisel Bir Bakış
• Oyuncularla Birlikte Montaj, Makyaj, Dublör, Set Tasarımı, Aksesuar ve Kostüm Dahil Olmak Üzere Filmin Yapım Aşamalarına Kişisel Bir Tur!
• Universal Orlando® Resort'ta Harry Potter'ın Dünyasına Sihirli Bir Bakış
• *Aklından Ne Geçiyor?* - Oyuncu ve Ekip ile Soru&Cevap
• Oyuncular Karekterlerini *Bir Dakikalık Anlatım İle Özetliyorlar*

BLU-RAY'E ÖZEL YÜKSEK ÇÖZÜNÜRLÜKLÜ ÖZEL SEÇENEKLER

Warner Bros.Maksimum Film Modu!
Filmin Oyuncuları ve Yaratıcıları, Siz Filmi İzlerken Picture-in-Picture Röportajlar, Ana Noktalar Fotoğraf Galerisi ve Daha Fazlasıyla Filmin Yapım Aşamalarına Kapsamlı Bir Giriş Sağlıyor!

HARRY POTTER™ VE MELEZ PRENS ŞİMDİ BLU-RAY, DVD VE VCD'DE

WARNER BROS. PICTURES PRESENTS
A HEYDAY FILMS PRODUCTION "HARRY POTTER AND THE HALF-BLOOD PRINCE" DANIEL RADCLIFFE RUPERT GRINT EMMA WATSON STARRING JIM BROADBENT
HELENA BONHAM CARTER ROBBIE COLTRANE WARWICK DAVIS MICHAEL GAMBON ALAN RICKMAN MAGGIE SMITH TIMOTHY SPALL DAVID THEWLIS JULIE WALTERS
COSTUME DESIGNER JANY TEMIME SCORE COMPOSED BY NICHOLAS HOOPER EDITED BY MARK DAY PRODUCTION DESIGNER STUART CRAIG DIRECTOR OF PHOTOGRAPHY BRUNO DELBONNEL, A.F.C., A.S.C. EXECUTIVE PRODUCER LIONEL WIGRAM
SCREENPLAY BY STEVE KLOVES BASED ON THE NOVEL BY J.K. ROWLING PRODUCED BY DAVID HEYMAN DAVID BARRON DIRECTED BY DAVID YATES

HEYDAY FILMS

WARNER BROS. PICTURES
A WARNER BROS. ENTERTAINMENT COMPANY

tiglon

DOLBY TRUE HD harrypotter.com warnerblue.com warnervideo.com ENGLISH SDH DOLBY DIGITAL

Hazırlayan: TOLGA AKINCI tolga.akinci@boxofficeturkiye.com

TÜRKİYE box office — 16 - 18 Ekim 2009

Filmin Adı	Dağıtım	Salon	Hafta	Seyirci	Top. Seyirci
1. Nefes: Vatan Sağolsun	Medyavizyon	608	1	334.215	334.215
2. Yukarı Bak	UIP	101	1	75.715	78.340
3. Zaman Yolcusunun Karısı	Warner Bros.	75	2	16.622	48.264
4. Kara Büyü	UIP	63	1	15.273	15.273
5. Karanlıktakiler	Cinefilm	119	3	11.478	104.406
6. Suretler	UIP	72	4	9.708	162.794
7. Okyanus Dünyası 3D	Tiglon	30	1	8.568	8.568
8. Aşkın (500) Günü	Tiglon	22	2	8.528	22.742
9. Büyük Aşk	Tiglon	22	1	6.472	6.472
10. Kadın Aklı Erkek Aklı	Warner Bros.	49	4	6.437	127.931

1 YIL ÖNCE — 2008
17 - 19 Ekim
1. Max Payne
2. Vicdan
3. Sevgi Fırtınası
4. Avanak Kuzenler
5. Ölüm Yarışı

2 YIL ÖNCE — 2007
12 - 14 Ekim
1. Avrupalı
2. Son Ültimatom
3. Bitirim İkili 3
4. 1408
5. Yıldız Tozu

3 YIL ÖNCE — 2006
15 Eylül - 12 Ekim
1. Arabalar
2. Click
3. Sudaki Kız
4. Miami Vice
5. Dünya Ticaret Merkezi

2009'da 42 haftanın ardından...

2009 yılının 42 haftasını da geride bıraktık. Geçen yılın aynı dönemine göre vizyona giren toplam film sayısında %10'luk bir gerileme olmasına rağmen seyirci sayısında %6'lık bir artış mevcut. Bu oran yıl sonuna kadar aynı şekilde devam ederse, 40 milyon izleyici sayısını aşmış olacağız. Film sayısında düşüş olsa da yerli film sayısında artış söz konusu. Daha şimdiden 2009 yılında vizyona giren Türk filmi sayısı 48'e ulaşmış durumda. Aşağıdaki tabloda, bu sene vizyona girmiş yapımlar içinde en çok hasılat yapan ilk 25 filmi ve bunların seyirci sayılarını bulabilirsiniz.

Film Adı	Dağıtım	Vizyon Tarihi	Hafta	Toplam Seyirci
1. Recep İvedik 2	Özen Film	13.02.2009	22	4.330.714
2. Güneşi Gördüm	Pinema	12.03.2009	30	2.491.454
3. Buz Devri 3: Dinozorların Şafağı	Tiglon	01.07.2009	16	1.396.295
4. Melekler ve Şeytanlar	Warner Bros.	15.05.2009	21	705.709
5. Harry Potter ve Melez Prens	Warner Bros.	15.07.2009	14	639.288
6. Güz Sancısı	Özen Film	23.01.2009	21	576.339
7. Kadri'nin Götürdüğü Yere Git	Medyavizyon	16.01.2009	23	516.018
8. Vali	Medyavizyon	09.01.2009	22	479.658
9. Benjamin Button'ın Tuhaf Hik.	Warner Bros.	06.02.2009	21	465.319
10. Hızlı ve Öfkeli 4	UIP	03.04.2009	25	379.827
11. Transformers: Yenilenlerin İnt.	UIP	24.06.2009	16	347.065
12. Milyoner	Chantier	27.02.2009	17	338.209
13. Nefes: Vatan Sağolsun	Medyavizyon	16.10.2009	1	334.215
14. Alacakaranlık	Tiglon	16.01.2009	37	328.905
15. Kehanet	Warner Bros.	10.04.2009	17	327.899
16. Bay Evet	Warner Bros.	16.01.2009	11	327.348
17. Soysuzlar Çetesi	UIP	21.08.2009	9	285.652
18. Despero	UIP	23.01.2009	38	277.691
19. Terminatör: Kurtuluş	Warner Bros.	05.06.2009	15	276.007
20. Son Durak 4 3D	Warner Bros.	28.08.2009	8	262.953
21. Ayakta Kal	UIP	16.01.2009	15	248.596
22. Umut	Özen Film	27.02.2009	20	230.171
23. G.I. Joe: Kobra'nın Yükselişi	UIP	07.08.2009	11	173.509
24. X-Men Başlangıç: Wolverine	Tiglon	01.05.2009	20	163.551
25. Mürekkep Yürek	Medyavizyon	23.01.2009	17	163.214

Not: Filmler ve seyirci rakamları 02 Ocak 2009 ile 18 Ekim 2009 tarihleri arasını kapsamaktadır.
* *Kaynak: www.boxofficeturkiye.com*

ABD box office — 16 - 18 Ekim 2009

Filmin Adı	Dağıtım	Salon	Hafta	Hasılat	Top. Hasılat
1. Where the Wild Things Are	Warner Bros.	3.735	1	32.695.407	32.695.407
2. Law Abiding Citizen	Overture	2.890	1	21.039.502	21.039.502
3. Paranormal Activity	Paramount	760	4	19.617.650	33.171.743
4. Couples Retreat	Universal	3.009	2	17.227.390	62.617.735
5. The Stepfather	Sony	2.734	1	11.581.586	11.581.586
6. Cloudy with a Chance of Meatballs	Sony	3.037	5	8.017.871	108.201.645
7. Zombieland	Sony	3.171	3	7.616.939	60.640.317
8. Toy Story / Toy Story 2 (3D)	Buena Vista	1.489	3	3.016.580	28.554.678
9. Suretler	Buena Vista	2.326	4	1.917.315	36.327.650
10. The Invention of Lying	Warner Bros.	1.624	3	1.907.398	15.497.164

Rakamlar Amerikan Doları.

İNGİLTERE box office — 16 - 18 Ekim 2009

Filmin Adı	Dağıtım	Salon	Hafta	Hasılat	Top. Hasılat
1. Yukarı Bak	Buena Vista	535	2	5.162.325	13.917.468
2. Couples Retreat	Universal	381	1	1.825.142	1.825.142
3. The Imaginarium of Doctor Par.	Lions Gate	265	1	905.786	905.786
4. The Invention of Lying	Universal	367	3	589.914	4.847.173
5. Zombieland	Sony	302	2	576.932	2.340.592
6. Fame	Entertainment	426	4	455.699	7.876.009
7. Triangle	Icon	217	1	260.626	260.626
8. Halloween II	Entertainment	283	2	237.429	1.067.107
9. Love Happens	E1 Films	357	2	217.696	1.124.159
10. Blue	B4U	51	1	215.962	215.962

Rakamlar İngiliz Sterlini.

Peker Açıkalın
Türkler Çıldırmış Olmalı

2008	Destere	261.080
2008	Maskeli Beşler Kıbrıs	964.104
2007	Amerikalılar Karadeniz'de 2	379.744
2006	Maskeli Beşler: Irak	1.239.902
2004	Maskeli Beşler İntikam Peşinde	784.440

Nurgül Yeşilçay
7 Kocalı Hürmüz

2008	Vicdan	157.841
2007	Yaşamın Kıyısında	289.800
2007	Adem'in Trenleri	81.475
2005	Anlat İstanbul	192.940
2005	Eğreti Gelin	638.444

ELEŞTİRMENLERİN YILDIZ TABLOSU

	Mehmet Açar	Kerem Akça	Okan Arpaç	Alkan Avcıoğlu	Selin Gürel	Cumhur Canbazoğlu	Cüneyt Cebenoyan	Atilla Dorsay	Murat Erşahin	Engin Ertan	Ömür Gedik	Burak Göral	Senem İşmen	Esin Küçüktepepınar	Nil Kural	Ege Görgün	Müjde Işıl	Murat Özer	Uygar Şirin	Murat E. Eren	Alin Taşçıyan	Ali Ulvi Uyanık	Uğur Vardan	Burçin S. Yalçın	Fırat Yücel	Ortalama
Akamas							3	2.5													3					2.83
Aptallık Çağı	3					4			2.5									2.5								3.00
Aşkın (500) Günü	3		3.5	4.5	3.5	1.5	2.5	3	2.5	3.5	4	3	3.5		3.5		2.5	3	3.5	3	3	3		3.5		3.15
Beş Şehir	3		3					3.5	3		3.5	3.5	2				2.5	2.5			2		3		3	2.87
Büyük Aşk: Coco Chanel ve Igor S.							1.5	2.5		3				2.5	3						3	4				2.78
Kampüste Çıplak Ayaklar	2.5		2		2	1.5	1	2	1		2.5	1.5				2		2					1	1		1.69
Kanal-İ-zasyon	2					1		2.5	0.5		3	2			1			1					1			1.55
Kara Büyü			3	3						3		3.5		3	3.5				2.5			3			3	3.05
Karanlıktakiler	3		2		3	4	3	3	2		3.5	3.5	2.5		1.5	4	2	2.5	3			2	3	3		2.80
Kıskanmak	3		1.5		3.5		2		2.5		4	3	4	2.5	2.5	3	2	3		3.5	3		3		3.5	2.91
Matrak Adamlar	3		3			3.5	3	3.5	3.5	3.5		3.5	3.5	2	3		2.5	3	3			3	4	3		3.14
Mazi Yarası						1		2	0.5			1	1								2					1.25
Melekler ve Kumarbazlar	2					2		3.5	1.5		2.5	2	1.5											1		2.00
Nefes: Vatan Sağolsun						4		4.5		1				2					2	2		4				2.78
Oyuncu			2.5	2	1	2.5		3.5	2		3.5	2				3	1.5	1				3				2.29
Ölümcül Tuzak		1.5	3.5			2.5				3		4		2.5	3				4			4		3.5		3.15
Özgür Woodstock							3	3						3					2.5			4			3.5	3.16
Sarı Saten-Günahkârların Aşkı	2								0.5									1			2	1	2			1.41
Son Vampir			2	2						1		1										3				1.80
Son Veda	3.5	2	4		2.5	4.5	2	3	4.5	2				2.5	2.5	4	4	3			4	5	3.5	3.5		3.33
Suretler			3.5	2.5	1.5	3					3.5	1.5				3						3				2.68
Yukarı Bak	2.5		4			4		3	4	3	4	4		2.5	4	4	3.5	3.5			5	3		3.5		3.59
Zaman Yolcusunun Karısı	3		3	2.5		2	3	1	3		4	1.5			2							3.5	2.5	2		2.53

Sarı renkte olan bantlar en yüksek yıldız ortalamasına sahip olan filmleri gösterir.

SEYİR DEFTERİ

UYGAR ŞİRİN
uygarsirin@yahoo.com

"Chéri"

* Sonbahar sinemanın en güzel mevsimi.

* Filmekimi terazisinden: "Chéri" her şeyiyle hafif ama hafifliğiyle barışık ve su gibi akıcı. "Ay" zorlama ağırlığı ve sözde-entelektüelliğiyle yorucu. "Che" her türlü ağırlıktan yoksun.

* Çağan Irmak sinemasının yumuşak karnı zaman zaman açıklamaya, konuşmaya, söylemeye fazla meyletmesi. "Bana Şans Dile" ilk film olmasının etkisiyle bu eğilimin doruk noktası. "Ulak" ve "Issız Adam" da konuşmaya meraklı filmler ama "Ulak" iyi bir mesel olduğundan ne kadar konuşsa dinlenir ("Issız Adam"ın mazereti yok). Bu anlamda en sessiz sakin (ve bence en iyi) filmi "Babam ve Oğlum"un en çok izlenen filmi olması da ilginç bir nokta... "Karanlıktakiler"de ise tam son dönemece girerken Gülseren'in neden delirdiği açıklanıyor. Filmin atmosferi ve öykülemesinin loşluğuna bu bilgiden gelen ışığın pek yaradığını söyleyemeyiz. Neyse ki Irmak aynı bilgiyi filmin cümlesini tersyüz etmek için kullanıyor; evine/içine kapanan deli kadınla ona düşman oğlunu, toplumun evlerine/içlerine kapattığı ana-oğula dönüştürüveriyor.

* "11'e 10 Kala"da herkes üstüne düşeni kısık ateşte pişirmiş. Yönetmen Pelin Esmer, görüntü yönetmeni Özgür Eken, sanat yönetmeni Naz Erayda, Mithat Esmer ve Nejat İşler başta olmak üzere oyuncuların neredeyse tamamı altı çizilmeyen, "performans" diye bağırmayan, "küçük" ve bu sayede büyük işler çıkartmışlar.

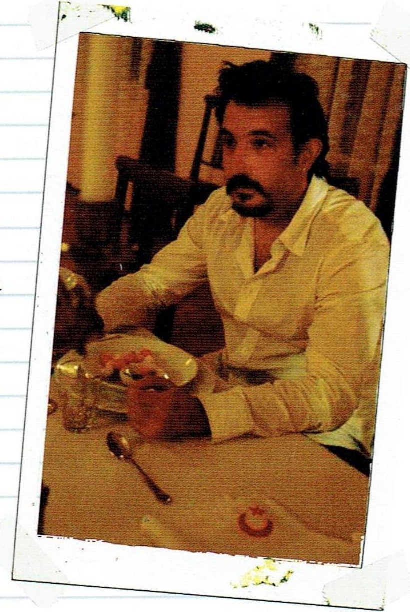
* Nejat İşler'in oyunculuğu giderek bir muamma halini alıyor benim için. "Yumurta"da da, "11'e 10 Kala"da da "oynadığını" gösterecek hiçbir emare yok. Bildik oyunculuk numaralarından, tiklerden/trüklerden, tonlardan/vurgulardan eser yok. Buna karşılık "Yumurta"nın Yusuf'u ve "11'e 10 Kala"nın Ali'si duruşlarıyla, bakışlarıyla bambaşka (ve kanlı canlı) insanlar. Bu kadar oynamadan bu kadar farklı karakterler yaratmak az bulunur bir ustalık. (Her iki filmin senaryolarının da hakkını vermek lazım bu arada.)

* "Pontypool"da iyi bir filme dönüşemeyen cin bir fikir var. E kolay değil, iyi bir film olması için "Shivers" zamanının Cronenberg'i ya da "Bad Taste" zamanının Peter Jackson'ı lazım.

* "Ricky"yle ilgili eleştirileri okuyunca "Şeyh uçmaz, mürit uçurur" diye düşünmeden edemiyorum.

* "Funny People-Matrak Adamlar"ın, meşhur olmaya çalışan genç stand-up'çı çocukla stand-up'tan gelip Hollywood yıldızı olmuş adamı yan yana koyup bir belgesel-drama gibi takılması seyre değer. Gelin görün ki Adam Sandler karakterini "duyarsız, sevgisiz, pislik Hollywood starı" karikatürü şeklinde resmederek kendi dengesini bozuyor.

* İki ay önce e-posta kutuma bir basın bülteni geldi. Ünlem işaretleri, "şok" ve "gelişme" gibi sözcüklerle önemli bir haber havası verilmeye çalışılan bültende Biray Dalkıran'ın "Cennet" adlı filminin Amerika'da yayınlanacak DVD'sinin kapağıyla ilgili bir sorun çıktığı, efendime söyleyeyim, şirketin önerilerini Dalkıran'ın beğenmediği yazıyordu. Bunun zerre kadar haber değeri taşımadığını bilmek için gazeteci olmaya gerek yok, zaten aklınız "Bana ne, kime ne" şeklinde bir içgüdüsel tepki veriyor. Fakat sözkonusu "haber"i ntvmsnbc ve beyazperde gibi güvenilir (olduğunu düşündüğümüz) sitelerde görünce "Bülteni yazanlar Türkiye'de haberciliğin nasıl işlediğini benden iyi biliyorlar demek ki" diye düşündüm... Siz olsanız bu durumdan cesaret almaz mısınız? İlgililer de almış olacak ki bir ay sonra bu kez "'Cennet'in Amerika'daki DVD kapağı krizinin çözüldüğü" müjdesi kıylarımıza vurdu. Sözkonusu bültenden bir cümle aktarıyorum: "Amerika da filmlerini DVD olarak yayınlamak isteyen Türk yapımcılar Biray Dalkıran nın beğenisini kazandıktan sonra path finder tarafından basılacak ve Amerika da satılacak." Eksiğim olabilir bilemiyorum ama ben bu bir tek cümlede tam 7 hata sayıyorum (yoksa "Türk yapımcıların Amerika'da basılıp satılması" ilginç bir haber olurdu). Eh, öyle habere böyle Türkçe.

* Çakma habercilik demişken ("basın bültenini aynen çakma" manasında) bilumum internet sitelerinde rastlayabileceğiniz bir "haber"e daha dikkat çekeyim: "'Nefes' böylelikle bu yaz gösterime giren filmler arasında hafta sonu en iyi açılış yapan film rekorunu kırarak büyük bir başarıya imza attı." İyi de "Nefes" 16 Ekim'de gösterime girdi. Pardon ama hangi yaz? Bu nasıl bir rekor uydurma gayreti? Kıssadan hisse: Okuduğunuz her şeye inanmayın.

BURÇİN S. YALÇIN burcyalc@hotmail.com

Kana Susadım

Sorun Karyn Kusama'nın kadın kahramanlara yaklaşımında mı?

Tamam, kendini aşırı ciddiye alan her kötü filme bu gözle bakılabilir, ama "Kana Susadım /Jennifer's Body" basbayağı komedi filmi. (Madem ithalatçı firma Megan Fox'u bir 'şey'e susatacakmış, bu öyküde doğrusu 'et' olurmuş ama o zaman da filmin adı "Ete Açım" veya daha fantastik bir isimle "Eti Senin Kemiği Benim" şeklinde zuhur etmeliymiş.) Sorun, daha yaratıcılarından, afişinden veya fragmanından başlayarak edindiğiniz donelerin bu komedi ihtimalini son dakikaya kadar kafanızdan uzak tutması. Jennifer'ın (Fox) o ucuz kan kusma efektiyle bezeli sahnelerinde "Yok canım, öyküde gerekmeseydi buna başvurmazlardı" diye umutlanmanız veya lisenin evlere şenlik hocası Bay Wroblewski olarak J.K. Simmons'ın o perişan, pejmürde, karikatürden de karikatür halini görüp "A-a, kesin bir işlevi vardır, yoksa insana şaka diye yapılmaz" türünden iyimser yaklaşımlarda bulunmanız yüzünden filmin komedi lezzetini geç fark edebilirsiniz. Bir reklamın sloganını ödünç alırsak, adeta "ayarsız enerji"!

Karyn Kusama'yı "Kız Dövüşü/Girlfight"dan hatırlıyoruz. Bu bağımsız yapımın başarısının ardından anaakım sulara yelken açmış ve yerden yere vurulan "Æon Flux"ı çekmişti. Şimdi "Kana Susadım"a da bakınca, şunu görüyoruz, güçlü kadın kahramanlar Kusama'nın özel ilgi alanına giriyor. Üstelik, yanında, hem kendi kişisel öyküsü hem de imza attığı ilk senaryosu "Juno"yla özgür ve bağımsız kadının bayraktarlığını yapan Diablo Cody var. E başrole de "Transformers"la piyasaya 'bomba gibi' düşen bir Hollywood 'ikoncan'ını, Megan Fox'u yerleştirmişler ki, seksapelini ölümcül biçimde kullanan bir yamyam kız için daha uygun bir afet de akla gelmiyor. Haklısınız, ilk elde "Kana Susadım" doğru ellerdeymiş gibi görünüyor ama aslında kazın ayağı pek öyle değil!

Madem laf Megan Fox fetişizminden açıldı, oradan başlayalım. Varsayalım, "Kana Susadım" bir genç kızın kendi cinsel gücünü keşfinin öyküsü olsun. O güne kadar birkaç kez cinselliğini erkeklere sunmuş... Şimdi de Low Shoulder gibisinden sefil bir ismi olan bir rock grubunun solistinin peşinde. Grup elemanlarından yediği bir 'kazık' üzerine erkek etiyle beslenen bir canavara dönüşüyor. Beslendikçe gençliğini, tazeliğini koruyor. Tıpkı Jennifer'ın 'olay'dan sonra erkeklere yaptığı gibi, filmin de Megan Fox'un vücudunu (diyelim çıplaklığını), amiyane tabirle söylersek, 'gösterip de vermemesine' ne demeli? Ayrıca Jennifer'ın sonradan kendisine en safiyane niyetlerle yaklaşanları ham yapması filmin cinsiyetler arasındaki bu 'kuvvetler ayrılığı' ilkesini kötüye kullandığına delalet değil mi? Şeytan'la anlaşma yapan bir 'boy band' mi? Yapmayın!

Eğer "Kana Susadım" bilhassa ABD'deki lise gençliğinin gençlik, güzellik, cinsellik, şöhret, dedikodu merkezli yaşantısını yermeye niyetlenen bir alegoriyse, bu, daha anlaşılabilir bir durum, yine de hedefi ıskalayan... Doğru, Diablo Cody'nin senaryosu Jennifer'ın çekiciliğini bakımsız Needy (performansıyla filmi Megan Fox'tan çalıp cebine atan Amanda Seyfried) ve onun saf, temiz sevgilisi Chip'le dengeliyor. İkisinin ilişkisi örnek bir lise aşkı. Lakin, Cody'nin senaryosunu böylesi bir iz üzerinden takip edersek yolumuz iyice karman çorman bir patikaya çıkıyor. Hele filmin finali bizi nereye çıkarıyor, bir düşünün!

"Kana Susadım" pek çok yönüyle birtakım filmleri andırıyor. De Palma'nın "Carrie"si, Catherine Hardwicke'in 'genç kız olma hâlleri' üzerine filmi "Onüç/Thirteen" veya Robert Rodriguez'in "Fakülte"si... Farkındaysanız, ne olmak istediğinden o kadar habersiz ki, böylesine birbiriyle alakasız bir avuç filmden kimi öğeler ödünç alıyor. Ortaya çıkan bulamaç ise Jennifer'ın kusmuğundan daha lezzetli değil ne yazık ki.

Diablo Cody'nin o yürek 'isteyen' ('dağlayan' diyelim biz buna) diyaloglarına gelince... Jennifer'ın ağzından dökülen tümcelere inanmak mümkün değil! Colin'le ilgili sarfettiği şu cümle mesela: "Maggot rock dinliyor, tırnak cilası sürüyor. Benim s.kim bile daha büyüktür!" Needy'ye göğüsleriyle ilgili: "Bunlar birer güdümlü füze. Doğru yere yönlendirirsen istediğin her bok olur." Şuna ne dersiniz: "Burası Tayland yemeği kokuyor. Yoksa düzüşüyor muydunuz?" Yine de, meraklısına filmin finalindeki kapışmanın sonunda yine Jennifer ile Needy arasında geçen 'göğüs/kalp' minvalli kısa diyalogu öneririm.

Anlaşılacağı gibi, Jennifer bir lise öğrencisi olamayacak kadar gerçek dışı bir karakter. Kabul, başına birtakım doğaüstü şeyler gelmiş olabilir ama o kırılma noktasından önceki hâline bir bakın. Örneğin filmin başlarındaki yangından sağ çıkar çıkmaz gösterdiği tepkiye...

Cody'nin senaryosunu bu kadar yerden yere vurup da Kusama'yı bundan muaf tutmak izan dışı bir davranış olur. Filmde senaryodan daha kötü bir şey varsa, o da yönetmenlik. Kimi yönetmenlik tercihlerinden bazı sahneleri çekme, hatta bağlama tercihlerine kadar vasat bir işçilik var karşımızda. Hadi artık korku filmi deyince aklımıza gelen ilk yalapşap şey olan "Bö!" efektlerinden geçtik, ama filmin duygusala çalan bir anında perdedeki karakterlerin birbirleriyle konuşurken öznel kamera (doğrudan kameraya doğru konuşmalar) kullanımının tercih edilmesi olmuş mu hiç!

O yüzden, siz siz olun, daha ilk dakikasından itibaren "Kana Susadım"ı komedi filmiymiş gibi izleyin! Pişman olmayacaksınız! ■

JENNIFER'S BODY

Yönetmen: Karyn Kusama.
Oyuncular: Megan Fox, Amanda Seyfried, Johnny Simmons, Adam Brody, J.K. Simmons.
Senaryo: Diablo Cody.

Yapım: ABD (2009). **Süre:** 102 dk.
Gösterim Tarihi: 23 Ekim 2009

KUTLUKHAN KUTLU kutlukhan@gmail.com

Kara Büyü

Sam Raimi köklerine dönüyor

Bugünün genç sinema izleyicisi için Sam Raimi daha çok "Örümcek Adam" serisinin yönetmeni, dolayısıyla da Hollywood'un yerleşik büyük bütçeli sinemasının bir parçası. Hâlbuki Raimi 80'lerin başında "Evil Dead"le korku hayranlarının dünyasında yeni bir pencere açtığında, "yerleşik" neyi temsil ediyorsa onun tam zıt kutbuydu. Ne 70'lerin toplumsal eksenli modern korku sinemasına, ne de 80'lerin "slasher"larına aitti. Sinematografik açıdan maceraperest bir yönetmendi, tematik açıdan ise oyunbaz, hatta pervasızdı: Sineması her an bir yerlerden tanıdık gelmesine karşın hiçbir bağlılığa tam olarak tenezzül etmeyen özgürleştirici edepsizliğiyle, baştan aşağı "yeni" hissi veriyordu. Ve korku hayranları, bu yeni soluk için ona minnet duydular.

Raimi şimdi, yerleşik sinemanın "adabına" yakın duran işlerle geçen yılların ardından, o yaygın tabirle "köklerine dönüyor": 50'ler Amerikası'nın EC Comics korku romanlarından fırlamış bir öykü; meşum gerilimin bir anda teklifsizce somutlaşıp yapış yapış bir boğuculuk kazandığı amansız bir atmosfer; ima etmek kadar göstermekten de kaçınmayan bir "dehşet" zanaatkârlığı; ve dehşetle her an kol kola, yakıtını aşırılıktan alan bir mizah... Hepsi orada, perdede, hem de 80'lerdekinden daha büyük bir ustalıkla inşa edilmiş hâlde bizi bekliyor. Evet, belki de Raimi'nin 80'lerdeki çıkışı gibi zamandan bağımsız ele alınamayacak, gücünü tepkiselliğinden ve tazeliğinden alan bir sinema söz konusu olduğunda aslında "köklere dönüş" diye bir şey pek de mümkün değil... Belki o zıvanadan çıkmış "Raimi kamerası"nı 80'lerde izlemenin deneyimini yeniden yaratmak imkânsız... Ancak en azından "Kara Büyü"yü seyrederken bir korku ustasının elinden bu türün temel malzemeleri konusunda belli bir bilincin, bakış açısının ve en önemlisi de keskin bir sezginin ürünü olan bir film izliyorsunuz. Dolayısıyla da Raimi'nin bu "eski usül korku sineması" eski kaba kuvvetine sahip olmasa bile, beyni hâlâ tıkır tıkır işliyor.

Raimi burada tam da o eski korku çizgi romanlarında çok görülen türden bir "ahlaki karar ve sonuçları" hikâyesi anlatıyor. Öykünün kahramanı, genç banka çalışanı Christine. Masum ve çocuksu görünüşlü, kibar, iyi huylu bir genç kadın. Bulunduğu ortamlarda genellikle "hoş bir insan" olarak tanımlanacak tipte biri. Ancak film Christine'in önüne zor bir seçim koyarak, insan ilişkilerinde "hoşluk"la korku sinemasının kadim malzemesi "iyilik"in bırakın aynı şeyler olmayı, aynı zemine bile ait olmadığını gösteriyor. Ve bu ayrımla epey grafik bir şekilde, biraz da zalimce, eğleniyor.

Christine öyküye bütünüyle "hoş" başlıyor: Bankaya borcu yüzünden evini kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya olan yaşlı Çingene kadına gayet kibar ve anlayışlı davranıyor... Ancak film yaşlı kadının borcu hakkındaki kararı birdenbire Christine'in kucağına atıp iki kişinin kaderini birbirine bağlayınca, iş birdenbire "nezaket"in hüküm sürdüğü yüzeyler âleminden çıkıp, kişisel çıkarların çatıştığı daha "esaslı" bir alana giriyor. Raimi'nin besbelli ki özellikle ürkütücü, rahatsızlık verici bir tip olarak tasarladığı yaşlı kadına evini bağışlamak, Christine için müdürüne "zor kararları veremediğini" göstermek ve kendisini bekleyen terfiden olmak anlamına gelecek... O yüzden de genç kadın, üstelik nezaketi de hiç elden bırakmadan, yaşlı kadının evinin fişini çekiveriyor. Ve tabii korku sinemasının kadim adalet mekanizması gereğince, o andan sonra başına dehşet verici bir doğaüstü tehlike musallat oluyor.

Filmin kayda değer taraflarından biri, giderek "cehennem çukuruna" doğru yalpalayan kahramanıyla seyirci arasındaki bağı koparmamaya dikkat etmesi. Sonuçların onun canını yakma tehlikesi arttıkça Christine'in giderek daha da bencilce, daha da hazmı zor kararlar aldığını görüyoruz... Ancak Raimi geçişleri mümkün olduğunca yumuşak kılarak kahramanını seyirciye yadırgatmamaya, aksine onu her an seyircinin özdeşleşebileceği bir noktada tutup seyirciyi de onunla birlikte "yanlış kararlar" vermeye davet ediyor. Yani bir bakıma bize kendimizde "iyi" diye tanımladığımız niteliklerin belki de zor kararlarla imtihan edilmedikçe pek bir anlamı olmadığını söylüyor. Bu yönüyle filme toplumun ayrıcalıklı kesimleri üzerine, hatta genel olarak "Batı medeniyeti" üzerine bir eleştiri olarak bile bakabilirsiniz tabii - buna yetecek farkındalığa ve tutarlılığa sahip... Ancak bu noktada hemen "Kara Büyü"nün, tam da eski Raimi'den bekleneceği üzere, bütünüyle ciddi bir yolculuk olmadığını da söylemek gerekiyor. Tıpkı korku sinemasının görsel-işitsel mekanizmalarına yaklaşımı gibi, temalarına da yaklaşımı oyunbaz, kendini çok da ciddiye almayan bir film bu... Ama nasıl ki kasıtlı aşırılıkların omuzlarında yükselen mizahı etkileyici korku anlarını tamamen gölgede bırakmıyorsa, ahlaki temalarına çizgi romansı yaklaşımı da sözkonusu temaları hepten görünmez kılmıyor.

Nihayetinde türe salt "şok ve ürperti sineması" olarak bakan yeni korku seyircisi için ideal bir korku filmi olmayabilir bu... Ancak korkusunda hatırı sayılır bir alaycılığa ve kurnazlığa sıcak bakanlarla türün hamuru üzerine kafa yormayı sevenler için çıkmaya değer bir nostaljik yolculuk. ■

DRAG ME TO HELL ✪✪✪◓

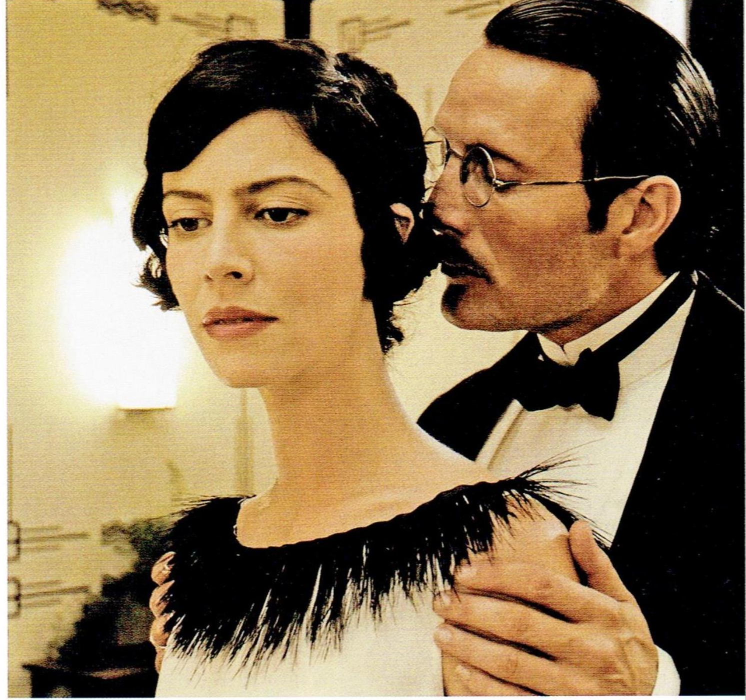
Yönetmen: Sam Raimi.
Oyuncular: Alison Lohman, Justin Long, Lorna Raver, Dileep Rao, David Paymer, Adriana Barraza, Chelcie Ross, Reggie Lee, Molly Cheek, Bojana Novakovic.
Senaryo: Sam Raimi, Ivan Raimi.

Yapım: : ABD (2009) **Süre:** 99 dk.

Gösterim Tarihi: 9 Ekim 2009

Büyük Aşk

Filmi nasıl yorumlayacağınız açılış sekansının üzerinizde bırakacağı etkiye bağlı

Biyografik roman ve filmlere yönelik ilgi asla azalmıyor. İnsanoğlunun önüne geçemediği merak duygusu, hele ki işin içinde ünlü kişilerin hayatları olunca daha da depreşiyor. Televizyonda BBG izlemek tu kaka ve avam bir şey olurken, hayatı röntgenlenecek kişi örneğin Slyvia Plath, eylemin gerçekleşeceği mekân da bir 'sanat sineması' olunca, ilginçtir, bu pornografik alâka sınıf atlıyor, sözüm ona entelektüel bir derinlik kazanıyor. Hâl böyleyken, Coco Chanel ve Igor Stravinsky arasındaki kısa süreli yakınlaşmayı anlatan bir film de kimi izleyiciyi epey heyecanlandırmış olsa gerek. Fakat Jan Kounen'in herhangi bir kalıba kolayca girmeyen, girmek istemeyen filmi bu gibi beklentileri karşılamaya da hiç niyetli değil. Karşımızdaki alışıldık bir biyografik film olmadığı gibi, Türkçe ismine aldanmayın, ortada öyle büyük bir aşk da yok.

"Büyük Aşk"ın uzun giriş bölümü bu anlamda âdeta bir meydan okuma... Kounen filmini Stravinsky'nin meşhur balesi Bahar Ayini'nin 1913 yılında Paris'teki prömiyeriyle açıyor. Performansın seyirciden aldığı sert tepkilerle tarihe geçen bu gecenin yeniden canlandırılması, filmin neredeyse ilk yirmi dakikasını kaplıyor. Bu bölümde orkestra başlamak üzere olan performansa hazırlanırken, şeften şöyle bir uyarı geliyor; "Şu ana kadar müzik namına dinlediğiniz her şeyi unutun; Çaykovski'yi, Wagner'i, Strauss'u... Melodiyi boş verin ve sadece ritmi dinleyin". Açıkçası Kounen'in bu sekans boyunca seyirciyi baş başa bıraktığı yapı için de benzer şeyler söylemek mümkün. Sinema tarihi boyunca yapılmamış deneme, ihlal edilmeyen kural kalmadı belki, dolayısıyla Kounen'in yaptıkları için 'yeni' demek mümkün değil ama söz konusu prömiyer perdeye yansırken gerek kameranın hareketleri, gerekse kurgu anlamında alışılmışın dışında tercihlerle karşılaşıyoruz. Örneğin kamera son derece iddialı bir kaydırmaya henüz başlamışken yönünü değiştiriyor veya hareket kurguyla kesiliyor. Hiç uyumlu olmayan planlar peş peşe ekleniyor, tutarlılıktan, devamlılıktan söz etmekse pek mümkün değil. Başka bir deyişle tam bir kaos söz konusu... Stravinsky'nin müziği bir yükselip bir alçalıyor, Fransızca ve Rusça diyaloglar birbirine giriyorlar. Uzun lafın kısası, Kounen sadece bu meşhur anı yeniden canlandırmakla kalmıyor, bir bakıma Stravinsky'nin müziğinin görsel karşılığını arıyor. Alışkanlıklar ve beklentilerin yerini güçlü bir hissiyat alıyor ve eğer niyet o gecenin duygusunu perdede yeniden yaratmaksa, sonuç gerçekten başarılı.

Öte yandan, izleyicinin tüylerini diken diken edebilecek bu sekans, şıkır şıkır bir dönem/aşk filmi izlemek için salonda yerini almış seyirciyi delirtmek için çekilmiş gibi. Öncelikle duygusal bir hikâyenin temellerini atmak bir yana, süresi uzadıkça ve kaosun boyutu arttıkça izleyicinin bu yöndeki beklentisi de giderek azalıyor. 90'larda "Dobermann" ile tanıştığımız ve her filminde biçime ağırlık veren Kounen, daha baştan seyircisini uyarıyor bir anlamda; "Eğer sıradan bir biyografik/kostüme film, vurucu bir aşk hikâyesi bekliyorsan nafile" demeye getiriyor.

Gelgelelim, film sonraki bölümlerinde benzeri bir ilginçlik yakalayamıyor. Evet, Chanel ve Stravinsky arasındaki yakınlaşma hikâyenin merkez noktasına yerleşinceye kadar epey zaman geçmesi gerekiyor; başka bir deyişle film uzun süre bir 'aşk hikâyesi' anlatmayı reddetmeye devam ediyor. Diğer yandan film hikâyesini anlattığı bu karakterlerin hayatlarını her yönüyle anlatmaya, onları kavramaya, yorumlamaya da soyunmuyor. Yer yer geriye dönüşler, gerçeküstü anlar, vb. ile beklenmedik virajlar alıyor, anlatısını bıçak sırtı bir şekilde bölüyor, sekteye uğratıyor... Fakat bu gibi tercihler filmin her anına sinmiş değiller, hatta "Büyük Aşk"ın tam da olmayı reddettiği 'şey'e dönüştüğü anları da mevcut. Dolayısıyla başlangıçta filme yakıştırdığımız 'karşı koyuş' homojen şekilde bütün süresine dağılmayınca ortaya garip bir karışım çıkıyor, "Büyük Aşk" açılış sekansının etkileyiciliğini, vuruculuğunu tekrar yakalayamıyor. En yaklaştığı ansa finale doğru gelen montaj sekans... Burada hem açılış, hem de kapanış jeneriğine eşlik eden hipnotik görüntüler bir anlam kazanıyorlar. Esas meselenin bu iki ünlü arasındaki yakınlaşma değil, daha ziyade Bahar Ayini prömiyerinin Chanel'de bıraktığı etki olduğunu anlıyoruz. Dönüp dolaşıp film üzerine düşününce izleyici olarak bizim durumumuz da farklı değil. "Büyük Aşk"ın arada saptığı çeşitli yollar ve onlara kattığımız olumlu veya olumsuz anlamlar daha ziyade iddialı açılış sekansının üzerimizde bıraktığı etkiye göre şekilleniyor. Kounen'in filmi nihayete ermemiş gibi bir fikir gibi dursa bile, kendine özgü ve garip bir yolculuk vaat ediyor. Kâğıt üzerinde aitmiş gibi durduğu türle oynayan yaramaz çocuk hâline sempati duymak veya bunu bir beceriksizlik örneği olarak görmek de büyük ölçüde yine en baştan filme karşı aldığınız pozisyona bağlanıyor. ■

COCO CHANEL & IGOR STRAVINSKY ✪✪✪

Yönetmen: Jan Kounen.
Oyuncular: Anna Mouglalis, Mads Mikkelsen, Anatole Taubman, Yelena Morozova, Erick Desmarestz, Aurélie Le Roc'h.
Senaryo: Chris Greenhalgh (kendisinin Coco & Igor adlı romanından).

Yapım: Fransa (2009). **Süre:** 120 dk.

Gösterim Tarihi: 16 Ekim 2009

MURAT EMİR EREN murat.eren@turkuvazdergi.com.tr

Kıskanmak

Seniha'nın gölgesi

En başından beri, tutkuyu reddetmeyen, tutkunun insanın yaşama güdülerinden biri olduğunu iddia eden bir yönetmen Zeki Demirkubuz. Sevdiği birine duyduğu tutkuyla tanıdığımız Bekir ("Masumiyet", "Kader"), tanımadığı ama hayran olduğu birine duyduğu tutkuyla İsa ("Üçüncü Sayfa"). En nihayetinde ölene kadar kıskanacağını bildiği birine ya da bizzat kıskanma duygusunun kendisine olan tutkuyla dolu Seniha. Görünürde "Kıskanmak"ın Seniha'sının yıpranmış, viraneye dönmüş varlığını ayakta tutan tek şey, hayatının tümünü kaplayan ağabeyi Halit ve onun eşi Mükerrem'e duyduğu kıskanma hissi belki de. Hiçbir zaman bir gıpta etme haline bir imrenme hissine evrilmemiş bu hisleri, hayatının merkezine öylesine hastalıklı biçimde yerleşmiş, onu öyle dramatik bir noktaya götürmüş ki, bir noktadan sonra bu akışı değiştirmesi, tutkuyla bağlı olduğu bu hislerine bir son vermesi olanak dışı. Bir yönüyle de dile kolay, koca ömrünü bu hissin üzerine kurmuş Seniha. Boş yere eşi dostu olmayan bir münzevi haline gelmemiş, boş yere yüzüne bakılmayacak bir kadın, bakımsız, çelimsiz bir yanaşma olmamış.

İşin sürprizi ise şu. Tüm bunlara rağmen görünümü aslında tam da olmak istediği şekilde. Başına gelen ne kadar kötülük, ne kadar fenalık varsa, aslında tam da yaşamak istediği şeyler onlar. Nefret edilmekten, alaya alınmaktan zevk almak, buna tutkuyla bağlı olmak, yaşamını bir "hiçbir zaman bunları değiştirecek kudretim olmadı" hissi üzerine kurmak. Her biri aslında çoğu kişinin algılayamayacağı bir tutkunun ürünü. Her biri Seniha için, ondan başka kimsenin hissedemeyeceği bir rahatlama vesilesi. Tüm bunlara neyin sebep olduğuysa, aslında hiç önemli değil. Zira tek bir olay ya da yıllarca süren herhangi bir işkence, herhangi bir insana bu gibi yaşamayı dayatamaz. Ancak kişinin kendisi, bu örnekte Seniha'nın kendisi tüm başından geçenlere katlanmaya gönüllü olduğunda, hatta yaşamayı gizliden gizliye istediğinde böylesi bir kadere sahip olabilir gibi görünüyor. Seniha'nın sıradan bir kurgu karakter olmaktan çıkıp, Demirkubuz'un "Kıskanmak"ında varlık sebebini kendi içindeki tutkuyla açıklayan üst düzey bir karakter haline gelmesi de işte böyle gerçekleşiyor.

Bir tek kere, o da Mükerrem'in gözyaşlarını izlemeye katlanamaz bir hale geldiğinde, Seniha'nın dilinden yaşadığı hislere mana verebilecek yanıltıcı bir anı dinliyoruz. Seniha'nın hayatı boyunca birlikte olduğu tek adamın (bir hanın çaycı yamağı), ağabeyi tarafından ortadan kaldırılışını anlattığı bölümde, aslen bu hikâyeden çok daha vahim bir meseleye değiniyor Demirkubuz. Bu da şüphesiz kendi kaderini başkasının eline teslim ettiği için başına gelen her şeyi mübah gören Seniha'nın durumu. Seniha bizzat, başkalarının kendi kaderini tayin etmesine izin veren kişinin, hayatıyla ilgili çok hastalıklı bir sınırın ötesine geçtiğini, bunu yaşamanın, suretinden aktığı gibi çok acı sonuçları olabileceğini vurguluyor. Bir nevi kendi durumuna düşmek için, zaten başkasının bir etkisine ihtiyaç duymadığını bu durumu yaşamaya gönüllü olduğunu ima ediyor.

Film bu açıklamayla da yetinmeyip, Seniha'yı durumundan kurtulmak için, kıskanma hissinin yarattığı intikam güdüsüyle hareket ettiği, ağabeyinin ve Mükerrem'in hayatını sonsuza dek değiştirecek olaylara vesile olduğu noktada cezalandırıyor. İçindeki hisleri, yıllarca çaba harcayıp eriştiği görünümünü, yaşamını, yaralarını sergileyebileceği herkesi kaybediyor Seniha. Bu onun için bir başarı olmaktan ziyade, bir yıkıma dönüşüyor. Zira Seniha kendi varlık sebebini, taşıyacağı bu yükü yıllar evvel sırtına almış bir kere, bu yükten kurtulması, bu duygulardan arınması, aslında kendi yıkımına yol açacak, benliğini köreltecek bir durum. O nedenle vaziyetinden kurtulmayı deneyeceği her seferde aynı cezayı kendisi ve başkaları da çekiyor.

Tüm bunları, Seniha'nın karanlıkta dikilen gölgesiyle dahi hissettirebildiği için, kuru, yaşamayan görünümünün sebeplerini bilmemize dahi gerek bırakmadan karakteri inanılabilir, anlaşılabilir kıldığı için hem Nergis Öztürk'ün, hem de Demirkubuz'un başarısını yadsımak güç. Yine de Seniha öylesine yoğun bir malzemeye sahip ve filmin zanaat anlamındaki kusursuzluğu içinde öyle güzel görünüyor ki, "Kıskanmak" bazı noktalarda bir tatminsizlik de yaratabiliyor. Seniha daha da karanlığa gömülsün, daha da feci kabusların içinde kendisini sürüklenirken bulsun, hikâye sürdükçe sürsün ve hem o hem de bizler salonda mesut olalım istiyor gönül. Olmuyor tabii... ■

KISKANMAK

Yönetmen: Zeki Demirkubuz.
Oyuncular: Nergis Öztürk, Serhat Tutumluer, Berrak Tüzünataç, Bora Cengiz, Hasibe Eren, Nihal Koldaş, Ferdağ Işıl, Mustafa Uzunyılmaz, Reyhan İlhan, Serdar Orçin.
Senaryo: Zeki Demirkubuz (Nahit Sırrı Örik'in aynı adlı romanından).

Yapım: Türkiye (2009). **Süre:** 97 dk.

Gösterim Tarihi: 6 Kasım 2009

UYGAR ŞİRİN uygarsirin@yahoo.com

Nefes: Vatan Sağolsun

Kimilerinin hevesle, kimilerinin tedirginlikle beklediği "ikonik milliyetçi film" de değil, ol(a)mamış...

Bilenler bilir, "Nefes" oldukça maceralı bir prodüksiyon sürecinden geçti. "Çekimler durmuş", "Bitmek üzereymiş", "Bahara bitecekmiş" sözlerinin ardından nihayet sağ salim gösterime girdi.

Ancak "Nefes"i izlerken ilk düşündüğüm şeylerden biri şu oldu: "Daha bitmemiş ki."

"Nefes" hikâyenin içeriğini ya da kurgusunu dikkate almadan belli "görsel küme"ler gözetilerek sıraya dizilmiş gibi duran görüntüleri; yine aynı kaygısızlıkla bu görüntülere eşlik eden diyalog ve monologları (bir yere varmayan asker sohbetleri, bitmek bilmeyen mektuplar); Yüzbaşı Mete dışında kim olduğunu anlayamadığımız, "komik çocuk", "tuhaf çocuk", "âşık çocuk" gibi yaftalardan ibaret tiplemeleriyle bir filmden çok 100 saatlik bir filmin 2 saatlik fragmanı gibi duruyor.

Öte yandan kimilerinin hevesle kimilerinin tedirginlikle beklediği "ikonik milliyetçi film" de değil, ol(a)mamış. Filmdeki PKK'lıların birer korku filmi karakteri misali sürünen, sessiz gölgelerden ya da küfreden seslerden ("The Exorcist-Şeytan"ı hatırlayınız) ibaret olmasını tek boyutluluk diyerek eleştirebilirsiniz. Ama filmin Güneydoğu'da savaşan askerler için PKK'lı imgesinin tam da bu olmasına (belki istemeden) işaret ettiğini de düşünebilirsiniz.

Tıpkı filmin tek dört başı mamur sahnesinde bölüğe uzun bir "Sen uyursan" fırçası atan Yüzbaşı Mete'nin tiradını meşrebinize göre militarizm övgüsü veya savaşın korkunçluğunun göstergesi olarak algılayabileceğiniz gibi.

Ne yazık ki "Nefes" belli bir izleği/yapıyı takip etmediğinden bütün bunlar ayrıntı olarak kalıyor. Hikâye diyebileceğimiz bir şeyin ilk ipuçlarını ancak 90. dakikada yakaladıktan sonra ötesini tartışmak zor.

Levent Semerci'nin etkileyici çerçevelerine, görüntü yönetmenliğini paylaştığı Vedat Özdemir'le elde ettiği çarpıcı görüntülere (isimlerini birleştirip Levedo gibi tuhaf bir mahlas kullanmışlar), filmin büyük bölümüne hâkim olan gerçeklik duygusuna bakınca "Bu karmaşanın içinde bir yerlerde iyi bir film yatıyor" hissi geçse de o film anlaşılan prodüksiyon aksaklıklarından ziyade yönetmenin görüntü fetişizmine kurban gitmiş. ■

NEFES: VATAN SAĞOLSUN ✪✪

Yönetmen: Levent Semerci.
Oyuncular: Akan Atakan, Barış Aydın, Barış Bağcı, Cüneyt Deniz, Doğukan Polat, Ekin Bulut, Engin Baykal, Ersin Cem Bilgin, Ertunç Atar, Faruk Uysal.
Senaryo: Hakan Evrensel, Mehmet İlker Altınay, Levent Semerci.
Yapım: Türkiye (2009). **Süre:** 128 dk.
Gösterim Tarihi: 16 Ekim 2009

Ölümcül Tuzak

Savaştan bir hikâye çıkarmayı reddediyor...

Malum sebeplerden ötürü Hollywood'dan peşi sıra savaş filmleri geliyor bu aralar. Gelen filmlerde fazla bir çeşitlilik aramayın, hepsi belli başlı birkaç kategoride toplanabiliyor. "Hollywood'un basiretsizliği" meselesi değil, savaş filmleri denen tür kalıplara girmeye pek çok türden daha teşne.

Mesela "Savaşnekorkunçbirşey" filmleri var. Bunlarda bol bol kan ve çatışma görülür, gencecik çocuklar canavara dönüşür, acımasız askerlerle merhametli ve insancıl askerler kendi aralarında tartışır, olan masumiyete olur.

"Geridekalanlarınacıları" filmleri var. Oğlunu kaybeden anne-babalar, kocasını kaybeden kadınlar, karısını kaybeden adamlar başroldedir (Irak işgali bu filmlerin sayısını artırdı. "Tanrının Vadisinde/In the Valley of Elah", "Grace Is Gone" geldi, "The Messenger" ve "Dear John" yolda).

"Savaşınstratejisi" filmleri vardı bir de, artık pek kalmadı. Zeki komutanlar, ince planlar, "savaşın da bir asaleti/gururu vardır" teması...

Niyetim bu türü külliyen çöpe atmak değil, çok güzel savaş filmleri de izlemişliğimiz var (ki ortak noktaları "savaş filmi"ne benzememeleriydi herhalde). Niyetim "Ölümcül Tuzak"ın farkını anlatmak, çünkü "Ölümcül Tuzak" bunların hiçbiri değil. Bunların hiçbiri olmadığı gibi herhangi bir "şey" de değil ve olmayı reddediyor. Hikâyeyi reddediyor. Dramatik yapıyı, onun iniş çıkışlarını reddediyor. Karakteri reddediyor (ama "insan"ı değil). Kısacası savaştan bir hikâye çıkarmayı reddediyor. Bomba imha ekibinden William James ve arkadaşlarının savaş günlüğünü yazıyor.

Bu ret stratejisi savaşın yaslandığı gaddarlığı ve içerdiği kıyımı yok sayıyor sanmayın. Aksine, her şeyi bir kenara koyunca geriye sadece "Savaş" ve tarifi zor bir gerilim kalıyor. Bir de "Siz orada ne arıyorsunuz?" sorusu.

Filmin arkasındaki iki beyin, yönetmen Kathryn Bigelow ve senarist Mark Boal, bitime 10-15 dakika kala iki yerde enfes birer final yapma fırsatını tepiyorlar bence ve ardından filmin yapısını zedeleyen birkaç sahne geliyor. O durakların birinde perdeyi indirseler "Ölümcül Tuzak" kusursuz bir film olacakmış ama bu haliyle de göz kamaştırıyor. ■

THE HURT LOCKER ✪✪✪✪

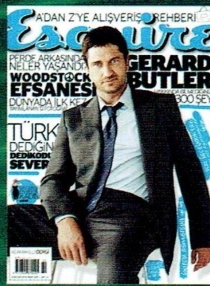
Yönetmen: Kathryn Bigelow.
Oyuncular: Jeremy Renner, Anthony Mackie, Brian Geraghty, Guy Pearce, Ralph Fiennes, David Morse, Evangeline Lilly, Christian Camargo, Suhail Aldabbach, Christopher Sayegh. Senaryo: Mark Boal.
Yapım: ABD (2008). **Süre:** 131 dk.
Gösterim Tarihi: 2 Ekim 2009

Sinema abonelerine ikinci dergi aboneliği tam 60 TL indirimli!

Sinema'ya abone olun, seçeceğiniz ikinci dergiye aboneliğiniz için, 60 TL'lık (%80 ile %100 arası değişen) indirimden yararlanın.

12 SAYI: ~~84 TL~~
24 TL

12 SAYI: ~~72 TL~~
12 TL

12 SAYI: ~~60 TL~~
0 TL

12 SAYI: ~~72 TL~~
12 TL

12 SAYI: ~~72 TL~~
12 TL

12 SAYI: ~~84 TL~~
24 TL

12 SAYI: ~~84 TL~~
24 TL

12 SAYI: ~~60 TL~~
0 TL

12 SAYI: ~~60 TL~~
0 TL

12 SAYI: ~~60 TL~~
0 TL

Sinema ile birlikte abone olacağınız derginizi seçin ve hemen bizi arayın.

Sinema dergisi 1 yıllık abonelik bedeli 66 TL'dir. Anlaşmalı kredi kartlarına 12 taksit fırsatıyla! Derginiz her ay yurtiçikargo güvencesi ile adresinize ulaşacaktır.

SON TARİH 30 KASIM 2009
HEMEN ARAYIN 0 216 651 5 651
www.turkuvazabone.com

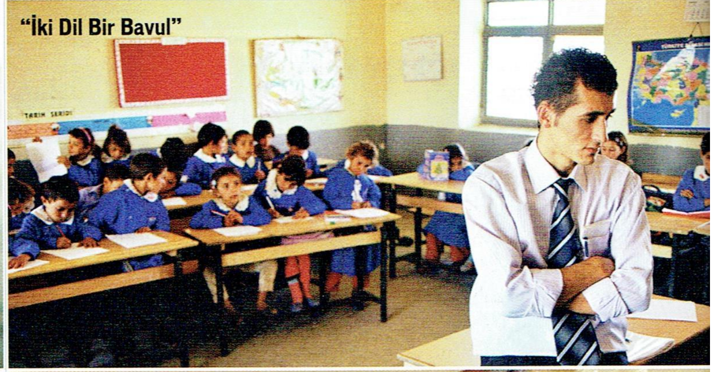
ALTIN PORTAKAL 2009

Antalya'ya Koş...

Söz ve müziği Ali Kocatepe imzalı 'Antalya'ya Koş' ilk seslendirildiğinde yıl 1974'tü. Ertan Anapa'dan Seyyal Taner'e dek birçok farklı isimden dinlediğimiz şarkı, doğumundan otuz beş yıl sonra 46. Altın Portakal'a fon oldu. Şarkının çağrısına uyarak, Antalya'ya koştuk biz de. Çoğu insan, doğal olarak uçmayı tercih etti. Uçmaktan ziyade yerden oynamayı seven bizim ekip, emektar otomobilimizle dahil olduk festivale. Bu yıl, değişim yılıydı. Antalya Büyükşehir Belediye Başkanı değişmişti, festivalin genel sanat yönetmenliğini, derneğimizin onursal üyelerinden, meslektaşım Vecdi Sayar üstleniyordu ve her şeyden öte, Altın Portakal, halkın festivali olmaya soyunmuştu. Gözlediğim kadarıyla kısmen başarıldı bu. Özellikle yarışma filmlerinde, salonlara dolan kalabalığın, İstanbul'dan gelen festival konuklarından fazla olması, düzenlenen panel, söyleşi, sergi ve imza günlerine olan içten katılım, açıkhava film gösterimleri ve ünlü isimlerin katıldığı halk konserlerine olan ilgi, bunun kanıtıydı. Geçmiş yıllarda Antalya'da görmeye alıştığımız Hollywood yıldızları yerine daha mütevazı ama çok sağlam isimler konuk oldular 46. Altın Portakal'a. Festivalin onur konukları, büyük usta Theo Angelopoulos ve İtalyan yönetmen Francesco Maselli idi. Uluslararası yarışmanın jüri başkanlığını üstlenen usta Polonyalı Krzysztof Zanussi, Karoly Makk, Bob Rafelson ve İsveçli Bille August'un yanı sıra hep ses getiren filmlerde rol alıp, bir kuşağı 'derinden' etkilemiş özel aktris Theresa Russell, festivalin önemli misafirleri arasındaydılar. Peki aksaklıklar yok muydu? Vardı elbet. Ama bir sinema yazarı-gazeteci olarak beni ilgilendirenlerden bahsetmek isterim. Biz yazarlar, gazeteciler ve filmlerin yaratıcısı olan sinemacılar farklı otellere bölünmüştü. Fikri alışverişler ve en önemlisi yapılması gereken mecburi görevler bu sebepten dolayı aksadı. Biz sinema yazarlarının kaldığı otelin insanı çileden çıkartan internet problemi, festivalin unutulmazlarından oldu. Bir de törenlerde görev alan sunucular... Burada büyük üstat Halit Kıvanç'ı bir kenara koymak mecburi. Sözüm, güzelliklerinin ardına saklanmış, 'tın tın' genç bayanlara. Aramızdan ayrılmış ustaların soyadlarını, yaşayanlarla karıştırmak, mevzuya yeterince hâkim olmamak ve Türkçeyi kötü kullanmak, bu önemli işi yapmamaları için birkaç neden. Belki de ezberi bozmak gerekli. Halkın festivalini, meseleye yeterince egemen, donanımlı, seslendirme deneyimine sahip bir sinema/tiyatro sanatçısı sunmalı. Gelelim bu yılki filmlere, ödüllere ve jüriye... 46. festivalin film programı oldukça zengindi. Ben kendi adıma Ulusal Yarışma filmlerini izlemeyi tercih ettim. On altı film yarışıyordu; 'fallik' durumundan kurutulup yeniden eski halini almış Altın Portakal heykelciği için. "Uzak İhtimal", "İki Dil Bir Bavul", "Usta" ve "Gölgesizler" daha önce izlediğim filmlerdi. "Uzak İhtimal", hafif tuzaktı bence. Karakterlere iğnelenen masumluk, inandırıcılık sınırlarını zorluyor ve 'hesap-kitaplanmış' aritmetik akış, bünyeye ters düşüyordu. Buna karşılık önemli bir işti "İki Dil Bir Bavul". Eğitim eşitsizliği üzerinden, ötekini, berikini, çaresizliği, iletişim sorunlarını, Doğu gerçeğini çiziyordu Zilkif'in defterine... "Aldırma 128!" diyordu film ve ekliyordu: "Devletin ve tabiatın ortak ve yanlış sorusu şuydu: Maveraünnehir nereye dökülür?"... Geriye kalan filmler içinde en çok beğendiğim Reha Erdem'in altıncı uzun metrajı "Kosmos" oldu. Mucizeler yaratan, şifa dağıtan, yemek yemeyen, sadece şeker ve çayla beslenen, ağaçlara tırmanıp, tuhaf sesler çıkararak avazı çıktığı kadar bağıran, aşk peşinde koşan, hem iyi, hem kötü, hırsız, peygamber veya şeytan olan bir kahramanın öyküsüydü film. Müthiş bir görsellik ve ses deryasında, zaman dı-

"Kosmos"

"Min Dit"

"İki Dil Bir Bavul"

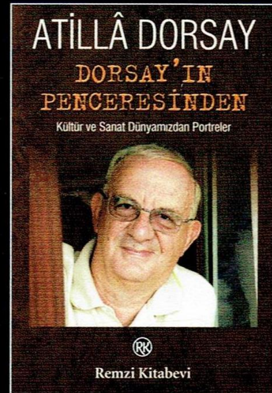

"Kıskanmak"

şı bir sınır şehrine dönüşmüş Kars'ın eşsiz 'kendine haslığı' eşliğinde, özel bir sinemaydı Erdem'inki... "Kıskanmak", Nahid Sırrı Örik'in (1895-1960) aynı adlı ünlü romanından Zeki Demirkubuz imzalı bir uyarlamaydı. Dönem filminde Demirkubuz'un bildik meseleleri göze çarpıyordu ama bir şeyler eksikti işte. Seniha'nın yaşadığı, 'kıskanmak' değil, 'intikam'dı sanki. Romanın ruhu perdeye geçmemişti veya romanı okumamışlar için söyleyelim, perdede duran; olması gereken duyarlık, derinlik, büyü ve atmosferden başka bir şeydi. Arada kalan bir şey. "Bornova Bornova", İnan Temelkuran'ın ikinci filmi, İzmir'in Bornova'sında, bir bakkalın önünden izletiyordu memleketin halini. Günümüz gençliğinin ve amacını yitirmiş, umudu elinden alınmış, çıkışsız, çaresiz insanların öyküsü, değişen, kötücül, karanlık yana evrilen ülkenin hikâyesiydi. Önce ekmeklerin, ardından her şeyin bozulması gibi bir şey... Emeksiz sahip olma arzusu, alt üst olan sosyo-ekonomik tablo... Bizim SİYAD ödülünü de kazanan filme önemli bir not olarak, bütün oyuncularının enfes olduğunu düşmek gerek. İlk uzun metrajı "Polis"ten bildiğimiz Onur Ünlü, "Beş Şehir"le karşımızdaydı. Moderatörlüğünü üstlendiğim galanın ardındaki sohbeti noktalarken dediğim gibi; 'Varoluş, karanlık, acı yüklü ve yeteri kadar gerçeküstüdür...' "Beş Şehir"i özetleyen bu cümle, Ünlü'nün Ahmet Kaya kullanımıyla birlikte takıldı dudaklarıma... "Beni vur/Beni onlara verme/Külüm al/Uzak yollara savur/Dağılsın dağlara dağılsın vur öykümüz ama sen ağlama dur." Bu filmin de oyuncu ekibi çok iyiydi ama Tansu Biçer'e özel bir vurgu yapmak gerek. Bir de kediye... Günümüz sinemasında bir tür halini almış 'mocumentary'nin (sahte belgesel) ülkemizdeki örneği Kutluğ Ataman imzası taşıyordu. Çağdaş sanatlar deyince belki de ilk akla gelen isimlerden olan Ataman, hakikat ile kurgu arasındaki çizgide yürüyor ve siyah-beyaz fotoğraflarla, ülkeyi 'check-up'a alıyordu. Aya seyahat fikri, göç ve farklı alanlardaki Türk aydınının görüşleri. Çok sıcak, aynı oranda ciddi, emek ve zekâ yoğun bir işti "Aya Seyahat". Yarıştırılmamalıydı sanki. Alanı, yeri, konumu daha başkaydı. Moderndi, hazır olup olmamakla ilgiliydi. Şapkamı çıkartıyorum. Sekiz adet ilk film arasında "Başka Dilde Aşk" da vardı. Çoğunluğun aksine ben pek sevemedim. TV filmi ruhu sezdim bir yerinde, sonrası da aynı öyle aktı gitti benim için. Yanlış anlaşılmasını istemem; bu satırlardan kesinlikle filmin kötü olduğu çıkarılmamalı. Sadece fazla söz söylenmişti sanki sessiz bir dünyanın içinde... "Min Dit" Kürtçe çekilmiş. Bir ilk. Öykü ve oyuncular -özellikle çocuklar- iyiydi. Eksik, olmamış yanları vardı filmin. "Babam Büfe" ilk filmlerin en zayıfıydı. Biçimi ve sinemasıyla geride kalıyordu diğerlerinden. Sonra düşündürdü bana ciddi ciddi: Yahu yarışan bu on altı film arasında "Pus" niye yok diye. Yeri gelmişken söylemek zorundayım, ön jüri Tayfun Pirselimoğlu'na gerçekten 'büyük' bir haksızlık yapmış. "Kara Köpekler Havlarken"... Geçtiğimiz yıl aynı yarışmada yer alan Aydın Bulut'un filmi "Başka Semtin Çocukları"nın devamını izliyoruz sandım. Aynı hikâye daha eksik ve inandırmıyor. Yine güvercinler, kuşçular, varoşta yaşam, asker uğurlamaları, silahlar... Volga Sorgu aynı ödülü ikinci kez aynı rolle aldı... Aslında bu 'iyi oyuncuya' pek iyilik yapılmadı. Seneye, üçüncü ödülünü almaya yine aynı filmle gelecek Sorgu. Jüri, geçen seneki rolden habersizdi sanırım. "40" çok havalıydı. Tempolu kurgu, artistik anlar. Ama o kadar... Bu işi yapan çok iyi isimler var dünyada. Onlar gibi olmayınca, olmuyor işte. Birkaçı dışında ödüllerin hiçbirine itirazım yok. İlk kez bir jüri ile çok şey paylaştım(k) sanki. Jüri başkanı Erden Kıral'a bir parantez açmak zorundayım. Sahnedeki duruşuyla, Adana'daki haliyle eleştirdiğim Nuri Bilge Ceylan'a adeta bir ders verdi Kıral. Eli cebinde değildi. Az ve öz konuştu. Öğretmedi. Çok düşünülmüş, tartımlı, yerinde cümleler kurdu ve vakur, kibar, entelektüel biçimde dağıttı ödülleri. Usta yönetmen, olması gerekeni, kendine yakışanı yaptı. Alkışı fazlasıyla hak eden isimlerindendi festivalin. Altın Portakal için 'değişim ve süreklilik' vurgusu yapan Vecdi Sayar'ın 47. festival için hazırlıklarını izleyeceğiz şimdi. Kendisine ve emeği geçen herkese 46. için teşekkürler. Halkın, hepimizin festivalinde iyi, kötü her şeyi söylemek gerek. Her yıl daha iyiyi bulmak şart. Yöneticilere, sanatçılara, bizlere düşenler... Dönüş yolunda bunları düşündüm bir ara. Burdur'a doğru yol alıyorduk ve aracımızda festivalden kalanlar vardı. Sevdiklerimizin özlemi, yaşadığımız anların yokluğunu avutuyordu.

DORSAY'IN PENCERESİNDEN

Bir duayen ve yeni kitabı üzerine

Bir sinema yazarı, gazeteci, mimar, turist rehberi ve gurme. Atillâ Dorsay...1966'dan bu yana sinema yazan ve bu çok önemli uğraşın gerçek bir işe dönüşmesine yol açan isimlerden en önemlisi. SİYAD'ın temellerini atmış bir sinema tutkunu. Uzun yıllardır her sabah basın gösterilerinde bir araya geliriz. 'Nasıl gidiyor bakalım Murat' diye sorar bana. Hepimizi takip eder. Okur. Ülkede az bulunur bir alışkanlığa sahiptir. Akıl almaz enerjisi ve çalışkanlığı bende hayranlık yaratır. Elimde kitabı var şimdi. Yine imzalı. Üzerindeki nazik notta, 'Bir kitabın kıymetini en iyi sen bilirsin' diyor. Yazmak eyleminin en az izlemek kadar büyülü olduğunu biliyorum gerçekten. Meşakkatli bir süreç olduğunu da. Dorsay, kültür ve sanat dünyasına damga vurmuş kişileri, mekânları taşımış yeni kitabına. Cahide Sonku'dan, Halikarnas Balıkçısı'na, Metin Erksan'dan Onat Kutlar'a, Şakir Eczacıbaşı'ndan Yeni Melek sinemasına dek kimler, neler yok ki kitapta... İnsanı alıp götüren, bilgilendiren, hüzünlü bir gülümsemeyi, özlemle harmanlayan satırlar bunlar. Her satırında, birikim ve sevginin, sanata, sinemaya karşı duyulan o önüne geçilmez aşkın kanıtları olan kelimeler bulacaksınız. 'İyiyim Atillâ Bey, ya siz?' derdim ona ben de ilk zamanlar. Şimdi, 'İyiyim abi, sağol' diyorum. Omzumdaki elin bir dosta ait olduğunu bilerek. Yüreği 35 mm. filmlerle örülü o sinema aşığının kitabına bir gün başvuracağımı bilerek, kütüphaneye; diğerlerinin yanına kaldırıyorum. "Dorsay'ın Penceresi", ışıklı ve güllerle kaplı...

CENNETTEN KUŞBAKIŞI DÜNYA

Peter Jackson, "Yüzüklerin Efendisi"nden sonra yine bir roman uyarlaması ile karşımızda... "The Lovely Bones", uhrevi ve gerçek dünya arasında mekik dokuyan trajik bir öyküye sahip...

"King Kong"dan sonra Peter Jackson'ın "The Hobbit"i yazıp yöneteceği söylenmişti. Ancak "The Lord of the Rings/Yüzüklerin Efendisi" üçlemesinden elde edilen gelirlerin paylaşımı konusunda New Line ile Jackson'ın yapım şirketi Wingnut Films arasında çıkan anlaşmazlık mahkemeye taşınınca New Line, haklarını elinde tuttuğu "The Hobbit"i Peter Jackson'ın yönetmesine karşı çıktı. Nihayetinde proje Guillermo del Toro'ya emanet edildi. Peter Jackson da DreamWorks çatısı altında "The Lovely Bones" üzerinde çalışmaya başladı.

"The Lovely Bones" Alice Sebold'un 2002'de yayımlanmış aynı adlı romanından beyazperdeye uyarlandı. Romanı uyarlayanlar, "Yüzüklerin Efendisi" ile En İyi Uyarlama Senaryo Oscar'ı kazanan ekip, yani Peter Jackson, Fran Walsh ve Philippa Boyens üçlüsü. Film, öldürülen genç bir kızın cennetten, katilini ve geride kalan ailesini izleyişini anlatıyor. Bir yandan katili için intikam duygusuyla dolan genç kız bir yandan da ailesinin bu korkunç olayın etkisinden kurtulmasını diliyor.

"Çok duygusal ve güçlü bir hikâye... Temelleri, gerçek dünyadakiyle tamamen aynı... Filmde, bu niteliğin ve ruh halinin hiç kaybolmamasını, değişmemesini istedim" diyor Peter Jackson. Yönetmenin dikkat çektiği bir diğer önemli nokta da "cennet" olgusu. Kitapta cennetin, tam kelime anlamı yerine daha çok "arada kalınan yer" şeklinde tasvir edildiğini, bu yüzden de filmde kusursuz bir cennet atmosferi yaratmadığını söylüyor.

"The Lovely Bones/Cennetimden Bakarken"in başrolünde Saoirse Ronan oynuyor. "Atonement/Kefaret"teki performansıyla En İyi Yardımcı Kadın Oyuncu Oscar'ına aday olan 15 yaşındaki Ronan, cennetten geride bıraktığı dünyayı izleyen Susie Salmon rolünde yine bir adaylık alacak gibi görünüyor. Rachel Weisz Susie'nin annesini, Mark Wahlberg babasını, Susan Sarandon büyükannesini ve emektar aktör Stanley Tucci de genç kızın katilini canlandırıyor.

HAZIRLIK AŞAMASINDAKİLER

SES

Ümit Ünal "Gölgesizler"in ardından yeni filmi "Ses"in çekimlerine başladı. Yapımcılığını Bir Film'in, ortak yapımcılığını Mars Prodüksiyon'un üstlendiği korku/gerilim türündeki filmin başrollerini Selma Ergeç, Mehmet Günsür, Işık Yenersu ve Eylem Yıldız paylaşırken Serra Yılmaz, Hakan Karahan ve Tayanç Ayaydın da konuk oyuncu olarak yer alıyor. Filmin senaryosu ise Anne Tut Elimi ve Büyük Deniz Yükseliyor adlı romanlarından tanıdığımız sinema yazarı Uygar Şirin'e ait. Film, bir bankanın çağrı merkezinde çalışan Derya'nın (Selma Ergeç) gaipten bir ses duyması ile başlıyor. Ses, genç kızdan, patronu Onur'u takip etmesini isteyince Derya'nın hayatı kâbusa döner. "Ses" 5 Mart 2010'da vizyona girecek.

GUCCI

Ridley Scott, moda devi Gucci ailesinin hayatını beyazperdeye taşıyor. 1920'lerde, Floransalı Guccio Gucci'nin kurduğu küçük işletme, kuşaklar boyu büyüyerek 1970'ler ve 80'lerde 153 mağaza ve yıllık 500 milyon dolarlık üretime ulaşmıştı. Gucciler'in aile hayatı birçok skandalla da anıldı. Aldo Gucci'nin 81 yaşındayken vergi borcundan hapse girmesi, moda evinin baştasarımcısı Tom Ford'un istifası, Maurizio Gucci'nin öldürülmesi, Patrizia Reggiano'nun eski kocası Maurizio'yu öldürtmekten 29 yıl hapse mahkûm olması, aileyi yıpratan skandallardan sadece birkaçıydı. Senaryosunu Charles Randolph'un (The Life of David Gale, The Interpreter) yazacağı filmin oyuncu kadrosu henüz netleşmedi. Angelina Jolie'ye Patrizia Reggiano'yu canlandırması için teklif götürüldüğü, gelen haberler arasında.

THE CONSPIRATOR

Steven Spielberg'ün Abraham Lincoln'ün hayatını anlatan projesini beklerken Robert Redford, Başkan'ın suikastını konu alan"The Conspirator"ın hazırlıklarına başladı. Redford, suikasta farklı bir açıdan bakmayı hedefliyor. Çünkü hikâyenin merkezinde Başkan'ın katili John Wilkes Booth değil, Mary Surratt var. Lincoln'ü öldürmek için komplo kuran gruptaki tek kadın (aynı zamanda Birleşik Devletler Federal Hükümeti'nin idama mahkûm ettiği ilk kadın) olan Surratt'ı filmde Robin Wright Penn canlandıracak. Kızını ise Rachel Wood oynayacak. Filmin diğer başrol oyuncusu da James McAvoy. Aktör, Surratt'ı istemeye istemeye savunan ancak zaman içinde onun masum olduğuna inanmaya başlayan savaş kahramanı Frederick Aiken'a hayat verecek. Kevin Kline ve Justin Long da oyuncu kadrosunda.

KNIGHT & DAY

James Mangold yeni filmi "Knight & Day"de, "Vanilla Sky"dan sonra Tom Cruise ile Cameron Diaz'ı yeniden biraraya getiriyor. Film, daha önce "Wichita" ve "Trouble Man" gibi isimlerle anılmaktaydı. Hikâye, yalnız bir kadın olan June'un (Diaz) bir erkekle buluşmasıyla başlar. Masumane bir randevu gibi görünen bu buluşma, June'un hayatını tümüyle değiştirir. Çünkü randevulaştığı kişi profesyonel bir casus olan Milner'dır (Cruise). Milner onu, elinde tuttuğu sonsuz güç kaynağını korumak için şiddetin hakim olduğu bir yolculuğa çıkaracaktır. Senaryoyu Scott Frank (Get Shorty, Out of Sight, Minority Report, The Interpreter) ile birlikte yazan Mangold'un filminde Peter Sarsgaard, Viola Davis, Olivier Martinez ve Paul Dano da rol alıyor. "Knight & Day"in 2010 yazında vizyona girmesi planlanıyor.

BİZİM BÜYÜK ÇARESİZLİĞİMİZ

İki olgun erkek ve bir genç kız

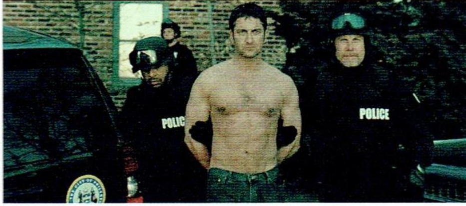
Seyfi Teoman, yurtiçinde ve yurtdışında övgüler toplayan "Tatil Kitabı"ndan sonra ikinci sinema filminin çekimlerine başladı. "Bizim Büyük Çaresizliğimiz", Barış Bıçakçı'nın 2004'te yayımlanmış aynı adlı romanından Bıçakçı ve Seyfi Teoman tarafından uyarlandı. Eurimages ve T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın desteklediği, Bulut Film'in yapımcılığını üstlendiği filmin başrollerinde İlker Aksum, Fatih Al ve Güneş Sayın yer alırken Taner Birsel, Baki Davrak, Mehmet Ali Nuroğlu, Ilgaz Kocatürk ve Cem Özeren de onlara eşlik ediyor. Yönetmenin deyişiyle film "İnsanlararası ilişkilerde bir sınır var mıdır? Varsa nerede durmaktadır?" soruları üzerinde dolaşıyor. 30'lu yaşların sonundaki Ender (Al) ve Çetin (Aksum), aynı evde yaşayan iki eski arkadaştır. Yurtdışında yaşayan arkadaşları Fikret (Davrak), Ankara'da üniversite öğrencisi olan kız kardeşi Nihal'in (Sayın) okulunu bitirene kadar onlarla kalmasını ister. Nihal'le aynı evde yaşamak başta onları rahatsız etse de, bir süre sonra kaçınılmaz olan gerçekleşir; Ender ve Çetin, birbirlerinden habersiz bir şekilde Nihal'e aşık olur.

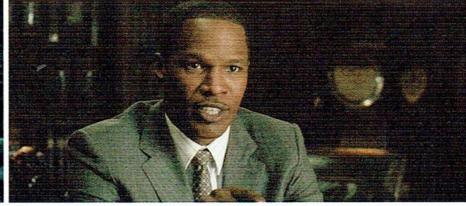

AY LAV YU

Mardin-Colorado hattında aşk

Kürt açılımının beyazperdedeki serüveni "İki Dil Bir Bavul" ve "Min Dit"in ardından "Ay Lav Yu" adlı komedi ile devam ediyor. Filmin yönetmeni, popüler oyuncu Sermiyan Midyat. İlk yönetmenlik denemesini, doğum yeri olan Mardin'de çeken Midyat, aynı zamanda filmin hem senaristi hem de başrol oyuncusu. Fadik Sevin Atasoy ve Ayça Damgacı'nın da rol aldığı "Ay Lav Yu", Güneydoğu'da Tinne adlı bir köyde geçiyor. Kürtçe bir isim olan Tinne, Türkçe 'yok' anlamına geliyor. Tinne Köyü'nün bir kimliğe sahip olması, resmiyete kavuşması muhtar Yusuf Ağa'nın (Meray Ülgen) en büyük hayalidir. Papaz Hana (Muhammed Cangören) Yusuf Ağa'nın imdadına yetişmiş ve oğlu İbrahim'i (Sermiyan Midyat) nüfusuna geçirerek onun bir kimlik sahibi olmasını sağlamıştır. Köyün tek resmi kimlik sahibi ve tek umudu olan İbrahim, askerliğini yaptıktan sonra köyüne döner. Coloradolu sevgilisi Jessica (Kathie Gill) ile birlikte... Türk Devleti'nin resmi olarak tanımadığı Tinne Köyü'nde Kürt genci İbrahim ve Amerikalı Jessica, büyük aşklarına bir vatan bulabilecekler midir?

LAW ABIDING CITIZEN

Bazı fragmanlar mevzubahis filmin konusu hakkında hiçbir ipucu vermezken, bazıları da filmin tüm hikâyesini baştan sona anlatmaya koyulur. Böyle durumlarda fragmanını önceden izlediğiniz filmin tadı belli ölçüde kaçabilir. Yine de merak duygusunu cezbedecek birkaç öğe ya da hikâyenin gidişatını etkileyecek belli başlı olaylar seyirciden itinayla gizlenir. "Law Abiding Citizen"ın fragmanı da seyirciye malzeme sunmak konusunda oldukça cömert iki buçuk dakika vaat ediyor. Filmin hikâyesi hakkında etraflıca fikir sahibi olunabilecek fragmanda, evine zorla girip ailesini katledenlerin Amerikan adalet sisteminin boşluklarından yararlanarak beraat etmesiyle deliye dönen ve tüm inandıklarını silen bir adamın intikam hikâyesini izleyeceğimizi anlıyoruz. Sıradan bir intikam hikâyesi de değil ama bu, epey detaylı hazırlanmış bir planla gerçekleştirilecek ve toplumsal tehdit de içeren büyük bir eylem âdeta... Gerard Butler ve Jamie Foxx'u başrole taşıyan polisiye aksiyon, bu sezonun ses getirecek filmlerinden olacağa benziyor.
http://www.lawabidingcitizenfilm.com/#/videos/

THE IMAGINARIUM OF DOCTOR PARNASSUS

Terry Gilliam'ın uzun süredir beklenen son filmi "The Imaginarium of Doctor Parnassus"un merak uyandırıcı taptaze fragmanı geçtiğimiz haftalarda yayımlandı. Çekimler sürerken, başrol oyuncusu Heath Ledger'ın ani ölümüyle bir süre durdurulan projeye senaryodaki bazı değişikliklerin ardından devam kararı alınmıştı. Fragmandan anlaşılan o ki, Ledger'la çekilemeyen sahneler için bulunan çözüm, aynı karakterin beden değiştirerek birden farklı kılıkta karşımıza çıkması. Johnny Depp, Jude Law ve Colin Farrell'ın da böylece oyuncu kadrosuna dâhil oldukları filmin fragmanı, hikâye hakkında net bir bilgi vermiyor ama en azından yaşayacağımız görsel tecrübe hakkında fikir sahibi ediyor. Gözümüzün önünden geçen rengârenk dünya, Gilliam'ın başka diyarlar yaratmaktaki marifetini bir kez daha ortaya koyan cinsten. Görsel efekt ve sanat yönetimi anlamında da doyurucu bir yapım olacağı kesin gibi görünen filmin karmaşık yapısını çözebilmek biraz zor olsa gerek. Fakat hem Ledger'ın beyazperdede son performansına şahit olmak, hem de zekice hazırlanmış bir bulmacayı çözmek için "The Imaginarium of Doctor Parnassus"un vizyona çıkışı için gün sayıyoruz.
http://www.doctorparnassus.com/

THE MEN WHO STARE AT GOATS

Sezonun keyifli komedilerinden biri olması beklenen "The Men Who Stare at Goats"un birbirinden eğlenceli sahnelerden oluşan fragmanı geçtiğimiz günlerde yayımlandı. Hayatının hikâyesini yakalamak üzere Irak'a giden bir muhabirin bazı gerçeküstü olayların ışığındaki trajikomik macerasını anlatan politik taşlama, sıradışı karakterleriyle dikkat çekiyor. Clooney'nin canlandırdığı garip görünümlü ve Jedi takıntılı ordu mensubu Lyn Cassady, uzun örgü kuyruğuyla Jeff Bridges'ın canlandırdığı hippi komutan Bill Django veya Kevin Spacey'nin canlandırdığı sert ve sinir sahibi Larry Hooper oldukça eğlenceli karakterler. Aktör, senarist ve yapımcı Grant Heslov'un, uzun süredir üzerinde çalıştığı projenin, uyarlandığı aynı adlı kitabın mizahi tonunu tutturmuş olması kuvvetle muhtemel. Komik ve iğneleyici diyaloglar, çeşitli laf dalaşları, bayılan keçiler ve "Yıldız Savaşları" göndermeleriyle dolu fragman, filmin kahkaha dozunun habercisi niteliğinde.
http://www.themenwhostareatgoatsmovie.com/#home

KISA KISA

THE MESSENGER

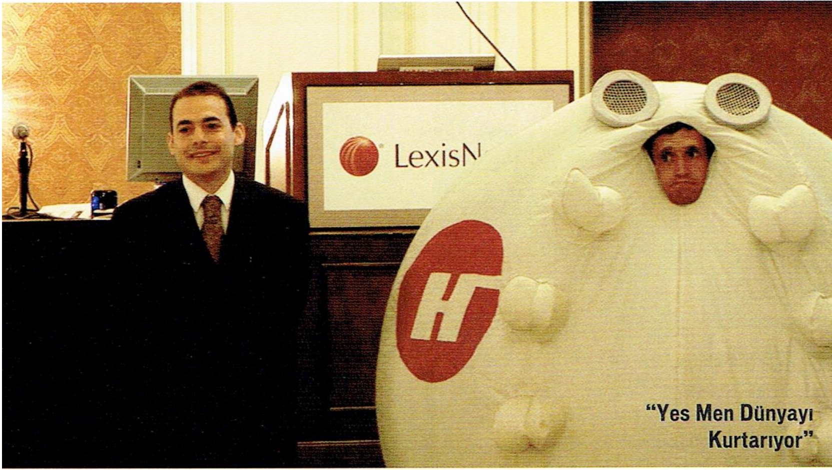
Malzeme: Savaşlarda ölen askerlerin ailelerine bu acı haberi vermekle görevli iki ordu memurunun hikâyesi, içe dokunan müzik kullanımı, gözü yaşlı Samantha Morton, mağrur bir Woody Harrelson ve ilk başrollerinden birinde yetenekli Ben Foster...
Vaat: Savaş karşıtı söylemi ve yalın oyunculuklarıyla yılın duygu dolu bağımsız yapımlarından biri.
Beklenti: Ne bir başyapıt, ne de izlendiğine pişman edecek bir filme benziyor. Burunlara iyi oyunculuk barındıran, orta karar bir dramın kokusu geliyor.
http://www.themessengermovie.com/

MOTHERHOOD

Malzeme: Artık iyiden iyiye yaşını almaya başlayan Uma Thurman'ın canlandırdığı şehirli bir anne, onun komik ve hayatın içinden sıkıntıları ve bunları aşma çabaları...
Vaat: Kocası tarafından yeterince takdir edilmeyen şehirli anneler! Sizi anlıyor ve sizin hikâyenizi film yapıyoruz! Buyurun...
Beklenti: Doğrusu yapımcıların bu rolü neden Tina Fey'e vermeyip de Thurman'ı Fey'in kılığına soktuklarını anlamak mümkün değil. Bu enteresan fiziksel benzerlik bir yana pek fazla şey vaat etmeyen fragmana sahip "Motherhood".
http://www.traileraddict.com/trailer/motherhood/trailer

ME AND ORSON WELLES

Malzeme: 1930'lar atmosferi içinde bir 'usta ile çömezi' hikâyesi, kariyerinin başlarında ve siniri tepesinde bir Orson Welles tiplemesi, yönetmen koltuğundan oturan Richard Linklater ve lise müzikalinden çıkamamış tipiyle Zac Efron...
Vaat: Senaryosu ve sanat yönetimi ile iddialı, romans ve idealizm soslu bir dönem hikâyesi.
Beklenti: Bıyıkları henüz terlemiş Zac Efron'u, ablası gibi duran Claire Danes'le aşk yaşarken görmek, ister istemez "Romeo + Juliet"i ve Efron/DiCaprio kıyasını akla getiriyor. Yine de fragman, özellikle Orson Welles tiplemesiyle umut veriyor.
http://www.meandorsonwellesthemovie.com/

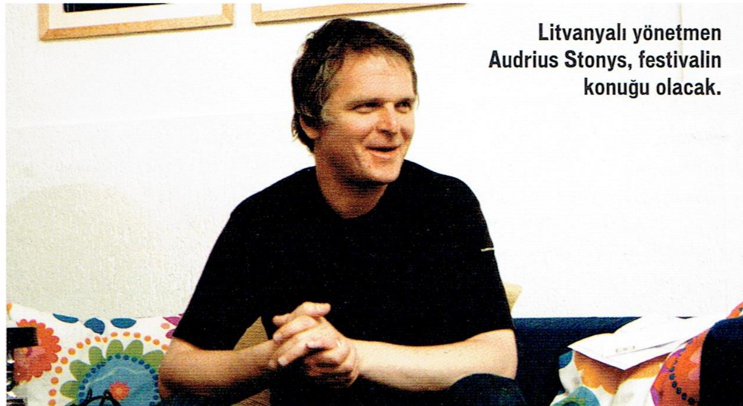
"Yes Men Dünyayı Kurtarıyor"

Gezici Festival yola çıkmaya hazır

Ankara Sinema Derneği'nin T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın katkılarıyla düzenlediği Gezici Festival bu sene 15. kez sinemaseverlerle buluşacak. 4-10 Aralık tarihleri arasında Ankara'da Batı Sineması'ndaki film gösterimlerinden sonra festival, 11 Aralık'ta Artvin'e doğru yola çıkacak. Son üç yıldır Kars'ta gerçekleştirilen festivalin uluslararası yarışması bu yıldan itibaren Artvin'de düzenlenecek. Altın, Gümüş ve Bronz Boğa Ödülleri'nin verileceği Uluslararası Film Yarışması 16 Aralık'ta sona erecek. Festival, 18-20 Aralık tarihleri arasında sınırları aşıp Makedonya'nın Üsküp kentine Türk filmleri ağırlıklı bir program götürecek.

Dünyada birçok önemli festivalden ödüllerle dönmüş on filmin Türkiye galaları Artvin'de yapılacak. Karşı Bölümü'nde dünyada ve Türkiye'de son dönemde yaşanan ekonomik, politik, sosyal ve kültürel gelişmeleri göz önüne alarak kapitalizm, savaş, burjuvazi, eğitim, milliyetçilik, militarizm ve cinsiyetçiliğe karşı filmler gösterilecek. Mike Bonanno ile Andy Bichlbaum'dan "The Yes Men Fix the World/ Yes Men Dünyayı Kurtarıyor", Jean Vigo'nun başyapıtı "Zéro de conduite/Hal ve Gidiş Sıfır", François Ozon'un "Sitcom"u öne çıkan yapımlar. Festivalin bir diğer bölümü ise 30 Yıl Önce, 30 Yıl Sonra Almanya adını taşıyor. Almanya'da 1970'lerde ve 2000'lerdeki politik ve sosyal sorunları değerlendiren yönetmenlerin çektiği iki film, sanatçının ülkesine karşı sorumluluğunu da ortaya koyan yapımlar. Bu bölümün iki filmi de çok yönetmenli ve benzer kurgulu; Deutschland im Herbst/ Almanya'da Sonbahar ve Deutschland 09/ Almanya 09.

Festivalin bu yılki keşfi Litvanya'dan bir yönetmen; Audrius Stonys. Yönetmen kısa ve orta metraj belgeselleriyle festivalin konuğu olacak. Her yıl bir ülke sinemasına özel yer ayrılan Kısa İyidir'in konuğu ise bu yıl Brezilya olacak. Gezici Festival ve Bilkent Üniversitesi işbirliği ile bu sene üçüncü kez Belgeseyir Uluslararası Belgesel Film Yapım Atölyesi düzenlenecek. Festival kapsamında ayrıca, Fırat Yücel'in editörlüğünde hazırlanan, Reha Erdem sinemasının tüm boyutlarıyla ele alındığı Reha Erdem Kitabı da yayımlanacak.

Litvanyalı yönetmen Audrius Stonys, festivalin konuğu olacak.

"Spagetti Kovboy"

Çocuklar sinemaya!

İstanbul ve İzmir'de minik sinemaseverler ile 7. kez buluşacak olan Uluslararası İstanbul Çocuk Filmleri Festivali'nde bu yıl 6 – 19 Kasım tarihleri arasında 25 ülkeden 67 film gösterilecek. Pedagoglar tarafından onaylanan filmler Wings Cinecity Etiler, Wings Cinecity Trio Kozyatağı, Cinecity Olivium Zeytinburnu, İzmir Çiğli Kipa Cinecity ve Beykent Üniversitesi Beylikdüzü Kültür Merkezi'nde beyazperdeye yansıyacak. İki çılgın kuklanın hikâyesinden Afrikalı küçük bir çocuğun hayatına, arkadaşlarını ışınlamak isteyen 10 yaşındaki Frederike ve Fabian'dan, pek de zeki olmayan itfaiye eri Bob ve erkeksi tavırlarıyla tanınan küçük kız Kika'nın hayatına kadar uzanan çok sayıdaki filmi bu festivalde izleyebilirsiniz.

Paul Verhoeven'a özel

İstanbul Modern Sinema, Hollanda Konsolosluğu işbirliğinde 14-22 Kasım tarihlerinde Paul Verhoeven'ın, Hollywood'dan önce Avrupa sinemasına damgasını vurmuş filmlerini izleyicilerle buluşturuyor. Bu seçkide Verhoeven'ın çoğunluğu 70'lere ait "Wat zien ik/İş İştir", "Turks fruit/ Türk Lokumu", "Keetje Tippel /Kızın Adı Katy Tippel", "Soldaat van Oranje/Turuncu Asker", "Spetters" ve "De vierde man/Dördüncü Adam" adlı filmleri gösterilecek.

Karadeniz kadınına dair

Gazeteci Orhan Tekeoğlu, uzun süredir üzerinde çalıştığı "İfakat" adlı belgeselin çekimlerine başladı. Kendisi de Trabzonlu olan Tekeoğlu, ismini annesinden alan belgeselinde Karadeniz kadının zorlu yaşamını anlatıyor. "Dünyanın her yerinde kadınlar eziliyor. Kariyer yapanından tutun ev kadınına kadar. Yükleri gerçekten ağır. Ama Karadeniz kadınının sırtındaki yük diğerlerinden çok daha fazla" diyor yönetmen ve ekliyor: "Bu belgeselle, yüksek dağlarda yaşayan kadınların doğaya karşı tek başına nasıl mücadele verdiklerini anlatmaya çalışıyoruz."

Bursa'da festival rüzgârı

14-22 Kasım tarihleri arasında 4. kez düzenlenecek olan Uluslararası Bursa İpek Yolu Film Festivali, bu yıl izleyicileri Sinema ve Mimarlık anabaşlığı altında zengin bir programla buluşturuyor.

Ekonomik kriz sebebiyle pek çok etkinliğin küçülmesi ya da iptali sözkonusuyken Bursa İpek Yolu Film Festivali bu yıl sinemaseverlere hayli zengin bir program sunmaya hazırlanıyor. Festivalin süresi de 9 güne çıkıyor.

Ken Loach'un "Looking For Eric"i, Theo Angelopoulos'un "I skoni tou hronou/Zamanın Tozu", Coen Kardeşler'in "A Serios Man"i, "Woody Allen"ın "Whatever Works"ü ve Costa-Gavras'ın "Eden à l'Ouest/Cennet Batıda"sı gibi usta yönetmenlerin merakla beklenen filmleri Panorama bölümünde izleyicilerle buluşacak. Bursa'nın eşsiz mimarisinden yola çıkılarak hazırlanan ve bu yıl festivalin ana temasını da oluşturan Sinema ve Mimari; İran, Kırgızistan, Kazakistan, Suriye gibi tarihi İpek Yolu coğrafyasında bulunan ülke sinemalarının son örneklerinin gösterileceği İpek Yolu Üzerinden; Balkanlar'ın yurtdışı festivallerde büyük ilgi gören yapımlarının gösterileceği Balkan Sineması, festivalin başlıca bölümleri. Belgesel filmler de Gerçeği Söylemek Gerekirse başlığı altında gösterilecek.

"Cennet Batıda"

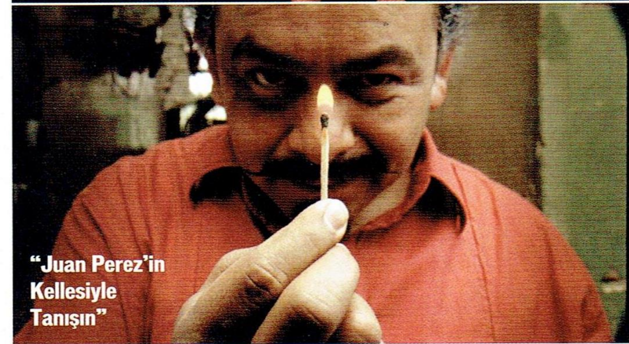
Altın Karagöz Ödülleri

Uluslararası Bursa İpek Yolu Film Festivali'nin büyük ödülü olan Altın Karagöz, bu yıl dört dalda sahiplerini buluyor. Yönetmenlerin ilk filmlerinin yarışacağı Uluslararası Altın Karagöz Uzun Metraj Film Yarışması, Türk sinemasının usta ve genç yönetmenlerinin filmlerinin yarışacağı Ulusal Altın Karagöz Uzun Metraj Film Yarışması, dünya çapında kısa filmlerin yarışacağı Uluslararası Altın Karagöz Kısa Metraj Film Yarışması ve yerli kısa filmlerin yarışacağı Ulusal Altın Karagöz Kısa Metraj Film Yarışması.

Ulusal bölümde Deli Deli Olma (Murat Saraçoğlu), Acı (Cemal Şan), Kara Köpekler Havlarken (Mehmet Bahadır Er), Gölgesizler (Ümit Ünal), Mommo (Atalay Taşdiken), Başka Dilde Aşk (İlksen Başarır), Benim ve Roz'un Sonbaharı (Handan Öztürk), Yedi Avlu (Semir Aslanyürek), İlkbahar Sonbahar (Yavuz Özkan) ve Kara Bulut (Theron Patterson) Altın Karagöz için yarışacak.

"Entre nos"

Uluslararası Altın Karagöz Uzun Metraj Film Yarışması'nda Türkiye'yi Mahmut Fazıl Coşkun'un yönettiği "Uzak İhtimal" temsil ediyor. Yönetmenliğini Emilio Portes'in yaptığı ve başrolünü bir giyotinin oynadığı Meksika yapımı komedi "Conozca la cabeza de Juan Pérez/Juan Perez'in Kellesiyle Tanışın"; "Grbavica"nın oyuncusu Mirjana Karanovic'in rol aldığı "Tamo i ovde"; Paola Mendoza'nın kocası tarafından terk edilmiş, iki çocuğuyla ortada kalmış kendi annesini anlattığı "Entre nos" hayli iddialı.

"Juan Perez'in Kellesiyle Tanışın"

Diğer etkinlikler

Aktör, yönetmen ve kurgucu Patrick DiRenna tarafından 2001 yılında New York'ta kurulan ve 2006 yılından itibaren İstanbul'da akademi konsepti uygulayarak eğitime başlayan Digital Film Academy (DFA), İpek Yolu Film Festivali işbirliği ile bu yıl Ulusal Altın Karagöz Kısa Metraj Film Yarışması'nda birinci gelen filmin sahibine bir yıl; ikinciliğe değer görülen filmin sahibine de yarım dönem eğitim bursu verecek.

Bu sene festivalin Onur Ödülleri Nedret Güvenç ve Muzaffer Tema'ya, Emek Ödülleri de Hakkı Kıvanç ve Bursa Huzur Evi'nde yaşamını sürdüren Baykal Kent'e verilecek. Türk sinemasının son örneklerinin ilk gösterimleri Özel Gösterimler ve Galalar bölümünde oyuncu ve yönetmenlerinin katılımı ile gerçekleştirilecek. Bu galalar içinde Ezel Akay'ın son filmi "7 Kocalı Hürmüz" başı çekiyor.

Ulusal ve Uluslararası Uzun Metraj Yarışma Filmleri'nin gösterimleri Tayyare Kültür Merkezi'nde olacak. Tayyare Kültür Merkezi'nin yanısıra gösterimler Korupark Cinetech Sinemaları'ndaki ve Bursa Kent Müzesi'ndeki toplam 4 sinema salonunda 09:00, 11:00, 13:30, 16:00, 19:00 ve 21:00 seanslarında yapılacak. Festivalde biletler tam 3 TL, indirimli de 2 TL olarak belirlendi. Görme engelliler için sesli betimleme yapılan Engelsiz Filmler Kuşağı ve geleceğin festival izleyicilerini sinemayla buluşturan Çocuk Kervanı bölümlerinde gösterilecek filmler, geçtiğimiz yıllarda olduğu gibi bu yıl da ücretsiz olacak.

Köprü, şemsiye, yemek ve açılımlar

Naomi Watts Abu Dabi'de ne yer, ne içer? Tarantino'nun göbeği kimi bağlar veya San Sebastian'ın meşhur istiridye şeklindeki koyu nereye bakar? "Sonbahar"ın kızı Megi, Batum'da ne yapar? Bu üç kentin tek ortak yanı herbirinin suya bakan birer liman şehri olması değil elbette. Zengin veya fakir, kendi keselerine göre yaptıkları film festivalleriyle seslerini duyurmaya çalışıyorlar. Sinemamız ise şimdilerde her yerde baştacı edilerek 'kurtarılmış bölge' festivallerinin tadını çıkarıyor.

"Yaşam ve Ölüm Kenti"

Naomi Watts, geçtiğimiz Eylül ayının sonunda geldiği 57. San Sebastian Film Festivali'ni kendince espri yaparak 'yemek ve içmek şenliği' olarak tanımlayınca ortalık hafif gerilmiş, yine de bir Hollywood starını hoş karşılama niyetiyle atılan üç beş kahkaha duyulmuştu. Akabinde 'kurtarılmış bölge olarak festivallerin öneminden' bahis açsa da mevzunun zarif güzelliğine ve yeteneğine kayması kaçınılmazdı. Durum, medyanın manşet çıkarma merakının yanısıra camianın en aklı başında starlarını bile politik mevzularla yormama nezaketiyle açıklanabilir. Üstüne bir de Quentin Tarantino bariz göbeğini ovuştururken sinema kadar yemek kültürünün öneminden bahsedince şamata çoğaldı.

İspanya, Bask bölgesinin bu en güzel kıyı kentinin evsahipliği yaptığı festival, artık bizim sinemacılarımızın da uğrak yeri. Geçen yıl Yeşim Ustaoğlu'nun büyük ödül Altın İstridye'yi kazandığı ana yarışmada, bu yıl "11'e 10 Kala" ile Pelin Esmer vardı. Aynı zamanda ilk ve ikinci filmlerin yer aldığı 'Yeni Yönetmenler' bölümünde de yarışan Pelin Esmer, ödül alamadı ama büyük övgü topladı ve kaybolan değerler içinde debelenen sıradan insanların dallı budaklı öyküsü, yabancı sinema yazarları arasında ufuk açıcı sohbetlere konu oldu. Jüri başkanı, Altın Palmiyeli Fransız Laurent Cantet'nin dediği gibi festival bu yıl, "büyük meseleleri güçlü bir sesle dile getiren küçük filmlere" sahne oldu. Ama Altın İstiridye'yi epik ve dev bütçeli bir film olan Çin yapımı "Yaşam ve Ölüm Kenti" aldı. Japonlar'ın 1937'deki kanlı Çin istilasını anlatan filmin yönetmeni Lu Chuan, "tarihin bilinmeyen acı sayfalarını tartışmaya açarak yaraları sarmayı hedeflediğini" söyledi. Merkez İspanyol hükümetiyle çokça çatışmalar yaşayan zengin Bask bölgesinin bu şahane kentinin de kuşkusuz sorunları 'konuşarak aşmaya' dair derdi var. Ayrılıkçı ETA örgütü mensubu olarak tutuklanan ve bir daha haber alınamayan yüzlerce 'kayıp' kişi ve hapishanelerdeki siyasi mahkûmlar için harekete geçen sivil örgütler, İspanyol hükümetinin tavrını protesto eden bildiriler dağıttılar. Latin sinemasını dünya âleme ve Avrupa cenahına yakınlaştıran festivalin, Bask sinemasına dair özel bölümü de dikkat çekici. Ama festivalin yönetmeni Mikel Olaciregui'ye göre alınacak çok yol var daha. "Bask açmazını anlatmak için İspanyol sinemacılar da gayret gösteriyor. Gerçi derde ortak olmak için kimin nereli olduğunun önemi yok, zaten okyanusa bakıyoruz yani önümüz dünyaya açık!" 300'ye yakın film ve üç bini aşan konuğuyla tıkır tıkır işleyen festivali büyüten Olaciregu, Türk sinemasının gelişimine de hayranlık duyduğunu belirtti ve ekledi: "Geç ama şahane oldu açılmanız!" Yeni Yönetmenler bölümünde yarışan ve kendi jürisinden olmasa bile Gençlik Ödülü'nü alan "Min Dit"in yönetmeni Miraz Bezar da Güneydoğu'yla ilgili "yaşananlar konuşulmalı" mesajını eksik bırakmadı. Ana jürideki Samira Makbalbaf ile iki film arası karşılaştığımızda ise İran'daki son durumla ilgili hayıflandı. Nitekim ertesi gün, sinemacı kız kardeşi Hana Makbalbaf'la birlikte yeşil başörtüleri takarak memleketlerindeki seçim sonuçlarına ve anti-demokratik uygulamalara itiraz ettiler.

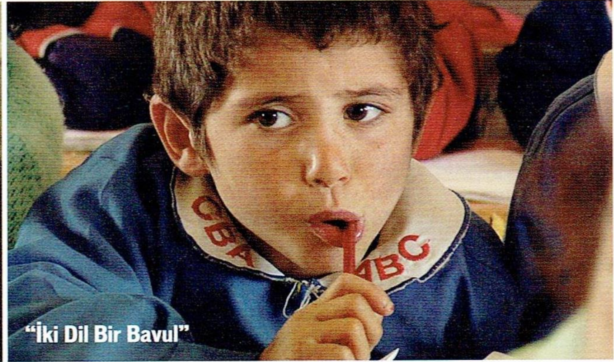
4. Batum Uluslararası Film Festivali

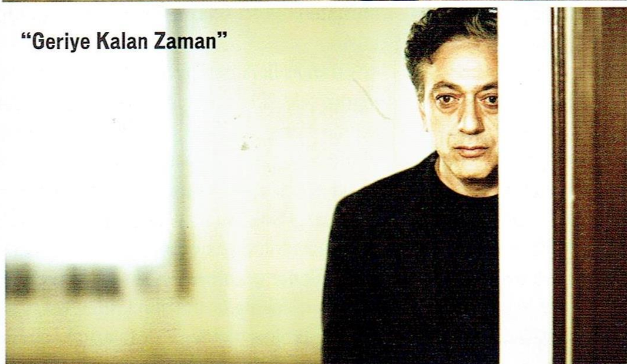
San Sebastian'ın ardından 4. Batum Uluslararası Film Festivali'nin son günlerini yakalamak yorucu da olsa doğrusu değdi. 21-28 Eylül arası sekiz günlük uluslararası bir sinema şenliği sunan Batum'un derdi, yokedilen sinema kültürünü yeniden ayağa kaldırmak. Kapı komşumuz Gürcistan'ın bu liman kenti daha geçen yıl Ruslar tarafından bombalanan dağlık alandaki restoranlarında sinemacı konuklarına yemek vermekten geri durmuyor. Zaten festivalin yönetmeni Zviad Eliziani "Her an her şey olabilir ama biz yolumuzda devam edeceğiz" demekten kendini alamadı. Maksat Türkiye'yi de içine alan coğrafyayı aynı sinema şemsiyesi altında buluşturmak. Zaten bu yıl İpek Yolu başlıklı özel bölümle Nuri Bilge Ceylan'ın "Üç Maymun", Ömer Kavur'un "Gizli Yüz", Hüseyin Karabey'in "Gitmek" filmleri gösterildi. Eski Sovyetler'in yıkılmasından sonra düşülen maddi ve manevi boşluktan kendini sıyırmaya çalışan Batum'un tek sinema salonu ancak beş yıl önce açılmış; üstelik 25 yıl sinemasız kaldıktan sonra. Şahane "Kieslowski'yi Yeniden Keşfetmek" gibi özel bölümleriyle öne çıkan Batum, tıpkı bizim Gezici Festival misali festivalin de ötesinde dostluk ve misafirperverliğiyle öne çıkıyor. Yarışmadaki "Sonbahar"ın Batumlu başrol oyuncusu Megi Kobaladze ise kendi 'evinde' En İyi Kadın Oyuncu ödülünü alırken mahçup bir teşekkürle yetindi. Batum'daki günlerini tiyatro yaparak değerlendiren Megi'nin hamile olduğu için seyahatlerde gözü yok ama Türkiye'ye özlemini de dile getirmeden geçemedi. Kadim Polonya sineması arşivlerinden destek alan ve en ünlü konuğu Kristof Zanussi olan festivalin yönetmeni Eliziani "Starımız filan yok ama oldurmaya çalışıyoruz, desteğe de açığız" dedi.

3. Ortadoğu Uluslararası Film Festivali

Yeni Türk Sineması bölümüyle öne çıkan Abu Dabi'ye yolumuz düştüğünde terlemek kaderimiz. Dışardaki hararetin gözlük camını dahi buğulandırdığı, içerideki yapay serinliğin takım elbiseye bahane çıkardığı Abu Dabi'de arada körfezden esen rüzgar olmasa her gece cazdan hicaza uzanan müzikli partilere takılmak zor. Ülke sineması olarak kendini yoktan varetmeye çalışan Birleşik Arap Emirlikleri'nde köklü değişim belli ki başkent Abu Dabi'de başlamış. Yani 8-17 Ekim arasındaki 3. Ortadoğu Uluslararası Film Festivali, adı üzerinde ortak coğrafyanın sinemasını aynı çatı altında buluşturma ve yeni yapımların üretimine destek vermek iddiasında. 'Paramız var, festival yapalım' fikrinden ziyade ciddi fonlar oluşturarak Ortadoğu'nun yeteneklerine fırsat tanımak. Ama 'para' her yerde. Üç milyar dolarlık meşhur Emirates Sarayı Oteli'ni merkez tutan festival, açılışını Demi Moore ve Hilary Swank misali ünlülerle yaptı, Orlando Bloom, Eva Mendes'le kapandı. Watts ise San Sebastian'dan iki hafta sonra Abu Dabi'ye geldiğinde yine festivallerin öneminden dem vurarak güvenli alandan çıkmadı, yemek olarak da 'pilav sevdiğini' söyledi. Antalya ile senkronize giden festivalden iki önemli ödülle döndük. Her yarışmadaki 'en iyi' ödüllerinin yanısıra 'Ortadoğu filmleri' başlığı altında ayrıca ödül dağıtan Abu Dabi'nin İranlı üstad Abbas Kiarostami'nin başkanlığını yaptığı ana jürisi Pelin Esmer'i yönetmen olarak takdir ederken 'En İyi Ortadoğu Filmi' ödülünü Filistinli ünlü sinemacı Elia Süleyman'ın bölgedeki İsrail işgalini 60 yıllık süreçte anlatan "Geriye Kalan Zaman"ına verdi. Bu arada Orhan Eskiköy ve Özgür Doğan'ın birlikte yönettiği "İki Dil Bir Bavul" ise belgesel dalında 'En İyi Ortadoğu Filmi' ödülüyle birlikte 100 bin dolar kazandı. İsrail işgali, Filistin trajedisi, Saddam döneminin Kürt soykırımlarını ele alan konularıyla filmler, belli ki yaşanan travmalarla yüzleşirken, mevcut hissiyata tercüman olma gayretindeler. Zaten Ortadoğu'da ne kaldı sorusunu Süleyman ve belgesel bölümünde yarışan şairane "Hafıza Limanı/Port of Memory"'nin yönetmeni Filistinli Kamal Aljafari de gayet mesafeli ama hâlâ vurucu bir edayla yanıtlıyorlar. Özetle yıkıntıların ardındaki Filistinli'nin kaderine terkedilmişlik hâline isyan var. Robert de Niro'nun hamiliğinde başlayan ve '11 Eylül Festivali' olarak anılan New York'taki Tribeca'nın sanat yönetmenliğinden ayrılarak bu yıl Abu Dabi'ye geçen Amerikalı Peter Scarlett burada da iddialı bir Ortadoğu seçkisi oluşturmuş. Birleşik Arap Emirlikleri'nin politikası gereği İsrail'den film yok. Öncelikli hedef Batı âlemiyle burası arasında bir sinema kültürü oluşturmak. "Festivalllerin işi bu" diyen Scarlett, dışarıya kapalı yaşayan ABD'nin gözünü ve gönlünü filmler üzerinden açmaya ve iki cenah arasında köprü oluşturmaya çabalıyor. ■

"Min Dit"

"İki Dil Bir Bavul"

"Geriye Kalan Zaman"

"11'e 10 Kala"

Alkan Avcıoğlu

Ramin Bahrani

Amerika'dan yükselen en önemli yeni yönetmenlerden biri.

Aslında Ramin Bahrani'nin 'adam olacak'lığı sinemasından ziyade yönetmenin isminin tanınmışlık derecesiyle alakalı. Zira Ramin Bahrani'nin sinemasal anlamda 'adam olacak' bir tarafı yok. 2005'ten bu yana çektiği 3 filminden herhangi birini ötekine yeğlemek gerçekten çok zor. 2005 tarihli "Seyyar Satıcı / Man Push Cart", 2007 tarihli "Küçük Çırak / Chop Shop" ve en son olarak da "Hoşçakal Solo / Goodbye Solo" her biri fazlasıyla kusursuz işlerdi. Keza Bahrani'yle ilgili sarf edilebilecek ilk kelimelerden birisi de sinemasının 'olgun'luğu. Her filminde yeterince iyi bir sinema fikri ve bunu berrak şekilde ifade edebilen bir sinemasal anlatım, ayrıca ileride muhtemelen kendisiyle özdeşleşecek olan taptaze bir Yeni Gerçekçi dokunuş mevcut. Velhasıl onun filmlerini özel kılan bu dokunuşun ta kendisi. Sinemanın uğramadığı duraklarda duran, perdeye taşınmayan hayatların peşinde koşan sineması ona sayısız ödül de getirdi. Ne var ki o hâlâ sadece bağımsız sinema ve arthouse tutkunlarının tanıdığı, henüz festival çevrelerinin ötesine pek ulaşamamış bir isim. Ülkemizde 3 filmi de festival izleyicisinin karşısına çıktı ancak vizyona girme şansı bulamadı. Gösterilen bütün filmleri, özellikle de "Hoşçakal Solo" yurtiçi ve yurtdışı festivallerde izleyenlerden tam not aldı. "Hoşçakal Solo"nun Venedik'te Jüri Özel Ödülü'nü kazandığını da hatırlatmak gerekiyor.

Filmleriyle aldığı haklı övgüler ve ödüller Bahrani'yi taçlandırmakla beraber, onu gelecek vaat eden bir yönetmen de yapıyor. Tüm bu işaretler ve sinemasından aldığımız ipuçları büyük bir yönetmeni müjdeleyen türden. Keza Bahrani, 2008 yılında Bağımsız Ruh Ödülleri'nde (Independent Spirit Awards) 'Someone to Watch' ('Takip Edilecek Kişi' şeklinde tercüme edebiliriz) payesine layık görüldü. Ondan büyük beklentileri olanlar asıl şimdi, "Hoşçakal Solo"nun başarısının ardından açılacak kapılarla yapacaklarından umutlu. Bir bakıma Ramin Bahrani'nin umut vaat eden, usta adayı bir yönetmen olma namının yavaş yavaş ve sağlam bir şekilde oluştuğu da söylenebilir. Nitekim "Hoşçakal Solo" Mart ayı sonunda ABD'de sınırlı sayıda kopyayla da olsa gösterime girmiş ve yaz boyunca hatırı sayılır bir gişe hasılatı yakalamıştı. Birçok eleştirmen sözbirliği etmişçesine onu Amerikan sinemasının en iyi yeni yönetmeni ilan ediyor; Roger Ebert zaman içerisinde bu yönetmenin fanatik savunucularından biri haline geliyordu. Tam da bu yüzden artık Bahrani'nin sıradaki filmi için ABD'de istediği imkânları bulacak, kapıları açacak bir isim haline gelmeye başladığını söyleyebiliriz. Filmlerine finans kaynağı bulmak için ne kadar büyük zorluklar çektiğini her fırsatta dile getiren bir yönetmen için bunun ne kadar önemli olacağını tahmin etmek hiç güç değil.

Amerikalı eleştirmenler Bahrani'nin ne kadar önemli bir isim olduğunu vurgulamak için onu John Cassavetes ve Martin Scorsese ile karşılaştırıyorlar; daha doğrusu sinemasının önemini bu isimlere muadil tutuyorlar. Öte yandan Bahrani'nin sineması ise köklerini fazlasıyla Avrupa sinemasına salıyor. Criterion için yaptığı Top 10 Criterion DVD'si listesine bir göz atmak bile İtalyan yönetmenlerine olan düşkünlüğü gösterebilir. Onun sinemasının dünyanın hal ve gidişatı üzerine soruları ve kaygıları olan bir sinema olmasının sırrı buralarda aranabilir. 'Amerikan Rüyası'nın foyasını meydana çıkaran, dışlanmış karakterlerle, göçmenlerle, tutunamayanlarla ilgili birçok film var belki, fakat bir Bahrani filminin bunlardan en büyük farkı, bahsi geçen sorulara derinlikli yaklaşımı. Bu bağlamda, dışlanmışlığı veya sistemin çarpıklığını ucuzca değerlendirmeyen bir kavrayışı var yönetmenin. Filmlerindeki karakterlerin çok daha ete kemiğe bürünmüş, gerçekçi oluşunda da bunun payı büyük.

İran asıllı Amerikalı yönetmenin en son olarak çektiği kısa filmi "Plastic Bag" Eylül ayında Venedik Film Festivali'nin kısalar bölümünün açılışını yapacak. Ardından yeni filmi için çalışmaya başlayacak olan Bahrani'nin "Hoşçakal Solo"su hâlâ bazı Avrupa ülkelerinde gösterilmeye devam ediyor. Bahrani böyle filmler çekmeye devam ederse gelecekte yazılacak sinema tarihi kitaplarının yakın dönem Amerikan sineması sayfalarında önemli bir yer işgal edeceğiyse kesin.

HALİT REFİĞ
BİR DÜNYA GÖRÜŞÜYLE FİLM YAPMANIN MACERASI

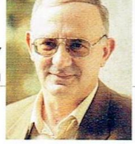
Sert tartışmaların, kesin ideolojik tezlerin, tarih üzerine katı yorumların adamı Refiğ, aslında son derece yumuşak, insancıl ve biraz çocuksu bir kişiliğe sahipti.

Hait Refiğ'i ilk ne zaman tanımış olmalıyım? Tam hatırlamıyorum. O 1960'da yönetmenliğe başlamıştı, ben de 1966'da sinema yazarlığına... O yıllarda gazetede yabancı filmleri yazıyordum. Yerli filmleri yazmam önce Sinematek derneğinin Yeni Sinema'sında başlamıştı. Örneğin çok uzun bir Lütfi Akad filmi eleştirisi hatırlıyorum: "Kader Böyle İstedi" (1969). Ama geniş kitleye yönelik olarak gündelik basında yazmam, Güney'in "Umut"uyla birlikte (1970) başlamıştı.

Ama ne gam! Türk filmleri üzerine henüz düzenli biçimde yazmasam da hem o filmleri izliyordum, hem de o yılların ateşli tartışmalarını... Bunların en ateşlisi, o yıllarda Türk sinemasına karşı yaklaşık 10 yıl önce Fransa'da Cahiers du Cinema tarzı bir tavır koyan Yeni Sinema dergisinin çevresindeki eleştirmenlerle, bizzat sinemacılar arasında yaşanıyordu. Yani, en kaba söyleyişle, ticari bulunan bir sinemayı mahkum ederek geçmişi sorgulamak, ama bunu yaparken kimi yönetmenleri neredeyse dokunulmaz ilan etmek. Böylece Cahiers'ciler ortalığı allak-bullak ederken, diyelim ki Jean Renoir veya Jean Cocteau'ya dokunmuyorlar, tersine onları yüceltiyorlardı. Bizde de herkese saldırılırken, örneğin Lütfi Akad savunulup gözetiliyordu. Metin Erksan'ı en büyük sayma modası henüz başlamamıştı.

Bu saldırılara karşı Türk sineması iki farklı tavır içindeydi. Herhangi bir tartışmanın içinde yer alacak kadar fikir birikimi olmayan bir ticari yapımcı-yönetmen kesimi, olup biteni uzaktan izliyordu. Daha entelektüel bir kesim ise, genelde sol düşünce içinde yer alan, sanatın evrenselliğini savunan, bu çerçeve içinde sinemamızı rahatlıkla Batılı örneklerle kıyaslayan, Batı kökenli ideolojilerin gözlükleriyle eleştiren sol entelektüellere karşı, bir sağ entelektüel cephe oluşturma çabasına girdiler. Görüşleri büyük ölçüde yazar ve kuramcı Kemal Tahir'in o yıllarda adı Yeni-Osmanlıcılık'a çıkmış olan görüşlerine ("Bre biz Osmanlı'yız, bizde çok adam bulunur!"), bunun ekonomi alanındaki uzantısı olan ATÜT hareketine ve görünürde şık, ama tartışmalı analizlere dayanıyordu. Örneğin adına bölge işletmecisi denen insanlara dayandırılan Ulusal Sinema yorumuna: Madem ki Yeşilçam o yıllarda en çok bölge işletmecilerinin önerdiği konu, tema, tür ve yıldızlara dayanıyordu, madem ki bu talep de aslında filmlerin gişe durumlarından kaynaklanıyordu, demek ki işletmeci talepleri direkt olarak halkın zevkini ve tercihlerini yansıtıyordu. Dolayısıyla bu halkın istekleri doğrultusunda oluşan bu sinema, tam bir halk sinemasıydı, bir Ulusal Sinema... Ulusal Sinema düşüncesi ve deyimi her ülkede var olmuştur (belki sadece ABD dışında!), ama böylesine kültürden çok ekonomiye, onun da gündelik işleyiş biçimlerine dayanan

ATİLLA DORSAY
al.dorsay@superonline.com

bir etiket, sanırım bizden başka hiçbir ülkede var olmadı.

Her neyse, işte böyle güzel güzel tartışılıyordu. Bir yanda ulusacılar, öte yanda enternasyonalistler... Solla sağın gündelik siyasetten çok kültür bazında karşılaşması, aslında güzel bir şeydi. O yılların gerçekten bağnaz ve hoşgörüsüz atmosferi olmasaydı... Böylece, Sinematek çevresinde toplananlar, Ulusal Sinema dergisi ve Türk Film Arşivi çevresinde toplananlarla iyice çatıştılar. İlk grup ikincileri eleştirirken gericiden başlayıp faşist demeye kadar varıyor, ötekiler de bunlara köksüz, dış mihrakların oyuncağı ve hatta vatan haini gibi hoşluklar yakıştırıyordu. Ama sağ kesimin baş kuramcısı olarak ortaya çıkan Halit Refiğ, çok konuşsa da boş konuşanlardan değildi. Görüşleri bana o yıllarda çok ters gelse de, ortada en azından filmleri vardı. Tartışmalarla koşut olarak yapılan ve düşünceleri birer drama olarak ustaca somutlaştıran filmler: "Şafak Bekçileri", "Haremde Dört Kadın", "Bir Türke Gönül Verdim" gibi filmleri hem ilgiyle izleniyor, hem de hikâyenin kıvrımları arasında gizlenen Osmanlı uygarlığı, doğu kültürü ve erdemleri, aslımıza dönmenin kaçınılmazlığı ve de bir başka ana tema beliriyordu: Her dönemde ve durumda, kadının konumu... Bu tür filmlerine sonraları "Fatma Bacı", "Vurun Kahpeye", "Leyla ile Mecnun", "İhtiras Fırtınası", "Karılar Koğuşu", "İki Yabancı", "Köpekler Adası" gibileri eklenecek ve bunlar, giderek tez filmi denen şeyin antipatikliğine bürünmekten kurtulamayacaklardı. Ama Refiğ belki kendisine rağmen hep bir düşünce adamı, hep bir tarih tutkunu, hep bir tezler, görüşler ve iddialar kaynağı olarak kaldı. Onunla bir saat oturup söyleşmek, tarihin derinliklerine yapılmış bir yolculuk gibiydi.

O aynı zamanda iyi bir uyarlamacıydı. Edebiyatın kimi en ünlü adlarına başvurmaktan kaçınmadı: "Kırık Hayatlar"la Halit Ziya Uşaklıgil, "Güneşe Giden Yol"la Alexander Dumas, "Vurun Kahpeye" ile Halide Edip, "Sultan Gelin"le Oğuz Atay, "Aşk-ı Memnu" ile yeniden Halit Ziya, "Yorgun Savaşçı" ve "Karılar Koğuşu"yla Kemal Tahir. Ve çoğu zaman Orhan Kemal, Kemal Tahir, Vedat Türkali, Nezihe Araz gibi iyi yazarlarla işbirliği yapacaktı.

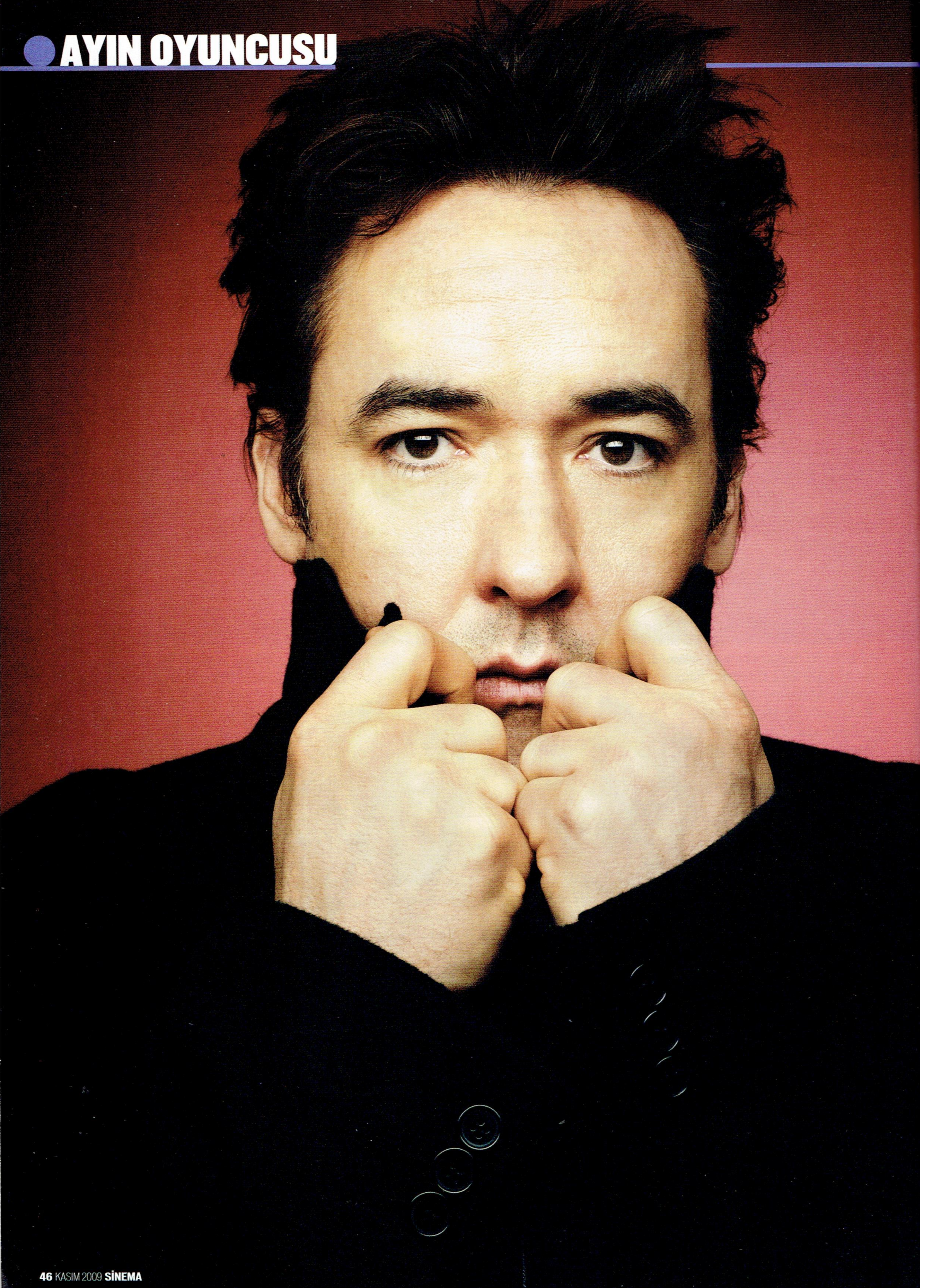
Bu yıllar içinde yollarımız ilk başlarda pek kesişmedi. Birlikte bir panelde takılıp konuştuğumuzu da hatırlamıyorum. Ancak örneğin 1970'lerin sonlarında birkaç kez Ayasofya'da, o "Yorgun Savaşçı"nın çekimleriyle boğuşurken, bense bir turist grubuyla müzeyi gezerken karşılaşıp ayaküstü konuştuğumuzu hatırlıyorum. Sonradan o filmin başına gelenler karşısında elbette onun yanında yer aldım ve olayı acı biçimde eleştirdim: Cumhuriyet gazetesinin bu konudaki tereddütlü konumuna karşın... (Çünkü Cumhuriyet, Kemal Tahir'in "Yorgun Savaşçı" romanındaki kurtuluş savaşımız yorumunu beğenmiyordu; geçenlerde bunu Engin Ardıç da yazdı). Dolayısıyla, bu yakma olayına karşı da tam olarak cephe almış değildi. Yıllar sonra, Refiğ en güzel filmlerinden birini yaptı -rahmetli Nezihe Araz'ın metni üzerine "Hanım"... Film yaşlılık, yitip giden değerler, İstanbul ve de kedi sevgisi üzerine kuruluydu. O sevgi ki, üç evliliğine karşın çocuk sahibi olamayan Refiğ için tam bir sevgi sığınağı olmuş ve bunu son eşi ve yar-ü vefakarı sevgili Gülper Refiğ'le çok iyi paylaşabilmişti.

O filmi 1989 Antalya festivalinde nasıl savunduğumu ve Refiğ için bir yönetmen ödülünü jüriden nasıl çıkardığımı hatırlıyorum. Bu olayı şu günlerde çıkan söyleşi kitabım "Sinemayı Yazan Adam"da uzun boylu yazdım, burada yinelemek istemiyorum.

Bu olay basına yansıdı. Ben anlattığım için değil, ödül bekleyip alamayan bir sinemacının kopardığı gürültü yüzünden.Ve biz dost olduk. Çok sık görüşmesek de, Halit Bey bana ruhunu açtı. Ve öncelikle şunu gördüm: Sert tartışmaların, kesin ideolojik tezlerin, tarih üzerine katı yorumların adamı Refiğ, aslında son derece yumuşak, insancıl ve biraz çocuksu bir kişiliğe sahipti. Karşısındakini hep dinliyor, insanları seviyor, dostluğa değer veriyor ve ilişkilerini bir koza gibi örmeye bayılıyordu. Böylece zaman zaman görüşmeye başladık. Gerçi bu hep başarılı olamadı. Örneğin bir seferinde Büyükada'da bizim evde biraraya geldiğimizde, eşref saati tutmadı. Onun Kemal Tahir'den 'müdevver' komplo teorilerinden birine hiç ilgi duyamadım ve diyalog kuramadık. O gün tam bir fiyasko olmuş, çayın yanındaki leziz çerezler bile durumu kurtaramamıştı. Yine de bunun dostluğumuza sekte vurmasına izin vermek niyetinde değildik, nitekim vermedik.

Refiğ'in çocuksu yanı, kimi zaman tatsız olaylara yol açabiliyordu. Örneğin bir onur ödülü aldığı 2000 İstanbul Film Festivali gecesinde, yıllar önce bir film tasarısı için gittiği Almanya'da tanışıp ahbap olduğu bir hanım oyuncuyu sahnede karşısında görünce pek şaşırdı, o kendine özgü ve ünlü ağır konuşmasıyla, seyirciye bu olayı ayrıntılarıyla anlatmaya ve o yabancı oyuncuyu tanıtmaya girişti. Ama Lütfi Kırdar'ı dolduran çokluk genç ve sabırsız kalabalığın bunu dinlemeye sabrı yoktu, kısa zaman sonra aleyhte bir tezahürata başladılar. Sevgili Refiğ'in yüzünde donup kalan şaşkınlık ifadesini hâlâ görür gibiyim! Buna karşılık, 2004 yılında ona SİYAD olarak verdiğimiz onur ödülünü Emek sinemasındaki törende büyük bir sevinçle aldı. Hem vaktiyle birçoğuyla kavgalı olduğu eleştirmenlerden bu ödülü alması, hem de sahnede ödülünü veren dönemin Kültür Bakanı Erkan Mumcu'dan duyduğu güzel sözler, yüzüne tam bir mutluluk ifadesi vermişti. Öylesine teşekkürler etti ki, mahcup olduk. Bir başka ödül gecesinde (sanıyorum Gaziantep'te bir özel geceydi –yoksa Adana festivalinde mi?), sahnede fenalaştı. Oturttular, neden sonra kendine geldi.

Yakın yıllarda yaşamayı seçtikleri Sapanca'daki evlerine bir türlü gidemedik. Sonra birden o amansız hastalık geldi. Ve onu kemirmeye başladı. Yakın zamanda onu iki kez ziyaret ettik: Bir kez buradaki evlerinde, bir kez de, son Şeker Bayramı'nda, hastanede... Öylesine zayıflamıştı iki, tam anlamıyla iğne-ipliğe dönmüştü. Ama aklı, zekâsı ve konuşması yerli-yerindeydi. Ev ziyaretinde uzun uzun siyaset konuştuk. Yine ateşliydi, yine öfkeliydi. Hastaneye gittiğimizde ise, sonun yaklaştığı artık belli oluyordu. Ama o yeni getirttiği bir DVD oynatma cihazında hangi filmi izleyeceğini düşünüyordu. Hâlâ yaşama direnci vardı, hâlâ zihnini meşgul etmek ihtiyacındaydı. Ve enerjisini belli ölçüde hâlâ koruyordu. Ne tuhaf, beden ölüyor, ama zekâ direniyor... Allah rahmet eylesin... ■

SAKİN, SIRADIŞI VE YAKIŞIKLI...

Bu ay, "2012"nin Jackson Curtis'i çehresiyle sinemalara konuk olacak. Oysa biz John Cusack'ı "Sınıf/Class"ta tıfıl bir çocuk olduğundan beri tanıyoruz. Çeyrek yüzyılı geçen bir maraton...

Tanıdığımızda 17 yaşındaymış, daha rüştünü ispat etmemiş. Zaman su gibi akıyor. John Cusack sinemaya ilk kez 1983 yapımı romantik komedi "Sınıf" ile adım attı. Hatırlarsınız, bu film, genç Jonathan'ın (Andrew McCarthy) ve oda arkadaşı Skip'in (Rob Lowe) annesiyle (Jacqueline Bisset) kurduğu ilişkiyi anlatır. Cusack da ikincil karakterlerden genç Roscoe Maibaum'u oynuyordu. Bu ay, Aztek takvimine göre dünyanın sonu olan 2012'de kurtarıcı rolünde karşımıza çıkacak. Aktör, Roland Emmerich'in felaket filmi "2012"de, limuzin sürücülüğü de yapan yazar Jackson Curtis'i oynuyor. Katilleri, üçkâğıtçıları oynamıştır ama onu aksiyonlarda görmeye pek alışkın değiliz. Belki, "Con Air" hariç.

Aktör Richard Cusack ile sabık matematik öğretmeni Nancy Cusack'in oğlu, oyunculuğun hayatın gerçeği olduğu bir ailede büyüdü. Babası ve bütün kardeşleri oyuncuydu. Annesi bile tiyatroyla ilgiliydi, hatta küçük John meslek hayatına sekiz yaşındayken annesinin rehberliğiyle tiyatroda başlamıştı. Sahneye Evanston's Pivan Theatre Workshop'ta çıktı. Sonra da profesyonelliği seçti, Chicago'nun en çok iş yapan ticari seslendirme sanatçılarından biri haline geldi.

Sinema faslı ise, yukarıda bahsi geçen "Sınıf" ile başladı. 16 yaşındayken teklif aldı; ya okula devam edecekti, ya Bisset ile aynı sette olacaktı. Tereddüt bile etmediğini söylüyor. Bir yıl sonra da, Anthony Michael Hall'un yıldızı olduğu ve Cusack'ın dört yaş büyük ablası Joan'un da rol aldığı "16. Doğumgünüm/Sixteen Candles"da oynadı. Böylece, kendine yeni yetme filmlerinde sağlam bir yer edinmiş oldu. Ancak, "Brat Pack" tabir edilen velet takımının en parlak döneminde ortaya çıkmasına ve 1980'lerin ilk yarısında birkaç "yeniyetme" filminde oynamasına karşın, bu ekibe girmemeyi ve dolayısıyla da çoğu gibi unutulmamayı başardı. Dile kolay, o ekipten Judd Nelson gibi iyi oyuncuların bile bugün adı anılmıyor.

1985'te "Ölsem Daha İyi/Better Off Dead"in, başında bin türlü bela olan ergen Lane Meyer'i bir ölçüde kült statüsüne sahip olmasını sağladı. Afişte çok şirin, gözlüklü, sol kaş havada bir portresi vardır. Benim çok sevdiğim "Amerikana" örneği "The Journey of Natty Gann"da ise, filme adını veren küçük kızın yoldaşıydı. Kurtu da unutmuyoruz. Üç yıl sonrasında ise unutamadığım bir film ve bir karakterle hatırlıyoruz onu. Cusack, 1919 "Black Sox" olayını anlatan beyzbol filmi "Eight Men Out"ta, şike teklifini son anda reddettiği halde ömür boyu ceza yiyen ve ömür boyu kendini temize çıkarmaya çalışan Buck Weaver'ı oynuyordu.

1989 yapımı Cameron Crowe filmi "Bir Şey Söyle/Say Anything"de, aşk hayatına ilişkin endişeleri olan vasat yetenekte ama iyi kalpli Lloyd Dobler'i oynuyordu ve onun birlikte olmaya çalıştığı dâhi kızının üstüne kol kanat geren John Mahoney'i (Frasier'in babası, Cusack da yedi yıl sonra dizinin bir bölümünde oynayacaktı) razı etmeye uğraşıp duruyordu. 1980'lerde hem iyi oyuncular arasına adını yazdırdı, hem de farklı erkeklerden hoşlanan kızlar için bir arzu nesnesi haline geldi. Crowe'un filmindeki karakteri de bu arzulanma durumunu pekiştirdi. 1990'lara, oyunculuk açısından onun için "Eight Men Out" kadar önemli olan Stephen Frears filmi "Dolandırıcılar/The Grifters"la (1990) girdi. Polisiye yazarlar içinde apayrı bir yeri olan Jim Thompson'ın aynı adlı kitabından uyarlanan filmde rol arkadaşları Anjelica Huston ile Annette Benning'di, yani mevcut kadın oyuncuların en iyilerinden iki tanesi. Huston, yabancılaşmış anneyi oynuyordu, Benning de sevgiliyi. İkisi de kendi çaplarında başarılı "sövüşçü"lerdi.

Frears'in de en sevdiğim filmlerinden biri olan "Dolandırıcılar", aklımda özellikle yer etmiş John Cusack filmlerinden biridir. Tıpkı, "Eight Men Out" gibi. Onun gencecik, özel bir yeteneği olmayan, ama ille de üçkâğıt çevirmek isteyen karakteri Roy Dillon, kendisinden çok daha güçlü ve besbelli yaşlı (zaten öyleler) iki kadının yanında kuzu gibi kalır. "Dolandırıcılar"ın Cusack'i bana, karakterlerin kanunun yanlış tarafında kalması dışında pek benzemediği "Romantik Katil/Grosse Point Blank"i (1997) hatırlatır. Sanırım, iki filmden benzer Cusack kareleri hatırlıyorum. Ona çok uygun bir roldü: Duygusal sorunları olan, sonunda bir ruh doktoruna giden (doktor onu istemez ama) kiralık katil Martin Q. Blank. Aktörün kendisi de 1990'ların başında doktorluk olmuştu. Her şeye karşı olumsuz bir yaklaşım geliştirmiş, sükunet arıyormuş. Bir ruh doktoruna gitmiş.

Hollywood star mekanizmasından mümkün mertebe uzak duran Cusack, gene de hayatının bir döneminde bu çarka kapıldığını itiraf ediyor. Önce kendine bir yol bulmaya çalışan genç, hevesli aktör; sonra da kendini ve işini çok ciddiye alan, antipatik şahıs olmuş. 1990'ların ortalarından itibaren dünyaya daha olumlu bir şekilde bakmaya başladığını söylüyor. Yargıları daha yumuşamış, aşırılıklardan da vazgeçmiş. Hem genel olarak davranışlarında, hem kadınlarla ilişkilerinde. Ki, hazır laf açılmışken, buna da değinelim. John Cusack, Neve Campbell, Lili Taylor, Alison Eastwood, Claire Forlani ve Minnie Driver ile kısa süreli ama tutkulu ilişkiler yaşadı. Ancak, her şeyde olduğu gibi bunda da izini belli etmemeyi, paparazzi flaşlarından uzakta kalmayı bildi. Belki de Hollywood partilerine itibar etmediği içindir.

Maratonun sonuna ne çabuk yaklaşmışız! Kurtarıcıyı oynadığı filmler de mevcut. Örneğin, aksiyon örneği olarak verdiğimiz "Con Air" ile "Adalet İçin/City Hall". Ancak, o aralarda, benim esas John Cusack filmleri listemde yer alan bir filmden de söz etmek isterim: "İyi ile Kötünün Bahçesinde Geceyarısı/Midnight in the Garden of Good and Evil" (1997). Kevin Spacey'nin baskın varlığına rağmen bu Clint Eastwood filminden aklımda en fazla kalan, insanların hayali köpekleri tasmayla gezdirdiği bu yerde kendini yabancı hisseden Cusack karakteri, New Yorklu yazar John Kelso'dur. Eleştirmen Roger Ebert bu karakteri gereksiz bulsa da...

Aslında o kadar çok ki: Gizli bir suçluluk hissiyle bayılarak izlediğim "Gözde Çift/America's Sweethearts"taki kalbi kırık aktörü, nedense ona benzettiğim Tim Robbins'in yönettiği ve ablası Joan ile oynadığı "Beşik Sallanacak/Cradle Will Rock"ın Nelson Rockefeller'i, "John Malkovich Olmak/Being John Malkovich"deki unutulmaz kuklacı Craig, bunlardan sadece birkaçı. Ne var ki, ben John Cusack maratonunu ta dokuz yıl önceden kalma bir filmle noktalamak istiyorum. Gene bir Stephen Frears filmi, bu sefer bir Nick Hornby uyarlaması: "Sensiz Olmaz/High Fidelity". Plak dükkânı sahibi ve liste manyağı Rob Gordon, Cusack'a özgü cazibeye de sahipti. Sakin, sıradışı ve komşu çocuğu gibi yakışıklı. John Cusack, dişe dokunur rollerde oynamaya başladığından beri, Akademi onun farkında olmasa da, ülkesinin en iyi oyuncularından biri... ■

EN İYİ 5 PERFORMANS

- Sensiz Olmaz (2000)
- Dolandırıcılar (1990)
- Romantik Katil (1997)
- John Malkovich Olmak (1999)
- İyi ile Kötünün Bahçesinde Geceyarısı (1997)

ÇOK ALÂMETLER BELİRMİŞTİ!

BÜYÜK ÖLÇEKLİ FELAKET FİLMLERİNİN YÖNETMENİ ROLAND EMMERICH, BU KEZ MAYA UYGARLIĞI'NA GÖRE TAKVİMİN SONA ERDİĞİ 2012 YILINDA DÜNYANIN SONUNUN GELECEĞİYLE İLGİLİ KEHANETİN PEŞİNE DÜŞÜYOR. "2012" BÜYÜK ÖLÇÜDE DİJİTAL EFEKTLERE DAYANIYOR VE BAŞROLLERİNDE JOHN CUSACK, AMANDA PEET VE WOODY HARRELSON YER ALIYOR.

EBRU ÇELİKTUĞ

Filmin tamamına yakını dijital görüntülere dayanıyor. Yönetmen Roland Emmerich, bu alandaki inanılmaz gelişimin, hayal dünyasını perdeye yansıtmaktaki katkısından çok etkilendiğini belirtiyor.

Roland Emmerich, kendisini bağımsız bir sinemacı olarak tanımlarken, büyük olasılıkla sahip olduğu maddi bağımsızlığı kast ediyor, çünkü aslında çektiği felaket filmlerinin belli bir yaş grubunun patlamış mısır yiyerek tüketeceği görsel efektli filmler olduğunun farkında. Yani, bildiğimiz bağımsız sinemacıların genel profiline kesinlikle uymuyor. Münih'te sinema okuyan Alman yönetmenin bitirme tezi olan 100 dakikalık filmi "Das Arche Noah Prinzip" 1984 yılında Cannes Film Festivali'nin açılış filmi olarak seçilmişti. Filmin bir diğer özelliği de, 1,2 milyon Alman Markı bütçesiyle Almanya'nın en pahalı öğrenci filmi oluşuydu. Kariyerinin başından beri gösterişli işlere imza atmayı seven yönetmenin Hollywood'daki evinin abartılı dekorasyonu bile, filmlerindeki iddiayı yansıtıyor.

"M.Ö. 10000"in ardından, çekeceği yeni filminin arayışına giren Emmerich, internette 2012 tarihini yazınca karşısına çıkan 240 milyon adet siteden oldukça etkilenmiş. Aslında "Yarından Sonra/The Day After Tomorrow"un ardından bir daha asla felaket filmi çekmeme kararı almış olmasına rağmen, 2012 yılına dair ortalıkta dolaşan söylentiler ve internette karşılaştığı bilgi bombardımanı sonucunda, şansını bir kez daha eski göz ağrısı olan bu türde denemeye karar vermiş. Üstelik filmin bütçesi de önceki projelerinin bütçelerinden çok daha fazla, 200 milyon dolar civarında. Roland Emmerich, bu konuda "Evet, film çok pahalı; ama her şeyden önce dünyanın sonunu konu alıyor! Finansçılar senaryoyu okuduklarında bu para olamadan çekilemeyeceği konusunda bizle hemfikir oldular. Harald Kloser ile senaryoyu kaleme alırken, gereken bütçeyi hiç düşünmedik. Görmek istediğimiz hikâyeyi yazdık sadece. Senaryoyu bitirdikten sonra kendimize tüm bu yazdıklarımızı perdeye nasıl aktaracağımızı sorunca işin boyutunun farkına vardık. Bu bütçenin omuzlarımıza daha fazla ağırlık yüklediği bir gerçek. Ama sanırım adrenalin, bize kendimizi aşmamız ve işimizi daha iyi yapmamız konusunda yardımcı oluyor!"

KOLOMB ÖNCESİ ORTA AMERİKA MEDENİYETLERİNİN EN GELİŞMİŞLERİNDEN BİRİ OLAN MAYALAR'DAN KALAN TAKVİM 21 ARALIK 2012'DE SONA ERİYOR.

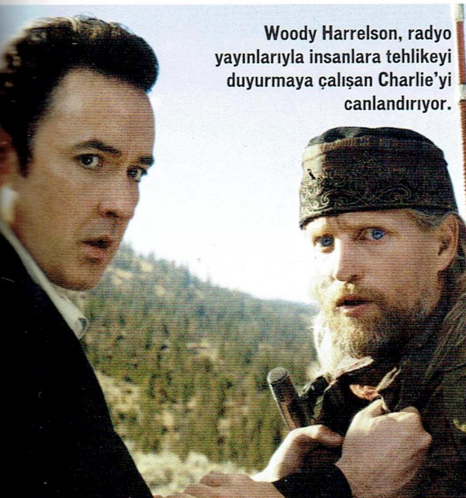
2012'nin gizemi

Kolomb öncesi, Orta Amerika medeniyetlerinin en gelişmişlerinden biri olan Mayalar'dan kalan takvim, 21 Aralık 2012'de sona eriyor. Özellikle astronomi ve matematik konusunda ilerlemiş olan Mayalar'ın, zamanın sonsuz akışını ve dünyanın ömrünü bu tarihle sınırlandırmaları tabii ki sayısız yorumun kaynağı olageldi. 1966'da arkeolog Michael D. Coe'nun "The Maya" adlı kitabıyla, dikkatler Maya Uygarlığı üzerine yoğunlaşmıştı. 2012 yılında sona eren takvim üzerine bazı bilim adamları; Maya takviminin bu tarihten sonrasını hesaplayamadığı için sona erdiğini, yani bir sayaç gibi işe yaradığını söyleyerek rasyonalist açıklamalar getirmeye çalıştılar. Öte yandan astrologlara göre, 2012 kışdönümünde bazı takımyıldızla-

Amanda Peet, eski eşinin uyarılarına başlarda kulak asmayan Kate rolünde.

YÖNETMEN ROLAND EMMERICH, "YARINDAN SONRA"NIN ARDINDAN BİR DAHA ASLA FELAKET FİLMİ ÇEKMEME KARARI ALMASINA RAĞMEN, 2012 FENOMENİNİN ETKİSİNE KAPILMAKTA GECİKMEMİŞ.

Woody Harrelson, radyo yayınlarıyla insanlara tehlikeyi duyurmaya çalışan Charlie'yi canlandırıyor.

rın kesişerek "Karanlık Aralık" denen bir özel durumu oluşturmaları da, özellikle astronomide ilerlemiş bir uygarlık olan Maya-lar'ın gözünden kaçmamış ve bunu her şeyin sonu olarak yorumlayıp takvimi sona erdirmiş olabilirler. Bazı astrologlara göre bu oluşum insanoğlunun yeni ve farklı bir bilinçlenme yaşamasının kapısını aralayabilir. Bu görüşlerin yanı sıra, karşı-kültürün öne çıkan isimlerinden Terrence McKenna'nın geliştirmeye çalıştığı "Timewave Zero" teorisi ile (bir tür kaos teorisi, dünyanın ve insanlığın sıfır noktasına doğru gittiğini söyler) I-Ching teorisi de 21 Aralık 2012 tarihinde, insanlığın ya küresel bir felaketle karşı karşıya kalacağını ya da Kova Burcu Çağı'nın başlayacağını ileri sürmekte. Şüphesiz bilim adamlarının güneş patlamaları nedeniyle dünyanın manyetik dengesini bozacağı yönündeki iddiaları çok daha gerçeğe uygun ve NASA, hesaplamalara göre güneşte meydana gelebilecek patlamaların tarihini –ne büyük tesadüf ki-2012 civarı olarak belirlemiş durumda! Ama endişelenmek gene yersiz, çünkü bu dengesizliklerin etkisi Emmerich'in filmindeki gibi bir kaç günde değil yüzyıllara yayılmış bir zaman diliminde ortaya çıkacak.

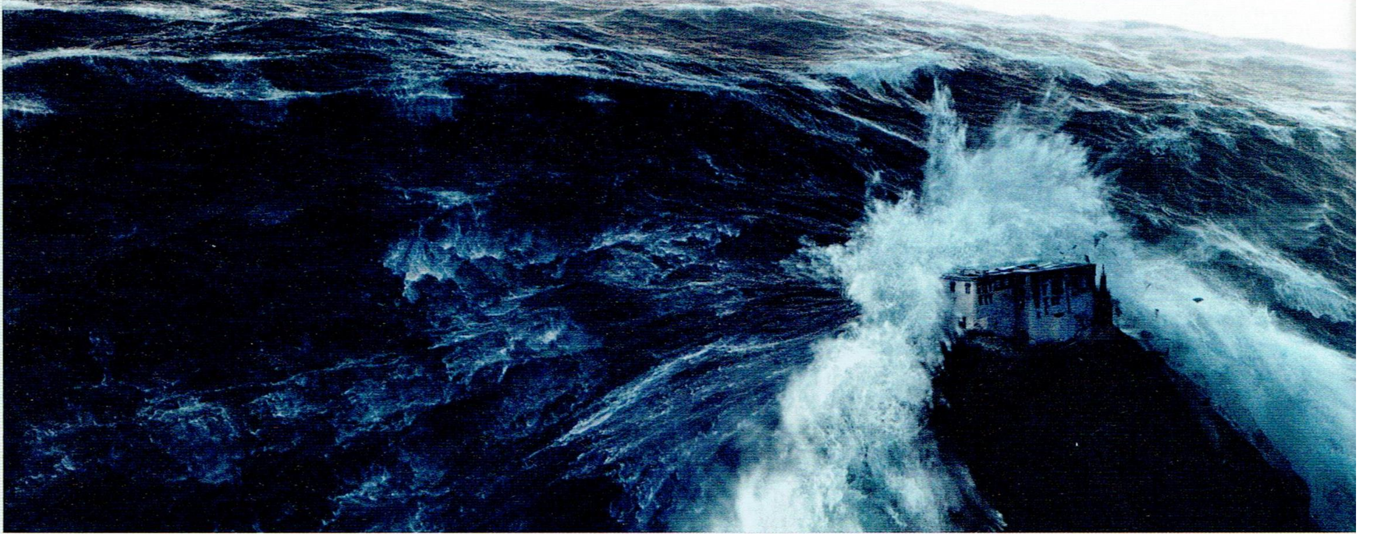
2012'nin gizemi hakkında yaptıkları okumadan sonra Roland Emmerich ve "M.Ö.10000"in senaristi, müzisyen Harald Kloser, daha çok, yaklaşan felaketi bilenlerin ve bilmeyenlerin arasında oluşan ahlakî meselenin üzerinde durmuşlar; hatta filmi ,Nuh Tufanı'nın modern bir uyarlaması olarak ele almışlar. Kloser, "Dünya üzerindeki her medeniyetin bir tufan efsanesi var" di- ➡

yor, "Olaylar kötüye gidiyor, toplum ilerlemiyor ve gezegen her şeye yeniden başlıyor. Bazıları yeni bir kültür, yeni bir toplum, yeni bir medeniyet başlatarak ikinci şanslarını değerlendiriyor."

Söylentilere gore, Emmerich ve Kloser'ın beraber kaleme aldıkları senaryo o kadar iyiymiş ki, özellikle dağıtımı için büyük stüdyolar sıkı bir mücadeleye girmiş ve kazanan Sony olmuş. Filmde iki ayrı hikâye akışının yanı sıra (ailesini kurtarmak isteyen sıradan adam/seçilmiş kimseleri kurtarmaya çalışan politik güçler) dini ve bilimsel açıdan da insanları soru sormaya iten taraflar yok değil. Filmde pek çok dini sembolün yerle bir olduğunu görüyoruz. Bu görüntüler için yorumda bulunmadığını, sadece "gösterdiğini" söyleyen Emmerich, bu yok oluşa Tanrı'nın mı yoksa kozmik bir olayın mı neden olduğu sorulduğundaysa: "Daha çok doğa neden oluyor. Bu her 40.000 yılda bir tekrarlanan bir lanet. Öyle hissediyorum ki –bu sadece bir his, kanıtım yok- dünyamız yeni bir başlangıç yapıyor, muazzam ölçülerde hem de. '2012' gerçekten de bu son teorilerden birine dayanıyor, kayıp uygarlıklarla ilgili olan teorilere. Bunlar devasa felaketlerdi ve sözkonusu kültürler yok oldular. Buna benim gibi inanan çok insan var."

Dannya Glover ABD Başkanı'nı, Thandie Newton ise kızını canlandırıyor.

Filmde hikâye, 2009 yılında Amerikalı bilim adamı Profesör West'in (John Billingsley) Hindistan'daki meslektaşı Profesör Satnam'ın (Jimi Mistry) gizemli ama endişe

"BÜTÜN FİLMLERİMİN FELSEFİ BİR YÖNÜ VARDIR"

Roland Emmerich, merakla beklenen filmi "2012" ile ilgili olarak yaptığı bir röportajda, filmin çıkış öyküsü ve teknik özellikleri üzerine konuşuyor.

"2012"yi izleyen bir seyircinin filmden ne anlamasını istiyorsunuz?
Roland Emmerich: Filmim Nuh'un Gemisi efsanesinin modern tarzda yeniden anlatımı gibi. "Neler ve kimler kurtarılmaya değer?" sorusunu soruyor ve sonra da o gemiye kimlerin binebileceğini anlatıyor.

Daha önceki bazı filmlerinizde kaotik olaylara yer vermiştiniz. Bu kez yeni fikirleriniz var mı ve kendinizi tekrar etmediğinizden emin misiniz?
Kendimi tekrar etmekten korktuğum için öncelikle buna gayret ettim. Film, felaket filmi olmanın ötesine geçmeliydi ki bu kadar uğraşmaya değsin. Bu yüzden de filmi -ilginç olduğunu düşündüğüm- Nuh'un Gemisi'nin modern bir anlatımı olarak ele aldım. Kendime: 'Eğer dünyanın sona ermekte olduğunu bilen biri varsa, bu kişi muhtemelen bir bilim insanıdır' dedim. Hükümet görevlileri ve bazı üst düzey politikacılar da mutlaka bilirdi ve büyük olasılıkla bunu bir sır olarak saklarlardı. İşte bu dünya çapındaki hükümetler arası komplo teorisi büyüdükçe büyüdü. Durumu bilen ve bilmeyen insanların bileşimi ilgimi çekti. Ayrıca bu durumu bireylere de indirgedik: hiçbir şeyden haberi olmayanları temsil eden biriyle, durumdan haberi olup da söylemeyen biri arasında diyalog kurdurduk. Bir diğer tema ise, "insanlığı kurtarma gereği ve neyin kurtarılmaya değer olduğu"nu işliyor. Böylece, seyirci kendi hayatlarını kurtarmaya çalışan sıradan insanları izlerken film, sakin sakin ilerleyen, ilginç ve entelektüel bir tartışmayı sürdürüyor. Devamlı olarak bu iki tema arasında gidip geliyor ki bu da benim bu filmi çekmek istememin nedenlerinden birisi. Sadece bir felaket filmi değil bu.

Maya kehanetleriyle nasıl bir bağ kurdunuz ve filmden sonra bu kültürle daha fazla ilgilendiniz mi?
Benim Gonzalo Guerrero ile ilgili bir projem vardı, adı "Saatler Kitabı/The Book of Hours". Mel Gibson "Apokalipto"yu çektiğinden beri bu senaryoyla ilgili çok geniş bir araştırma yaptım. Ama biraz arka planda kaldı çünkü şu aralar çekebileceğimi sanmıyorum; belki 10-15 yıl içinde çekebilirim. Gonzalo Guerrero, herkesten önce Yucatan Yarımadası'na ayak basmış ilk İspanyol'du ve oranın yerlilerine karışmıştı. İşte bu proje yüzünden Maya kültürüyle ilgili derinlemesine araştırma yapmıştım. Onların sona eren bir takvimleri olduğundan haberdardım. Küresel tufanı açıklayan bir teori ararken, internette herkesin 2012'den bahsettiğini gördük, çok şaşırdık. Ve hatırlarsanız "Kurtuluş Günü"nde 51. Bölge

Dünyanın sonu gelirken, akla gelebilecek bütün doğal afetlere tanık oluyoruz.

uyandıran keşfini öğrenmesiyle başlıyor. Dünyayı etkilemesi kaçınılmaz olan güneşin yüzeyindeki şiddetli patlamalar, endişe verici boyutta olduğundan, Profesör West, bu durumu ABD Başkanı'nın bilim konusundaki başdanışmanı Adrian Helmsley ile (Chiwetel Ejiofor) paylaşır. Helmsley bu haberi Başkan Thomas Wilson'a (Danny Glover) vermek istediğindeyse Genelkurmay Başkanı Anheuser'in (Oliver Pratt) engellemesiyle karşılaşır.

2010 yılına gelindiğindeyse, Başkan Wilson artık ne olup bittiğinden haberdardır ve gelişmiş ülkelerin başkanlarıyla bir G8 toplantısında bir araya gelir. Dünyanın en iyi bilim adamlarının da öngördüğü gibi gerçekten de dünyanın sonu yaklaşmaktadır.

2012'de artık depremler, yanardağ patlamaları, seller her zamankinden daha da şiddetle insanoğlunun var oluşunu tehdide başlar. Ama, devlet başkanlarının ortak kararıyla hala bu korkunç gerçek kamuoyundan saklanmaktadır. Üstelik tüm bu kıyametten sonra kalacak yeni dünyada yeni bir düzen ve medeniyet kurulması için elit tabakadan insanlar, çoktan modern Nuh'un Gemileri'nde yerlerini ayarlamışlardır bile! (Bu gemiler de Emmerich ve Kloser ikilisinin tasarımı olup, dev dalgalara dirençli, çok sayıda insanı içine alacak kadar büyük, yarı denizal- ➡

(Area 51) ile ilgili öykülere yer vermiştim; orada uzaylılara ait bir uzay gemisinin olduğu söylenmekteydi ve bunları hikâyeye eklemiştim. Bu da filmi daha gerçekçi kılmıştı. Bu yüzden kehaneti kullanmaya karar verdik; sonra bu kehanetin sadece Maya kültüründe değil, her kültürde bir şekilde yer aldığını, bu durumun da kehanetin doğruluğunu desteklediğini keşfettik.

Büyük felaketleri konu alan filmler çektiğiniz zaman bile filmlerinizde ana tema olarak insanlığı ve bizi neyin insani kıldığını işliyorsunuz. Bunun nedeni ne?

Evet, bu doğru, çünkü ben şiddetten nefret ederim. Bu yüzden filmlerimde işkence görmüş, dövülmüş, kanlar içinde birilerini asla göremezsiniz. Tüm filmlerimin bir çeşit felsefi yönü vardır ve insanların bir araya gelerek, birlik olarak ortak düşmanla dövüşmesiyle ilgilidir. Sanırım insanlık çok tehlikeli bir yolda yürüyor. Şu anda hâlâ, o kadar zaman geçmesine rağmen savaştığımıza inanamıyorum. Düşündüğünüzde bu gerçekten çok üzüntü verici ve şaşırtıcı bir durum.

Filminizde Amerikan başkanı bir Afro Amerikalı. Bu başarılı bir öngörü müydü sadece?

Harald ve ben Demokrat Parti taraftarıyız. Kendimize sorduk: "Amerikan Başkanı bir kadın mı olsun yoksa siyah bir erkek mi?" O esnada, Barack Obama ile Hilary Clinton arasında, Hilary'nin lider olduğu bir yarış sürmekteydi. Harald, "En 'cool'u ne olur?" diye sorunca ben de "Doğrusu, siyah bir başkan!" dedim. Kadınların yönettiği ülkeler gördük; yıllar önce İngiltere'de Margaret Thatcher vardı, şimdi Almanya'da Angela Merkel var. Ama siyah bir başkanın yönettiği bir Batı ülkesi, özgün ve eşsiz bir örnek olabilirdi. Böylece en olmayacak olasılık üzerine gittik çünkü eğer Obama seçilmeseydi bile bu tercih gene de "cool" olacaktı. Sonra gerçekten de Obama kazandı! (Gülüyor). İnanılmaz bir şeydi ve çok heyecanlandık.

Senaryolarınızı tasarlarken özel efektleri de düşünür müsünüz yoksa sadece karakterlere mi odaklanırsınız?

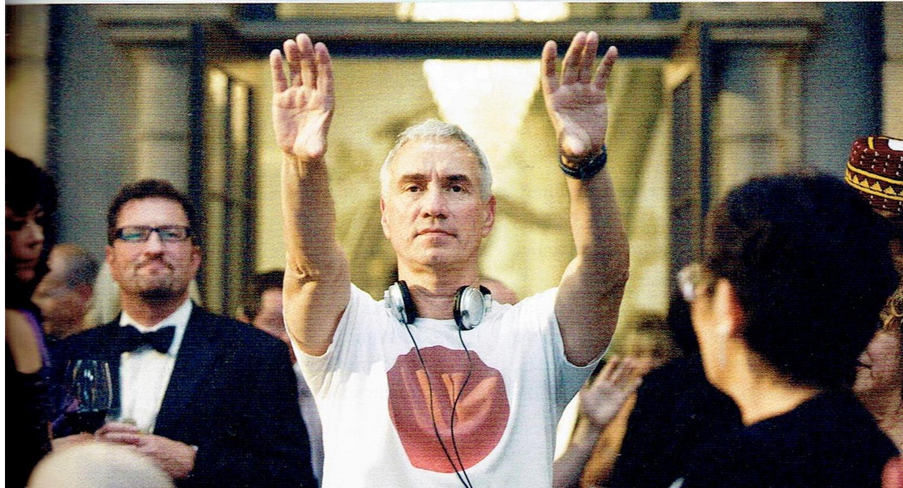
"2012"de, şüphesiz, diğer filmlerimdekilere nazaran çok daha fazla görsel ekeft var, 1300 civarında, ama dürüst olmak gerekirse, öncelikle karakterler ve öyküyle ilgileniyorum. Hikâyenin ilgi çekici olması lazım; çünkü eğer anlatacak bir öyküm yoksa aklıma hiçbir görsel fikir de gelmiyor. Her şey hikayeyle başlıyor ve sonra görüntüler aklıma gelmeye başlıyor. Mesela, 2012 ile ilgili aklıma gelen ilk görsel imaj, Himalayalar'ı aşarak gelen sulardı. Zaten bunu da filmin "teaser"ında kullandık çünkü filmle ilgili genel fikri veriyordu. Kendi kendime "Eğer bu bir küresel felaketse, Himalayalar'ı sel basmalı ve ben de bunu göstermeliyim çünkü ancak böyle bir görüntü olayın büyüklüğünü gösterebilir" dedim. Sonra bundan haberi olan ve olmayan insanların varlığı aklımıza geldi. Bilenleri temsil edecek iyi karakterin kim olabileceğini düşündük. Bir gün Harald, kendi işiyle obsesif bir şekilde meşgul olup bu yüzden ailesini kaybeden bir sanatçı konseptiyle çıkageldi. Harald ve benim, gerçekten de bağ kurabileceğimiz bir konseptti bu; çünkü biz de sürekli işimizle meşguldük, bazen iş dışındaki hayatı unutuyorduk. Eğer bu kişisel bağı kuramazsan, perdede göreceğin karakterlerini sevmezsen görsel efektlerin etkisi de zayıflar.

Sizin için çekmesi daha zor bir film miydi?

Biraz daha iddialı bir film olduğunu söylemeliyim. "2012", "Kurtuluş Günü" ve "Yarından Sonra"ya kıyasla daha zorlu ve sonuçta biraz daha sinir bozucu bir film. Başlangıçtan beri tamamen dijital çekmeye karar verdik. İlk defa maketlerle çalışmak istemedik. Bu önemli bir karardı. "Kurtuluş Günü" ile ilgili çalışmasında Oscar ödülü kazanmış olan, yıllardır filmlerimde özel efekt süpervizörlüğü yapan Volker Engel ile çalıştım. "Kurtuluş Günü" de büyük ölçüde maketlere dayanmaktaydı. Tamamen dijital bir film yapmak oldukça ilginç bir deneyim oldu benim için ve çok da memnunum. Dijital teknoloji o kadar yol almış durumda ki, her türlü CGI efektini yapabiliyor ve gerçeğinden ayırmak çok zor. Ayrıca maketlerin aksine üzerinde sayısız değişiklik yapabiliyorsun.

Katolik Kilisesi'nin filminize nasıl bir tepki göstereceği üzerinde düşündünüz mü, çünkü felaketin Vatikan'ı da vurduğu bazı sahneler var?

Bana öyle geliyor ki, bu tip durumlarda dine sığındığınızda; acil durum yakarışı ortaya çıkıyor ve bu da zaten işe yaramıyor. Bu sahnelerin arkasında yatan fikir şu; bu tip anlarda çaresizce Tanrı'ya sığınmak ve bir kilisede dua etmek yerine kaderinizi ellerinize alıp elinizden geleni yapmayı, bir şeyleri kurtarmayı seçerseniz, muhtemelen bu çok daha zekice bir davranış olacaktır. Çünkü kilise tepenize çökebilir!

Bu sahneler Roland Emmerich'in adeta alâmetifarikası.

"ELEŞTİRMENLERİN SEVECEĞİ TÜRDE BAZI KÜÇÜK, İLGİNÇ KARAKTERLERİ İŞLEYEN FİLMLERLE KARŞILARINA ÇIKMADIM HİÇ." —ROLAND EMMERICH

tı yarı gemi olarak karşımıza çıkacak. Ama içine kimlerin alınıp kimlerin alınamayacağını filmde hep birlikte göreceğiz.)

Dünyanın sonunun geldiğini bilen ve radyo yayınlarında durmadan tekrarlayan Charlie Frost (Woody Harrelson) yarı deli sanılırken, ABD Başkanı Wilson'ın kızı Laura da (Thandie Newton) babasının bu gerçeği gizlemesinden dehşet duyacaktır. Peki böyle bir kaosun ortasında, sıradan insan ne yapmalıdır? Nuh'un Gemisi'ne kimler binmeli, kimler kurtarılmalıdır? Emmerich ve Kloser, sadece bir felaket filmi çekmediklerini, daha derin felsefi ve etik sorular sorduklarının altını çizmekteler. Emmerich'in çocukluğundan beri felaket filmlerini çok sevmesinin nedenlerinin başında, genellikle sıradan birinin, tehlike anında bir kahramana dönüşmesi geldiğinden, çektiği filmlerde de bunu göstermeyi seviyor. "2012"de de Jackson Curtis (John Cusack) karşımıza çıkıyor; değeri bilinmese de tam da filmde izleyeceğimiz felaketlerin ortaya çıkacağını yazdığı kitabına kendisini vakfettiği için ailesiyle yabancılaşan ve evliliğini sona erdiren, geçinmek için de limuzin şoförlüğü yapan sıradan biri olarak. İki çocuğuna son derece bağlı bir baba olan Jackson, felaketler başladığında ailesini kurtarmak için her şeyi göze alıyor. Eski eşi Kate (Amanda Peet) her ne kadar Jackson ile dostça ilişkisini sürdürmekteyse de kendisiyle Jackson'ın yazarlığı arasında geçmişte yaşanagelen yarıştan dolayı bıkkın ve yorgun bir kadın olarak resmediliyor. Los Angeles yıkılıp dökülmeye başlayınca, Jackson ailesini korumak adına elinden geleni yapıyor ve yeni oluşan dünya düzenine yakından tanık olmaya başlıyor.

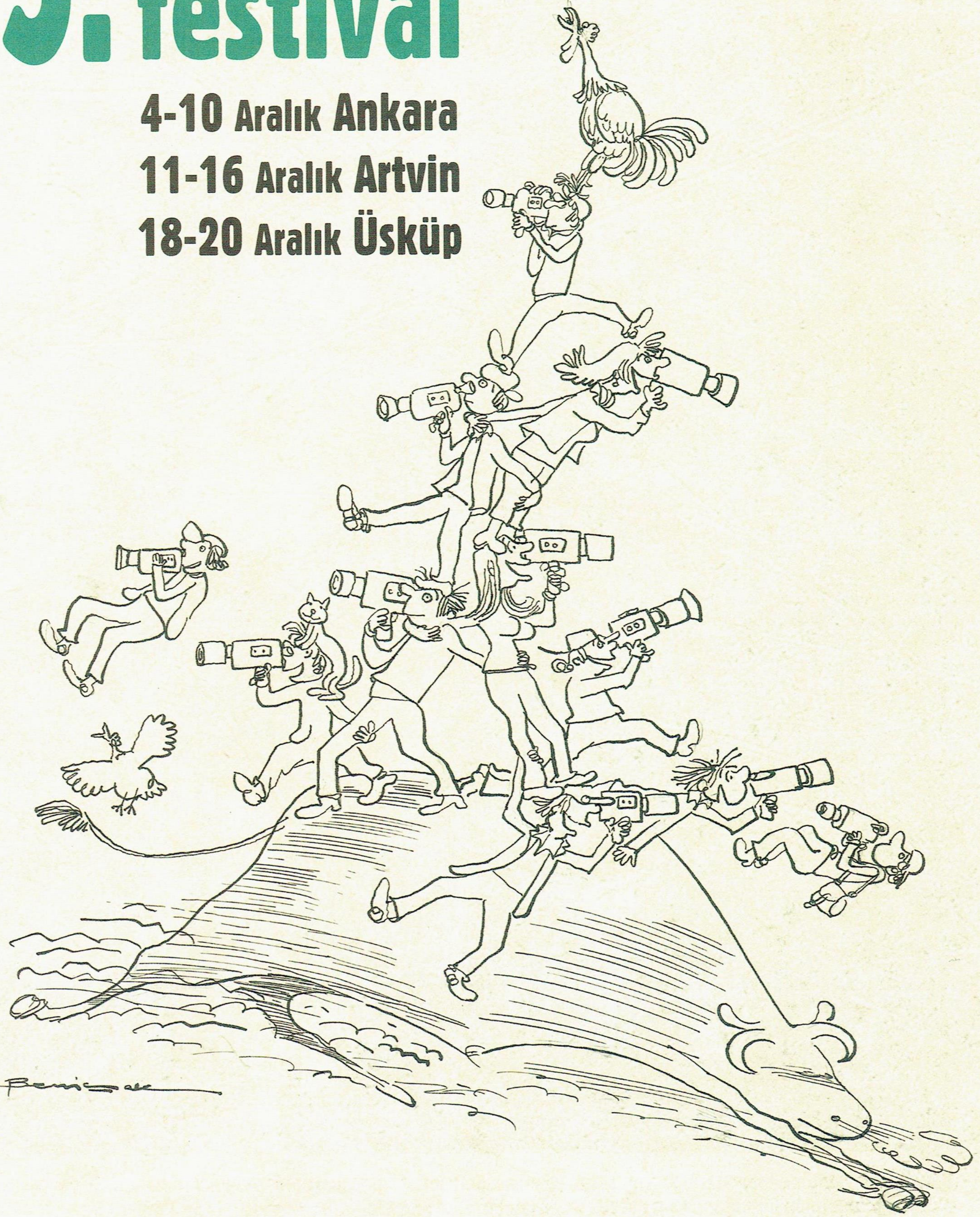
Roland Emmerich, John Cusack'ın Jackson karakteri için ne kadar uygun bir seçim olduğunu şu sözlerle anlatıyor: "Sokaktaki adam kadar doğal, ama ayrıca zeki ve komedi yeteneği olan bir aktör arıyorduk. Bu niteliklere sahip çok fazla aktör yok piyasada. John Cusack'ı her zaman çok takdir ederim, bu yüzden ona rolü önerdik. Bruce Willis veya Arnold Schwarzenegger gibilerine ihtiyaç duymadık. Eğer iyi karakterler yazarsanız, iyi oyuncuları filme kazanabiliyorsunuz. Bu tip filmlerde, sağlam karakterleriniz varsa, komedi zamanlaması yapabilen oyuncuları kadroya almayı tercih ederim. Eğer bu karakterlere gülerseniz, onları daha fazla ciddiye alırsınız. Bence iyi bir şaka, bir kere bile olsa, filme ışık katar ve seyirciye 'Bu bir film, gerçek değil' diye seslenir. Bence John filme muziplik katıyor, biriyle ne zaman konuşsa mutlaka bir münasebetsizlik yapıyor!"

"2012", dilimize "Virütik Pazarlama" ya da "Viral Pazarlama" olarak da geçen, internet üzerinden yaptığı etkili reklam kampanyası sayesinde, dikkatleri üzerine çekmeyi başardı. Teaser ve fragmanları, filmde Roland Emmerich'in ne kadar büyük bir taşın altına elini soktuğunu gösteriyor aslında. Özellikle ilk tanıtım filmlerinden birindeki, dünyanın damı sayılan Himalayalar'ı aşıp da gelen sel sularının, çan çalmak için tapınağın dışına çıkan Tibetli rahibin üzerine geldiği sahne, Emmerich'in bu kez ne kadar ileri gidebileceğini göstermekteydi. 2004 tarihli "Yarından Sonra"da, 11 Eylül saldırılarının üstünden henüz üç yıl geçtiği halde New York'u tarumar vaziyette göstermekten çekinmeyen Emmerich, bu konuda yoğun eleştirilerin hedefi olmuştu. Ama bu sahneleri, tam da 11 Eylül gibi bir olayla karşılaştıklarında insanların birlik olması gerektiğini göstermek için çektiğini söylemişti. Çektiği diğer felaket filmlerinde, New York dışındaki şehirlerin de yerle bir olduğunu göstermek konusunda cesur davranan ve bu nedenle bazı eleştirmenlerce "felaket pornosu" çekmekle suçlanan Emmerich, "2012" ve "Yarından Sonra"daki bu sahnelerin, küresel felaketlere karşı ortada hiçbir hükümet planı olmamasının altını çizmek ve küresel ısınmaya insanların duyarlılığını artırmak için gerekli olduğunu savunuyor. Çektiği filmlerin eleştirmenlerce beğenilmediğini biliyor ve artık bunları umursamaktan vazgeçtiğini söylüyor: "Eleştirmenlerin seveceği türde bazı küçük, ilginç karakterleri işleyen filmlerle karşılarına çıkmadım hiç. Bunların yerine başarılı, görsel gücü yüksek filmler çektim ki onlar da bu türden hoşlanmıyor!"

Dünyayı tamamen yok etme konusunda görsel olarak sınır tanımayacağı anlaşılan Roland Emmerich, 2012'ye üç yıl kala, umarız gerçekleşmeyecek bir kehanetin pornosunu yapmakla yetiniyordur... ■

15. gezici festival

4-10 Aralık Ankara
11-16 Aralık Artvin
18-20 Aralık Üsküp

BELLA ACIYLA TANIŞIR...

Yeni kuşak vampir edebiyatının en çok satan ve en sevilen serisi "Alacakaranlık"ın ikinci romanı da beyazperdeye aktarıldı. Yönetmen koltuğuna Chris Weitz'in yerleştiği "ALACAKARANLIK: YENİ AY" (The Twilight Saga: New Moon) Kristen Stewart, Robert Pattinson ve Taylor Lautner'ı yeniden bir araya getiriyor. İlk filme nazaran daha fazla aksiyon, yeni karakterler ve bolca duygusallık içeren filmin vizyona gireceği gün sabırsızlıkla bekleniyor.

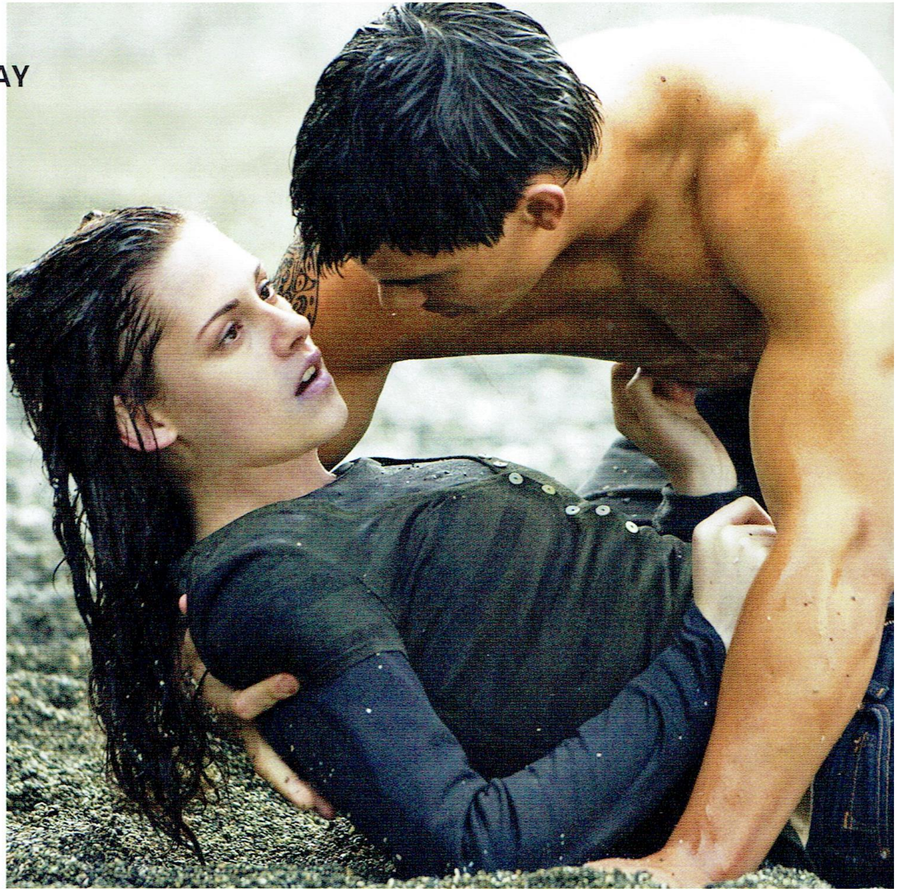
EBRU ÇELİKTUĞ

Stephenie Meyer'in dört romandan oluşan Alacakaranlık Destanı'nın ("Alacakaranlık", "Yeniay", "Tutulma", "Şafak Vakti") dünya çapında gösterdiği başarı, eserlerin film uyarlamalarında da devam edeceğe benziyor. Bu yaz ülkemizde de gösterime giren ve kısa sürede tüm dünyada bir fenomene dönüşen bu "yeni kuşak" vampir öyküsü, başta ilk gençliğini yaşayan kesim olmak üzere, romantik aşk düşkünlerini de derinlemesine etkiledi. Özellikle başrollerdeki Robert Pattinson ve Kristen Stewart'ın birbiriyle uyumu ve vampir filmlerinin olmazsa olmaz özelliği olan "gotik" ve kasvetli havasını kurmadaki başarısını göz ardı etmek mümkün değil. Her ne kadar yönetmen Ctaherine Hardwick, eleştirmenlerden pek iyi notlar almasa da, gişede hatırı sayılır bir başarı kazanmayı başardı. Bu başarıda, genç seyircileri filme bağlayacak video klip estetiğini ve müziği başarıyla kullanışının da rolü büyüktü. "Yeniay"da ise, Hardwick ile yollarını ayıran yapımcılar (bahane olarak Hardwick'in programının uymaması gösterildi!) "Altın Pusula/Golden Compass" ve "Bir Erkek Hakkında/About A Boy" ile hatırlayacağınız yönetmen Chris Weitz ile çalışmayı uygun buldular. Söylentilere göre, Hardwick'in programının uymaması, yönetmenin stüdyo tarafından istenmeyişinin diplomatik olarak ifadesi sadece. Gerçek anlaşmazlığın, Hardwick'in ön-prodüksiyon aşamasını uzun tutup filmi romana çok daha bağlı bir şekilde çekme isteğinden kaynaklandığı söyleniyor. Serinin üçüncü romanı "Tutulma"nın da filme alınması kesinleşti; yönetmeni de şimdiden belirlendi. Bu isim, "30 Gün Gece/30 Days of Night" ve "Lolipop/Hard Candy"yi yöneten David Slade olacak. Senaryo yazarı Melisa Rosenberg ise değişmedi.

Fantastik edebiyata, Alacakaranlık serisinin aynı adı taşıyan ilk romanıyla giriş yapan 1973 doğumlu yazar Stephenie Meyer, şimdiden Harry Potter'ın yaratıcısı J.K. Rowling ile kıyaslanmaya başlandı bile. Her ne kadar şimdilik Harry Potter'ın 10 yıllık macerasında elde ettiği prestij ve kazanç açısından böyle bir karşılaştırmaya girmek fazla doğru olmasa da, Alacakaranlık serisi, dünya çapında 70 milyon adet satmayı, 37 dilde yayımlanmayı başardı. Bu durumdan Stephenie Meyer da fazlasıyla etkilenmiş ve şaşırmış. Öyle ya, hayatında ilk kez bir roman yazıp yayımlatma konusunda tereddüt eden üç çocuk annesi bir ev kadını olarak Meyer'ın içerisinde olduğu durum hem cezbedici hem de korkutucu! Üstelik, ölümlü, sıradan bir kızla, onun kanını içmek için yanıp tutuşan bir vampirin birbirine duyduğu aşkı anlatma fikri, bir rüyasına dayanıyor. Çok da fazla hâkim olmadığı korku edebiyatına dört kitaplık bir vampir öyküsüyle giren Meyer, eserlerinin nasıl böyle fenomene dönüştüğünü soranlara şöyle yanıt veriyor: "Bilmiyorum. Bu soruya cevap vermem zor çünkü benim için de kesinlikle bir gizem bu. Pek çok kitap okurum ve bazıları çok popüler olur, benim için o kadar müthiştir ki o kitap, dünyadaki herkesin okuması gerektiğini düşünürüm. Bazıları da tutmaz ve okunmaz, insanların neye göre sevip sevmediklerini bilmiyorum gerçekten. Ama kendi kitaplarım için diyebilirim ki, ben onları kendim için yazdım. Tam anlamıyla, okumak istediğim kitapları kaleme aldım. İşte bu yüzden, gerçekten de onlara çok bağlıyım. Belki benim gibi düşünen birileri de bu yüzden sevmiş olabilir!"

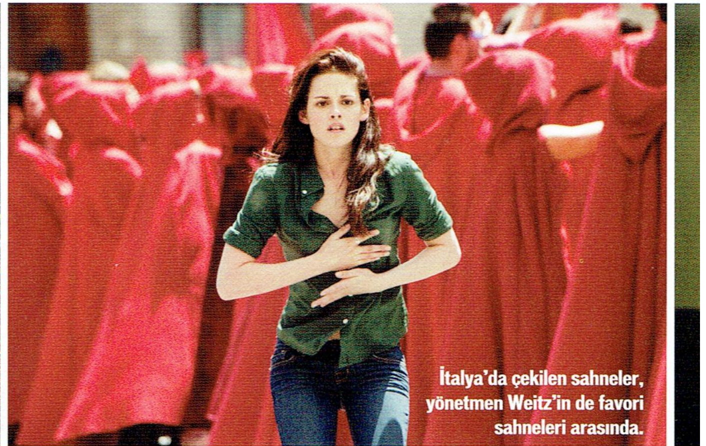
"Alacakaranlık", hatırlarsanız, annesinin bir beysbol koçuyla yeni bir hayata başlama isteği nedeniyle polis şefi olan babasının yanına, soğuk ve kasvetli Forks'a taşınan Bella'nın yeni yaşamına uyum sağlama güçlükleriyle başlıyordu. Sade ve gösterişsiz olan kahramanımız, yeni okulundaki arkadaşlarıyla kaynaşmaya çalışırken, okulun en havalı gençlerinden biri olan Edward Cullen'ın çekimine kapılmaktan kendini alamıyordu. Kasabanın doktorlarından birinin sahip olduğu dört evlatlıktan biri olan Edward, bembeyaz ve buz gibi soğuk teni, heykelimsi güzelliğiyle Bella'nın dikkatini çekerken, soğuk ve itici davranışlarıyla şaşırtmaya devam ediyordu. Ta ki bir gün, inanılmaz hızı ve kuvvetini kullanarak, Bella'yı ezilmekten kurtarana kadar! Bella yavaş yavaş Edward'ın hayatına girerken, onun bir vampir oluşunu da hayranlıkla kabul ediyordu. Güneş ışığında elmas gibi parlayan, ailece insan kanı içme- ➡

me kararı almış bu farklı ve yeni vampirler arasında Bella ve Edward arasındaki aşkın yanında, tabii ki vampir efsanesine yakışır aksiyon da vardı: Cullen ailesi gibi kendilerini "vejetaryen" olarak tanımlamayan ve insan kanı içmeye devam eden, yani alt sınıf vampirlerden bir grup, kasabada terör estirmeye başlamıştı. Vahşi hayvan saldırısı olarak tanımlanan bu saldırılardan sağ kalan olmuyordu ve Cullen'lar durumun vahametinin farkındaydı. Hatta bu başıboş dolaşan vampirlerden biri olan James, Bella'nın kanını içmek konusunda ısrarcıydı. Sonunda Bella'yı boynundan ısırmayı başarıyor ama Cullen ailesi, tüm güçlerini seferber edip James'i yok ederken, Edward, Bella'nın ölmesini engelliyordu. Bella, Edward'dan kendisini vampire dönüştürmesini istese de, Edward bunu geri çeviriyordu. Film, James'in sevgilisi Victoria'nın intikam için sevgililerin peşine düştüğünü göstererek sona eriyordu.

"Alacakaranlık" pek çok vampir filminden özellikle romantizmiyle ayrılıyor, sivri dişlere ve fazla kanlı sahnelere gerek kalmadan kendi hayran kitlesini yaratmayı başarıyordu. 37 milyon dolarlık bütçesine karşılık 190 milyon doları geçen gişe getirisiyle de dikkat çeken film, özellikle Robert Pattinson ve Kristen Stewart çiftinin gençlerin yeni ikonları haline gelmesine de yol açtı.

Bella ve Edward bu kez ayrılık acısını beraber tadıyor.

İtalya'da çekilen sahneler, yönetmen Weitz'in de favori sahneleri arasında.

ALACAKARANLIK DESTANINA YENİ KAN

Kardeşi Paul Weitz ile birlikte çektikleri "Amerikan Pastası/American Pie" ile adını duyuran Chris Weitz, roman uyarlamalarıyla arası iyi olan bir yönetmen. İngiltere'nin sevilen yazarlarından Nick Hornby'den uyarlanan "Bir Erkek Hakkında" ile Philip Pullman'dan uyarlanan "Altın Pusula"yı perdeye aktaran Weitz'in, Alacakaranlık serisinin sadece ikinci halkasını çekiyor olsa da, ağır bir yükün altına girdiği bir gerçek. "Yeniay"da karşı karşıya olduğu güçlüklerin başında, Edward Cullen'ın romandaki yokluğu geliyor! Bella'nın Cullen'larda kutlanan doğum günü sırasında, eli kesilen Bella'nın kan kokusu ortalığı karıştırıyor ve Edward o andan itibaren Bella'nın hayatını tehlikeye atmamak için ailesiyle Forks'u terk ediyor. Çok daha depresif bir Bella ile karşılaşacağımız filmde, Edward, iletişimini Bella'nın zihnine seslenerek gerçekleştiriyor. Chris Weitz, Meyer'in romanda Bella'nın sesini duyduğu Edward'ı, Bella'nın hayal ettiği şekilde perdeye yansıtmayı amaçlamış: "Onu tasvir edecek en güzel yol, alev gibi göstermekti, bir anda, hızla ortaya çıkan bir görüntü… İncelikli ve zarifçe olmalıydı. Hedeflediğimiz şey buydu."

Stephenie Meyer ise ikinci romanın gerçek aşkı kaybetmekle ilgili olduğunu belirtiyor. Adından da anlaşılacağı üzere, yeniayda ay kaybolur ve karanlık dönemine girer. Bella'nın da Eward'dan ayrılmak zorunda kalması, hayatının en karanlık dönemine girmesi anlamına geliyor.

Romandaki yeni karakterlerden Volturi klanının nasıl ele alındığı da şüphesiz Alacakaranlık hayranlarının merak konusu. Weitz bu konuda: "Bir fantezi filminin karakterleri de olsa onlara sıradan insanlar gibi yaklaşmak gerektiğini düşünüyorum. Şöyle düşünmeye başlayabilirsiniz: Bu insanlar yaklaşık 2000 yaşındalar. Bunca yıl nasıl yaşamışlar? Birbirleriyle nasıl iletişim kurmuşlar? Sonuçta 2000 yıl yaşadıktan sonra her ne kadar görünüşte kültürlü ve lütufkar olsanız da muhtemelen birazcık delirmişsinizdir! Volturi'nin lideri Aro'yu canlandıran Michael Sheen'in bunu gerçekten rolüne yansıttığını düşünüyorum. Görünüşte çok yumuşak, hoşsohbet, sıcak, harika bir ev sahibi ama aynı zamanda kesinlikle öldürmeye hazır, korkutucu biri. Dakota Fanning de bunu başar-

Edward'ın yokluğunda Bella, Jacob ile yakınlaşıyor.

ADINDAN DA ANLAŞILACAĞI ÜZERE, YENİ AYDA AY KAYBOLUR VE KARANLIK DÖNEMİNE GİRER. BELLA'NIN DA EWARD'DAN AYRILMAK ZORUNDA KALMASI, HAYATININ EN KARANLIK DÖNEMİNE GİRMESİ ANLAMINA GELİYOR.

Taylor Lautner, Jacob'ın öne çıktığı "Alacakaranlık Efsanesi: Yeni Ay"a bolca vücut geliştirme programı uygulayarak hazırlanmış.

Kan kokusu en "sağduyulu" vampirleri bile baştan çıkarabilir!

dı. O da görünüşte masum, zararsız bir yeni yetme gibi dursa da kesinlikle ölümcül bir tip. Yapmak istediğim ilk şey, onların Dracula'nın şatosu gibi bir yerde yaşamamasıydı. Geçmişte pek çok vampir, kurt adam filmi de çekildi; her şeyin karanlık ve kasvetli olduğu korku filmleri de… Bunun yerine ben onları sürprizli bir şekilde aydınlık ve bakımlı bir merkezde konuşlandırdım. Oyuncular da canlandırdıkları karakterlere elle tutulur bir gerçeklik kattılar" diyor.

Catherine Hardwick'ten devraldığı vizyonu devam ettirmek konusunda en büyük şansının ilk filmdeki oyuncu kadrosu olduğunun altını çizen Weitz, yönetmenin bir filmdeki her şeyin yaratıcısı olduğu şeklindeki "katı" tanımlamadan hoşlanmadığını, filmin, 100 kişilik bir ekibinin kolektif çalışması sayesinde ortaya çıktığını sözlerine ekliyor. "Alacakaranlık Efsanesi: Yeni Ay"da ilk filme nazaran daha fazla CGI efekti ve aksiyon sahneleri yer alacağını da hatırlatalım.

Peki Chris Weitz, "Alacakaranlık Efsanesi: Yeni Ay" ile seriye ne katacak ve ilk filmle ikinci film arasında ne gibi bir farklılık öne çıkacak? Bu soruya Weitz kendisinin eski moda bir sinemacı olduğunun altını çizerek şöyle cevap veriyor: "Film çekme tarzım ve kamerayı kullanışım anlamında eski moda sayılırım. Catherine ise daha yenilikçi, popüler kültüre karşı daha duyarlı biri. Ben eski moda romantik filmlere bağlı biriyim. Film meraklıları filmi izlediklerinde kamera hareketlerinden yola çıkarak ne yapmak istediğimi anlayacaklar. Catherine Hardwick kadar aktüel kamera çekimleri yapmadığımı görecekler."

Filmin dikkat çeken noktalarından birisi de, ilk filmde birkaç sahnede karşımıza çıkan Jacob karakterinin ağırlık kazanması ve Edward'ın yokluğunda Bella'nın gönlüne girmeyi başarması. Jacob, vampirlerin düşmanı olan kurt adamların klanından ve rolün sahibi Taylor Lautner'ın geçirdiği fiziksel değişim de hemen göze çarpıyor!

Edward Cullen rolünde, Alacakaranlık serisinin fenomene dönüşmesinde büyük pay sahibi olan Robert Pattinson ise, vampirlerin bu derece çekici oluşunun nedenlerini şu sözlerle dile getirmiş: "Bence biz bu sorunun sorulacağı en yanlış kişileriz! Sorun şu ki, ben filme başından beri bir vampir öyküsü olarak bakmıyorum. Rolü oynamaya başladığım zaman da, vampirlik unsurunu elimden geldiğince devre dışı bırakmaya çalıştım; onu sadece, Bella ile olan ilişkisine gerginlik veren bir araç olarak ele aldım. Ama bilmiyorum… Seçmelerden hemen sonra kendimi tuhaf bir şekilde hikâyenin içinde buldum. Hatta o ana kadar kitapları da okumamıştım. Git gide daha da fazla filme bağlandım. Bence vampirlerin kesinlikle insanlar üzerinde güçlü bir etkisi var!"

Pattinson'a göre serinin en iyi romanı "Yeniay": "Pek çok karakterin başarıyla bir arada işlendiğini düşünüyorum. Pek çoğunun romantik bir kahraman olarak gördüğü Edward, 'Yeniay'da son derece alçakgönüllü biri olarak ele alınmış. Bella'ya bakıp onu ne kadar sevdiğini, ama yanında olamayacağını düşünen, bu yüzden Bella'yı kırmak ve ilişkiyi bitirmek zorunda kalan biri Edward. Bu da çok acı verici bir şey. Üstelik devamlı Jacob'a yetişmeye çalışıyor, çünkü devre dışı kalmak istemiyor" diyor genç aktör.

Kristen Stewart, "Alacakaranlık" ve "Alacakaranlık: Yeni Ay" arasında Joan Jett'i canlandırdığı "The Runaways" ile de karşımıza çıkacak. "Alacakaranlık: Yeni Ay"da çok daha manik depresif bir Bella Swan olarak izleyeceğimiz Stewart, ikinci filmle ilgili olarak: "Tamamen farklı bir hikaye. İlk filmi gölgeleyeceğe benziyor. Edward gidiyor ve hikâyenin tümü Bella'ya dayanıyor. Bu benim için de ağır bir yük aslında. Bella'nın bu durumla nasıl başa çıkacağını bilemiyorum. Daha olgun bir Bella'ya dönüşüyor. İlkine nazaran çok daha acı dolu bir öykü bu. Daha etkileyici. Bella bir süre yalnız başına kalıyor ve bu da ilginç olacağa benziyor. Bu durum bana heyecan veriyor!" ■

"Akılla değil sezgiler ve iç gerçeklerle ilgileniyorum"

Zeki Demirkubuz'un Nahid Sırrı Örik uyarlaması "KISKANMAK" yönetmenin, tıpkı kendi özgün hikâyelerinden çektiği önceki filmlerinde olduğu gibi, fazlalıklarından arınmış, saf bir sinemanın peşinde koştuğu ve bir kez daha insanın akılla açıklanamayan karanlık doğasını keşfe çıktığı katıksız bir Zeki Demirkubuz filmi.

SENEM ERDİNE İŞMEN - MÜJDE IŞIL

"Kıskanmak", son zamanların en heyecan verici film projelerinden biri. Uzun zamandır merakla bekleniyor. Proje duyulduğundan beri, Türk edebiyatının gölgede kalmış romancılarından Nahid Sırrı Örik de, zamanının çok ilerisinde bir gözlem ve tahlil yeteneği ortaya koymasına rağmen değeri ancak bir avuç edebiyat tutkunu tarafından bilinen romanı Kıskanmak da yeniden keşfedildi bir bakıma. Öyle ki bugünlerde kitapçılarda romanın bir kopyasını bulabilmek neredeyse imkansız. Romanın, 90'lardan beri, Örik'inkini aratmayan bir gözlem ve tahlil gücüyle insanın varoluşsal sorunları üzerine son derece özgün ve etkileyici hikâyeler anlatan bir sinemacı tarafından yorumlanmış olması ise seyircinin beklentisini iyice yükseltiyor. Üstelik, 1930'ların küçük maden şehri Zonguldak'ta geçen bir hikaye anlatan "Kıskanmak", sinemamızda iyi örneklerine pek rastlamadığımız bir dönem filmi olarak da belli bir iddia taşıyor. Ne sinemacı ne de seyirci tarafından kontrolü pek de mümkün olmayan bu beklentiler ve iddialar toplamının yarattığı atmosfer, seyircinin "Kıskanmak"la kurduğu ilişkiyi nasıl etkileyecek bilemiyoruz. Öte yandan Zeki Demirkubuz'un yıllardır film çekerken bu tür beklentilerin ve iddiaların yarattığı önyargıların uzağında kalmaya çaba gösterdiğini biliyoruz. Filmlerinin içtenliğinde, özgünlüğünde ve tesir gücünde çok önemli rol oynadığına şüphe olmayan bu çabanın izlerini, son filmi "Kıskanmak"ta da, filmin Antalya'daki ilk gösteriminin hemen ertesinde bize verdiği aşağıdaki söyleşide de görmek mümkün. "Kıskanmak" bir roman uyarlaması olmasına rağmen, tıpkı yönetmenin kendi yazdığı özgün senaryolardan çektiği önceki filmleri gibi, bütün fazlalıklarından arınmış saf bir sinemanın peşinde koştuğu ve insanın akılla açıklanamayan karanlık doğasını keşfe çıktığı katıksız bir Zeki Demirkubuz filmi. Romanın sadık bir uyarlamasını bulmayı bekleyenleri hayalkırıklığına uğratmaktan çekinmiyor; Nahid Sırrı Örik'in romanda yaptığının aksine karakterleri, davranışlarını ya da duygularını, bir sebep sonuç ilişkisi içinde açıklamaya girişmiyor. Tam aksine, kendi acısını dindirebilmek uğruna adım adım büyük bir trajedi yaratan Seniha'nın hikâyesi üzerinden, insanın bir takım sebeplerle açıklanamayacak denli karanlık ve kötücül gerçekliğiyle yüzleştirmek istiyor bizi.

■ Nahid Sırrı Örik'in romanını ne zaman keşfettiniz ve sinemaya uyarlamaya nasıl karar verdiniz?

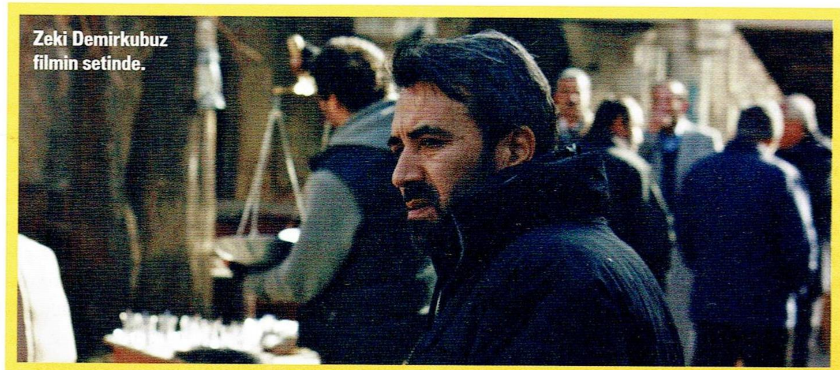
Kitap 1994 yılında Oğlak Yayınları'ndan çıkmıştı. Bir arkadaşım okuyordu. Onun sayesinde ilk kez okudum. Genel itibariyle bana göre, karmakarışık ve fazla eksantrik olmaya çalışmış, içinde çok fazla şey barındıran bir romandı, ama Seniha karakteri çok ilgimi çekti. Alıştığımız türden bir kahraman değildi. Seniha öne çıktıkça, kafamda filme ilişkin bir şeyler yerine oturmaya başladı. 95-96'da uzunca bir senaryo yazdım ancak o zaman dönem filmi çekmek bir sürü iş diye düşündüm. Aslında bu filmi çekmek üzerey-

ken bile hâlâ öyle bakıyordum. Arada bir kere daha çekme girişimde bulundum, fakat yine dönem filminin getirdiği angajmanları gözümde büyüttüm. Hatta sonra hikâyeyi günümüze uyarlamayı da çok düşündüm. Bir sürü şey geldi aklıma; mesela bir versiyonda Halit'i teknik direktör yapmıştım, İstanbul'dan bir Anadolu kulübüne giden… Nüzhet'i de futbolcu olarak düşünmüştüm. Böyle bir yığın şey düşündüm. Fakat romanda bir kurgu var ve günümüze uyarlandığında da o ortadan kalkıyordu. Bunu düşündükçe romandaki atmosferin güzelliğini keşfetmeye başladım. İnsanların bir yerden bir yere yürümelerinin önemini mesela… Böylece romanın orijinaline döndüm.

■ Yine de romandan epeyce uzaklaşmışsınız. Sebepleri nelerdi?

Bunun özel bir sebebi yok. Romanı bilen birisinin böyle düşünmesi normaldir. Sinema tarihi, romanda çok güzel duran bir sahnenin sinemada çok kötü olabileceğinin örnekleriyle doludur. Bir romanı bu kadar emek çekip filme almaya değer bir şey olarak görüyorsa insan elbette kendi görüşünü devreye sokması lazım. Asıl büyük sorun, bugüne kadar doğru düzgün hiçbir roman uyarlaması görmedim ben. Belki çok azdır da şimdi hatırlamıyorum. Genellikle yapılan şudur; iyi bölümler alınır, güzel bir sahnenin garantisi gibidir bu, ama çekince bunlar genellikle en kötü sahneler olur. Oysa romanın da bir doğası var, sinemanın da bir doğası var. Romanın inandırıcılık sorunu başka, sinemanınki başka… Romanın algısı başka, sinemanın algısı başka... Elbette bu gerçekler karşısında benim de hikâyeyi istediğim gibi evirmeye çevirmeye, dönüştürmeye hakkım var. Mesela Yabancı romanındaki Meursault katildir ama "Yazgı"da katil değildir, kendini katil gibi hisseden bir adamdır. Bunları yapmadıkça ben neden roman uyarlaması çekeyim? Oturur kendi öykümü yazarım.

➡

Zeki Demirkubuz filmin setinde.

■ Romanda sizi etkileyen neydi öyleyse?
Romanda kimse iyi değil, kimse kötü değil. Olup biten olaylar son derece basit, gündelik, hepimizin yaşayacağı türden olaylar. Orada herkes hiçbir klişeye düşmeden ne yaşaması gerekiyorsa onu yaşıyor, roman soyutlaması yok. Bunlar son derece gerçek insanlar. Zaten o konuda Nahid Sırrı inanılmaz keskin gözlemlere sahip. Romanın uzak bulduğum yanları da yazarın romancı olmaya giriştiği bölümler zaten; Seniha'nın çocukluğu, Nüzhet'in psikolojisi gibi… Orada bir Batılı gibi davranmış, zaten Batı'dan çok beslenen bir romancıymış. Ama Zonguldak'ta gözlemiş bu insanları ve o hayatı, o bölümlerde çok gerçek ve inandırıcıydı. Anlatmak istediği şey çok yakın geldi; varoluşa ait ipuçları veriyordu. İnsanın nedenleriyle olduğu kadar nedensiz bir varlık da olduğunu hissettirebilmesiydi benim için önemli olan. O yüzden kıskanmak duygusunu hiçbir nedene bağlamadım. Ben insana analitik yaklaşan biri değilim.

■ Seniha'nın kıskançlığının nereden kaynaklandığından ziyade nasıl sonuçlar doğurduğuyla ilgileniyorsunuz filmde.
Elbette, çünkü gerçekten kıskanmamamız gereken insanları kıskanırız. Vicdanımız, sağduyumuz, ahlakımız vardır ama hiçbiri buna engel olamaz. Bize çok iyiliği dokunmuş, çok iyi olduğunu ve başarıyı hakettiğini bildiğimiz bir insanı kıskanırız mesela ve bunu yaparken hiçbir vicdan taşımayız. Bunun farkına varıp nedenlerini kendimize sorsak bile engel olamayız. Bu yüzden kıskanmanın nedenleri beni hiç ilgilendirmedi. Her şey olabilir bunun nedeni. Önemli olan kıskanmanın var olması. Zaten ben insan doğasının sebeplerini anlatma iddiasında biri değilim. O doğayı ortaya koyma iddiasında olan biriyim. Binbir Gece masallarına bakın; hikâye aynıdır. Bugün hikâye yine aynı… Bu kadar fiziksel değişime, bu kadar ilerlemeye rağmen... Fiziksel dertlerin cevapları bulunabilmesine rağmen ruhsal dertlerinki bulunamıyor.
Seyirciyle o tür bir ilişki kurma şekli de bana uzak zaten; bir şeyi nedenleriyle, analitik çözümlerle anlattığınız zaman, her şeyi gösterdiğiniz zaman seyirci onu kendi üstüne almaz, birilerinin yaşadığı ekstrem bir olay olarak görür; kendine bir hisse çıkarmaz ondan; empati kurmaz, sorgulamaya yanaşmaz. Bu da zaten egemen sinemanın, ideolojik sinemanın yaptığı bir şeydir. Ben öyle bir sinema yapma derdinde değilim. İnsanların aklıyla değil sezgileriyle ve iç gerçekleriyle ilgilenmeye çalışıyorum.

■ Yaşanan bu trajedide kadınla erkeğin üstlendikleri toplumsal roller ne derece etkili oluyor size göre?
Burada üstüne gidilecek ve sorgulanacak bir şey yok bence. Bu, kurulu bir gerçeklik. Bu hikâyeyi bugüne uyarlayarak çeksem, öyle bir ev düzeni, öyle bir rol dağılımı yapsam yine aşağı yukarı böyle bir şey olurdu. O konu, ekonomik düzenle ve gelenekle ilgili. Filmde sosyolojik yaklaşımları çok da fazla dert ettiğimi söyleyemem.

■ Seniha, Mükerrem kendisine günah çıkarmaya geldiğinde "Benim bu durumda olmamın sebebi, kendi kaderimi abimin ellerine teslim etmiş olmamdır" derken samimi değil mi öyleyse?
Bence orada yalan söylüyor. Mükerrem'e "Sen bildiğin yolda devam et" diyor yani…

Demirkubuz, Halit'in (Serhat Tutumluer) Nüzhet'i vurduğu sahnenin atmosferinin Karamazov Kardeşler'i hatırlattığını düşünüyor.

O ana kadar Seniha ona ufak yollar açıyor. Nüzhet'lere gitmiyor onunla mesela. Demek ki Seniha'nın aklından geçirdiği bir şey var. Mükerrem itiraf ettiği zaman "Yapma, etme, gitme" demesi lazım. Oysa bilerek değilse de sezerek hazırladığı kurgu bozulacak o zaman. O yüzden Mükerrem'e anlattıklarıyla şunu demek istiyor aslında: "Ben aklıma estiği gibi yaşamadım. Bak, bu haldeyim. Sen devam et."

■ Seniha'nın planını devreye sokmaya karar vermesinin Suç ve Ceza'yı okumasıyla bir ilgisi var mı yoksa Nüzhet'in annesinin konuşması mı etkili oluyor?
Suç ve Ceza ile bir ilgisi yok, asıl, Nüzhet'in annesi ile konuşması… O söylemese ne yapabilir ki? Bir fırsat çıkarsa değerlendirecekti. Orada da kendisi bir girişimde bulunmasa, Nüzhet'in annesi Halit'e söyleyecek zaten ve öyle olunca da belki Seniha'nın istemediği bir sonuç çıkacak ortaya.

■ Seniha, kendinden beklenmeyecek ölçüde başarılı bir trajedi yaratıcısı değil mi?
Öyle ama ben bunlara bir dramaturji gibi ya da bildiğimiz Shakespeareyen gelenekteki gibi ya da entellektüel bir yaklaşımla bakmıyorum. Ben Seniha'yı yazarken bunları hiç düşünmedim. Hep yaşadığım taşra şehirlerindeki ilişkileri, Seniha'ya benzeyen insanları, halamı, mahalledeki insanları düşündüm. Gerçeklik duygusu öyledir. Her şey yolunda gibidir, bir düzen vardır. Ama birinin söyleyeceği o düzeni bozucu küçücük bir laf, küçücük bir ima bile bazen inanılmaz büyük trajediler ortaya çıkartır. Köyler, taşra bunun örnekleriyle doludur, kentler de öyle… Bir de bunun içine insan doğasını katarsak, Coen filmlerindeki gibi bir olay başka bir olaya, bir olay başka bir olaya sebep olur. Zaten Seniha bir kurgucu değil. Seniha bekliyor. Bunları kimse kurgulayamaz zaten. Mesela Halit cebine silah almış, gitmiş vurmaya. Ama Mükerrem için vurmuyor. Orada bir kıkırdamanın yarattığı aşağılanma duygusuyla vuruyor adam. İşte hayat böyledir bana göre. Bu tip filmleri sinemasal yaklaşımlarla değil kendi hayat duygumuzla anlayabiliriz. Yoksa bu filmleri kimse sevmez, kimse beğenmez.
Aslında olay sadece şu; bir tarafta, kenarda varlığı yok sayılan bir insan var. Öbür tarafta da kötü bir şey yok; bir kadın güzel olduğu için, Tanrı onu öyle yarattığı için, ben duygusunu yaşamak istiyor, gidip o çocukla birlikte olmak istiyor. İçimizden gelen ile yaşamak zorunda olduğumuz şeyler hep çatışır. Trajedi dediğimiz şey de budur zaten. Sen çok masumane bir şey yaşamak istersin, bir anda kendini büyük bir şeyin içinde bulursun. Aslında film bundan ibaret. Film yaparken beni en çok yoran şey şu: İnsanların benim yaptığım şeyde sanki bir şeyler gizlenmiş gibi onu bulmaya çalışmaları.

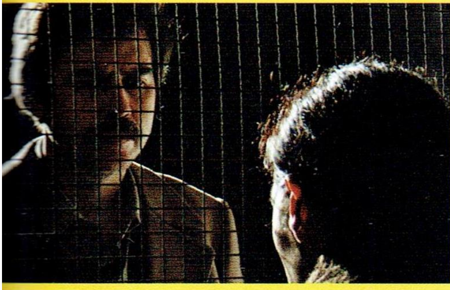
■ Önceki filmlerinize göre seyirci duygusal bağ kurmakta zorlandı biraz bu filmle. Ne-

"Kıskanmak", sinemamızda iyi örneklerine sık rastlanmayan bir dönem filmi olarak da iddialı.

Berrak Tüzünataç Mükerrem'i, bu rolle Antalya'da ödül kazanan Nesrin Öztürk Seniha'yı oynuyor.

deni ne olabilir?

Bilemiyorum. Benim böyle sorunlarım yok. Sorumluluklarım var. En çok emeği vererek, çok çalışarak çekmek... Duygulanmak isteyen insana bir şey yapamam.

■ Oyuncu seçimini nasıl yaptınız?

Bende bıraktıkları duygularla ilgilenmeye çalıştım. Sezgilerimle karar vermeye çalıştım. Berrak, falanca oyuncu ya da sokaktaki birisi benim için fark etmez. Karakterleri yazarken edindiğim hissiyatı yansıtacak yüzler önemli. Bunları da çok somut kriterlere dayandıramazsın. Sezgilerle, emekle, çok düşünerek ancak yakınlaşabileceğin şeylerdir bunlar. Her zaman her şeyin daha iyi bir alternatifi, daha iyi bir yolu vardır ama bunlar belli bir zaman içinde yapılacak işlerdir, onun için de bulursun bir şey, karar verirsin ve yaparsın. Şöyle olur, böyle olur, herkes bir şey söyleyebilir.

■ Söylenebilecek şeylerden biri de şu mesela; romanda Seniha filmdeki kadar çirkin değildir. Çok güzel gözleri var, der Nahid Sırrı bir yerde. Seniha aslında o kadar çirkin değildir de çeşitli sebeplerle kendisiyle ilgili algısı öyle gelişmiştir, kendisinin çirkin olduğuna inanmaktadır.

Romancılık biraz öyle bir şeydir işte. Anlatır anlatır şöyle çirkindi, böyle çirkindi diye, sonra bir yerde 'ama gözleri' filan der. Romanda bir resim olmadığı için onun ölçüsünü tam olarak bilemeyiz. Bir bölümde gözlerinin güzelliğinden bahsediyor ama ilerleyen bölümlerde de şu var: Kimse Seniha'yla evlenmek istemiyor. Oradan da başka türlü bir şey anlıyoruz. Sonra, Seniha'nın kuruluğundan bahseder uzun uzun. Onu tam olarak bilemeyiz, çok önemli de değil zaten.

■ "Kıskanmak"ın bir roman uyarlaması olması seyircinin bu filmle kuracağı ilişkide etkili olacak beklentileri ve önyargıları çoğalttı tabii. Bu, filmin algılanışını nasıl etkiler?

Bu çevrenin içinde çeşitli önyargılarla ele alınan bir şey sinema. Ama ben bunların farkında bile değilim. Pek çok yerde olduğu gibi bu ülkede de sinemacılık tırnak içinde bir camia. Dolayısıyla insanların orada bir takım rolleri var ve o rolleri gereği herkes bir şeyler söyleyecek, düşünecek, yazacak. Bu olabilir ve söylenenlerin bazıları beni elbette ilgilendirir ama hakikaten bazen insanlar için çok önemli olan bir şey benim için hiç önemli olmuyor, ya da tam tersi. Sinemaya gerçekten kenardan bakan biriyim ben. Bir seyirci kadar bile bağım yok sinemayla. Benim baktığım yerden de şöyle görünüyor: Çok beğendim demek ya da beğenmedim demek bile artık büyük bir eylemmiş gibi. Bu modern zamanlarda, bugünkü ilişkiler içinde bir bireyin varolma şekliyle ilgili şeyler bunlar. Biri, çok beğendim diyerek filmi bile aşan bir boyuta ulaşıyor mesela, ya da hiç beğenmedim derken sanki yıkıyor, büyük bir eylem yapıyormuş gibi hissediyor. Dolayısıyla filmimin çok beğenilmesiyle hiç beğenilmemesi arasında büyük farklar yok benim için.

■ Bırakalım başkalarının ne düşündüğünü. "Kıskanmak"ı kendi filmografiniz içinde siz nasıl bir yere koyuyorsunuz?

Bunun için daha çok erken. 1,5 senedir gece gündüz bununla uğraşıyorum.

■ Dönem filmi çekmek nasıl bir deneyim oldu sizin için?

Çok enteresan ama bazı filmlerimden daha kolay bile olduğunu söyleyebilirim aslında. Çok doğru insanları buldum; özellikle filmin ağır yükünü taşıyan sanat grubu... Dönem filmi duygusunun bir klişeye dönüşmesinden, daha önce yapılan şekliyle yapılmasından çok korkuyordum; onlar halloldu, hem de çok iyi, tam istediğim gibi halloldu.

■ Filmlerinizde kadın düşmanlığı olduğu yönündeki yorumlara ne diyorsunuz?

Eskiden beri söylüyorlar bunu bana. Her filmimde söylüyorlar aşağı yukarı ama ben öyle düşünmüyorum. Bence bu ideolojik bir bakış. Gerçekçi bir bakış değil. Dünyanın her yerinde böyledir ve insanlar bunu kabul etmiyorsa bu benim sorunum değil: Erkek aldatırsa bu, kadının aldattığı gibi bir trajediye sebep olmaz. İnsanlık böyle bir geleneğe sahip. Bu geleneği de ben yapmadığıma göre, buradan çıkarılacak sonucun kadın düşmanlığı olması, olabilecek en mıymıntı, en saçma sonuç. Benim bir eleştiriyi ciddiye almam için bende bir vicdan yaratması lazım. Böyle bir şeyi ben niye ciddiye alayım? Ayrıca öyle bir sonuç çıkıyorsa, öyle düşünen insanların sorunu bu. Bunu onlar açıklamak durumundalar. Bana göre hakiki birey, sonuna kadar gerçekçi olabilen bireydir. Gerçeği anlamaya çalışırken ya da yanındaki gerçekle bakışırken araya hiçbir şey sokmayan adamdır; ideolojilerini, beklentilerini, egemen kültürü.... Oysa modern insanların dünyasında tutuculuk bana göre çok daha fazla. Bir şeyi anlamaya çalışırken kirli de olsa bayağı da olsa o gerçekle yüzleşmek yerine onu olmayan şeylerle süslemek, birtakım yapay ideolojilerle, başkalarına ait fikirlerle ya da entellektüel tuzaklarla bir yerlere denk düşürerek kendini daha zeki hissetmek, bir tür varoluş gibi bir şey. Filmde Seniha'nın bir sözü vardır: "Sizin gibi olmayan bir şeyi varmış gibi gösterecek kadar alçalmadım henüz" diye... O cümleyi de bu tip insanlar için yazdım zaten. İnsanların sahip oldukları özgürlüğü kullanma işi ahlakî bir meseledir. Ancak ahlakî dertleri olan insanlar özgürlüklerini kullanırlar. Yoksa nasıl düşünmemiz gerektiğine kadar her şey bizim için hazır; tembel olmamız için bir sürü sebep var.

■ Bundan sonra ne çekeceksiniz?

Dostoyevski'nin Yeraltından Notlar'ından uyarladığım bir senaryo var. Uyarladım dediğim aslında "Yazgı" gibi... O ne kadar uyarlamaysa bu da o kadar uyarlama. "Kıskanmak"ı bir unutayım, sinemacılık modundan çıkayım, kızımla zaman geçireyim, ondan sonra... ■

JOHANNESBURG'DA "KENTSEL DÖNÜŞÜM"

GENÇ YÖNETMEN NEILL BLOMKAMP'İN İMZASINI TAŞIYAN "YASAK BÖLGE 9" (DISTRICT 9) YILIN EN BAŞARILI VE EN BEĞENİLEN FİLMLERİNDEN BİRİSİ OLDU. ELEŞTİRMEN VE SEYİRCİLERİN EŞ DÜZEYDE BEĞENİSİNİ TOPLAYAN BU ORİJİNAL BİLİMKURGU, BELGESEL BENZERİ BİR GERÇEKÇİLİK YAKALAMAYA ÇALIŞAN GÖRÜNTÜLERİ VE POLİTİK BOYUTUYLA DA DİKKAT ÇEKİYOR.

ENGİN ERTAN

Henüz 30 yaşındaki, daha önce pek kimsenin adını duymadığı, Güney Afrikalı bir yönetmen yılın en büyük başarılarından birisine imza attı. Sinemaya özel efekt alanından giren ve daha önce Stargate, Dark Angel veya Smallville gibi televizyon dizilerinde üç boyutlu animasyon ekiplerinde çalışan Neill Blomkamp, kimi kısa filmleriyle sınırlı bir kitlenin ilgisini çekmeyi başarmıştı. Bu kitle içerisinde yer alan Peter Jackson, Blomkamp'in ilk uzun metrajlı filmi "Yasak Bölge 9/District 9"ın yapımcılığını üstlenince, son yılların en çok ilgi çeken bilimkurgularından birisinin de yolu açılmış oldu.

"Yasak Bölge 9", Blomkamp'in 2005 yılında yönettiği "Alive in Joburg" isimli 6 dakikalık kısa filmin genişletilmiş versiyonu diyebiliriz. Son derece ilginç bir fikir üzerine kurulu olan "Alive in Joburg"da, Johannesburg'a zorunlu iniş yapan bir uzay gemisinden çıkan uzaylıların devlet tarafından idare edilme çabası anlatılıyordu. Gemideki hasar nedeniyle dünyadan ayrılamayan uzaylılar bir bölgede tecrit ediliyorlar ve bu yerleşim alanı kısa sürede bir varoşa dönüşüyordu. Bölgede yaşayan çeşitli insanlar, uzaylılar ve ayrıca hükümet görevlileriyle yapılan röportajlardan oluşan kısa film, gerçekçi tarzıyla da dikkat çekiyordu.

Blomkamp, "Yasak Bölge 9"un Terri Tatchell ile beraber yazdığı senaryosunda bu fikrin üzerine gidiyor. Uzay gemisinin Johannesburg'a inişinin yirmi yıl sonrasında geçen film, olayın içinden çıkılamaz bir hâl aldığı, kaotik bir resim çiziyor. Bir

yandan Güney Afrika hükümeti olayı iyice sistematik bir şekle sokmuş ve uzaylılarla ilgilenen özel bir birim oluşturmuş. MNU (Multinational United) isimli bu birimde görev alan Wikus van de Merwe (Sharlto Copley) hikâyenin başkarakteri. Uzaylıların tecrit edildiği, filmle de aynı ismi taşıyan bölgedeki saha görevlilerinden birisi olan Wikus, terfi ederek önemli bir görevde yönetici pozisyonuna getiriliyor. Bölgedeki yükselen suç oranı ve halktan gelen şikâyetler, hatta giderek şiddetlenen protestolar sonrasında hükümet uzaylıları bu yerleşim alanından çıkartıp, şehre daha uzak bir noktaya taşımaya karar vermiş durumda. Wikus bu 'sürgün' işlemini yönetmeye çalışırken, yabancı bir sıvıya maruz kalıyor. Bu olay ertesinde fiziksel bir dönüşüm geçirmeye başlayan Wikus, giderek uzaylılarınkine benzer bir görünüme bürünüyor. Çaresizlik içerisinde önce hükümete sığınıyor ama beklediğinden çok farklı, hatta düşmanca bir tepkiyle karşılaşıyor. Böylece hükümetin bir süredir uzaylılar üzerinde gizlice sürdürdüğü deneylerden de haberdar olan Wikus, mecburen Yasak Bölge 9'a sığınıyor.

Peter Jackson ile Blomkamp'in beraber çalışmaya karar vermeleri aslında başka bir projeye dayanıyor. Halo isimli popüler video oyununu sinemaya uyarlamaya karar veren Jackson yapımcı görevini üstleniyor ve yönetmen koltuğunu da Blomkamp'e öneriyor. Bu büyük proje gerçekleşmediğindeyse ikili bu sefer "Yasak Bölge 9"u yapmaya soyunuyor. Yönetmen bu süreci ve "Alive in Joburg"u geliştirme fikrinin gündeme gelişini şöyle anlatıyor: "Kısa filmi çektiğim dönemde bunun uzun metraja dönüşebileceğini hiç düşünmemiştim. 'Alive in Joburg' daha ziyade bir denemeydi, doğruyu söylemek gerekirse yaratıcı fikirlerle takılmıştık. Daha sonra bir menajerim olunca ve uzun metraj filmlere geçmeye karar verdiğim- ➡

deyse bu fikirden iyi bir film çıkabileceğini düşündüm. 'Halo' projesi gündeme gelince açıkçası bu düşüncemi unuttum. 'Halo' iptal olduktan sonra Peter (Jackson) ve Fran (Walsh) bu durumdan büyük üzüntü duyduklarını ve yöneteceğim başka bir filmin gerçekleşmesi için bana yardımcı olabileceklerini söylediler. Bir projenin iptal olup, diğerinin gündeme gelmesi arasında sadece birkaç gün vardı. Her şey çok çabuk gelişti... 'Halo' için yaptığımız hazırlıklardan 'Yasak Bölge 9'da faydalanmak ne yazık ki mümkün olmadı, çünkü ikisi çok farklı projelerdi. 'Yasak Bölge 9' Güney Afrika'da ve günümüzde geçiyor, merkez noktasındaysa uzaylılar yer alıyor".

Blomkamp'in "Yasak Bölge 9" ile ilgili bahsettiği bu durum filmi sadece gerçekleşemeyen "Halo" projesinden değil, aynı zamanda çoğu türdeşinden de farklı bir noktaya yerleştiriyor. Öncelikle filmin yer yer belgesele yaklaşan tarzı, her ne kadar bu trüğe son yıllarda giderek alışsak bile, ortaya bilimkurgu türünde pek rastlanmayan bir yapı koyuyor. Olan biteni röportajlar, televizyondan arşiv görüntüleri ve haberleri anımsatan bir kamera kullanımıyla yansıtıyor Blomkamp. Her ne kadar bu bölümler ve filmin açık şekilde kurmaca olan kısımları arasındaki biçimsel tutarsızlık "Yasak Bölge 9"un zaaflarından birisi olsa bile, ortaya çıkan sonuç gerçekten orijinal ve yaratıcı.

Aksiyona öncelik veren bir bilimkurgu olmasa da filmin final bölümü seyircinin bu yöndeki beklentilerini karşılıyor.

FİLMİN KAZANDIĞI BAŞARININ EN ÖNEMLİ SEBEPLERİNDEN

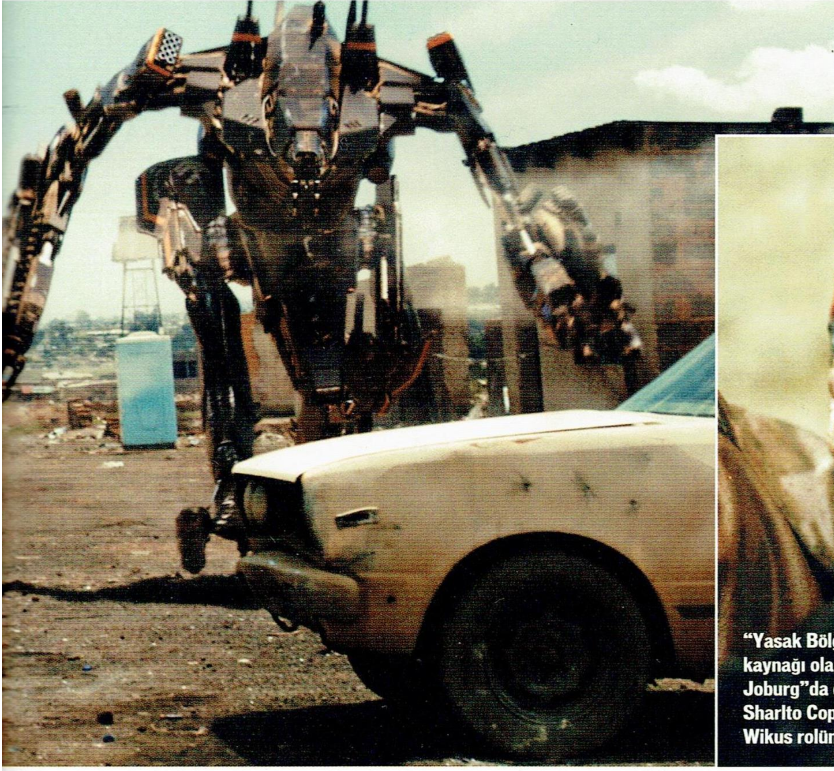
"Yasak Bölge 9"un bir diğer alışılmadık yönüyse uzaylıların filmde temsil ediliş şekli. Blomkamp'in de değindiği üzere filmin merkez noktasında uzaylılar yer alıyor, hatta film açık şekilde uzaylılardan yana taraf alıyor. Örneğin Peter Jackson filmdeki uzaylıları "iyi niyetli, daha da önemlisi çaresiz" olarak tanımlıyor. Fakat "Yasak Bölge 9"da bundan daha fazlasını da görmek mümkün. Öncelikle buradaki sinema tarihinden akla ilk olarak gelecek 'dost uzaylı' tasvirlerinden çok farklı. Blomkamp uzaylılardan yana taraf alırken, onları insan bedeninde göstermek gibi bir çözüme başvurmuyor mesela (Robert Wise'ın 1951 tarihli, tür içerisinde önemli bir kilometre taşı olan klasiği "The Day the Earth Stood Still"i hatırlayın). Diğer yandan onları zararsız veya sevimli göstermeye de soyunmuyor (Steven Spielberg'in "Üçüncü Türden Yakınlaşmalar"ını veya "E.T."sini örnek verebiliriz). "Yasak Bölge 9"un uzaylıları gerçekten de genel geçer algıya göre çirkin, pis ve rahatsız ediciler. Yapım ekibinin söylediklerine bakılırsa kabuklu böcekler örnek alınarak tasarlanan uzaylılar tehlikesiz de değiller, gerektiği zaman silahlarını kullanmaktan çekinmiyorlar. Fakat buna rağmen film seyircisini uzaylıların tarafına çekmeyi beceriyor. Bunu da uzaylıları 'insanlaştırmak'tan ziyade, başkarakteri Wikus'u yavaş yavaş bir uzaylıya dönüştürerek yapıyor.

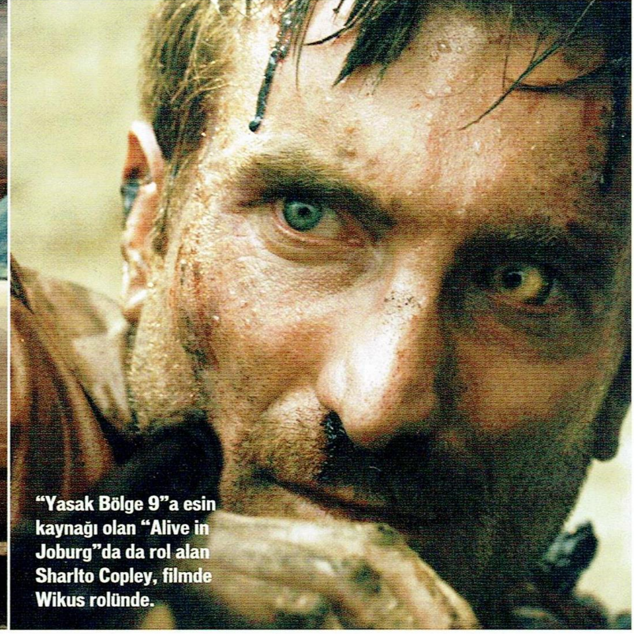
"Yasak Bölge 9"un bu bağlamda bilimkurgu filmlerinde uzaylıların ötekileştirilmesine getirdiği yorum bir yana, hikâyesi ve özellikle mekânı kullanışı da politik bir boyut taşıyor. Uzaylıların tecrit edildikleri bölge zamanla suç oranı yüksek bir varoşa dönüşürken, hükümetin Yasak Bölge 9'u boşaltma girişimi, bizlerin de Türkiye'de sıklıkla şahit olduğumuz kimi görüntülere benzer bir manzara ortaya çıkartıyor. Uzaylıların yirmi yıldır yaşadıkları alanı terk etmemek ve evlerini boşaltmamak konusundaki çabalarıysa (filmin sürprizlerini açık etmeyelim ama

Filmin son derece gerçekçi, yer yer belgeseli anımsatan bir görsel tarzı var.

son derece haklı bir sebepleri var), yine gecekondu* mahallerindeki protestolarda görmeye alışık olduğumuz durumları hatırlatıyor. Filmin önemli bir başarısıysa, rahatlıkla parodiye dönüşebilecek bu malzemeyi ciddi şekilde işleyebilmesi. Gerçekten de "Yasak Bölge 9"un uzaylıları gerçek hayattaki alt sınıfların veya ırksal azınlıkların bir temsili olabiliyorlar. Filmin biçimsel olarak tercih ettiği 'gerçekçilik' ise bu noktada ayrıca işe yarıyor. Blomkamp'in Johannesburg'da kurduğu uzaylı varoşu inandırıcı şekilde perdeye yansıyor. 18 yaşında ailesiyle beraber Kanada'ya yerleşen ve Vancouver'da sinema eğitimi alan yönetmen hem doğduğu şehri filminde kullanışı, hem de kendisinin Johannesburg ile ilişkisi konusunda şunları söylüyor: "Benim için bu filmin Johannesburgsuz var olması mümkün değildi. Önce bir hikâye kurup, daha sonra bir şehir seçmedim. Bilakis, bu süreç tam tersi şekilde işledi. Özellikle Kanada'ya taşındıktan sonra Johannesburg giderek daha fazla ilgimi çekmeye başlamıştı. Bu sadece doğduğum şehre uzaklığımdan değil, Johannesburg'un bana sosyo-politik anlamda çağrıştırdıklarından da kaynaklanıyordu. Benim için Johannesburg geleceği temsil ediyor, dünyanın ileride buna benzeyeceğini düşünüyorum. Oraya her gittiğimde kendimi gelecekte gibi hissetti-

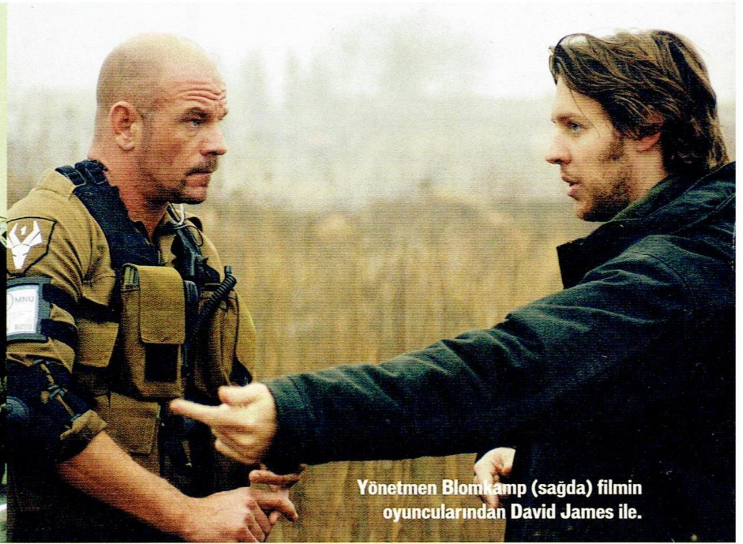

"Yasak Bölge 9"a esin kaynağı olan "Alive in Joburg"da da rol alan Sharlto Copley, filmde Wikus rolünde.

BİRİSİ ALIŞILDIK BİR TÜR FİLMİ OLMAMASI.

Wikus'un geçirdiği dönüşüm "Yasak Bölge 9"a özel efekt ve makyaj anlamında malzeme sağladığı gibi, filmin politik boyutunu da zenginleştiriyor.

Yönetmen Blomkamp (sağda) filmin oyuncularından David James ile.

ğim için, günün birinde bu denkleme bilimkurguyu yerleştirmek istedim. Johannesburg devreye girdikten sonra bilinçli olarak veya bilinçaltımdan sızarak gelen tüm sosyolojik ve ciddi konular filmdeki yerlerini almaya başladılar".

Gösterime girer girmez eleştirmenler tarafından ırkçılıkla ilgili son derece güçlü bir alegori olarak selamlanan "Yasak Bölge 9", Güney Afrika'da geçtiği için bu boyutu pekişiyor. Yıllar boyunca bu bölgenin yerlisi siyahlar ve sonradan gelen sömürgeci beyazlar arasında sayısız çatışmaya sahne olan Güney Afrika, politik bir bilimkurgu için kesinlikle doğru bir mekân. Filmin kurduğu sistemde siyahların üstlendikleri pozisyonsa ziyadesiyle ilginç. Blomkamp, bu noktada kolaycı bir çözüme gitmiyor. Uzaylılar ortaya çıkınca bir bakıma kendi ötekilerini yaratan siyahların bir kesimi Yasak Bölge 9'daki suç ağını kontrol ederken, diğerleri de uzaylıların sürülmesi için protestolara başvuruyor.

"Yasak Bölge 9"un yılın sürpriz başarılarından birisi olması ve hem gişede, hem de eleştirmenler nezdinde bunca ilgi görmesinin önemli sebeplerinden birisi alışıldık bir tür filmi olmaması. Hikâyenin politik boyutuysa filme yönelik övgülerde büyük bir yer tutuyor. Öte yandan, bizce filmin bu konuda devrimsel bir boyutu yok. Blomkamp'in filmdeki yaklaşımına katılmamak mümkün olmadığı gibi, uzun uzadıya yorumlanacak bir metnin varlığından da söz edemeyiz. Zira "Yasak Bölge 9" bir fikir olarak çağrıştırdığı politik boyutu süresi boyunca açık açık, hatta yer yer biraz kör kör parmağım gözüne şekilde dile getiriyor. Başka bir deyişle, biraz incelikten yoksun olduğunu söylemek mümkün. Her şeye rağmen karşımızdakinin ait olduğu tür içerisinde kendine has bir yere sahip, orijinal bir film olduğunu da teslim etmek gerek. Blomkamp ise tahminen önümüzdeki yıllarda adını sıkça duyacağımız, sinema dünyasının yeni harika çocuğu. Dolayısıyla kendisini vakit kaybetmeden takibe almakta fayda var. ■

MÜZİKLİ, ŞENLİKLİ VE POLİTİK

EZEL AKAY'IN KADIN İKTİDARINDAN YOLA ÇIKARAK "KAFA KARIŞTIRMAYI" HEDEFLEDİĞİ "7 KOCALI HÜRMÜZ", TÜRK GELENEKSEL KOMEDİSİNE BENZEYEN TARZI VE ZENGİN OYUNCU KADROSUYLA DİKKAT ÇEKİYOR.

MÜJDE IŞIL

Ezel Akay, "Neredesin Firuze?" ve "Hacivat Karagöz Neden Öldürüldü?"den sonraki 3. filminde, ismi yine soru cümleli bir yapımla değil, Sadık Şendil'in çok sevilen ve daha önce de sinemaya uyarlanmış oyunuyla karşımızda. "7 Kocalı Hürmüz" ilk kez 1963'te Yılmaz Atadeniz'in yönetiminde beyazperdeye gelmişti. 1971'de Atıf Yılmaz yönetmen koltuğunu devraldı, sonra da aynı eserin Ayten Gökçer'li müzikali yapıldı. Sırasıyla Suna Pekuysal, Türkan Şoray ve Ayten Gökçer'in hayat verdiği Hürmüz karakteri, Ezel Akay'ın filminde Nurgül Yeşilçay'ın bedeninde hayat buluyor. Zaten bu projeyi Akay ile buluşturan isim de Yeşilçay.

Hikâye 1800'lerin sonlarında İstanbul'daki Taşkasap Mahallesi'nde geçiyor. Değişik mesleklerden altı kişiyle hiçbir yasal yanı olmadan evlenen, her kocasını haftanın bir günü ağırlayıp gönüllerini hoş eden ve böylece de ekonomik sorunlarını çözen Hürmüz'ün hem karmaşık hem de komik macerası anlatılıyor filmde. "7 Kocalı Hürmüz" için Maslak'ta Refresh The Venue'nün bulunduğu mekânda, 7 bin metrekarelik alanda devasa bir plato kuruldu. 2,5 milyon TL bütçeli yapım, 35 yıldır tamamı stüdyoda çekilen ilk film olma özelliğini taşımakta.

Zengin oyuncu kadrosu ile dikkat çeken "7 Kocalı Hürmüz"de yönetmen, genç yeteneklerden de başarılı performanslar aldı. Akay özellikle, "yeni star" olarak tanımladığı Öner Erkan'a dikkat çekmekte. Antalya Film Festivali'nde "Bornova Bornova"daki performansıyla En İyi Erkek Oyuncu ödülü kazanan genç aktör, yönetmenin öngörüsünü doğrulamış oldu.

"Müzikli, hafif kalpli bir komedi" olarak tanımladığı "7 Kocalı Hürmüz", Akay'a göre, kendisi gibi politik projeleri seven birisine ters düşen bir iş değil. Zira onun nazarında "7 Kocalı Hürmüz" politik bir film. Çünkü kadın iktidarından bahsediyor ve konusu itibariyle kafa karıştırmaya çok müsait. Filmin izleyici üzerindeki etkisini merak eden Akay, kadınların çoğunlukta olduğu bir seyirci kitlesi umuyor. Filmin yapımcısı Sami Dündar'ın "Issız Adam'ın tersini yaptık" şeklindeki eğlenceli yorumuna da "Kalabalık Kadın gibi bir şeyi kastediyor herhalde" di-

yerek yine esprili bir cevap veriyor.

Filmin kurgusu devam ederken söyleştiğimiz Ezel Akay, "7 Kocalı Hürmüz" hakkındaki sorularımızı yanıtladı.

■ "7 Kocalı Hürmüz" projesini size Nurgül Yeşilçay getirmiş. Bu filmi yapmaya nasıl karar verdiniz?

Aslında benim olması gerektiğini düşündüğüm bir şey oldu. Yani bir kadın oyuncunun oynamak istediği bir film için bir hikâye araması ve bulması… Oyuncuların böyle düşünmesi çok iyi bir şey. Nurgül, projenin haklarını almış. Dolayısıyla kendi rolünü garantilemiş. Zaten doğru bir seçim olmuş. Ben de bu oyunu yapmak istesem, Hürmüz rolü için aklıma gelecek bir-iki oyuncudan biriydi Nurgül. Çok uygun olduğunu filmi çekerken bir kere daha ispatladı Nurgül aslında. Yani benim zorladığım bir takım yerlere çok kolay adım attı ve oyunculuğu çok şenlendi. Dolayısıyla ilk geldiğinde de hoşuma gitti fikir olarak. Bir okuyayım dedim. Orijinal oyunu okumamıştım aslında. Okuduktan sonra çok sağlam bir komedi metni olduğunu gördüm. Hem de Brechtyen bir havası var. O dönemde Haldun Taner'in yaptığı şeylere çok benzeyen bir yaklaşımla yapılmış. Önce sinema filmi olarak yazılmış bir hikâye. Yılmaz Atadeniz, bunun bir senaryo olarak geldiğini ve öyle çekildiğini söyledi. Ve bir dönem yokmuş; 1960'larda geçen bir hikâye olarak "7 Kocalı Hürmüz" yapılmış. Daha sonra Sadık Şendil, tiyatrodan bir talep geldiğini söylemiş ve bunu bir dönem oyununa çevirmiş. Yani Berthold Brecht ve Haldun Taner'in yaptığı gibi hikâyeyi alıp duruma, döneme ve seyirciye göre adaptasyonunu yapmak, uyarlamak yoluna gitmiş Sadık Şendil. Oynanan metinlerin ve çekilen filmlerin hepsinde Sadık Şendil'in katkısı var. Ve hepsi de farklı metinler… Bu adaptasyon stratejisi, epik tiyatro için çok sözü edilen bir şey aslında. Dolayısıyla bu tarzı benimsemiş, benim de başka bir sinemacının da bunu yeniden bu döneme uyarlaması çok beklenir bir şey… Göstermeci, epik, yabancılaştırma tekniklerinin kullanıldığı bir anlatım diline çok meyyalim. Burada da o fırsatı gördüm. Ama her şeyden önce metin çok komikti, çok eğlenceliydi. Onun için "yapabiliriz" diye düşündüm.

■ 7 Kocalı Hürmüz'ün daha önce müzikali ve iki sinema filmi yapılmış. Onları izlemiş miydiniz?

Bir tek Yılmaz Abi'nin filmini görmedim. Onun dışında hepsine baktım. Sergilenen oyunlardan oyun metnini, TRT'de yayınlanan devlet tiyatrosunun oyun metnini, Atıf Abi'nin filmini, hepsini seyrettik.

Projenin haklarını alan Nurgül Yeşilçay aynı zamanda filmin başrol oyuncusu.

■ Hikâyede sizi çeken unsur, kadını önplana çıkarması ve kadın egemenliği miydi?

Evet. Kadınların tarafından anlatılan bir hikâyeydi. Bu öyle bir oyun ki, Hürmüz'ün 7 kocasının olmasının, hiç ahlaksız bir şey olduğunu düşündürtmüyor bize. "Kadın haklı! Bu heriflere bu yakışır" diyen bir tarafı vardı. Çünkü heriflerin hepsi aslında lanet okunacak, berbat tipler. "Onlara müstahaktır" diyen bir oyundu. Böyle kadınlar tarafından yaklaşan oyun, film çok az. Ben de burada "cinlik" buldum aslında.

■ "Neredesin Firuze?" ve "Hacivat Karagöz Neden Öldürüldü?"de de bir açıdan kadın ağırlığı vardı.

Ama "7 Kocalı Hürmüz" başrolünün de kadın olduğu, erkeklerin oyuncak gibi kaldığı, kadınlar tarafından yönetilen bir dünyası olan bir film. Bu açıdan farklı. Diğer iki filme oranla bu daha geleneksel komediye benzeyen bir film. Türk geleneksel komedi oyunculuğunun suyunda giden, onun stilizasyonuyla ilgilenen bir film oldu.

■ Önceki filmlerinizde de masal, mizah ve müzik vardı. Bu üçü de sizin sinemanızı tanımlıyor.

Evet. Ama bir üslup, tarz, zevk, bunlar bir sanatçının önünü kesen şeyler. Bunları düşünerek, "Benim üslubum ne? Ona göre film yapayım" demezsin. O an neyi doğru buluyorsan ona yönelirsin. Özellikle bu dönemde daha hafif kalpli bir müzikli komedi yapma kararı verdim. Bu, yapımcılarla birlikte verdiğimiz bir karar. Daha küçük bir bütçe ve daha hafif bir proje olsun diye düşündük. Ben bu projeyi beklediğimizden biraz daha ağırlaştırdım tabii. Ama bu, benim gibi inceden bir alt metni olan yani aslında politik projelerle uğraşayım demiş birisine de ters düşen bir iş değil. Dolayısıyla biraz daha yorganına göre uzatılmış bir ayak bu film.

■ "Hacivat Karagöz Neden Öldürüldü?"deki gibi politik göndermeler, siyasi eleştiriler var mı "7 Kocalı Hürmüz"de de?

Hayır, yok öyle bir şey. Ama benim gözümde bu politik bir film. Konusu kadın olan, kadın iktidarından bahseden bir film politiktir. Bakalım seyirci üzerindeki etkisi ne olacak?

■ Film için "yeniden çevrim" denebilir mi?

"Yeniden yazım" demek gerekir. Çünkü Gürsel Korat'ın müthiş bir katkısı oldu. Katkının ötesinde, Sadık Şendil'in ruhunu çağırdı. Ve onun üslubuna katkıda bulunarak ama bozmadan bir daha yazdı. Müthiş bir kadın argosu, diyalogları belirler hale geldi. Bu basit bir komedi gibi görünmesine rağmen biz geleneksel komedi tarzını yeniden keşfetmeye çalıştık. Yani Ertem Eğilmez'in filmlerinden, o dönemin komedi filmlerinden ilhamlar alarak, tuluat sahnesini bir daha gözden geçirerek… Ama en önemlisi gerçekten de metin oldu. Hem oyuncular doğaçlama yaptılar hem de bunu yeni bir metinle yaptılar. Küfür değil argo, çok az bilinen kadın argosu, filmi hem daha bir kadın kokar hale hem de daha eğlenceli hale getirdi. Modası geçmiş espriler yerine kendi esprilerimizi içine aldığımız bir metin çıktı.

■ O argoda sizi şaşırtan şeyler mutlaka olmuştur.

İnanılmaz şeyler var. "Seni alan ağlasın, kıçına kara çalı bağlasın" diyor; yani "öyle bir fettan kadınsın ki, helal olsun sana" anlamında söyleniyor. Mesela düğünde bakıyorlar damada, kadınlar aralarında dedikodu yapıyorlar. "Bu damat da pek sokar sineğe benziyor" diyor. Öteki de "Aman, bu da kabağı yağlayamayacak; yarın sabah yolcu" diyor. Bu laflara kıkırdıyorsun, ondan sonra "ne demek istedi?" diye düşünüyorsun ve ➡

dehşete düşüyorsun. Onların hepsi gerçekten var olan bir dilin örnekleri. Bugün kullanılan bir argo. Erkeklerin dilinin daha zengin olduğu düşünülür. Ama kadınların dilinde de aynı erkeklerde olduğu gibi derin bir argo var. Argo çok önemli bir şey. Konuşanların tarihini ve kültürünü anlatan bir şey argo. Çok dolu dolu kelimeler. Köylerde, düşük hayat süren kadınlar arasında, işçi kadınlar arasında kullanılan yani aslında izole olmuş, dışa kapalı kadın cemaatlerinin içinde geliştirdiği bir dil. Dolayısıyla popüler değil ama yaşayan bir dil.

■ Yeniden yazım dediğiniz süreçte oyunun nelerini değiştirdiniz, neler aynı kaldı?

Oyunun yapısı yani iskeleti aynen kaldı. Bütün olay örgüsü, gerekçeler... Karakterlerin bir takım diyalogları da değişmedi ama karakterlere bir derinlik geldi. Mesela oyunda doktor pek gülmediğimiz, romantik bir karakterdir. Filmde ise onun niye koca olarak seçildiğine dair ve Hürmüz'e niye yetmeyeceğine dair özellikleri var. Mesela korkak bir adam. Hürmüz'e birisi bağırıp çağırıyor, "Ben hemen gideyim, kolluk kuvvetlerine haber vereyim, bu onların işi" diyor. Trakyalı Hallaç Rüstem bizim filmde, hem Lüleburgaz hem de İstanbul'daki kadınları tanıyan, haline bakmadan acayip zamparalık iddiasında bulunan bir karakter. Karakterler böyle derinlikler kazandılar. Filmin kadrosu da oyunun kadrosuna göre çok daha genç yaştaki insanlardan oluşuyor.

■ Yarattığınız yeni karakterler hangileri?

Hem dönemi koruyarak hem de bugünün insanına daha manalı gelecek katkılarda bulunmak için bir takım karakterler yarattık. Bunlardan bir tanesi, Haluk Bilginer'in oynadığı Kuşçu Cebrail karakteri. Kuşçu Cebrail, mahallenin delisi. Kuş azat ettirerek para kazanıyor. Ve aslında Hürmüz'ün gizli yardımcısı. Hürmüz'ün mahalle ile ilişkisindeki ihtiyaçlarını, küçük oyunlarını yapmasına yardımcı olan bir karakter.

Bir de şu soruya cevap aradık: Hürmüz bu kadar halt karıştırıyor, mahalle niye ayaklanmıyor? Öyle bir dedikodu geleneği var ki, o dedikodu sayesinde kimse Hürmüz'ün tam olarak ne yaptığını anlayamıyor. Çünkü dedikodu yalan. Yani Hürmüz'ün etrafı uydurmalarla, efsanelerle örülüyor. Böylece Hürmüz'ün gerçekte ne yaptığı ve kim olduğu hiç bir zaman anlaşılamıyor. Bunun kaynağına yani dedikodu üretim merkezine ihtiyaç duyduk. Bunun için de mahalleye, devamlı kadınlardan söz eden üç yaşlı adam koyduk. Biri Karamanlı, biri Ermeni, biri de İstanbullu... Kendilerinin kadınlar konusunda ne kadar başarılı olduklarını anlatıp ama kahveden hiç kalkmadan Hürmüz'ün dedikodusunu yapıyorlar. Bunları da Halit Akçatepe, Erol Günaydın ve Zihni Göktay oynuyor.

Yönetmen, tamamı stüdyoda çekilen filmde, teatralliği sinemaya yakışan şekilde kullandıklarını söylüyor.

"OYUNUN İSKELETİ AYNEN KALDI. KARAKTERLERİN BAZI DİYALOGLARI DA... AMA KARAKTERLERE DERİNLİK GELDİ."

Erkan Can, Hürmüz'ün kocalarından birini canlandırıyor.

■ Sizin de küçük bir rolünüz var değil mi?

Evet. 7. koca Ali. Bir türlü gelemeyen bir koca. Fizan'da savaşa gitmiş bir redif çavuşu. Ben de onu oynuyorum.

■ Fimde yaratılan mahalle dekoru, özellikle de yıkılacakmış gibi duran evler çok dikkat çekici. Onları siz mi tasarladınız?

İlk adımlarını ben tasarladım. Görsel dünyası benim tasarladığım ama uygulamalarında başta art direktör Eren Akay olmak üzere başka sanatçıların çok şey ekledikleri bir form oldu.

■ O evlerde yabancılaştırma estetiği çok ağır basıyor.

Evet. Aslında bir dönem ve dünya stilizasyonu var bunda. Filmi "gerçeküstü bir komedi" diye adlandırabiliriz. Çünkü komedi tarzında da grotesk değil ama daha gerçeküstü diyebileceğim bir tavır var. Kostümler, dekorlar, aksesuarlar ve oyunculuk çok birbirine benzeyen bir üslupla gerçekleşti. Biz, Çetin Sarıkartal'ın yardımıyla ve onun oyuncu koçluğuyla yaklaşık 15 gün oyuncularla çalıştık. Provalarda hiç diyalog çalışması yapmadık; vücut çalışması yaptık. Oyuncular o karakterlerde nasıl yürür, nasıl hareket eder, nasıl davranır, hangi vücut durumlarıyla konuşurlar diye düşündük ve bunun cevabını aradık. Hem oyuncunun bedenine hem de canlandıracağı karaktere uygun bir tavır üretmeye çalıştık. Yeni bir şey denediğimiz için çekerken pek bilemedik. Ama kurguda seyrettiğimde, bunun oturmuş olduğunu gördüm. Oyuncular, başka bir dünyanın oyuncuları gibi oynuyorlar.

■ Türkiye koşullarında dönem filmi çekmek hayli meşakkatli. Daha önce çekilmiş dönem filmlerinin malzemeleri bile doğru dürüst korunmuyor.

Zor bir şey. Çünkü arkanızda, yakın dönemde çekilmiş 30 tane dönem filmi yok. Çünkü o dönem filmi çalışmaları ekipleri eğitiyor, üslupları geliştiriyor; dekor, kostüm, aksesuar arşivleri oluşturuyor. O filmler için yapılmış araştırmalar da arşivlendiği için size bir dönem filmi yapmakta büyük kolaylık sağlıyor. Ama bizde az dönem çekildiği için ve her şey yeniden keşfedildiği için zor. Bunlar, sektörün finansal büyüklüğüyle alakalı. Büyük bir stüdyo, büyük bir depo olsa, burada muhafaza edilenler sonra yeniden dönüştürülür, kullanılır. Ben sonuçta "Neredesin Firuze?"nin, "Hacivat Karagöz Neden Öldürüldü?"nün ve Almanlar'la birlikte çalıştığımız "Binbir Gece Hikâyesi"nin bütün kostüm ve aksesuarlarını "7 Kocalı Hürmüz"de tekrar kullanmayı başardım aslında. Önceki filmlerde çalışan ekiplerle çalıştım. Bütün prodüksiyon 3 haftada hazırlandı. Çekimler de 3 hafta sürdü. Bu kadar kısa sürede yapılabilmesinin en büyük nedeni, bu konuda tecrübesi olan bir ekiple çalışılmış olması.

■ "7 Kocalı Hürmüz" için müzikal tanımı yapılabilir mi?

Müzikal değil. İnsanlar şarkıyla konuşmuyorlar. "7 Kocalı Hürmüz" müzikli bir film. Şarkılı türkülü bir Türk filmi bu. Müzikal gibi görünen üç sahne var filmde. Bir tanesi açılış sahnesi. Hürmüz'ün altıncı kocası ile evlendiği düğün sahnesi. Filmin ortasında bir kına gecesi yani hamam eğlencesi var. Bir de final düğünü var. Hürmüz'ün 7. koca ile evlendiği düğün yani. Orada kadınlar erkekleri kovala-

yıp şarkı söyleyip dans ediyorlar.

■ Ayten Gökçer'li müzikalin şarkılarını hiç kullanmadınız mı?

Bir tanesi hariç tamamı yeni şarkılar. "Tanrım" olacak, onun dışında hepsi yeni besteler.

■ Önceki filmlerinizde de ünlü isimlerden oluşan bir oyuncu kadrosu ile çalıştınız. "7 Kocalı Hürmüz"de bu durum had safhada...

Evet. Bu oyuncular sadece ünlü değil, onlar çok iyi oyuncular. Çok iyi oyuncularla çalışmak yönetmenin işini kolaylaştırıyor. Hem de daha dikkatli ve özel çalışmayı gerektiriyor. Metnin o oyuncuya bir performans verebilmesi lazım. Bu metinde o imkân var. Her oyuncunun bir şov anı var. Daha çok oyunculuk ağırlıklı bir film bu.

■ Oyuncular şarkıları kendileri mi seslendiriyor?

Tabii. Hepsi küçük bir eğitimden geçtiler. Ender Akay onlarla şan çalıştı. Zaten kayıtların hepsi stüdyo ortamında yapıldı. Başka sanatçılar da var tabii. Özellikle Müge Zümrütbel; bütün vokalleri o yaptı. Genç ve çok yetenekli bir vokalist. Onun çok katkısı oldu. Müzikal başlangıcımızı o gerçekleştirdi. Bazı şarkılarda solo da söyledi. Shaman ekibi de hem oyuncularla koreografi çalışması yaptı hem de dans performansları gerçekleştirdi.

■ Peki oyunculuk ve şarkı söyleme performansıyla sizi şaşırtıp "böylesini beklemiyordum" dediğiniz sanatçılar oldu mu?

Bu filmin çok dikkat çekecek iki yeni starı var. Öner Erkan, Hallaç Rüstem karakterini canlandırdı. Bunun için Keşan'a gidip Trakyalı ağzını öğrendi. Hem çok güzel şarkı söyleyip dans etti hem de yürüyüşüyle deveye benzeyen bir karakter yarattı. Öner, benim Bahçeşehir'den öğrencimdi. Filmin diğer yeni starı Pınar Gençtürk de Kadir Has'tan öğrencim. O da çok güzel bir Havva karakteri çizdi. O da hem şarkı söyledi hem de oynadı.

■ Filmi bitirdikten sonra "kadınların dünyası hakkında şunları keşfettim" dediğiniz şeyler oldu mu?

Filmi yaptıkça ne olduğunu anlamaya başladık aslında. Ama bütün basit komedisine rağmen ben bunun politik bir film olduğunu iddia ederek devam ettim. Filmde dekor, kostüm ve çekim aynı anda yürümek zorunda kaldı. Bir yanda dekor tamamlanıyor, bir yandan çekim yapılıyordu. Aynı anda sette bulunan ekip 300 kişiyi buluyordu. Bu ekibin 150 tanesi sinema-televizyon ve tiyatro öğrencisiydi. Filmin çekiminin son günü gece 11 gibi yemek yiyoruz. Yan masada oturan 19-20 yaşlarındaki genç bir kız, arkadaşlarına şunu dedi: "Ben bu filmin sonunda, erkeklerin aslında ne kadar önemli olduğuna inandım." "Ben politik bir film yaptım" dediğim an, o andır. Bakın, "bu bir kadın filmi" diyorum; bir genç kız bu filmden ne öğreniyor? Çok kafa karıştırıcı bir şey bu. Zaten benim politiklikten anladığım şey de bu. Kafa karıştırıcılık...

■ Sami Dündar'ın depremle ilgili bir projesi üzerinde çalışıyordunuz. O filmin akıbeti ne oldu?

Bütün prodüksiyonu hazırlandı. Hatta final sahnesini çektik. Bütçesel nedenlerle ertelemek zorunda kaldık. Sadece Türkiye için değil, uluslararası pazara da çıkabilecek bir iş. Büyükçe bir bütçeye ihtiyaç var, para aranıyor. Onun için bekliyor şu anda. Belki önümüzdeki yaz başlayacağız.

■ O arada başka bir proje var mı?

Arada küçük bir proje olacak. "Neredesin Firuze?"nin bir tür devamı denebilecek bir proje... Şimdi senaryosu üzerinde çalışılıyor. Yetişirse belki o olur. Onun dışında, İhsan Oktay Anar'ın Kitab-ül Hiyel adlı kitabının film uyarlaması var; Film-ül Hiyel/Hileler Filmi diye... O da gündemde. ■

"GÜZEL BİR BAŞLANGIÇ"

Filmde Safinaz karakterini canlandıran GÜLSE BİRSEL'i tanımak neredeyse imkânsız. Kahverengi saçları, işveli dansları ile boy gösteren Birsel'i, vaktiyle Adile Naşit'in oynadığı rolde izleyeceğiz. Ezel Akay, Safinaz'ı "yaşlı ve evde kalmış bir çöpçatandan çok Hürmüz'e yardım eden ama kendisi de evlenmek hevesinde olan genç bir arkadaş" olarak tanımlıyor. Gülse Birsel'in yeni filmi ve oyunculuk planları üzerine görüşlerini aldık.

■ "7 Kocalı Hürmüz" projesine "evet" demenizin nedenleri neydi?

7 Kocalı Hürmüz oyununu çocukken seyretmiştim. Türk tiyatrosunun az sayıda vodvilinden biridir. Matematiği, mizahı iyi bir oyundur. Senaryoda Safinaz karakterinin oyuna göre daha ağırlıklı olması, yönetmen ve filmin kadrosu cazip geldi.

■ Safinaz nasıl bir karakter?

Oyundaki anaç, olgun yaştaki çöpçatan teyzeden çok farklı. Hürmüz'le aynı yaşlarda, onun kankası. Dalavereleri birlikte organize ediyorlar. Safinaz da aşkın peşinde ve oldukça tecrübeli, ağzı bozuk, nabza göre şerbet veren çok maskeli bir karakter. Aynı zamanda da mahallenin meddahı.

■ Rolünüze nasıl hazırlandınız?

Bütün oyuncularla birlikte Çetin Sarıkartal'la bir aya yakın karakter çalışması, doğaçlama ve filmin sahnelerinin çalışmasını yaptık. Alışılagelmemiş bir yöntemle karakterlerin vücut dilini, sesini kendi bedenimizde bulmaya çalıştık. İlginç bir deneyimdi benim için.

■ Ezel Akay ile çalışmak nasıl bir deneyimdi?

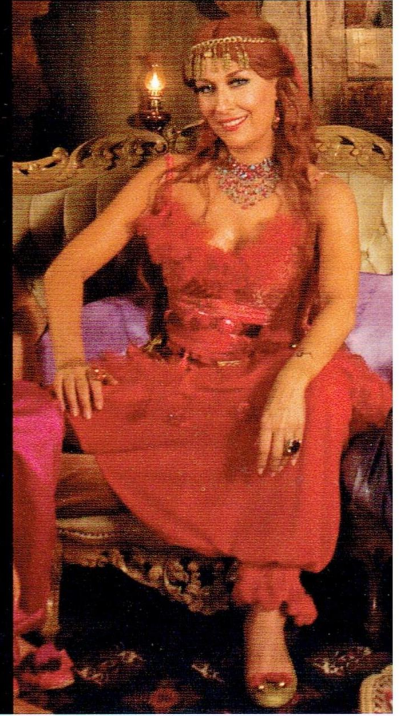
Genel olarak filmin çekimleri çok rahat ve eğlenceli geçti. Ezel vizyonu, fikirleri dışında sette ne olursa olsun paniklemeyen, sesini yükseltmeyen bir yönetmen. O rahatlığın komediye çok faydası oldu.

■ Kendinizi, mesleki anlamda oyuncu olarak görüyor musunuz?

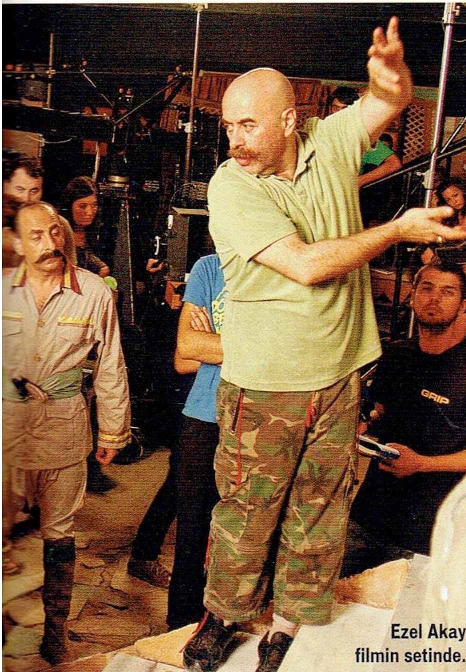
Kendimi yazar ve oyuncu olarak görüyorum. Oyunculukta yazarlığa göre daha yeniyim. Ama iki alanda da daha iyi olmaya çalışıyorum. "7 Kocalı Hürmüz"de senaristlik değil sadece oyunculuk yaptım ve beni çok mutlu etti!

■ Sinema filmlerinde daha aktif olarak yer almayı ve komedi türü dışında da rol almayı düşünüyor musunuz?

Her oyuncu komedi, dram, farklı janrlarda iyi sinema filmlerinde oynamak ister. Kendi yazdıklarım dışında, başkalarının ürettiği iyi işlerde de farklı roller oynamak isterim tabii. Hepsi ayrı bir macera ve tecrübe olur. "7 Kocalı Hürmüz" bu manada belki güzel bir başlangıç.

"METNİN OYUNCUYA PERFORMANS VEREBİLMESİ LAZIM. BU METİNDE O İMKAN VAR. HER OYUNCUNUN BİR ŞOV ANI VAR. DAHA ÇOK OYUNCU AĞIRLIKLI BİR FİLM BU."

Ezel Akay filmin setinde.

PERDEYE SIĞMAYAN HAYALLER

Mazisi nerdeyse yüz yıl öncesine dayanan üç boyutlu film deneyimi, son zamanlarda popüler sinemanın ve eğlence sektörünün önemli bileşenlerinden biri hâline geldi. Üstelik mesele artık sadece izleyiciyi hayranlık duyacağı bir şovla ağırlamak değil. Yönetmenlerin yeni hedefi, üç boyutlu film teknolojisinin imkânlarını kullanarak yeni anlatım olanaklarına kavuşmak...

MURAT EMİR EREN

Yakın zamanda gösterime giren üç boyutlu filmlerin gördüğü yoğun ilgi malum. Sinemadan elini ayağını çeken izleyicileri ya da daha evvelden sinemaya gitme alışkanlığı olmayan bir kitleyi dahi harekete geçiren üç boyutlu filmler, henüz nitelik açısından önemli bir noktaya ulaşamasalar da, görünürde heyecan yaratmayı başardılar bile. Sayıları hiç de az olmayan üç boyutlu gösterime uyumlu salonlarda hayal dünyasına dalan izleyicilerin hızla artması, sektörün yeni umudunun da üç boyutlu filmlere doğru kaymasını sağladı. Üstelik IMAX ve üç boyutlu teknolojiyi birleştiren salonlar da yine izleyicilerin büyük ilgi gösterdiği sinema mabedlerine dönüşmek üzere. Stüdyolar her yıl, sayıları çok da fazla olmayan bu salonlarda yer kapmak için birbirleriyle yarışıyor. Çok önemli filmlerin gösterim tarihleri, sırf IMAX salonlarında yer bulunamadığı için değişebiliyor ("Harry Potter ve Melez Prens" örneğinde olduğu gibi). Sevgililer günü, anneler günü gibi özel dönemler için çekilen üç boyutlu filmlerse salonları hınca hınç dolduruyorlar. Eskiden yılda sadece bir iki filmi üç boyutlu izleyebilirken, artık bazı aylar birden fazla üç boyutlu film vizyona girebiliyor. Bu noktaya nasıl gelindiğini daha iyi anlayabilmek için geri dönüp üç boyutlu film deneyiminin yüz yılı aşan geçmişine bakalım biraz.

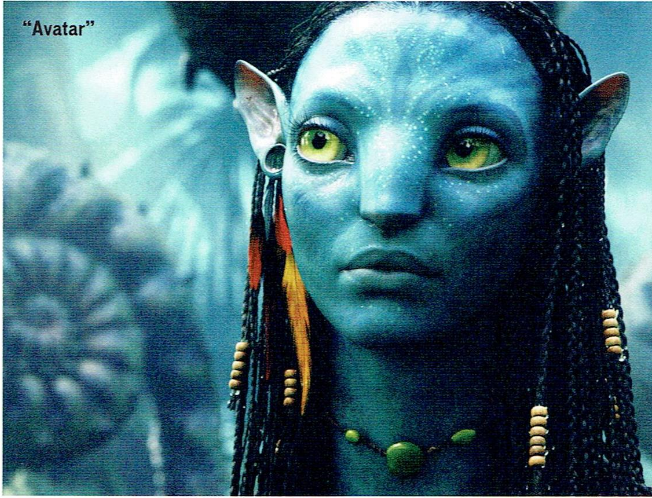
Perdede, fotoğraftaki görüntünün hareket ettiğine şahit olmak başlı başına bir mucizeyken, 1800'lerin sonunda perdedeki görüntüyü salona taşırmanın derdine düşmüştü sinemacılar. Sinemanın topluluklar arasında popüler bir akşam eğlencesi, bir varyete haline geldiği ilk yıllardan beri, üç boyutlu film deneyimi izleyicilerin de, gösterim sahiplerinin de hayallerini süslüyordu. Bunun için ortaya çıkan en ilkel sistemse stereoskoptu. Stereoskop, evvela birkaç resmi ardı ardına göz önüne üç boyutlu şekilde getiren ve bir dürbünü andıran mini modeliyle çıkmıştı görüntü bağımlılarının karşısına. Vazifesiyse, aynı cismin çok az farklılıklarla çekilmiş iki fotoğrafını yanyana gösterirken, aslen gözün bunu tek bir resimmiş ve üç boyutluymuş gibi algılamasını sağlamaktı. Aynı sistemin sinema salonunda da işleyebileceğini, stereoskop sayesinde iki farklı projektörle yanyana gösterilen bir filmin üç boyutlu izlenebileceğini düşünen isimse İngiliz mühendis William Friese Greene olmuştu. 1800'lü yılların sonunda ortaya attığı bu sistem hem izleyiciler hem de salonlar için pek de pratik olmadığından fazla rağbet görmedi. Çok uzun bir süre izleyicinin üç boyutlu film deneyimini şekillendiren isimse, 1900 yılında kameraya eklediği bir mercekle aynı görüntünün birbirine yakın iki farklı açısından çekilmiş versiyonunu kaydedebilen ve stereo kamerasıyla macerayı gerçek anlamda başlatan Frederick Eugene Ives olmuştu. Yaptığı deneme çekimlerini 1915 yılının Tem-

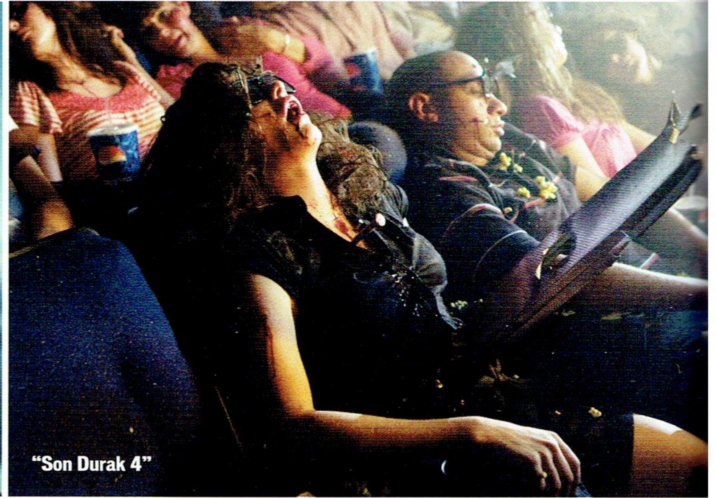

William Friese Greene'e filmlerin üç boyutlu olarak da gösterilebilecekleri konusunda ilham veren Stereoskop bu şekilde çalışıyordu.

"Köfte Yağmuru"

STEREOSKOP SAYESİNDE İKİ FARKLI PROJEKTÖRLE YANYANA GÖSTERİLEN BİR FİLMİN ÜÇ BOYUTLU İZLENEBİLECEĞİNİ İLK DÜŞÜNEN İNGİLİZ MÜHENDİS WILLIAM FRIESE GREEN'Dİ.

"Avatar"

"Son Durak 4"

muz ayında, New York'taki Astor Tiyatrosu'nda izleyiciyle paylaşan Ives, burada yaptığı gösterimin ardından üç boyutlu herhangi bir film üretmedi. Zaten gösteri de sadece birbirinden farklı anlamsız görüntülerden ibaret bir test malzemesinden oluşuyordu.

Sinemaya yeni yeni ısınırken izleyicilerin karşılaştıkları asıl sürprizse, 1922 yılında çekilen ve üç boyutlu gösterilen ilk film olan "The Power of Love" oldu. Yönetmen Nat G. Deverich ve yapımcı Harry K. Fairall'un imzasını taşıyan yapım, 27 Eylül 1922'de Los Angeles'taki Ambassador Oteli'nde gösterilmişti. Filmin şimdilerde kayıp olmasıysa elbette üzücü. "The Power of Love", aynı film üzerine iki karenin biri kırmızı diğeri yeşil tonlarda basılmasıyla elde edilen Anaglyph formatındaki görüntünün, bir camı kırmızı diğeri yeşil özel gözlüklerle izlenmesi sonucu üç boyutlu bir evreye geçiş yapabiliyordu. Bu sistem, 1950'li yıllarda özellikle Amerika'da ve Avrupa'nın birçok yerinde popüler hâle gelecekti. Gerçi Anaglyph formatın dışında sistemler üretenler de olmuştu. Örneğin Frederick Eugene Ives, stereo kayıt yapabilen kamerasıyla çektiği görüntüleri yirmi yılı aşan bir çabanın sonucunda stereoskop sayesinde üç boyutlu görünen kısa filmler hâline getirmeyi başarmıştı. Amerika'da ulusal çapta dağıtılan ve bazısı eğitim amaçlı olan bu filmler 1925 yılında piyasaya sürüldü. Ayrıca aynı dönemlerde Laurens Hammond ve William H. Cassidy, Teleview Sistemi adlı yeni bir yöntem geliştirmişlerdi. Bu sistem de yine gösterilen kareyi çoğaltarak, iki karenin üstüste gelmesini ve üç boyutlu bir görüntü oluşturmasını sağlıyordu. Bu sistemle çalışan bir tek salon ve gösterilen tek bir film mevcut olduğundan, Teleview Sistemi daha sonra pek rağbet görmedi.

1930'lu yıllar, Büyük Bunalım ve savaşın da etkileriyle, üç boyutlu film üretiminde büyük bir gelişmenin yaşanmadığı, bir nevi kayıp dönemdi. 30'lu yılların sonunda sesin ve Technicolor sisteminin de sinemaya dâhil olmasıyla üç boyutlu filmlerde bir kıpırdanma yaşandı. 40'ların ortalarına dek bir toparlanma evresinde olan ve gerek ses, gerekse Technicolor gibi yeniliklere uyum sağlama sürecinden geçen sinema endüstrisinin, üç boyutlu filmleri gerçek anlamda keşfettiği yıllarsa 1950'lerdi. 50'li yıllarda özellikle Amerika'da yaygın olan üç boyutlu gösterimler, Anaglyph (kırmızı yeşil) olarak basılmış ve çoğu zaman Technicolor sistemiyle kısmen renklendirilen filmlerin gösterildiği salonlarda yapılıyordu. Bu dönemden 1952 yılında gösterilen Arch Oboler imzalı "Bwana Devil", üç boyutlu filmlerin altın çağını başlatan ilk büyük yapım olarak anılıyor. Çift taraflı filme basılan ve polaroid filtrelerle renklendirilen "Bwana Devil", ilk renkli üç boyutlu film olmuş, devamıysa Warner Bros. ve Walt Disney gibi büyük stüdyoların filmleriyle gelmişti. 1953 yılında ardı ardına gösterime giren "Man in the Dark", "House of Wax" (aynı zamanda Stereophonic sese sahip ilk üç boyutlu filmdi), "The Mad Magician", "Dangerous Mission" ve "Son of Sinbad" gibi filmler üç boyutlu formatta gösterime girmiş ve izleyiciden büyük ilgi görmüştü. Yaygın format olan Anaglyph sistemde izlenen filmlerin karşısına gözlerindeki kırmızı-yeşil gözlüklerle oturan yüz binlerce izleyicinin dalıp gittiği hayaller, stüdyoların da yüzünü güldürmüştü. Genellikle korku filmleri ya da macera filmlerinin bu formatta gösterildiğini, dönemin üç boyutlu filmlerindeki en önemli yıldız oyunculardan birinin Vincent Price olduğunu da belirtelim.

ABD'de 50'li yıllarda başlayan, aynı dönemde Avrupa'ya da yayılan ve neredeyse 70'li yılların ortasına dek süren üç boyutlu film kültürü, şimdilerde dijital projeksiyonda da üç boyutlu gösterimle-

rin yapılabildiği yepyeni bir alana taşındı. CGI teknolojilerinin zirve noktasına ulaştığı günümüz popüler sinema ortamında, iki boyutlu filmlerde sergilenemeyen detayları, perdeden taşan manzaralarla izleyiciye ulaştırmak, birçok açıdan büyük bir kriz yaşayan büyük stüdyoların da gözdesi hâline geldi. Son on yılda ortaya çıkan sistemlerle elde edilen teknik başarı 50'lerin naif izleyicilerinin gözlerini yuvalarından fırlatacak düzeyde. Ülkemizde de son yıllarda hızla yayılan bir üç boyutlu sinema kültürü mevcut. Bu filmlerin gördüğü yoğun ilgi, büyük sinema zincirlerinin ve alışveriş merkezlerinin de üç boyutlu salonlara yer vermesine, bu salonların sayılarının her geçen yıl artmasına vesile oldu. Yakın dönemin bir diğer sinemasal devrimi olan IMAX ile üç boyutlu film teknolojisinin birleşmesi ise film izleme deneyimini daha da zenginleştirdi.

Ülkemizde sadece bu ay bile iki yeni üç boyutlu filmin -"Yeni Yıl Şarkısı/A Christmas Carol" ve "Köfte Yağmuru/Cloudy with a Chance of Meatballs"- gösterime girecek olması bu alana yönelik ilgiyi ortaya koyuyor. Üstelik üç boyutlu filmler sadece küçük izleyicilere de hitap etmiyor; örneğin "Sevgililer Günü Katliamı/My Bloody Valentine" veya "Son Durak 4/The Final Destination" gibi korku sinemasından gelen örnekler de yetişkin seyircileri salonlara çekiyor. Diğer yandan "Yeni Yıl Şarkısı"nın yönetmeni Robert Zemeckis'in bir önceki filmi "Beowulf: Ölümsüz Savaşçı"yı da düşününce, kimi önemli yönetmenlerin bu teknolojiyi bir anlatım aracı olarak kullandıkları sonucuna varmak da ziyadesiyle mümkün. Son yılların bir diğer eğilimi olan üç boyutlu konser filmlerini, özellikle "U2 3D"nin topladığı beğeniyi de unutmadan eklemek gerek.

Üç boyutlu filmlerin gördüğü ilgiye karşılık, kimi örneklerin iki farklı formatta gösterime giriyor olması da bir zorunluluk olmakla beraber ayrı bir tartışma konusu. Örneğin Robert Zemeckis'in "Beowulf"u sadece ülkemizde değil, dünyanın başka pek çok yerinde de hem normal, hem de üç boyutlu salonlarda gösterime girmek zorunda kalmıştı. Tamamen üç boyutlu gösterim formatına özel olarak tasarlanan filmin içinde kaldığı bu durumun sebebi salon yetersizliğiydi. Bu durum, yönetmenin üç boyutlu olarak tasarladığı bir filmin iki boyutlu gösterilmesinin ne denli doğru olduğuna yönelik bir tartışma yaratmıştı.

18 Aralık'ta gösterime girecek olan James Cameron imzalı devasa proje "Avatar"la benzer bir tartışma yeniden alevlenecek. Zira Cameron, Fox'la yaptığı ilk anlaşmadan bu yana, filmin sadece üç boyutlu sinemalarda gösterilmesinde ısrarcıydı. Ancak gerek ABD dâhilindeki, gerekse dünya çapındaki salonların rakamsal olarak yetersizliği, Fox'u bu sözlü anlaşmayı bozmaya itti. Film gişe açısından mükkemmel biçimde işlese bile sadece üç boyutlu salonlarda gösterime girerek bütçesini çıkaramayacak durumdaydı. Dolayısıyla Cameron, filmi yapabilmek adına iki boyutlu yaygın gösterime de razı oldu. Bununla beraber, bir daha asla iki boyutlu film çekmeyeceğini, filminin kesinlikle üç boyutlu olarak izlenmesi gerektiğini, aksi takdirde yaptığı her şeyin boşa gideceğini de her fırsatta belirtti.

Önümüzdeki yıllarda, tıpkı Cameron ve Zemeckis gibi üç boyutlu film teknolojisini sinemasal bir anlatım aracı olarak kullanan sinemacılara, belki bu filmlere has festivallere, hatta ödül törenlerinde onlara özel kategorilere denk gelecek miyiz, bilinmez. Hikâye anlatımında sinemanın mevcut imkânlarının dışına teknik olarak çıkmak mümkün olabilir mi, yahut üç boyutlu filmler bir özel gösteriden öte anlam ifade edecekler mi, yakın zamanda göreceğiz. Şimdilikse burnumuza kadar uzanan oyuncuların, nesnelerin 50 yıldır değişmeyen üç boyutlu görünümlerine şaşırmakla yetineceğiz. ■

SON ON YILDA ORTAYA ÇIKAN SİSTEMLERLE ELDE EDİLEN TEKNİK BAŞARI 50'LERİN NAİF İZLEYİCİLERİNİN GÖZLERİNİ YUVALARINDAN FIRLATACAK DÜZEYDE.

"Beowulf: Ölümsüz Savaşçı"

BİLİMKURGUNUN BUGÜNÜ

"SON UMUT / CHILDREN OF MEN" ASLINDA P.D. JAMES'İN AYNI ADLI ROMANININ UYARLAMASI, AMA HİÇ UYARLAMA KOKMAYAN, HER PARÇASIYLA KENDİ SİNEMASAL KİŞİLİĞİNE SAHİP BİR FİLM. DAHASI, ANLATMAKTAN ÇOK GÖSTERMEYE İNANAN BİR SİNEMASAL ANLAYIŞIN ÜRÜNÜ OLARAK MERAMINI ÖYLESİNE KUSURSUZCA GÖRSELLEŞTİRMİŞ BİR FİLM Kİ, TAM TERSİ, İNSANA BU ETKİNİN BAŞKA BİR MECRADA YENİDEN YARATILAMAYACAĞINI DÜŞÜNDÜRÜYOR.

KUTLUKHAN KUTLU

Meksikalı yönetmen Alfonso Cuarón ilk bilimkurgu filmi olan "Son Umut / Children of Men"den söz ederken, bilimkurgu filmi yapmadığını söylüyor. Aslında filmin daha ilk on dakikasını izlediğimizde onun ne demek istediğini anlıyoruz da: Özellikle büyük bütçeli Hollywood bilimkurgu yapımlarının fetişleştirdiği fütüristik teknolojiden ve ona eşlik eden görsellikten büyük ölçüde uzak durması bir yana, 'neden'lerle de çok ilgilenmeyen bir film bu. Mesela insanlığı 18 yıldır soluk vermemiş mutlak bir kısırlığa mahkûm eden şeyin nereden çıktığını, nedeninin ne olduğunu hiç öğrenmiyoruz.

Bunun sonucunda, evet, "Son Umut"un en azından Isaac Asimov ve Arthur C. Clarke gibi sebep-sonuç ilişkilerine gönülden bağlı ve insanlığın bilimsel gelişimine özellikle önem veren yazarların bilimkurgusuyla kardeş olduğu pek söylenemez... Ancak bu durum filmin "Fahrenheit 451" ve "Week End" gibi 60'ların klasik distopyalarından tutun da Orwell'in "1984"üne kadar envai çeşit distopya klâsiğiyle epey organik bağlara sahip olduğu gerçeğini değiştirmiyor. Cuarón için filminin geleceği anlatma kisvesinde aslında bugünü anlatıyor olması onu bilimkurgunun sınırlarından çıkarıyor olabilir ama zaten bilimkurgunun çok önemli bir bölümü - hele ki karanlık gelecekler kurgulayan distopya öyküleri - aslında geçtiği zamanı değil, yazıldığı zamanı anlatır. Godard'ın "Week End"i 60'ların toplumsal kaygılarının bir dışavurumudur, Orwell'in "1984"ü ise 1948'in dünyasının korkuları üzerine inşa edilmiştir.

Nihayetinde "Son Umut"un kendi gününe bağlılık tavrıyla farklı ya da orijinal bir film olduğunu (veya bilimkurgu olmadığını) söylemek zor... Fakat ortaklıklar ve benzerlikler bir yana, Cuarón'un bu filmde bilimkurgusal geleneklerin ayak izlerinden yürümeye çalışmadığı da belli.

En başta yönetmen sadece fikren değil, görsel açıdan da kendisine model olarak günümüz dünyasını alıyor. Üstelik bunun tek sebebi, bugün bilmediğimiz birkaç yeni teknoloji de görünmese filmin rahatlıkla Londra'nın iç savaşa düştüğü alternatif bir 'bugün'de geçtiğini sanabilecek olmamız da değil. Asıl mesele, Cuarón'un kendisine tüm görsel dili ve resimleri için bugünün dünyasını bire bir model kabul etmesi. Bu tür gelecek tablolarında genellikle günümüzün manzarasının hayalî bir geleceğin şartlarıyla yeniden biçimlendirilmesine ve ortaya temelinde aşina olsa da ana hatlarıyla yabancı ve o yüzden de biraz yadırgatıcı, biraz da büyüleyici 'yeni resimler' çıkmasına tanık oluruz. "Son Umut"daysa Cuarón yeni resimler yaratmaktan ziyade, var olan resimleri dünyanın bir yerinden bir yerine taşımakla ilgileniyor. Londra sokaklarındaki, özellikle de etrafı geleceğin totaliter İngiliz devletinin askerlerince çevrilmiş mülteci gözaltı merkezlerindeki manzaraya bakıp da 20. yüzyıl sonunun ve 21. yüzyıl başının çatışmalı bölgelerinden haberlere yansıyan resimleri hatırlamamak çok zor.

Gelecek resimlerinde geçmiş izleri

Cuarón bazen haberlerden belli resimleri aynen yeniden yaratma yoluna gittiğini bile söylüyor - mülteci kampında kucağında ölmüş oğlunun cesediyle ağlayan annenin görüntüsü mesela. Bu sahne Balkanlarda çekilmiş bir fotoğrafı model alıyor, ama Cuarón'a göre asıl resmi çeken fotoğrafçının da yakalamaya çalıştığı, Michelangelo'nun İsa'yı kucağında tutan Meryem heykeli, La Pieta.

Cuarón bunun üzerine işi filmine bir de La Pieta'nın kendisini koyacak kadar da ileri götürmüyor, ama ünlü heykelin hiç olmazsa adını bir anıyor: Biri için el altından 'geçiş izni' almak amacıyla refah içinde yaşa- ▶

Filmdeki gelecek tasviri büyük oranda günümüz gerçekliğine dayanıyor.

THEO, HER AN ÇATIK KAŞLARINDAN, MESAFELİ SESİNDEN, BAKIMSIZ KILIK KIYAFETİNDEN TUTUN DA KABUKLAŞMIŞ BENCİLLİĞİNE KADAR HER ŞEYİYLE UMUDUNU YİTİRMİŞ İNSANLIĞIN BİR İZDÜŞÜMÜ.

yan devlet bakanı kuzeninin evine giden Theo, orada Michelangelo'nun görkemli Davut heykeliyle karşılaşıyor. "La Pieta'yı alamadım," diyor kuzeni, onun apaçık hayretinden dolayı eğlenmiş ve biraz da gururlu bir edayla. "Biz ulaşamadan parçalandı." Kuzen Nigel'ın evi, parlak ve pürüzsüz beyaz yüzeylerin hüküm sürdüğü, şık sofraların kurulduğu muazzam bir mekân - biraz 'sahte ütopya' filmlerini andırıyor. Nigel, Theo'ya dışarıdaki dünyanın, insanlığın tükenişinin kasvetiyle başa çıkma formülünü "Düşünmüyorum, o kadar" şeklinde açıklarken, penceresinin dışında o meşhur Pink Floyd domuz zeplinlerinden biri süzülüyor.

Arkada Pink Floyd domuz zeplinlerinden biri süzülüyor.

Yönetmen bu sözde 'gelecek resimleri'yle aslında unutulmaz birtakım imgelerin geçmişe doğru izini sürüyor. Doğrusu konusu 'insanlığın tükenişi' olan bir film için hayli yerinde bir karar bu. "Son Umut"un hikâyesine başından sona toplu bir yitip gitme bunalımı hâkim ve filmin envai çeşit kuytusunda ve köşesinde bu ruh hâlinin, bu temanın izlerini görebiliyorsunuz. Mesela bir göçmen kız için o geçiş izninin ayarlamasını isteyen eski karısı Julian, Theo'ya yakınında patlayan bir bombanın kulaklarında yol açtığı çınlama konusunda şöyle diyor: "O çınlama, kulak hücrelerinin ölüm öncesi şarkısı... İyi dinle, çünkü durduğunda o frekansı bir daha hiç duyamayacaksın."

Tükenişin ortasında bir umut kıvılcımı

Elbette insanların eserlerinin tahrip oluşu ve kulaklarından yitip giden frekansların yanısıra, bir de kendi yok oluşları var. Aralıksız olarak. "Son Umut"un kasvetli dünyasına kasvetli bir haberle adım atıyoruz: Dünyanın en genç insanının 18 yaşında öldüğünü öğreniyoruz. Çocuksuz kalmış dünyayla tanışma anımızdan biraz sonra, Theo'nun bu haberi dinleyip çıkmış olduğu kafede bir bomba patlıyor (Evet, Theo'nun kulağındaki çınlamanın bestecisi olan patlama bu). Bu andan sonra da filmde ölümler durmak bilmiyor: Askerler, aktivist gruplar, herhangi bir grupla ilişkisi olmayan siviller; hepsi ölüyor, öldürüyor. Bunların arasında seyircinin tanıyacak ve bağlanacak kadar vakit bulduğu önemli karakterler de var. "Son Umut" tam olarak öykü ağırlıklı bir film değil ama bu karakterlerin ölümleri öykünün ilerleyişine, kahramanın yolculuğuna önemli katkıda bulunuyor. Her bir ölümle Theo biraz daha yalnızlaşıyor, biraz daha inciniyor, duygusallaşıyor ve 'paralı rehber' gibi başladığı yolculuğuna - daha doğrusu yolculuğunun konusuna - yönelik giderek bir gönül bağı geliştiriyor. İster istemez, umut geliştiriyor. Zaten bu film de perdeye yansıttığı tüm karanlığa rağmen, nihayetinde 'umut'a sıkı sıkı tutunan bir film.

Sözkonusu umudun kaynağı, Kee adındaki göçmen bir genç kız. Daha doğrusu o kızın burnundaki karnı. Tıpkı insanlığın kısırlaşması gibi açıklanamaz bir şekilde, Kee hamile kalmış durumda. 18 yıldır bunu yaşamış ilk insan. Muhtemelen genetik, kesinlikle de sembolik olarak insanlık için bir umut ışığı temsil ediyor. Ve bu kız, Julian'ın lideri olduğu "The Fishes" (Balıklar) adlı aktivist (devlete göre, terörist) grubun himayesinde. Julian kızın "The Human Project" (İnsan Projesi) adlı, ağırlıklı olarak bilim insanlarından oluştuğu rivayet edilen yarı efsanevi bir gruba emanet edilmesini planlıyor. Grup insanlığın kurtuluşunun kıvılcımını çakabilsin diye.

İnsanların çoğu tükenişin ruh hâline öylesine teslim olmuş durumda

ki, Kee'nin önce şiş karnı, sonra da doğmuş bebeği her görende muazzam bir şok etkisi yaratıyor - tıpkı onu ilk olarak bir ahırda gören Theo'da olduğu gibi. Kee, Julian'ın ölümünün ardından, onun tembihiyle özellikle Theo'nun onunla gelmesini istiyor - bunun için de niçin o geçiş izni kağıtlarına ve niçin o yolculuğu sağ salim tamamlamaya feci şekilde ihtiyacı olduğunu anlatmak yerine, gösteriyor. Gömleğini aralıyor ve hiçbir söze gerek kalmıyor.

Anlatma, göster!

Aslına bakarsanız bunun yönetmen Cuarón'un filmdeki düsturu olduğu bile söylenebilir. Anlatmaktan ziyade, göstermeye inanan bir sinema yapıyor Meksikalı yönetmen. "Son Umut" da bunun sonucunda meramı perdede kurguladığı dünyada yatan filmlerden. Evet, bir öyküsü var, bir kahraman yolculuğu ve bu yolculuğun belli başlı durakları, 'değişme' noktaları var... Ancak nihayetinde her şey, hatta kahramanın kendisi bile aslında bize Cuarón'un perdede kurduğu dünyayı iletmeye hizmet ediyor. Bazı öyküler dış dünyayı karakterlerinin iç dünyasının bir yansıması olarak ele alırlar; aslında kahramanın arşınladığı fiziksel dünya yazarın ya da yönetmenin o karakterin içinde olup bitenleri görsel olarak ifade etmek için kurduğu bir sergi gibidir... "Son Umut"daysa insan tam tersi bir durumun geçerli olduğu, Theo karakterinin aslında tüm insanlığı temsil ettiği hissine kapılıyor ister istemez. Her an çatık kaşlarından, mesafeli sesinden, bakımsız kılık kıyafetinden tutun da kabuklaşmış bencilliğine kadar her bir yönüyle umudunu yitirmiş insanlığın bir izdüşümü. Hatta tarihiyle bile insanlığın macerasını yansıtıyor: Tıpkı insanlığın 'çocuklarını yitirmiş' olması gibi, Theo da yıllar önce Julian'la çocukları olan Dylan'ı yitirmiş. Gerek Clive Owen'ın sert hatlı yüzü, gerek bu filmdeki beden dili, Theo'yu çocukluğun masumiyetinin ve umudunun yitiminin canlı bir resmi haline getiriyor.

Theo rolünde Clive Owen, eski karısı Julian rolünde Julianne Moore.

Dünyanın kendisine gelince... Filmin girişinde İngiliz televizyonların- ▶

Akrabalık Bağları

BABİL M.S. | BABYLON A.D.

Aslında bu bölüm için ilk akla gelen adaylar yeni filmlerden ziyade 60'lı ve 70'li yılların distopya öyküleri oluyor tabii: "Soylent Green", "Fahrenheit 451", "THX 1138", "Otomatik Portakal / A Clockwork Orange", hatta "Week End"... "Son Umut" ruhen o çizginin bir devamı gibi görülebilir. "Babil M.S. / Babylon A.D." ise bu klâsiklere kıyasla pek de dikkat çekici olmayan, Hollywood aksiyon sinemasının formülleriyle bilimkurgusal meramı arasında sıkışıp kalmış bir film. Ancak yine de "Son Umut" ile aralarında o kadar çok ortak nokta var ki, taban tabana zıt kadere sahip bu iki filmin tuhaf akrabalığını incelememek yazık olur.

Sözkonusu benzerlikler daha filmlerin çizdiği gelecek tablosu ve öyküyü taşıyan karakterler gibi temel sinemasal unsurlara bile gelmeden, proje aşamasından başlıyor. Karşımızda Hollywood dışında isim yapmış iki yönetmenin başına getirildiği iki ayrı bilimkurgu projesi var ("Son Umut"un yönetmeni Alfonso Cuarón, Meksikalı. "Babil M.S."nın başındaki isim ise, 90'larda "Protesto / La haine" ile sinemaseverlerin dikkatini çeken Fransız yönetmen/oyuncu Mathieu Kassovitz). Her iki film de roman uyarlaması ve her iki filmin öyküsü de toplumsal kargaşaya boğulmuş karanlık bir 'yakın gelecek'te geçiyor. Öyle ki 2008'de çekilen "Babil M.S."nın özellikle Doğu Avrupa'da geçen ilk bölümleri, çizdiği şiddet ve sefalet tablosuyla hemen akla "Son Umut"taki geleceğin İngilteresi'ni, özellikle de pratikte birer açık hapishane olan mülteci kamplarını getiriyor. Kassovitz'in filminde resmettiği gelecek de tıpkı "Son Umut"taki gibi bugünün dünyasının kanayan yaralarından doğan bir gelecek; gelir dağılımı dengesizliği, çeteler, yozlaşmış yönetimler, her yerden her an bir patlama sesinin yükselebileceği bir şiddet döngüsü...

"Son Umut"da kahramanımız, geleceğin totaliter İngilteresi'nde konumu sayesinde dünyanın sefaletinden olabileceği kadar yalıtılmış bir devlet memuru; "Babil M.S."daysa Vin Diesel 'yeni sefil dünya'nın suskun ve becerikli paralı askeri. İki filmde de kendini 'dava'lara kaptırmayan, ilk etapta daha çok kişisel çıkarlarını düşünüyor gibi görünen iki adam, genç bir kızı ve ondan sorumlu orta yaşlı bir kadını bir yerden bir yere götürmeye çalışıyor. Her iki filmde de genç kız bir mucizenin anahtarı ve bu mucize gırtlağına kadar ümitsizliğe batmış bir dünyada bir umut kıvılcımını temsil ediyor.

Evet, iki film sadece kargaşa içinde ve kasvet verici bir yakın gelecek kurgulamaları açısından değil, kalbi kabuklaşmış kahramanlarını yavaş yavaş değiştiren yolculuklarının seyriyle de benziyorlar. Bütün bunlara rağmen ortada tamamen farklı iki anlayışın ürünü olan, bunun sonucunda da sinemasal açıdan tamamen farklı yerlere oturan iki film var. İçerdiği kamera virtüözlüğü ve soluk kesici aksiyon sahnelerine rağmen "Son Umut" ilk karesinden son karesine dek dünyanın gidişatı konusundaki derin kaygılarını bir an bile izleyicisine unutturmayan, 'meramına' sonuna kadar tutunan bir film. "Babil M.S." ise kurguladığı geleceği daha çok aksiyon için bir dekor olarak kullanıyormuş hissi veriyor: Tüm o sefalet tablosu, çeteler ve salgın halini almış şiddet, ortaya Vin Diesel'in yeni dünya kovboyluğuna soyunabileceği bir nevi 'Vahşi Doğu' çıkarmaktan öte pek bir işlev görmüyor.

Alfonso Cuarón, ilk başta stüdyonun yazarlarının "Son Umut"u standart bir aksiyon filmi gibi yazmaya kalkıştığını, kendisininse ne stüdyonun ilk vizyonuna, ne de tam olarak romana bağlı kaldığını söylüyor. Romandaki fikrin zihninde yarattığı etkiden yola çıkıp, kendi filmini kurgulamış bir bakıma. İşler öyle gitmese de stüdyo standart Hollywood aksiyon klişelerinin hâkim olduğu bir film için bastırsa neler olurdu diye düşünüyorsanız, muhtemelen "Babil M.S." bu yönde iyi bir örnek teşkil edecektir. Nitekim o filmin yönetmeni Kassovitz de, "Babil Bebekleri" adlı Fransız romanını sinemaya uyarlama konusunda yıllardır uğraşmış olmasına karşın, stüdyonun müdahaleleri sonucu projenin kendi vizyonundan tamamen uzaklaştığını söyleyip ortaya çıkan filmin kendisine ait olmadığını söylemişti.

Evet, biraz ironik ama bunun sonucunda "Babil M.S." dünya hâlinden ziyade sinema endüstrisi üzerine bir 'uyarı öyküsü' niteliği taşıyor.

daki yarı propaganda yayınından tüm dünyaya katıksız kargaşanın hâkim olduğunu, devletlerin birer birer çöktüğünü, bir tek İngiltere'nin ayakta kaldığını öğreniyoruz. Yalnız 'ayakta kalmak', 'asker' kelimesini içeren 'soldier on' deyişiyle ifade ediliyor ki İngiltere'nin başında düzeni askeri güçle sağlamaya çalışan bir totaliter rejimin bulunduğu düşünülürse, hayli isabetli bir kelime seçimi bu. Nitekim daha sonra dünyanın durumunu görmesek de İngiltere'nin genel durumu hakkında epey bir fikir sahibi oluyoruz: Dünyada devletlerin birer birer çökmesi sonucunda insanlar giderek artan sayılarda İngiltere'ye akın ediyorlar ve İngiltere onları kendi vatandaşlarından 'yalıtmak' için muazzam bir askeri çaba sarf ediyor. Bunun için baskınlar yapıp yasa dışı göçmenleri yakalıyor, bu yasa dışı göçmenlerse açık hava hapishanesi niteliğindeki mahallelerde tutuluyor.

Tüm kasvetine rağmen umut dolu bir film.

Televizyon sonrası gerçekçilik

Yönetmen Cuarón'un 'anlatma göster' yaklaşımının bir başka parçası da, dünyasına en iyi açılardan tüm görkemiyle resmedilecek bir kurmaca evreni gibi değil, eldeki imkânlarla görüntülenecek gerçek bir mekân gibi yaklaşması. Aynı şekilde kamerasına da tüm gücü elinde bulunduran, resmi belirleyen bir araç olarak değil de olan bitenin parçası durumuna getirilmiş, etken olduğu derecede edilgen de olan bir araç olarak yaklaşıyor. Yani bir bakıma sinemacıdan çok savaş muhabiri gibi. Daha önce "Er Ryan'ı Kurtarmak / Saving Private Ryan"da Spielberg, "Kara Şahin Düştü / Black Hawk Down"da ise Ridley Scott aynı anlayışla unutulmaz bazı sinema anları yaratmışlardı. Burada da Cuarón ve görüntü yönetmeni Emmanuel Lubezki, 20. yüzyıl sonu ve 21. yüzyıl başı televizyonculuğunun, özellikle de 'iliştirilmiş muhabir' görüntülerinin derin izlerini taşıyan, çok hareketli anlarda bile uzun kesintisiz planları tercih eden bu üslubun çok yetkin bir örneğini sunuyorlar. Özellikle de Theo, Julian ve arkadaşlarının arabada saldırıya

Bir Karakter

JASPER PALMER (MICHAEL CAINE)

"Son Umut"ta asıl 'yolculuk' Clive Owen'ın oynadığı Theo'nun yolculuğu tabii. Ne de olsa o, geleceğin umudunu yitirmiş insanlığını temsil etmek gibi bir işleve de sahip - yani yaşadığı dönemin insan bedenindeki sureti bir bakıma... Biraz da bu yüzden, onun tam tersi özelliklere sahip bir karakter filmde göründüğü her sahneye damgasını vuruyor: Theo'nun arkadaşı ve hafiften baba figürü olan, eski siyasi karikatürist Jasper.

Jasper'ın belki de en önemli özelliği, tükenişle karşı karşıya olan insanlığın büyük bölümünün aksine, henüz gözündeki feri yitirmemiş olması. Bunda şüphesiz o muazzam kargaşanın uzağında, ormanın içinde, girişi yol kenarında bitki örtüsüyle saklanmış bir evde yaşıyor olmasının da büyük payı var. Bakıma ihtiyacı olan engelli karısıyla birlikte kendini dünyadan yalıttığı ve her şeyi uzaktan televizyon izliyormuş gibi izlediği düşünülebilir belki... Ama eylem gerektiğinde en ufak tereddütte bulunmuyor.

Jasper Palmer dünyada yitip gitmiş gibi görünen şeylerle; mizahla, merakla, anlayışla, yaşam enerjisiyle dolu bir tip. O yüzden de perdede belirdiği anda sadece filme değil, arkadaşı Theo'ya da canlılık veriyor. Ancak görünürdeki tüm neşesine ve iyimserliğine rağmen, daha sonra onun evinde 'devlet onaylı ötenazi ilacı' Quietus'tan bulundurduğunu gördüğümüzde, bu mizah adamının iç dünyasının etrafını kasıp kavuran kasvete karşı hepten de bağışıklı olmadığını anlıyoruz.

Michael Caine bu karakter için kendine müteveffa müzisyen John Lennon'ı model almış. Eskiden Lennon'la arkadaş olan Caine sadece uzun saçları ve gözlükleriyle değil, genel hali ve tavrıyla da eski Beatles üyesinin özel hayatındaki haline ve tavrına yakın bir beden dili tutturmaya çalışmış. Alfonso Cuarón'un dediğine göre Caine'in dönüşümü o kadar kusursuzmuş ki, eşi sete geldiğinde hemen yanında duran kocasını tanımayıp nerede olduğunu sormuş.

'Muzip şakacı' ile 'yaşlı bilge' tiplerini harikulade bir şekilde birleştiren ve dünya ahvaline bir taraftan tuvalet mizahıyla posta koyarken bir taraftan da ondan ümidi kesmemeyi beceren bu karakter, "Son Umut"un fırtınalı karanlığında âdeta bir deniz feneri - ve Caine'in parlak kariyerinin unutulmaz tiplemelerinden biri.

Seyirci olarak kameranın farkında olmamız gerçeklik duygusunu zedelemek bir yana pekiştiriyor.

Umudun kaynağı, Kee adındaki karnı burnunda bir göçmen kız.

uğradığı sahnede ve mülteci hapishanesindeki iki ayrı sahnede. Arabadaki saldırı sahnesi tek bir planda eski günleri yâd etmekten şakalaşmaya, ansızın yolda bir tehlikenin belirmesine, saldırıya, trajik bir ölüme, kaçışa ve son bir gerilimin ardından kurtuluşa uzanıyor ve daracık alanı içinde büyük bir maharetle idare ediliyor. Belki de bu sahnenin en etkileyici yanı, perdede olup bitenin dramatik etkisine kendinizi kaptırıp her şeyin orada tesadüf eseri bulunan bir muhabirin kamerasından çekilmiş gibi kesintisiz bir plandan ibaret olduğunu rahatlıkla fark etmeyebilecek olmamız.

Öte yandan bazı anlarda Cuarón, kameranın varlığını görünmez kılma çabasına da girmiyor. Özellikle mülteci hapishanesindeki sahnelerde kamera bazen o kadar hızlı hareket ediyor ki fark etmemek imkânsız hâle geliyor - bir noktada kameraya kan bile sıçrıyor. Bu durum elbette seyirciye kameranın varlığını unutturmaya çalışan klasik sinema anlayışına (mesela John Ford sinemasına) tamamen aykırı... Ama Cuarón'un sinemasının da zaten o eski klasik sinemayla bütünüyle aynı temellerde işlediğini söylemek zor: Dramatik sahiciliğin tahtını 'gözün inandırıcılığı'na bıraktığı, televizyon-sonrası bir sinema gerçekçiliği bu. Dolayısıyla tuhaf bir şekilde, bizim seyirci olarak kameranın zaman zaman farkında olmamız gerçekçilik duygusunu zedelemiyor, aksine pekiştiriyor. Tabii dikkati tamamen 'yöntem'in üzerine kaydırıp, 'gösterilen'i ikinci plana atmadığı sürece. Cuarón ve görüntü yönetmeni Lubezki de bu sınıra büyük ölçüde dikkat ediyor ve ortaya takdire değer bir virtüözlük gösterisi çıkarırken, seyircinin dikkatini perdedeki karakterlerde (ve içinde bulundukları dünyada) tutmayı başarıyor.

Bütün bunları düşündüğümüzde, görsel dili "Son Umut" için bir ifade alanı değil sadece, içeriğinin çok önemli bir parçası da. Çünkü, tekrar etmek gerekirse, kendini anlattığıyla değil, gösterdiğiyle tanımlayan bir film bu; sinemanın karakter gelişimi ve sofistike dramatik yolculukların, hatta sebep-sonuçların bile ötesinde, sadece perdeye koyduğu görüntüyle de güce sahip olabileceğine inanan bir anlayışın ürünü. "Artık uyarı niteliğindeki öykülere inanmıyorum," diyor Cuarón, " 70'ler için iyiydiler, ama artık uyarı için vakit yok. Artık sadece dönüşüme vakit var." ■

LUBEZKI'NİN KAMERASI SAVAŞ BÖLGESİNDE İLİŞTİRİLMİŞ MUHABİR KAMERASI GİBİ ÇALIŞIP UNUTULMAZ BİRTAKIM SAHNELER ORTAYA ÇIKARIRKEN, ALFONSO CUARÓN BALKANLAR'DAN FİLİSTİN'E VE 11 EYLÜL'E UZANAN 20. YÜZYIL SONU VE 21. YÜZYIL KORKU VE ÜMİTSİZLİK TABLOLARININ ÇOK GÜÇLÜ BİR BİLİMKURGUSAL YANSIMASINI SUNUYOR.

ULUSAL SİNEMANIN BÜYÜK USTASI

HALİT REFİĞ

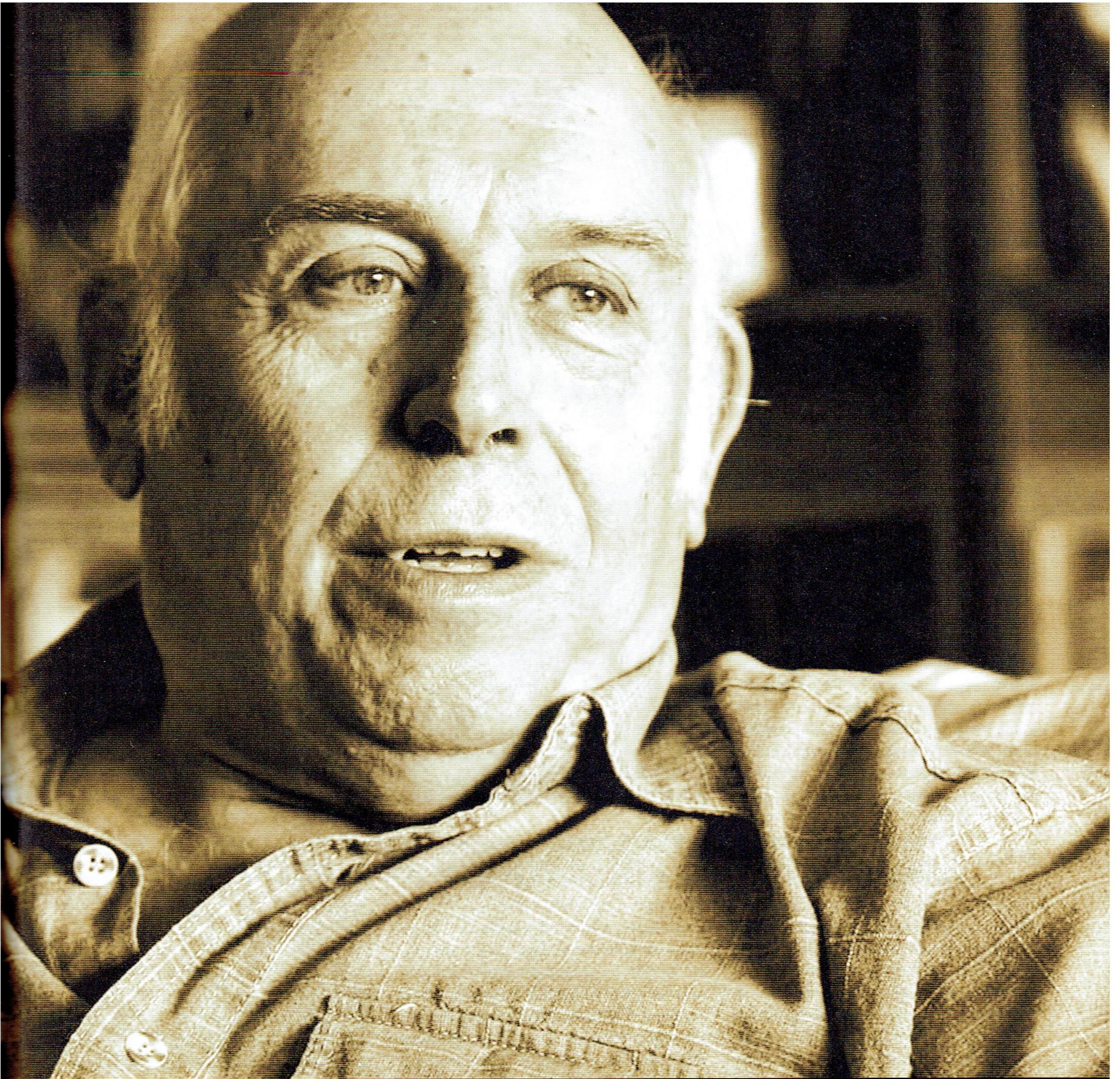
TÜRK SİNEMASI BİR BÜYÜK USTASINI, HALİT REFİĞ'İ SON YOLCULUĞUNA UĞURLADI... O, SADECE BİRBİRİNDEN GÜZEL FİLMLERİ İLE SİNEMAMIZA DAMGASINI VURMUŞ BAŞARILI BİR YÖNETMEN DEĞİL, TÜRKİYE SEVDALISI BİR FİKİR ADAMI, KENDİSİNİ DOĞAYLA BÜTÜNLEŞTİRMİŞ BİR ÇEVRECİ VE AKLININ GÖSTERDİĞİ YOLDAN ASLA AYRILMAYAN BİR İDEALİSTTİ...

PINAR TINAZ

On bir Ekim sabahı, bir süredir korku ile beklemekte olduğum telefon mesajı ile uyandım. Kanser zorlu bir hastalıktı ama onu hayata bağlayacak düşünceleri, geleceğe yönelik planları o kadar çoktu ki, umudumu son ana kadar korumayı başarmış, belki de yakınlaşan sonu görmezden gelmeyi tercih etmiştim... O sabah, Türk sinemasının usta yönetmeni, Ulusal Sinema'nın mimarı, yazar ve düşünür Halit Refiğ, aramızdan sessizce ayrıldı. Bu vedanın sadece sinema camiasını değil, tüm Türk aydınlarını yasa boğduğu tartışılmaz. Ancak benim için durum biraz daha karmaşıktı. 2000 yılından bu yana öğrencisi olduğum, her kelimesi ile ufkumu açması bir yana, cömertçe hissettirdiği sevgi ve ilgisi ile öz babamdan ayrı tutmadığım bir büyüğümü, Halit hocamı kaybetmiştim... İnsanın çok sevdiği biri hakkında, hele ki acısı bu kadar tazeyken konuşması, yazması gerçekten çok zor. Ancak onu genç sinemaseverler ile bir kez daha buluşturma görevi bana düştüğü için de buruk bir sevinç duyuyorum. İşte yaşamı, filmleri, düşünceleri, hayata bakışı ve fazla bilinmeyen diğer yönleri ile Halit Refiğ...

Sinema, Kültür, Siyaset...

1934 yılında İzmir'de dünyaya gelen Halit Refiğ, İstanbul'un elit semtlerinden Nişantaşı'nda büyüdü. Türkiye'nin önde gelen sanayicilerinden olan ailesi onun mühendis olmasını istemiş, oğullarının Şişli Terakki Lisesi'nin ardından bugün Boğaziçi Üniversitesi olarak bildiğimiz Robert College'a devam etmesini uygun görmüştü. Ancak fabrika yönetmek kesinlikle genç Refiğ'in hayalini kurduğu iş değildi. Küçük yaşlardan beri sanatla, felsefeyle, psikolojiyle ilgilenen Refiğ, sinemanın tüm ilgi alanlarını mükemmel biçimde bir araya getirebileceğini düşünüyor, ancak Türkiye'de bu sanatı öğrenmenin ve icra etmenin güçlüğünü de biliyordu. 1950'lerin başında Türkiye'de çok fazla sinema yayını yapılmıyor, var olan dergiler genellikle işin magazinel kısmına odaklanıyordu. Çeviri kitap bulmak ise neredeyse imkânsızdı. Refiğ, okul yıllarında yaptığı yurtdışı gezilerinde temel sinema kitaplarını elde etme ve kendisini bir ölçüde yetiştirme fırsatını buldu. Gönüllü olarak katıldığı Kore Savaşı ise onun ideolojik anlamda Türkiyelilik ve Atatürkçülük düşüncelerini pekiştirmesini ve Türk aydınlarının Batı hayranlığına karşın, bu ulusların bizlere bakışındaki

küçümsemeyi anlamasını sağladı. Savaş dönüşünde gözleri pek çok acı gerçeğe açılmış olan genç sanatçı adayının düşüncesi, Türkiye'nin Batı'yı taklit etmeye çalışmak yerine, kendi zengin geçmişine sahip çıkarak özgün kimliğini benimsemesinin gerektiği, Türk insanında ortak bir bilinç yaratılmasının her anlamda önem arz ettiğiydi. Ve bu yolda sinema gibi kitleler üzerindeki gücü şüphe götürmeyecek bir sanat dalının devreye sokulması son derece akılcı bir hareket olacaktı...

Yeşilçam ile İlk Yakınlaşmalar

Halit Refiğ, sinemaya ilk olarak "Akis" dergisinde sinema yazıları yazarak başladı. Ardından Nijat Özön ile birlikte çalıştıkları "Sinema" dergisi ve "Yeni Sabah" gazetesi geldi. Sinema camiasına bu sayede yakınlaşan Refiğ, nihayet 1961 yılında yönetmen koltuğuna geçme fırsatını yakaladı. Tarihsel olarak şanslı bir dönemde yönetmenliğe başlamıştı. Filmlerin toplumsal sorunlara değinmesine, hele ki farklı ideolojileri savunmasına şiddetle karşı duran ve sansür konusunda son derece katı bir politika izleyen Demokrat Parti iktidarı 1960 askeri müdahalesi ile sona ermiş, kabul edilen yeni Anayasa, düşünce ve ifade özgürlüğü önündeki engelleri bir ölçüde kaldırmıştı. Üzerinde büyük bir etkisi olan Sigmund Freud'ün görüşlerinden izler taşıyan ilk filmi "Yasak Aşk"tan itibaren Refiğ, sinemanın sadece basit bir eğlence aracı değil, halkı bilinçlendirecek, onların sorunlarına parmak basacak ve genel çerçevede Türk kültürünü geliştirecek bir sanat dalı olduğu düşüncesine sadık kaldı. Dönemin aynı görüşteki yönetmenleri Metin Erksan, Lütfi Akad, Duygu Sağıroğlu, Ertem Göreç, Memduh Ün ve Atıf Yılmaz gibi isimlerin yanında yer alan genç yönetmen, birbiri ardına hem cüretkâr içerikleri, hem de sade anlatım dilleri ile ön plana çıkan önemli eserlere imza attı.

Bizden Öyküler, Bize Özgü Bir Sinema

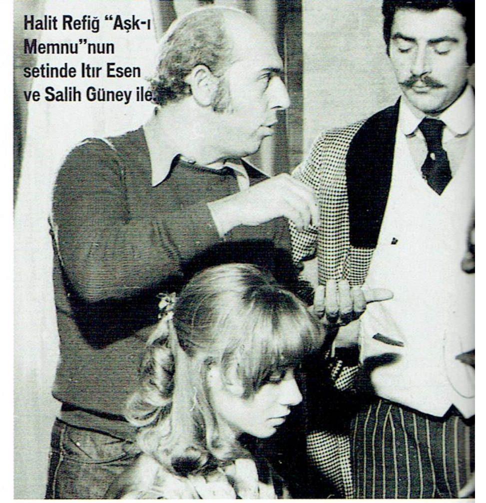
Ulusal nitelikte bir sinema yapma düşüncesi yavaş yavaş olgunlaşan yönetmen, filmlerinde Türkiye insanına özgü konulara değinmeyi, Türk yazarlarının eserlerinden faydalanmayı, sözün kısası 'bize bizi' anlatmayı düstur edinmişti. Büyük şehirde ayakta kalmaya çalışan üç genç kadının öyküsünü esprili bir dille anlatan "Seviştiğimiz Günler"i (1961), Türk aydınının Anadolu'ya yabancılığını ya- ➡

sak bir aşk öyküsü üzerinden anlatırken, maden işçilerinin zorlu yaşamlarına ayna tutan, işçi-işveren, yöneten-yönetilen ilişkilerini ince bir sembolizm ile ele alan "Şehirdeki Yabancı" izledi. 1964 yapımı "Gurbet Kuşları" ile göç sorununa, kırsal kesimden büyük kente geçişte yaşanan ekonomik ve kültürel problemlere eğilen Refiğ, senaryosunu Turgut Özakman'ın "Ocak" adlı oyunundan yola çıkarak hazırlamış, diyalog yazımında ise Orhan Kemal'den destek almıştı. Her ne kadar "Gurbet Kuşları" genel anlamda Visconti'nin "Rocco e i Suoi Fratelli/Rocco ve Kardeşleri" filmi ile kıyaslandıysa da, ana temanın işlenişi tamamen Türkiye'ye özgüydü. Anadolu halkının geleneklerine bağlılığı, namus anlayışı, göçün yarattığı zorlu ekonomik şartlar, sınıf atlama çabası gibi noktalarda hem yönetmenin, hem de filme katkıda bulunmuş olan yazarların başarısı açıktı.

Refiğ, bir yıl sonra, düşünsel anlamda kendisine son derece yakın hissettiği bir başka yazarla, Kemal Tahir ile birlikte çalışma fırsatını yakaladı. Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemini ince bir sembolizm ile ele alan "Haremde Dört Kadın", karakterlerin taşıdığı metaforik özelliklerle bir Osmanlı mozaiği çiziyor, İmparatorluğun yıkılışında ve Cumhuriyet'e giden yolun açılmasında önem taşıyan faktörleri kendine özgü bir anlatımla seyircisine sunuyordu. Özellikle yurt dışı festivallerde beğeni kazanan bu

"Karılar Koğuşu"

"Teyzem"

Halit Refiğ "Aşk-ı Memnu"nun setinde Itır Esen ve Salih Güney ile.

netmen, ters istikamette bir gidişin yaratacağı huzur ve dinginliği anlatmak istemişti bu filminde...

Ulusal sinema adına düşünceleri olgunlaşan ve verdiği eserler ile de örnek teşkil eden Refiğ, 1971 yılında yayınladığı kitabı "Ulusal Sinema Kavgası"nda, Türk sinemasının yeni ve özgün bir çehreye kavuşması adına atılan adımları, yapılması gerekenleri ve düşüncelerinin kültürel kaynaklarını ortaya koydu. Bu çalışması ile ülkemizin ilk sinema kuramcısı olarak tarihe geçen yönetmen, daha sonraki filmlerinde de sözkonusu tavrını korudu. 1973'te yönettiği Halide Edip Adıvar uyarlaması "Vurun Kahpeye!"de milli mücadele yıllarının zorlu ortamını perdeye taşırken, yobazlık ve cehaletle

HER ZAMAN KENDİ KÜLTÜRÜMÜZE SAHİP ÇIKMAMIZ, BATI TAKLİTÇİLİĞİNDEN VAZGEÇMEMİZ GEREKTİĞİNİ SAVUNAN HALİT REFİĞ, YAZDIĞI KİTAPLAR VE MAKALELERLE DE ÇOK KONUŞULDU.

filmin ardından, Halit Ziya Uşaklıgil'den uyarlanan bir başka toplumsal değişim öyküsü; "Kırık Hayatlar" geldi. Romanı ana hatları ile koruyan ancak zaman olarak 1960'lar Türkiye'sine taşıyan Refiğ, sadece içerik olarak değil, biçimsel anlamda da bazı değişiklikler yapmayı uygun görmüş, Uşaklıgil'in Batılılaşma hedefi olarak sunduğu Avrupa'ya özgü detayları, dönemin şartlarına uygun olarak Amerika'ya yönlendirmişti. Nitekim zaman içinde hedef gösterilen nokta değişse de, fikir hep aynı kalıyordu: Yüzünü kayıtsız şartsız Batı'ya dönen Türk insanının, özünden kaçınılmaz kopuşu ve yabancılaşması...

Yönetmen 1969 yapımı "Bir Türk'e Gönül Verdim"de ise madalyonun diğer yüzünü gösterdi seyircisine. Bu kez kültürel bir dönüşüm yaşayan kişi, genç bir Alman kadındı. Bir süre beraber olduğu Türk gencinin peşinden Kayseri'ye gelen Eva, kendisine büsbütün yabancı olan bu ülkede gerçek sevgi ve hoşgörüyü tadıyor, manevi bir yolculuğa yelken açıyordu. Doğu'dan Batı'ya yapılan yolculuğun tehlikelerine karşın yö- beslenen ön yargıların korkunç sonuçları üzerinde duran ve savaşın Yunan cephesinin bilinmeyen yönlerini perdeye aksettirmeyi hedefleyen Refiğ, 1975 yılında İsmail Cem yönetimindeki TRT'den aldığı bir teklifi değerlendirerek, Türkiye'de yapılan ilk televizyon dizisine imza attı. Türk sineması, dönemin ekonomik ve siyasi çalkantısı içinde bocalıyor, orta sınıf ailelerden oluşan izleyici kitlesini yavaş yavaş televizyona devrediyordu. Refiğ gibi pek çok usta sinemacının televizyona yöneldiği sırada ortaya çıkan "Aşk-ı Memnu", Türk televizyonculuğunun en yetkin örneklerinden biri olmasının yanı sıra, Müjde Ar ve Itır Esen gibi iki önemli oyuncuyu da sinemamıza kazandırdı.

"Yorgun Savaşçı"nın Öyküsü

1979 yılında yine TRT'nin bir önerisini değerlendirerek, Kemal Tahir'in büyük eseri "Yorgun Savaşçı"yı televizyona uyarladı Halit Refiğ. Bu dizi film, hem düşünsel anlamda 'hocam' dediği Kemal Tahir'e bir saygı duruşu olacak, hem de Kurtuluş Savaşı'nda orta rütbeli subayların mücadelesini anlatan yapısı ile yakın geçmişimize farklı bir ayna tutacaktı. Dizi için oldukça geniş bir bütçe ayrıldı, Can Gürzap'tan Haluk Kurdoğlu'na, Yıldırım Gencer'den Meral Orhonsay'a, Zihni Küçümen'den Nisa Serezli'ye kadar Türk sinema ve tiyatrosunun en önemli isimleri bir araya getirildi, aylar süren çekimler sonunda film tamamlandı. Ancak o süre zarfında siyaset sahnesinde değişimler yaşanmış, 12 Eylül 1980'de yapılan askeri müdahale ile demokrasi rafa kaldırılmıştı. Bir devlet kurumu olan TRT tarafından ısmarlanan ve finanse edilen bu dev dizi film için beklenmedik bir karar çıktı. Filmin gösterimi yasaklanmakla kalmamış, yakılarak imha edilmesi uygun görülmüştü. Sebep, senaryonun Atatürk düşmanlığı içerdiği, Çerkez Ethem'i bir vatan kahramanı olarak sunduğu iddiasıydı. Bu tuhaf iddia, romanı okumuş, Halit Refiğ'i tanımış, dizi senaryosunu görmüş, çekimlerde yer almış herkesi çok şaşırttı kuşkusuz. Çünkü söz konusu iddiaların hiçbir dayanağı yoktu ve bu imha kararının ardında farklı nedenlerin yattığı aşikârdı. Nitekim henüz "Yorgun Savaşçı"nın yakılma kararı

"Aşk-ı Memnu"

"Hanım"

"Gurbet Kuşları"

"Haremde Dört Kadın"

gündemdeyken, 1982 yılında Kültür Bakanlığı "Atatürk ve Sanat" adlı belgeselin yapımı için yine Refiğ'in kapısını çalacaktı...

Sinema Salonlarına Geri Dönüş

TRT ile yaşadığı tatsızlıklardan sonra, dostu Türker İnanoğlu'nun teklifi üzerine tekrar sinema seyircisi ile buluşan Halit Refiğ, "Leyla ile Mecnun"(1982), "İhtiras Fırtınası"(1983), "Beyaz Ölüm"(1983), "Kıskıvrak"(1986) gibi filmlerin ardından 1986 yapımı "Teyzem" ile klasikleşmiş yapıtlarına bir yenisini daha ekledi. Genç bir kadının ruhsal problemleri özelinde seksenler Türkiye'sinin değişimini ele alan senaryosu ve Freudyen açılımları ile dikkati çeken bu filmi, tövbe eden bir hayat kadını ile mahallenin imamı arasında yaşanan duygusal ilişkiyi ele alan "Kurtar Beni"(1987) izledi. Cüretkâr senaryosu ile övgüler kadar eleştirileri de üzerinde toplayan filmde Refiğ, hem değişim temasını ele alıyor, hem de hoşgörüsüzlüğün yıkıcılığı üzerinde duruyordu. Yönetmenin 1988'de çektiği "Hanım" ise gerek işlediği ölüm, vefasızlık, yalnızlık gibi temel meseleleri, gerekse şiirsel anlatımı ile Türk sinemasının en önemli eserlerinden biri oldu. Yakında öleceğini öğrenen ve yalnız bırakmak istemediği kedisine bir ev arayan Olcay hanımın öyküsü, yok olup giden bir nesle, kaybedilen değerlere, hızlanan yaşam içinde un ufak olan vefaya değinmekle kalmıyor, Refiğ'in en önemli özelliklerinden biri olan hayvan sevgisini de dışa vuruyordu.

1989'da Kemal Tahir'in başka bir romanını, "Karılar Koğuşu"nu beyazperdeye taşıyan ve yazarın mahpusluk yıllarına ayna tutmaktan öte, suçu oluşturan sosyolojik etkenleri de masaya yatıran yönetmen, 1991 yapımı "İki Yabancı"da Batı'ya duyduğu hayranlık ile kendi köklerine bağlılığı arasında sıkışıp kalan genç bir öğretmenin bilinçlenme serüvenini düşsel bir anlatımla seyircisine sundu. Refiğ'in son sinema filmi ise, insanların vefasızlığından, ikiyüzlülüğünden kaçıp, terk edilmiş bir adada köpekleri ile birlikte yaşamaya başlayan eski bir film yıldızının dramını ele alan 1997 yapımı "Köpekler Adası" oldu...

Sanat yaşamı boyunca düşünsel çizgisini koruyan ve her zaman kendi kültürümüze sahip çıkmamız, Batı taklitçiliğinden vazgeçmemiz gerektiğini savunan Halit Refiğ, sadece filmleri ile değil, yazdığı kitaplar ve makalelerle de çok konuşuldu. Sarf ettiği her cümlede Türkiye'nin geleceğine ışık tutma amacını taşıdı. Ülkemizde sinema eğitimini başlatan Sinema TV Enstitüsü (Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sinema - TV bölümü) kurulurken Prof. Sami Şekeroğlu'nun en büyük destekçilerinden biriydi. Yurtiçinde ve dışında pek çok önemli üniversitede dersler verdi. Sinemadan müziğe, mimarlıktan edebiyata uzanan bilgi hazinesini Türkiye'nin gençleri ile paylaşmaktan haz duydu. Bütün bunların da ötesinde, son dakikasına kadar doğru bir hayat yaşadı Halit Refiğ... Üstün yeteneklerine ve büyüleyici birikimine rağmen tevazuyu asla terk etmeden, düşünerek, yazarak ve üreterek var oldu. Hastane yatağında bile Türkiye'nin bu kritik dönemde attığı adımların doğru olup olmadığını tartıştı, ekolojik dengenin bozuluşunu, beslediği sokak köpeklerinin karnının tok olup olmadığını dert edindi. Son ana kadar çevresi onu sevenlerle, dostları, öğrencileri, fikirdaşları ile çeviriliydi. Her şeyden önemlisi tam otuz beş yıl boyunca yanı başından ayrılmamış sevgi dolu bir eşe sahipti. Dünyanın en zengin insanıydı Halit Refiğ. Paranın satın alamayacağı bu zenginliği insana olan sevgisiyle, ilkelerine bağlılığıyla ve her zaman 'ben' yerine 'biz' demeyi başaran yüce gönlüyle kazandı.

Halit hocama buradan son defa seslenirken, ardında bıraktığı boşluğun asla doldurulamayacağını biliyorum. Ama onunla şahsen veya eserleri vasıtasıyla tanışan herkeste, bu ülkenin genç sanatçılarında ve düşünürlerinde yaşamaya devam edeceğine de şüphem yok. Rahat uyusun, filmleriyle, kitaplarıyla, düşüncelerini cömertçe aktardığı genç nesillerle yaşasın... ■

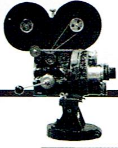
GEÇEN AY SİNEMA TARİHİNİN EN HAREKETLİ VE VERİMLİ DÖNEMLERİNDEN BİRİ OLAN 1950-1965 ARALIĞINI ELE ALMIŞ, FRANSA, AMERİKA, TÜRKİYE, İNGİLTERE VE DOĞU BLOĞU ÜLKELERİNDE YAŞANAN GELİŞMELERE DEĞİNMİŞTİK. ŞİMDİ SIRADA SANATSAL ATILIMLARI İLE İTALYA, JAPONYA, BATI ALMANYA, İSVEÇ VE SİNEMAYA SİYASİ BİR BOYUT EKLEYEN SIRADIŞI ÇALIŞMALARI İLE GÜNEY AMERİKA ÜLKELERİ VAR.

PINAR TINAZ

İZ BIRAKACAK GELİŞMELER

Tüm dünyada siyasi ve ekonomik dengelerin hızla değiştiği bu dönemde, sinema sanatçılarının da yeni oluşumların, yeni söylemlerin peşine düştüğünden, yedinci sanatın hem biçimsel, hem de içeriksel olarak hızla değişip, dönüştüğünden bahsetmiş, sansür olgusuna, sinemanın siyasi bir araç olarak kullanımına ve görsel anlatımın gelişimi adına atılan adımlara değinmiştik… Bu ay kaldığımız yerden devam ediyoruz. İtalyan sineması, Fellini, Visconti ve Antonioni gibi ustalar ile sanatsal gelişiminin altın çağını yaşarken, Latin Amerikalı sinemacılar sömürgeciliğe Yeni Sinema akımı ile başkaldırıyor. İkinci Dünya Savaşı'nın ekonomik yıkımının yanı sıra, vicdani sorumluluğunu da yüklenmek zorunda kalan Alman sinemacılar, Oberhausen manifestosu ile yarına umutla bakmaya çalışıyor, Japonya geleneksel kültürünü korumak ile Batılılaşma arasında bocalarken, İsveç sineması tarihinin en çarpıcı çıkışını Bergman sayesinde yakalıyor. İşte tüm sancıları, çatışmaları ve yaratıcılığı ile yeni bir dünya özlemini dile getiren 1950-1965 dünya sineması…

"Tatlı Hayat"

"Sekiz Buçuk"

İTALYAN SİNEMASININ BU DÖNEMİNE, ÖZGÜN YARATILARI İLE ÖN PLANA ÇIKAN FELLİNİ, VISCONTI VE ANTONIONI DAMGASINI VURDU. BU ÇIKIŞTA, SİNEMADAKİ TEK YARATICININ YÖNETMEN OLDUĞU SAVINI ORTAYA ATAN YENİ DALGA'NIN ETKİSİ BÜYÜKTÜ.

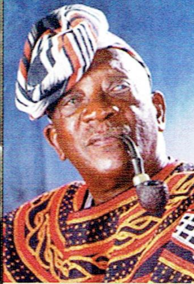
İtalyan Sinemasında Bireysel Çıkışlar

İtalyan Yeni Gerçekçiliği 50'li yılların başında yavaş yavaş etkisini yitirdi ve yerini yaratıcı yönetmenlerin bireysel ürünlerine bıraktı. Elbette bu değişimde sinemada yönetmenin tek yaratıcı olduğu görüşünü ortaya atan Yeni Dalga hareketinin etkisi büyüktü. Dönemin İtalyan sinemacıları içinde, özgün görsel üslupları kadar, söylemlerindeki farklılık ile de dikkati çeken üç isim vardı; Federico Fellini, Michelangelo Antonioni ve Luchino Visconti…

Adını önce Rossellini filmlerinin senaryolarını yazarak duyurmuş olan Fellini, renkli hayal dünyasının imgeleri ile bezediği sıra dışı filmleriyle dikkati çekti. Gündelik hayata dair öykü ve karakterleri, masalsı bir anlatım ile seyircisine sunan yönetmen, "Lo Sceicco Bianco/Beyaz Şeyh"de (1952) sıradan bir genç kızın ünlü olma hayallerini, "La Strada/Sonsuz Sokaklar"da (1954) ailesi tarafından bir sirke satılan küçük bir çocuğun dramatik öyküsünü ele aldı. "Le Notti di Cabiria/Cabiria Geceleri" (1957) yaşadığı karanlık hayata rağmen saf ve temiz kalmayı başaran bir fahişenin yaşamına odaklanıyor, "La Dolce Vita/Tatlı Hayat" (1960) eğlenceli bir öykü içinde burjuva yaşamına sert eleştiriler getiriyor, "Giulietta Degli Spiriti/Ruhların Giulietta'sı" (1965) kendisini eşine ve evine adamış orta yaşta bir kadının bilinçlenme sürecini sıra dışı imgeler ile seyircisine sunuyordu. Fellini'nin en sevilen filmlerinden biri de 1963 yapımı yarı otobiyografik bir çalışma olan "8 1/2/Sekiz Buçuk" oldu…

"Gece"

OSMAN SEMBENE

Afrika ülkelerinde sinema çalışmaları, uzun yıllar boyunca sömürgeci Batı uluslarının boyunduruğunda sürdürüldü. Bu ülkelerde çekilen az sayıda film Avrupalı sinemacılar tarafından yapılıyor, Afrika farklı bir coğrafya, yerli halk ise egzotik görünümü tamamlayacak birer figüran olarak bu filmlerde yer alıyordu. Bu durumu değiştirmeye çalışan, halkının yaşamını, kültürünü, düşünce ve duygularını filmlere yansıtmayı hedefleyen ilk isimlerden biri Senegalli yazar ve yönetmen Osman Sembene oldu. İlkokuldan sonra sadece üç yıl daha eğitim alabilmiş olan Sembene, Fransız ordusuna katılarak İkinci Dünya Savaşı'nda görev yaptı. Fransa'da çeşitli vasıfsız işlerde çalıştı. Güç şartlar altında tamamladığı ilk romanı "Le Docker Noir/Siyah Liman İşçisi" ile dikkatleri üzerine çekti. Çoğunluğu okuma yazma bilmeyen halkına ulaşmakta sinemanın daha verimli bir yol olacağını düşünerek 1961'de Rusya'ya giden ve VGIK'te eğitim alan sanatçı, 1966 yapımı "Black Girl/Kara Kız" ile başlayan sinema kariyeri boyunca, Afrikalı halkın yaşamına, özlemlerine, kültürel zenginliğine değindi ve sömürgeciliğe karşı bir Afrika birliği oluşturulması için siyasi mücadelesini sürdürdü. 2007 yılında yitirdiğimiz yönetmenin en önemli eserleri arasında "Mandabi"(1968), "Emitai"(1971) ve "Ceddo"(1977) sayılabilir. Sembene'nin son filmi ise 2004 yılında çektiği "Moulade"dir.

Aynı dönemde olgunluk eserlerini vermeye başlayan Antonioni de, sinema kariyerine Yeni Gerçekçilik içinde başlamış, zamanla modern insanın doğadan kopuşunu, yapay dünyası içindeki yalnızlığını ve iletişim sorunlarını ele alan filmleri ile kendisine özel bir yer edinmeyi başarmıştı. 1960 öncesinde "La Signora Senza Camelie/Kamelyasız Kadın" (1953) "I Vinti/Yenikler" (1953) ve "Le Amiche/Kadınlar Arasında" (1955) gibi dramlar ile dikkati çeken yönetmen, asıl başarısını klâsik anlatı kurallarını alt üst eden senaryo kurumu ile tüm dikkatleri üzerine çeken "L'Avventura/Macera" (1960) ile yakaladı. Burjuva yaşamının açmazları üzerine odaklanan "Macera"yı, tematik olarak "La Notte/Gece" (1961) ve "L'Eclisse/Batan Güneş" (1962) ile birleştiren ve kendisine dünya çapında ün kazandıran üçlemesini böylelikle oluşturan Antonioni, çizgisini daha sonraki yıllarda da korudu…

Visconti de ilk filmlerini Yeni Gerçekçilik içinde çekmiş, ancak estetiğe olan düşkünlüğü, tamamen doğal bir görsel üslup yakalamaya çalışan akımın diğer yaratıcıları tarafın-

"Rocco ve Kardeşleri"

LATİN AMERİKA ÜLKELERİNDE ETKİN OLAN VE GLAUBER ROCHA'NIN ÖNDERLİĞİNDE ORTAYA ÇIKAN YENİ SİNEMA AKIMI, SÖMÜRGECİ ZİHNİYETE KARŞI BİR İSYAN NİTELİĞİ TAŞIYORDU.

dan kıyasıya eleştirilmişti. Visconti 1950'li yıllarda akımdan tamamen koptu ve aristokrasinin çöküşüne odaklanan tarihsel temalı filmleriyle kendisine sadece İtalya'da değil, tüm dünyada saygın bir yer edindi. "Senso/Günahkâr Gönüller"de (1954) İtalyan tarihinin en önemli dönemlerinden birine; Risorgimento'ya ayna tutan ve yaşanan siyasi ve ekonomik değişimi soylu bir kadın ile genç bir Avusturyalı subay arasında yaşanan aşk üzerinden ele alan Visconti, "Rocco e i Suoi Fratelli/Rocco ve Kardeşleri"nde (1960) İkinci Dünya Savaşı sonrasında değişen dengeleri ve göç problemini irdeledi. 1963 yapımı "Il Gattopardo/Leopar" ise İtalya'nın 19. yüzyılda yaşadığı köklü değişimlere geri dönüyor, aristokrasinin çöküşünü dev bir panoramada ele alıyordu.

Fellini, Antonioni ve Visconti'nin faal olduğu bu dönemde İtalyan sineması tek kelimeyle altın çağını yaşadı ve daha sonraki yıllarda da özgün yapıtları ile sivrilen pek çok sinemacı yetiştirdi.

Latin Amerika'da İsyanın Sesi: Yeni Sinema

Amerika keşfedildiğinde Avrupa ülkelerinden çok sayıda göçmen bu yeni kıtaya yerleşmiş, özellikle Güney Amerika ülkeleri Kuzey'dekilerden çok daha uzun bir süre Batılı ulusların sömürgesi olma konumundan kurtulamamıştı. Brezilya 1822, Arjantin 1816, Peru 1826 yılında resmi olarak özgürlüğüne kavuşmuş olsa da, bu ülkeler üzerindeki baskı hiç bitmedi. Avrupa sömürgeciliğinin yerini Amerikan emperyalizmi aldı. Latin Amerika ülkelerinin içinde bulunduğu yoksulluk Batı tarafından görmezden gelindiği gibi, kültürleri, sanatları ve yaşam biçimleri de her zaman egzotik bir izlence olarak algılandı.

NINO ROTTA

İtalyan müzisyen Nino Rotta, özellikle Fellini filmleri için yaptığı besteler ile adını duyurdu. 1911 yılında, müzisyen bir ailenin çocuğu olarak Milano'da dünyaya gelen Rotta, Santa Cecilia Konservatuarı'nda eğitim gördü. İlk oratoryosu "L'infanzia di San Giovanni Battista"yı 12 yaşında besteleyen ve 'çocuk dâhi' olarak ünlenen Rotta, meslek yaşamı boyunca çok sayıda opera yazdı, Amerika ve İtalya'nın saygın üniversitelerinde dersler verdi ve kariyerinin olgunluk döneminde ilgisi sinemaya yöneldi. 1952 yapımı "Beyaz Şeyh"ten itibaren sürekli olarak Fellini ile çalışan sanatçı, daha sonraki yıllarda Visconti, Zeffirelli, Monicelli gibi İtalyan sinemacıların yanı sıra, Coppola, Vidor ve Dmytryk gibi Hollywood yönetmenleri ile de çalışma fırsatını buldu. 1979 yılında hayata gözlerini yummuş olan sanatçının en bilinen eseri ise Coppola'nın "The Godfather/Baba" filmi için yaptığı besteydi...

Yeni Sinema adı verilen ve Brezilyalı sanatçı Glauber Rocha'nın öncülüğünde yeşeren bu akımın temel düşüncesi, sömürgecilerin sömürdükleri toplumların uğradığı haksızlığı, yaşadığı sefaleti, şiddet kullanılmaksızın anlayamayacağıydı. Onların bu kayıtsız bakışını değiştirmenin tek yolu gerçekleri bütün sarsıcılığı ile göstermek, o ana kadar kendilerinden çok uzak bir dünyaya ait olduğunu düşünüp, sadece seyrettikleri bu durumu bir tokat gibi yüzlerine çarpmaktı. Belki bu yolla, siyasi platformda çoktan başlamış olan isyan hareketine bir katkı sağlanabilir, eğitimsiz halk görsel imgeler ile derin uykusundan uyandırılabilirdi.

Yeni Sinemacılar, filmlerin izleyicileri gerçeklerden uzaklaştırıp, ütopik hayallere sürükleyen klâsik yapısına karşıydılar. Ayrıca sinemayı ticari bir oluşum olarak da algılamıyor, tamamen sanatsal ve iletişimsel anlamda değerlendiriyorlardı.

Rocha'nın yanı sıra Nelson Pereira dos Santos ve Ruy Guerra gibi isimlerin de içinde yer aldığı akım, ne kadar rahatsız edici olursa olsun Latin Amerika'nın gerçeklerini su yüzüne çıkarmayı hedefleyen, karanlık ve şiddet dolu filmler ile adını duyurdu. Ancak son hesapta, bu isyankâr ürünler bile sömürgeciler tarafından egzotik bir bakış açısıyla algılanmaktan kurtulamadı. Yeni Sinema, Batılı eleştirmenler tarafından İtalyan Yeni Gerçekçiliği'nin bir uzantısı olarak değerlendirildi ve özgün amacı görmezden gelinmeye çalışıldı. Tüm bunlara rağmen, Latin Amerikalı sinemacıların bu çıkışı, zaman geçtikçe anlam kazandı, 1960'ların sonlarında ortaya çıkan Üçüncü Sinema anlayışına zemin hazırlamaktan başka, sömürülen diğer üçüncü dünya ülkelerindeki sanatçılara da bir çıkış yolu gösterdi. Rocha'nın "Barravento/Fırtına" (1962), "Deus e o Diabo na Terra do Sol/Kara Tanrı, Beyaz Şeytan" (1964), Guerra'nın "Os Caféjestes/Arzu Plajı" (1962) ve Santos'un "Boca de Ouro/Altın Ağız" (1963) gibi filmleri, akımın en önemli örnekleri arasında yer aldı. ▸

"Leopar"

DÜNYA SİNEMA TARİHİ 6

"Yedi Samuray"

ALMAN SİNEMACILARIN TEK SORUNU EKONOMİK KARMAŞA DEĞİLDİ. ONLARIN SIRTINDAKİ EN BÜYÜK YÜK, İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NIN VİCDANİ SORUMLULUĞUYDU.

Batı Alman Sinemasının Dirilişi ve Oberhausen Manifestosu

Bir zamanlar tüm Avrupalı sinemacıları etkisi altına almış olan Alman sineması, savaş sırasında tamamen yok olmuştu. Nazi baskısı sonucunda en önemli sanatçılarını Hollywood'a kaptıran Almanya'da savaş sonrası ilk kımıldanmalar, Amerika'dan geri dönen yapımcı Erich Pommer sayesinde gerçekleşti. Amerikalı yapımcıların da desteği ile International Film AG adında yeni bir yapım şirketi kuran Pommer, Bavyera'da bulunan stüdyoları da tekrar faaliyete geçirdi. 1950'li yılların başında sınırlı sayıda film üretilen Batı Almanya'da savaşın anlamsızlığına odaklanan Helmut Kautner "Die Letz Brücke/Son Köprü" (1950), "Der Teufels General/Şeytanın Generali" (1955) ve "Der Hauptmann von Köpernick/Köpernick'li Yüzbaşı" (1957) gibi filmleri ile dikkat çekerken, Peter Lorre "Der Verlorene/Yitik"te (1951) ilk defa bireylerin de savaşın sorumluluğunu taşıması gerektiği düşüncesini ele aldı. Ancak Batı Alman sinemasının asıl atağa geçişi, 28 Şubat 1962'de yirmi altı genç sinemacı tarafından imzalanan Oberhausen Manifestosu ile oldu. Oberhausen'de düzenlenen kısa film festivalinde "Papas Kino Istot!/Babanın Sineması Öldü!" sloganı ile yayınlanan manifesto, ekonomik olarak yabancı ülkelere bağımlı olmanın, yaratım özgürlüğünü kısıtladığını ve bu nedenle Alman sinemasını yenilemenin yolunun ekonomik bağımsızlıktan geçtiğini savunuyordu. Genç sinemacılar özgün yaratılar üretmek adına her türlü riski almaya hazırdı. Manifesto sonrası çekilen ilk önemli film Alexander Kluge'nin "Abschied von Gestern/Düne Veda"sı (1966) oldu. Ve Batı Alman sineması bu noktadan sonra gelenekçi çizgiyi yavaş yavaş terk etmeye başladı.

Japonya'da Geleneksel ile Modernin Çatışması

İkinci Dünya Savaşı'ndan büyük kayıplar ile çıkan Japonya'nın ekonomik ve sosyal anlamda kendini toparlaması 1950'li yılları buldu. Sinemaya önceki dönemlerde girmiş olmalarına rağmen, en özgün eserlerini bu dönemde vermeye başlayan Akira Kurosawa, Kenji Mizoguchi ve Yosijiro Ozu gibi ustaların yanı sıra, onların gelenekçi sinema anlayışına karşı duran genç yönetmen Nagisa Oshima da dikkat çeken sanatçılar arasında yer aldı. Bu dört yönetmen, filmlerinin gerek içerikleri, gerekse biçimsel özellikleri adına birbirlerinden oldukça farklıydı. Japon görsel sanatlarının çarpıcı öğelerini, klâsik anlatılar içine yerleştiren Kurosawa, değişimden yanaydı. Dünya hızla değişiyordu ve eskiye takılıp kalmaktansa, geleneksel Japon kültürü ile yayılmakta olan Batılı kültürler arasında bir köprü kurmak daha doğru bir yaklaşım olabilirdi. 1950 yılında çektiği "Roshomon"da gerçekliğin izafiliği üzerine eğilen Kurosawa, dünya görüşünün mükemmel bir açılımını sunmuştu seyircisine. Ardından gelen "Ikiru/Yaşamak" (1952), ölmek üzere olan yaşlı bir adamın son günlerine odaklanıyor, hayatı anlamlı kılmanın önemi üzerinde duruyordu. "Shichinin no Samurai/Yedi Samuray" (1954) ile yok olmaya yüz tutan geleneksel değerler karşısında saygıyla eğilen usta sinemacı, Shaekspeare'in "Macbeth"inden uyarladığı "Kumonosu-Jou/Kanlı Taht" (1957) ile de Batı kültürü ile geleneksel Japon anlatıları arasında bir bağ kurmaya çalıştı. Hümanist tavrı ve görsel yetenekleri göklere çıkarılsa da, ülkesinde her zaman yüzünü Batı'ya dönmüş olması nedeniyle eleştirilen Kurosawa, daha sonraki yıllarda intiharın eşiğine gelecek ve ülkesinden ayrılmak zorunda kalacaktı...

Kurosawa'nın aksine, geleneksel değerlerin korunması gerektiğini düşünen Ozu için Japonya'da film yapmak biraz daha kolay oldu. "Ochazuke No Aji/Yeşil Çaylı Pirincin Tadı" (1952), "Tokyo Monogatari/Tokyo Hikâyesi (1953), "Tokyo Boshoku/Tokyo'da Alacakaranlık" (1957) ve "Ukigusa/Dalgalanan Çayırlar" (1959) gibi filmleri ile göz dolduran yönetmen, yok olup giden aile birliğine, yitirilen duyarlılığa, mekanikleşen insan ilişkilerine eleştiri getirdi.

Mizoguchi ise, kadının toplum içindeki yerine eğilen filmleri ile adını duyurdu. Japonya'da her şey gibi, kadının aile içinde ve çalışma hayatındaki konumu da değişmekteydi. 1951 yapımı "Musashino Fujin/Bayan Musoshino"da savaş sonrasının zorlu çatışmaları içinde bocalayan bir kadının öyküsünü perdeye taşıyan sanatçı, "Gion Bayashi/Geyşa" (1953) ile Batılılar'ın gözünde erotik bir imge olmaktan öteye gidemeyen, ancak özünde çok sarsıcı bir sömürü barındıran geyşalık kurumunu ele aldı.

1960'lı yıllarda ise, Nagisa Oshima, Kiju Yoshida ve Masahiro Shinoda gibi genç yönetmenlerin başı çektiği Japon Yeni Dalgası'nın ürünleri salonlara hakim olmaya başladı. Gelenekçi üslubu terk ederek, kendi özgün yollarını bulmaya çalışan bu sanatçıların en dikkat çekici olanı Oshima'ydı. İnsanın ölüm, intihar ve cinsellik karşısındaki tavrını inceleyen ve alt ekono-

İLHAM KAYNAĞI

Akira Kurosawa'nın 1954 yapımı filmi "Shichinin no Samurai/Yedi Samuray", haraç ödemekten bitap düşmüş fakir köylülerin, kendilerini savunması için bir grup samuray ile anlaşarak direnişe geçmesini ele alıyordu. Samuraylar, yüz yıllardan beri Japon yaşamının önemli ve saygın bir parçası olmuş, ancak esen değişim rüzgârları bu soylu savaşçıları da yok olmanın eşiğine getirmişti. Köyün savunulması, sadece yoksul halkı zulümden kurtarma anlamına gelmiyordu. Bu direniş, aynı zamanda geçmişte kalan değerlerin son kez kutsanışıydı... Film tüm dünyada beğeni ile izlendi ve 1960'da Hollywood yapımı bir westerne ilham kaynağı oldu. John Sturges'in "The Magnificent Seven/Yedi Silahşorlar" adlıya çektiği bu versiyonda fon, unutulmuş bir Vahşi Batı kasabasıydı. Samurayların yerini ise silah kullanmakta usta, gözü pek kovboylar almıştı. Yul Brynner, Eli Wallach, Steve McQueen ve Charles Bronson gibi önemli oyuncuların rol aldığı film, tıpkı orijinal versiyon gibi çok sevildi ve klâsik westernler arasındaki yerini aldı.

JAPON SİNEMASI 50 VE 60'LI YILLARDA SAVAŞ SONRASINDA YAŞANAN KÜLTÜREL DEĞİŞİMİN YANSIDIĞI ÜRÜNLER İLE SİVRİLDİ. BİR YANDA DEĞİŞİM YANLISI KUROSAWA, DİĞER TARAFTA İSE GELENEKSELE ÖVGÜ İLE YAKLAŞAN OZU DURUYORDU...

mik sınıfın yaşamına odaklanan yönetmen, ilk filmi "Ait o Kibo no Machi/Aşk ve Umut Mahallesi"(1959) ile modern yaşam içinde aşkın ve umudun yitip gidişini ele alırken, 1960 yapımı "Seishun Zankoku Monogatari/Gençliğin Acımasız Öyküsü"'nde yeni neslin suç ve şiddet ile ilişkisini inceledi. Kanlarını satarak hayatta kalmaya çalışan bir grup insanın dramını ele alan "Taiyo no Hakaba/Güneşin Batışı"(1960) ve siyasi söylemi nedeniyle gösterimi durdurulan "Nihon no Yoru to Kiri/Japonya'da Gece ve Sis"(1960) de yönetmenin dönem içinde çektiği diğer önemli filmleri oldu.

"Yaban Çilekleri"

İsveç Sineması ve Ingmar Bergman

İskandinav ülkelerinde tiyatro geleneğinin, sinemaya göre çok daha yerleşik ve güçlü olması, sinemanın gelişimini büyük ölçüde sekteye uğratan bir durum oldu her zaman. İsveç sineması Victor Sjöström, Alf Sjöberg gibi yetkin yönetmenler yetiştirmiş olsa da, hiçbir zaman Fransa veya İtalya kadar ön planda olmadı. Ancak bu ülkede yetişen bir yönetmen vardı ki, kendine has üslubu, modern insanın iletişim sorunlarına, iç çatışmalarına, sevgisizliğe ve yabancılaşmaya şiirsel bir dille eğilen filmleri ile dünya çapında beğeni kazandı. Bahsettiğimiz isim, sinema tarihinin en ayrıksı sanatçılarından biri olan Ingmar Bergman'dı…

İSVEÇ'TE TİYATRO GELENEĞİNİN SİNEMAYA GÖRE OLDUKÇA GÜÇLÜ OLMASI, BU ÜLKEDEN ÇOK AZ SAYIDA SİNEMA YÖNETMENİ ÇIKMASINA NEDEN OLDU. KUŞKUSUZ BUNLARIN EN ÖNEMLİSİ INGMAR BERGMAN'DI.

Sinemaya tiyatro yazarlığı ve yönetmenliğinden geçen Bergman, tiyatro ile olan bağını asla koparmadı. 1946 yılında başlayan sinema kariyeri boyunca sürekli olarak tiyatro oyunları ve televizyon filmleri çekmeyi de sürdürdü. Özellikle oyuncu yönetimindeki başarısı, dingin kurgusu, sessizlikten çığlıklar yaratan görsel üslubu ile dikkati çeken yönetmen, "Smultronstället/Yaban Çilekleri"nde (1957) ölüme yaklaşan yaşlı bir adamın kendi kendisi ile hesaplaşmasını ele alırken, "Det Sjunde Inseglet/Yedinci Mühür"(1957) ile özgün bir Faust uyarlaması ortaya koydu. Yönetmenin dönem içinde yaptığı diğer filmlerden "Ansiktet/Büyücü"(1958), doğaüstü güçleri olduğu zannedilen bir tiyatro yönetmeninin dramını ele alıyor, sanatçıya atfedilen yüce değerlerin eziciliğini sorguluyordu. "Sasom i en Spegel/Aynanın İçinden"de (1961) şizofrenik algılar aracılığıyla iletişimsizlik temasına eğilen Bergman, "Tystnaden/Sessizlik"te (1963) ise, benzer bir öyküyü, zıt karakterlere sahip iki kız kardeşin öyküsünü küçük bir çocuğun gözünden yansıtarak ele alıyordu…

Bergman, çizgisini kariyeri boyunca değiştirmedi. Filmlerinde iletişimsizlik, kişilik çatışmaları, modern yaşamın insanda açtığı ruhsal yaralar ve yabancılaşma hep başrolde oldu. Ayrıca Sven Nykvist gibi sıra dışı bir görüntü yönetmenini, Bibi Anderson, Liv Ullmann, Max von Sydow gibi birbirinden yetenekli oyuncuları da dünya sinemasına kazandırdı. ■

"Yedinci Mühür"

Ne okumalı

Fellini Fellini'yi Anlatıyor / Giovanni Grazzini / Afa Yayınları
Kurbağa Yağı Satıcısı / Akira Kurosawa / Agora Kitaplığı
Üçüncü Sinema / Esra Biryıldız - Zeynep Çetin Erus / Es Yayınları
Büyülü Fener / Ingmar Bergman / Agora Kitaplığı
Sinema Manifestoları: Sinemadan Videoya Görüntünün Yazılı Tarihi / Şenol Erdoğan / Altıkırkbeş Yayınları

Ne izlemeli

1950 "Rashomon" Akira Kurosawa
1951 "Der Verlorene/Yitik" Peter Lorre
1953 "Gion Bayashi/Geyşa" Kenji Mizoguchi
1953 "Tokyo Monogatari/Tokyo Hikâyesi" Yosijiro Ozu
1954 "Senso/Günahkâr Gönüller" Luchino Visconti
1954 "Shichinin no Samurai/Yedi Samuray" Akira Kurosawa
1957 "Smultronstället/Yaban Çilekleri" Ingmar Bergman
1957 "Det Sjunde Inseglet/Yedinci Mühür" Ingmar Bergman
1959 "Ukigusa/Dalgalanan Çayırlar" Yosijiro Ozu
1960 "Taiyo no Hakaba/Güneşin Batışı" Nagisa Oshima
1960 "La Dolce Vita/Tatlı Hayat" Federico Fellini
1960 "Rocco e i Suoi Fratelli/Rocco ve Kardeşleri" Luchino Visconti
1960 "L'Aventura / Macera" Michelangelo Antonioni
1961 "La Notte/ Gece" Michelangelo Antonioni
1962 "L'Eclisse/Batan Güneş" Michelangelo Antonioni
1963 "Il Gattopardo/Leopar" Luchino Visconti
1963 "8 1/2/Sekiz Buçuk" Federico Fellini
1964 "Deus e o Diabo na Terra do Sol/Kara Tanrı, Beyaz Şeytan" Galuber Rocha
1965 "Giulietta Degli Spiriti/Ruhların Giulietta'sı" Federico Fellini
1966 "Abschied von Gestern/Düne Veda" Alexander Kluge

FAŞİZME İÇERİDEN BAKIŞ

Russell Crowe filmde kariyerinin en iyi performanslarından birisini sergiliyor.

Günümüzün en gözde oyuncularından Russell Crowe'un henüz kariyerinin başlarındayken rol aldığı ROMPER STOMPER, döneminin ses getiren ve tartışılan filmlerinden birisiydi. Melbourne'deki bir grup Neonazi arasında geçen film, özellikle grubun liderini canlandıran Crowe'un başarılı performansıyla rahatsız edici olduğu kadar etkileyici bir hâl alıyordu.

İki yıl önce Uluslararası İstanbul Film Festivali'nde gösterilmiş olan, Shane Meadows'un "Burası İngiltere/This Is England" isimli filmi ülkemizde de izleyenlerin beğenisini kazanmıştı. İzlemiş olanların hatırlayacakları üzere Meadows'un filminin en çarpıcı yönü, İngiltere'de milliyetçi cephenin dazlakların arasına nasıl sızdığı ve yayıldığını içeriden bir bakışla anlatmasıydı. Yıllar önce benzer bir çabaya girişen, Geoffrey Wright'ın "Romper Stomper"ı bu anlamda "Burası İngiltere" ile akraba bir film sayılır. Fakat Wright'ın daha bıçak sırtı bir hatta ilerlediğini ve "Romper Stomper"ın gösterime girdiği dönemde özellikle ülkesi Avustralya'da pek çok tartışmaya neden olduğunu eklemekte fayda var.

"Romper Stomper" hemen yukarıda bahsettiğimiz üzere, faşizmin dinamiklerini Melbourne'da yaşayan Neonazi bir grubun içerisinden bakarak ortaya koymaya çalışıyor. Bu faşist grup şehirlerindeki Vietnamlı göçmenlerden, özellikle de burada kurdukları işlerden ve mülk sahibi olmalarından rahatsızlık duymaktalar. Hando (Russell Crowe) önderliğindeki grup, aklına estikçe Vietnamlı göçmenlere çeşitli şiddet eylemleriyle gözdağı vermekte. Bir şekilde 'yabancı'ların şehirlerinden kaçacaklarını, böylece ülkedeki tüm iş olanaklarının 'saf kan' Avustralyalılar ve 'üstün ırk' beyazlara kalacağını ümit ediyor, daha doğrusu buna körü körüne inanıyorlar. Müdavimi oldukları barın Vietnamlı bir aile tarafından satın alınacağını öğrendiklerindeyse çileden çıkıyorlar. Hemen harekete geçerek aileyi kıstıran çete, korkunç bir linç eylemine girişiyor ve onları öldüresiye dövmeye başlıyor. Aynı anda olaydan haberdar olan Vietnamlılar ise karşı saldırıya geçiyor ve kalabalık bir grup hâlinde olay yerine gelerek, Neonaziler'i bozguna uğratıyorlar.

Süresi ziyadesiyle uzun tutulmuş çatışma sahnesi ertesinde, giriş bölümünde içine girdiğimiz grubun dağılmasını izlemeye başlıyoruz. Bu noktada devreye üçlü bir aşk hikâyesi de giriyor. Hando'nun yeni kız arkadaşı Gabe (Jacqueline McKenzie) ile kankası Davey (Daniel Pollock) arasında bir yakınlaşma başlıyor. Bir yandan kendilerini bozguna uğratan Vietnamlılar'dan, diğer yandansa polisten kaçan grup, ister istemez sürekli fire veriyor. Söz konusu üçlü aşk da grubun merkezinde benzer bir çatırdamaya yol açıyor.

Wright'ın filminin çekildiği dönemde yol açtığı tartışmaların merkezinde başkarakterleri yer alıyordu. Başka bir deyişle, bir kesim eleştirmen bu hikâyenin Neonaziler üzerinden anlatılmasını sorunlu, daha da ötesi tehlikeli buluyordu. Bizim de daha önce bıçak sırtı derken kastettiğimiz tam olarak bu durum. "Romper Stomper", Hando ve arkadaşlarının iki Vietnamlı gence saldırmalarıyla açılıyor ve ardından hiç zaman kaybetmeden bizi bu Neonazi grubunun dünyasına sokuyor. Kendi aralarında düzenledikleri partiler, tartışmalar, Hando'nun kız arkadaşı Gabe'e verdiği Mein Kapf vaazları derken, film merkez noktasındaki çatışma sahnesine geçiyor. Wright'ın esas riskli hamlesi de burada gerçekleşiyor. Vietnamlı aileye saldıran Neonaziler'in etrafı birden kalabalık ve eli sopalı bir göçmen grubuyla çevrilince roller değişiyor. Bu sefer Neonaziler kaçmaya, dayak yemeye ve hatta ölmeye başlıyor.

"Romper Stomper"ın aldığı bu viraj çeşitli şekillerde yorumlanabilir. Kimi eleştirmenlerin bir sorun olarak dile getirdikleri, Neonaziler'i kurban konumuna koyma hâli bunlardan birisi ama aynı zamanda bizce filmin niyetine en uzak olanı. Bir diğeriyse "ne ekersen onu biçersin" veya "şiddet şiddeti doğurur" tarzı ders verici bir cümle olabilir. Fakat Wright'ın açık olarak üzerine gittiği unsur, çatışma anının çılgınlığını perdeye taşımak. Ustalıkla çekilmiş ve içerdiği şiddetle çoğu seyirciyi rahatsız edebilecek bu sahne, daha ziyade bir durum tespiti niteliğinde. Niyetin izleyicinin Neonaziler'e karşı bir acıma duygusuna kapılması olduğunu söylemekse güç. Daha ziyade bu gençlerin kendilerini bir anda ölümle burun buruna bulduklarında, ait oldukları grubun içerisinde neden yer

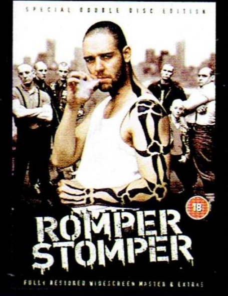

ENGİN ERTAN engin.ertan@turkuvazdergi.com.tr

Filmin çatışma sahnesinde dozu yükselen şiddet çoğu izleyici için rahatsız edici olabilir.

ROMPER STOMPER

Yönetmen: Geoffrey Wright. **Yapımcı:** Ian Pringle ve Daniel Scharf. **Senaryo:** Geoffrey Wright. **Görüntü Yönetmeni:** Ron Hagen. **Kurgu:** Bill Murphy. **Müzik:** John Clifford White. **Prodüksiyon Tasarımı:** Steven Jones-Evans. **Kostüm Tasarımı:** Anna Borghesi. **Oyuncular:** Russell Crowe (Hando), Daniel Pollock (Davey), Jacqueline McKenzie (Gabe), Alex Scott (Martin), Leigh Russell (Sonny Jim), Daniel Wyllie (Cackles), James McKenna (Bubs), John Brumpton (Magoo), Eric Mueck (Champ), Stephen Hall (Flea). 1992 Avustralya yapımı, 94 dakika.

HANDO: (SIKIŞTIRDIKLARI VİETNAMLI GENCE) BURADA NE YAPIYORSUN? SANA BİR ŞEY SÖYLEYECEĞİM, BENİ İYİ DİNLE, TAMAM MI? BURASI SENİN ÜLKEN DEĞİL!

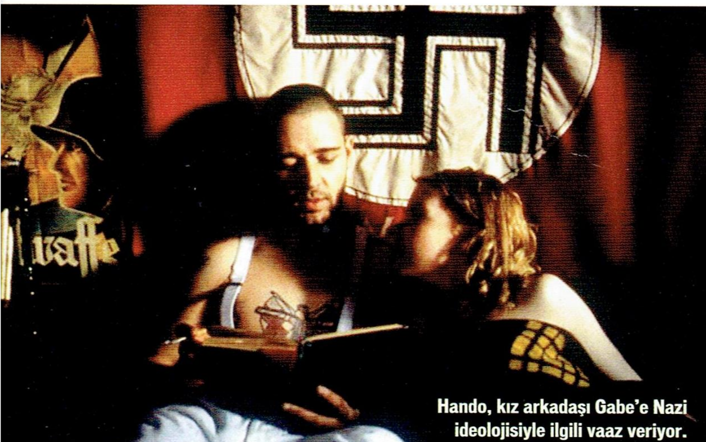
aldıklarını ve kendilerine anlatılanlara ne kadar inandıklarını sorgulamaları söz konusu. Zira 'can derdi' akla düşünce, kimileri de çareyi gruptan kopmak ve kaçmakta buluyor. 90'lı yılların Avustralya'sında Hitler'i ve Nazi ideolojisini benimsemeleri başlangıç kısmında biz seyircilere anlamsız gelirken, maruz kaldıkları şiddet ertesinde durumun saçmalığının onlar da farkına varıyorlar, hepsi değilse bile en azından bazıları.

Bahsettiğimiz tarzda bir değişime ve aydınlanma sürecine en uzak kalan karakter, ekibin başı olan Hando. Hazır söz bu karaktere gelmişken, onu canlandıran Russell Crowe'dan bahsetmekte de fayda var. Kariyerinin en güçlü performanslarından birisini veren oyuncu, "Romper Stomper"ın seyircide bıraktığı etkide büyük bir rol üstleniyor. Lideri olduğu grubun savunduğu ideallere gözü kara şekilde (ülkemizde birkaç kez televizyonda gösterilen filme verilen Türkçe isim de "Gözü Kara" idi, bu noktada eklemekte fayda var) inanan Hando'nun ürkütücü kararlığı, Crowe'un beden dili aracılığıyla bize de geçiyor. Oyuncu özellikle gözlerini ve sesini son derece başarılı şekilde kullanarak ziyadesiyle inandırıcı bir Neonazi portresi çiziyor. Bu noktada filme itirazı olan kişiler Crowe'un performansını da bir sorun olarak dile getiriyorlar. Seyircinin kendisini oyuncunun karizmasına kaptırmasının son derece muhtemel olduğuna ve bu şekilde yine Neonazi bir karaktere sempati duyma noktasına gelinebileceğini öne sürüyorlar. Diğer yandan, Crowe'un performansını korkutucu bulan ve filmin rahatsız ediciliğinin büyük ölçüde buradan kaynaklandığını düşünenlerin de sayısı az değil.

Tüm bu özellikleriyle "Romper Stomper"a baktığımızda, senarist ve yönetmen Geoffrey Wright'ın kesinlikle kolaycı bir yöntem izlemediğini kabul etmek gerek. Wright, farklı kanatlardan gelebilecek olumsuz eleştirileri göze alarak ne didaktik ve ders verici bir filme, ne de içerdiği şiddetle şoke etmeye çalışan sansasyonel bir işe imza atmış. Filmin ele aldığı karakterlere yaklaşımıysa tercih edilen tonla kendisini açık ediyor. Olabildiğince çiğ şekilde filme alınmış şiddete tanıklık ederken, filmdeki herhangi bir karaktere yakınlık duymak gerçekten pek mümkün değil.

Her ne kadar filmin niyeti sansasyon yaratmak olmasa bile, içerdiği yoğun şiddet nedeniyle dağıtım ağına girdiği noktada yerleştirildiği böylesi bir pozisyon mevcut. Çeşitli ülkelerde sansüre uğrayan, hatta kimilerinde yasaklanan "Romper Stomper"ın bu vesileyle ünü kulaktan kulağa yayılan ve külte dönüşen bir film olmasına şaşırmamak gerek. Zaman içerisinde başroldeki Russell Crowe'un kazandığı ün de filmin yıllar sonra tekrar keşfedilmesine ve tartışılmasına araç olmuştu. Hatta Amerikan Premiere Dergisi 2007 yılında yaptığı bir listeyle, "Romper Stomper"ı sinema tarihinin en tehlikeli 25 filminden birisi olarak anmıştı.

Açıkçası "Romper Stomper"ın gerçekten de herkese hitap etmeyen, çetin ceviz bir film olduğunu belirtmek gerek. Yazı boyunca da birkaç kez dile getirdiğimiz üzere, hem anlatılan hikâye, hem de şiddet sahnelerinin çiğliği çoğu izleyiciyi zorlayabilir. Öte yandan biraz dolambaçlı ve riskli bir yöntem izlese bile, Wright'ın filminin faşizm, aşırı milliyetçilik ve yabancı düşmanlığının tehlikeleri ve korkunç sonuçları konusunda izleyebileceğiniz en etkili yapımlardan birisi olduğunu da söylemek gerek. Özellikle son yıllarda tüm dünyada yeniden yükselişe geçen bu gibi fikirler bazen örtük, bazense apaçık şekilde gündelik hayata gitgide daha fazla sızarken, "Romper Stomper"ın izlenilmesi ve üzerinde düşünülmesinde fayda var. Filmin birkaç yıl önce İngiltere'de yayımlanmış, son derece iyi bir transfere ve bol miktarda ekstraya sahip çift disklik 2. Bölge DVD baskısına ise internetteki çeşitli ikinci el sitelerinden ulaşmanız mümkün. ■

Hando, kız arkadaşı Gabe'e Nazi ideolojisiyle ilgili vaaz veriyor.

Filmde önce şiddete maruz kalan Vietnamlılar, daha sonra karşı saldırıya geçiyorlar.

Larry David (solda), Seinfeld'in unutulmaz kadrosunu yeni dizisi Curb Your Enthusiasm'a transfer etti.

EFSANE EKİP YENİDEN TOPLANDI

Televizyon tarihinin en popüler komedi dizilerinden Seinfeld biteli tam 11 yıl oldu. En son 14 Mayıs 1998'de izleyici karşısına çıkan dizi aradan geçen 11 yıl içinde hiç unutulmadığı gibi yerini tutacak ikinci bir komedi dizisi de çıkmadı. Bu da, bayanlar baylar, gerçek bir televizyon klâsiğinin en şaşmaz tanımıdır: Unutulmaz ve yeri doldurulamaz. Ve şimdi, bir başka dizide ekip yeniden bir arada!

Velhasıl Seinfeld virüsü duruyor yerli yerinde ve her geçen gün yeni müritler ekleniyor kadroya. Yeni kuşak izleyici, dizinin ne derece büyük bir fenomen yaratmış olduğunu anlamayabilir. Ama unutmayalım (ve bilmeyenlere anlatalım) ki, New York'ta yaşayan 4 yakın arkadaşın başından geçenleri anlatan ve "hiçbir şey hakkında" ilk (ve herhalde son) dizi olan Seinfeld yayınlandığı süre boyunca tüm rakiplerini sürekli olarak geride bırakmış ve yüksek izlenme grafiğinin yanısıra eleştirmenlerin de göz bebeği olmayı başarmıştı. Popülerliğin çoğu zaman nitelikli olmakla eşdeğer görülmediği bir dünyada bunun ne kadar çarpıcı bir başarı olduğunun takdirini size bırakıyoruz.

Seinfeld Laneti

Şu soruyu sorduğunuzu duyar gibiyiz: "11 yıl önce biten bu dizi neden gündeme geldi yeniden?" Birincisi bilirsiniz ki klâsikler yeniden gündeme gelmez, çünkü zaten gündemden hiç düşmez. İkincisi (ve bizim zamanlamamızın da asıl nedeni), Curb Your Enthusiasm'ın yeni sezonunda Larry David eski dostlarını, yani Seinfeld ekibini yeniden bir araya getirecek. Ama biz tam da bu noktada durup, biraz gerilere, 1998 yılının Mayıs ayına dönelim. Dönelim, zira bu çok merak edilen buluşma öncesinde, üzerine çok şey söylenen Seinfeld hakkında yeni bir derleme oluşturmak yerine dizinin yayın hayatına veda ettiğinden bu yana oyuncu kadrosu neler yaptı, hayat onlara neler getirdi, ona bir göz atmak iyi olur.

Jerry Seinfeld'den başlayalım. NBC kanalının üst düzey yöneticileri 1998 yılının Mayıs ayında sona eren dizinin bitişini engellemek için çok uğraşsalar da, hatta Jerry Seinfeld'e bölüm başına 5 milyon dolar önerseler de amaçlarına ulaşamadılar. Televizyon tarihinin en pahalı teklifini (22 bölüm için toplam 110 milyon dolar önerilmişti Seinfeld'e) yapmışlar ama Jerry Seinfeld'i ikna edememişlerdi. İşin aslı, Seinfeld zaten her türlü tekrar yayından ve video/DVD gibi satışlardan bir hayli yüklü bir para kazanacaktı ve NBC'nin önerdiği paraya pek ihtiyacı olmadığının farkındaydı. 9 yıldır devam eden diziden sıkılmıştı ve artık ara vermek, bir süre kendini unutturup yeni bir şeylere başlamak istiyordu. Düşündüğü gibi de yaptı. En azından bir noktaya kadar. Birkaç yıl stand-up şovları dışında hiçbir yerde görünmedi. 1998 yılında I'm Telling You for the Last Time adlı bir stand-up turnesine çıktı ve gösteriyi kaydederek HBO'da yayınladı (tabii ki gösterinin DVD'leri de satışa sunuldu). 2002 yılında ise Comedian adlı bir belgeselde rol aldı. Where Does The Comedy Come From? ("Mizah Nereden Kaynaklanır?" şeklinde tecüme edebiliriz herhalde) alt başlığıyla gösterime çıkan film, stand-up komedyenlerinin dünyasına mercek tutuyodu ve çok fazla hasılat yapmamakla beraber meraklısının ilgiyle izlediği bir belgesel olmuştu. 2004 yılında ise Seinfeld, American Express için bir reklam kampanyasında rol aldı. İnternet için tasarlanan The Adventures of Seinfeld & Superman başlıklı kampanya Seinfeld'in dizide de sıkça vurgulanan Superman takıntısına gönderme yapıyordu. Sonraki yıllarda kimi televizyon programlarına konuk olarak katılmak ya da Oscar ödül töreninde sunuculuk

yapmak gibi ufak tefek işler dışında Jerry Seinfeld'i gören ya da duyan olmadı. Tam da onun istediği gibi gitti her şey. 2007 yılında ise ilk kez bir animasyon yapımda, Bee Movie'de seslendirme yapacaktı. Filmin promosyon kampanyası için bir süre ortalarda görünen komedyen 2008'de de Microsoft'un Windows reklam kampanyası için Bill Gates ile birlikte kamera karşısına geçti. Haziran 2008 ile Haziran 2009 arasında 85 milyon Dolar kazanan Seinfeld bu 12 aylık dönem içinde en çok para kazanan komedyen olmayı çok da yorulmadan başarmıştı. Uzun lafın kısası Curb Your Enthusiasm'da rol alacağı 5 bölüm sonrası ünlü komedyeni yine uzun bir süre tembellik ederken görürseniz hiç şaşırmayın. Ne de olsa hâlâ çalışmaya hiç ihtiyacı yok gibi görünüyor.

Gelelim Jason Alexander'a. Yani Seinfeld'in kankası; takıntılı, asabi, güvensiz ama bir o kadar da vazgeçilmez George Costanza'ya. Bu derece antipatik olup da bu kadar sevilen bir karakter daha yazılmamıştır herhalde televizyon tarihinde. Ne var ki, Costanza rolünde büyük bir başarı kazanan Jason Alexander, Seinfeld bittikten sonra bir türlü belini doğrultamadı. 2001 yılında ABC kanalı için çekilen Bob Patterson adlı bir sit-com'da başrolü üstlendi ama dizi 5 bölümden sonra yayından kaldırıldı. Anlaşılan izleyici onu George Costanza dışında bir karakterle özdeşleştiremiyordu hâlâ. 2004 yılında başladığı Listen Up! adlı komedi dizisi de fazla uzun ömürlü olmadı ve 2. sezonu bile göremeden sona erdi. 2007 yılında Everybody Hates Chris adlı dizide küçük bir rol için anlaşan oyuncu ara sıra boy gösterdiği poker turnuvalarını saymazsanız hâlâ büyük bir çıkış için şans arıyor. Bulabilir mi, göreceğiz.

Seinfeld'in en çılgın karakteri Cosmo Kramer'i canlandıran Michael Richards'ın hali de Jason Alexander'dan daha iyi değil doğrusu. Seinfeld sonrası yaklaşık 2 yılı boş geçiren oyuncu NBC için The Michael Richards Show adlı bir komediye başladı. Kendi adını taşıyan dizide Richards hayal dünyasında yaşayan ama bir şekilde karşısına gelen davaları çözen bir özel detektifi canlandırıyordu. Dizinin ilk bölümü, oyuncuyu Seinfeld'den hatırlayan izleyicinin merakı sonucu, çok yüksek bir izlenme payı yakaladı. Ne yazık ki izleyen herkes diziden nefret etti ve yapımcılar çeşitli yeni formüllere başvursalar da 8 bölüm sonunda diziyi kaldırmaktan başka bir çare bulamadılar. Seinfeld'in en çok Emmy kazanan aktörü sonraki yıllarda da bir türlü yeni bir hit yakalayamadı ve kariyeri ciddi bir sarsıntı geçirdi. Bütün bunlar yetmezmiş gibi Richards 2006 yılında büyük bir protesto kampanyasının odak noktası oldu. Hollywood'daki Laugh Factory'de sahne alan oyuncu gösteri sırasında konsantrasyonunu bozan bazı seyircilere sataşmış ve onlara "siz zenciler" şeklinde hitap ederek ve hatta "linç" kelimesini de kullanarak resmen ırkçı bir öfke nöbetine tutulmuştu. Bu hadisenin bir cep telefonuyla kaydedilip internete sızdırılması işleri alabildiğine büyüttü ve Richards kamuoyu önünde birkaç kez özür dileyerek kendini temize çıkarmaya çalıştı. Hâlâ da uğraşıyor aslına bakarsanız.

Seinfeld'in tek kadın kahramanı Elaine'i canlandıran Julia Louis-Dreyfus ise inişli çıkışlı bir kariyer sürdürdü ama bir şekilde piyasada tutunmayı başardı. Önce 2002 yılında "gerçek zamanlı" iddiasıyla çekilen Watchin Ellie adlı sit-com'da rol almaya başladı ama düşük reytingler yüzünden 16. bölümden ileri gidemedi. Seinfeld Laneti (yani popüler bir dizinin ardından başka bir rolde dikiş tutturamam sendromu) bir kez daha işbaşındaydı. Neyse ki bir sonraki denemesi daha başarılı oldu ve Louis-Dreyfus 2006'da başlayan The New Adventures of Old Christine ile belini doğrultmayı becerdi. CBS2de yayınlanan dizi şu günlerde 5. sezon bölümleriyle izleyici karşısında.

Curb Your Enhusiasm

Seinfeld'in yaratıcılarından Larry David ise 2000'li yılların en başarılı komedi dizilerinden birine imza atarak piyasada bir deha mertebesine yaklaştı. Curb Your Enthusiasm daha önce pek rastlanmayan aksak tempo mizah anlayışı ve Larry David'in kendi günlük hayatından devşirdiği olaylar üzerine inşa ettiği öyküleriyle 1999'dan bu yana izleyicileri ekran başına bağlıyor. Belgesel tarzı anlatımıyla durum komiğini alabildiğine esneten dizi Seinfeld'in açtığı postmodern kanaldan ilerliyor ama bambaşka bir tona sahip olduğu için de neredeyse doğaçlama izlenimi verecek kadar gerçekçi olmayı başarıyor. Şimdi herkes, ekibi yeniden bir araya toplayan Larry David'in yeni sezonda neler yapacağını merak ediyor. Ne de olsa, tam 11 yıldır unutulmayan bir dizinin yeniden ekranlara dönüşü sözkonusu. Üstelik dizinin orijinal kadrosu ve gerçek yaratıcılarının tam takım bir araya geldiği bir buluşma bu. Heyecanlanmakta sonuna kadar haklısınız yani. ■

Hazırlayan: Murat Emir Eren
memireren@gmail.com

Beni Orada Arama I I'm Not There (Disk 2)

Geçtiğimiz ay birinci diskini ele aldığımız Todd Haynes imzalı "Beni Orada Arama" soundtrack'inin ikinci diski de önemli Dylan parçalarıyla bezeli.

1 As I Went Out One Morning
İcra: Mira Billotte Beste: Bob Dylan

Filmde ve albümde yer alan All Along the Watchtower efsanesinin de yer aldığı 1967 çıkış tarihli John Wesley Harding albümünde yer alan parça, folk grubu White Magic'in solisti Mira Billotte tarafından icra ediliyor.

2 Can't Leave Her Behind
İcra: Stephen Malkmus & Lee Ranaldo Beste: Bob Dylan

Kadim zamanlarda, Bob Dylan Blonde on Blonde'un kayıtlarını yaparken bir yandan da albüme girmeyen farklı parçalarla meşgul oluyordu. Blonde on Blonde'da yer almayan ve bir otel odasında kaydettiği parçalar içinde Can't Leave Her Behind da vardı. Haynes'in filmi sayesinde kendisini Stephen Malkmus ve Sonic Youth'un mimarlarından usta gitarist Lee Ranaldo'dan da işitme fırsatımız oldu.

3 Ring Them Bells
İcra: Sufjan Stevens Beste: Bob Dylan

89' tarihli albümü Oh Mercy ile 80'li yıllara muhteşem bir şekilde veda eden Dylan, Man in Long Black Coat, Most of the Time gibi eserlerinin yanı sıra Ring Them Bells'e de yer vermişti. Parçayı albümde Detroit, Michigan'lı genç indie pop şarkıcısı Sufjan Stevens çalıp söylemekte.

4 Just Like a Woman
İcra: Charlotte Gainsbourg & Calexico Beste: Bob Dylan

Filmde Haynes meseleye pek bulaşmasa da, Dylan'ın Blonde on Blonde albümünde yer alan bu parçayı aşk macerası yaşadığı talihsiz Edie Sedgwick'e mi yoksa yine bir diğer gönül macerası Joan Baez'e mi ithaf ettiği halen daha tartışılır... Şarkıyı seslendiren isimse aynı zamanda filmin Heath Ledger'lı bölümünde rol alan Fransız aktris Charlotte Gainsbourg.

5 Mama You've Been on My Mind / A Fraction of Last Thoughts on Woody Guthrie
İcra: Jack Johnson Beste: Bob Dylan

Müzisyen ve bağımsız sinemacı Jack Hody Johnson, daha önce Jeff Buckley, Johnny Cash ve Rod Stewart gibi efsanelerin de yorumladığı Mama You've Been on My Mind ile bir diğer Dylan eseri A Fraction of Last Thoughts on Woody Guthrie'yi bir araya getiriyor.

6 I Wanna Be Your Lover
İcra: Yo La Tengo Beste: Bob Dylan

Daha önce birinci diskteki Fourth Time Around'la karşımıza gelen New Jersey menşeli rock grubu Yo La Tengo, bu kez de, yine Blonde on Blonde'da yer alamayan eserlerden biriyle, I Wanna Be Your Lover'la albümü şenlendiriyor.

7 You Ain't Goin' Nowhere
İcra: Glen Hansard & Markéta Irglová Beste: Bob Dylan

Evvela 1971 yılında piyasaya sürülen Bob Dylan's Greatest Hits Vol. II albümünde yer alan You Ain't Goin' Nowhere, aslen Dylan'ın 29 Temmuz 1966'da geçirdiği motosiklet kazası sonrasındaki ufak çaplı inziva döneminin bir ürünü oluyor. 1967'de Woodstock'ta bestelediği eseri daha sonra birlikte çalıştığı The Band (Ya da Hawks) da bir single olarak ayrıca yorumlayarak piyasaya sürmüştü. 1975 yılındaysa bu kez Dylan parçayı bir kez daha yorumladı ve The Basement Tapes adlı albümünde yer verdi. Albümde -ve filmde- işittiğimiz versiyonsa En İyi Orijinal Şarkı dalında Oscar kazanan İrlanda filmi Once'ın iki kahramanı Glen Hansard ve Markéta Irglová'ya ait.

8 Can You Please Crawl Out Your Window?
İcra: The Hold Steady Beste: Bob Dylan

1965 yılında Billboard ilk yüz listesine 58'inci sıradan giriş yapan ve bir single olarak piyasaya çıkan Can You Please Crawl Out Your Window?, daha sonra Dylan'ın yine aynı tarihte piyasaya çıkan Highway 61 Revisited albümünde de yer almış, Dylan parçayı Hawks grubuyla birlikte kaydetmişti. Brooklyn kökenli alternatif rock grubu The Hold Steady'nin versiyonu, albüm versiyonuna hayli yakın bir yorum...

9 Just Like Tom Thumb's Blues
İcra: Ramblin' Jack Elliott Beste: Bob Dylan

Highway 61 Revisited albümünde hikâyesi anlatılan şarkıcı, bu parçada da Meksika'da Juarz adlı bir kasabaya ulaşır ve parça şarkıcının bu kasabada yaşadıklarını anlatır. Albüm için yapılan kayıtlar sırasında Dylan'ın bu parçayı Queen Jane ve Ballad of a Thin Man ile aynı gün kaydettiği söylenir. Albümde parçayı seslendiren isimse Amerikalı usta folk şarkıcısı Ramblin' Jack Elliott.

10 The Wicked Messenger
İcra: The Black Keys Beste: Bob Dylan

Üstadın John Wesley Harding albümünün pek bilinmeyen harikalarından The Wicked Messenger, Amerikalı blues rock grubu The Black Keys tarafından seslendiriliyor ve albümün sürprizlerinden biri olup çıkıyor.

11 Cold Irons Bound
İcra: Tom Verlaine & The Million Dollar Bashers Beste: Bob Dylan

Dylan'ın 40 yılı aşan şöhretini 90'lı yıllarda da devam ettiren 1997 çıkışlı albümü Time Out of Mind'da yer alan Cold Irons Bound, ertesi sene 1998'de ustaya En İyi Erkek Rock Vokal Performansı dalında bir adet Grammy kazandırmıştı. Dylan'ın '61'den 2001'e Konser Performansları derlemesine de kafadan giren ve yakın dönemdeki birçok konserinde mutlaka seslendirdiği parçayı, albüm için yorumlamakasa bir diğer usta vokalist Tom Verlaine'e kısmet oldu.

12 The Times They Are a-Changin'
İcra: Mason Jennings Beste: Bob Dylan

Rolling Stone'un gelmiş geçmiş en büyük 500 şarkı sıralamasında 59'uncu sıraya layık gördüğü The Times They Are a-Changin', Dylan'ın 1964 yılında çıkardığı albüme de ismini veren, ustanın anlatımıyla İrlanda ve İskoç baladlarından esinlenerek ortaya çıkardığı başyapıtlarından biri oluyor. Albümdeki kaydı seslendiren isimse daha önce disk birde de bir diğer Dylan efsanesi The Lonesome Death of Hattie Carroll'u seslendiren usta vokal Mason Jennings.

13 Maggie's Farm
İcra: Stephen Malkmus & The Million Dollar Bashers Beste: Bob Dylan

Dylan'ın filme pek sirayet etmeyen albümü Bringing It All Back Home'da yer alan Maggie's Farm'la, Stephen Malkmus ve albümde hemen herkese eşlik eden The Million Dolar Bashers bir kez daha huzurlarımızda.

14 When the Ship Comes In
İcra: Marcus Carl Franklin Beste: Bob Dylan

Joan Baez'in No Direction Home adlı belgeselde söylediğine göre, Dylan, '64 tarihli bu parçayı, pis görünümünden ötürü kendisini otele almak istemeyen bir resepsiyon görevlisinden esinlenerek yazmış! Parçayı albümde seslendirense, aynı zamanda filmde Dylan'ın siyahi yorumlarından biri olan 1993 doğumlu genç aktör Marcus Carl Franklin.

15 Moonshiner
İcra: Bob Forrest Beste: Bob Dylan

Zamanında Dylan'ın da seslendirdiği bir Amerikan folk şarkısı olan Moonshiner, albümün de sürprizlerinden biri olarak karşımıza çıkıyor.

16 I Dreamed I Saw St. Augustine
İcra: John Doe Beste: Bob Dylan

1968 tarihli John Wesley Harding'te yer alan parçada Dylan, filozof ve din adamı Aziz Augustinus'u anarak son derece kişisel bir analize gitmişti. Öyle ki Jimi Hendrix bu parçayı coverlamak istemişse de, sonradan parçanın Dylan için fazla kişisel olduğu gerekçesiyle bu kararından caymıştı. Albümde parçayı seslendiren grupsa, daha önce Pressing On'u seslendiren John Doe.

17 Knockin' on Heaven's Door
İcra: Antony & The Johnsons Beste: Bob Dylan

Dylan deyince akla gelen ilk üç şarkıdan biri muhtemelen Knockin' on Heaven's Door olur. Dylan şarkıyı aslen 1973 yapımı Sam Peckinpah filmi Pat Garrett and Billy the Kid'in soundtrack'i için yazmış ve seslendirmişti. Şarkı sonradan gerçek bir efsaneye dönüştü ve hem Eric Clapton hem de Guns N' Roses şarkıyı coverladı. Guns N' Roses ayrıca single olarak da parçayı kendi ismiyle piyasaya sürdü. Parçanın manidar sözleriyse, ölüm halindeki bir şerif vekilinin hislerine tercüman oluyordu...

18 I'm Not There
İcra: Bob Dylan & the Band Beste: Bob Dylan

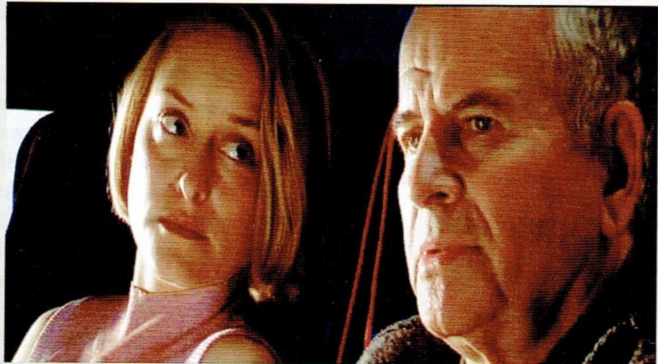
Çift disklik bu efsanevi albümün finalini, tüm bunların varlık sebebi olan usta Bob Dylan, defalarca kez kendisine eşlik eden grubu The Band ile yapıyor ve filme ismini veren parçasının 1956 yılındaki ilk versiyonunu seslendiriyor.

Hazırlayanlar: Kerem Sanatel, Murat Erşahin

DVD REHBERİ

AYIN DVD'Sİ: ROCK'N ROLL TEKNESİ | THE BOAT THAT ROCKED (2009)

İÇİNDEKİLER

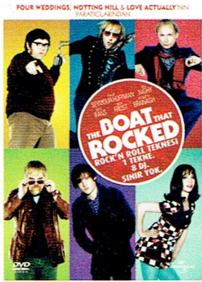
KLÂSİK SAHNE

Atom Egoyan'ın başyapıtı "Başka Bir Dünya"nın klâsik sahnesi , hikâyenin önemli bir anına denk düştüğü gibi, ustaca çerçevelenmiş planlarıyla filmin en unutulmaz görüntülerini içeriyor aynı zamanda.

DVD KLASİK: CENNETTEN DE GARIP | STRANGER THAN PARADISE (1984)

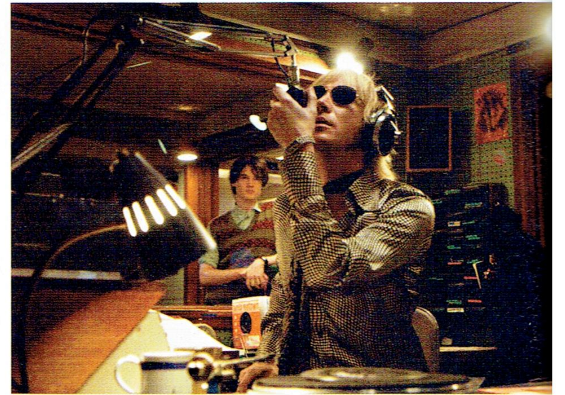
Rock'n Roll Teknesi | The Boat That Rocked (2009)

Kuzey denizindeki radyo korsanları...

Yön: Richard Curtis
Oyn: Philip Seymour Hoffman, Bill Nighy, Rhys Ifans, Nick Frost
Süre: 129 dk.
Ses: İngilizce 5.1 DD
Görüntü: Geniş ekran 2.35:1
Altyazı: Türkçe
Şirket: Kanal D Home Video
Film: ✪✪✪✪
Ekstralar: ✪✪

Gemileri yutan Bermuda Şeytan Üçgeni'ne benzer bir şey Türkiye'deki vizyon programının haritasında da var olsa gerek ki, müzik odaklı birçok filmin başına gelen şey, hatta neredeyse tüm İngiliz komedilerinin başına gelen şey "Rock'n Roll Teknesi"nin başına da geldi. Özel bir gösterimde ilk görüntülerini seyrettiğimizden beri en merak etttiğimiz film olmasına karşın, ortadan adeta kayboldu. İngiliz polisine ve hatta Azrail'e bile külahını ters giydiren bir teknenin öyle kolay kolay hasır altı edilmesi, hele ki var olmayan film muamelesi görmesi mümkün mü? Nitekim filmin şöhreti öyle hızla yayıldı ki neredeyse görmeyen bir tek biz kaldık. İnternet, filmi tavsiye ettikleri ve keşfetmelerini sağladıkları için birbirlerine minnet dolu teşekkürler sunan insanların yazdıkları blog sayfalarıyla dolu! Haydi, iyice şaşırmanıza yol açacak bir şey daha söyleyelim. Filmin senaristi ve yönetmeni, Türkiye'de de çok iş yapan ve çok sevilen "Love Actually / Aşk Her Yerde"nin yazarından başkası değil. Eh, filmde korsanlar da var, denizden akın akın gelen güzel kızlar, güzel adamlar, seks ve rock'n roll da var, ters gidecek ne olabilir ki? Bir tek şey belki de. Herkesin kriz, salgın ve savaştan başka bir şey konuşmadığı bir zaman diliminde bu kadar tozpembe, iyimser ve neşeli bir film izlemenin insan sağlığına zararlı bir yanı olabilir! Hiç kimseye 60'lar ruhuyla umut aşılamanın âlemi yok şimdi! Korkalım ve endişelenelim ki daha çok tüketelim, ekonomi canlansın!

Oysa Rock'n Roll teknesinde tüketilen tek şey müzik. Richard Curtis'in kendi kuşağındaki tüm müzikseverlerin tatlı anılarına adadığı film, ait olduğu dönem itibarıyla bize çok yabancı görünebilir. Ancak yasakçı ve baskıcı zihniyete biz de aşinayız, o yüzden anlamlı şeylerle dolu. Film, 1960'ların ortasında, dev-

FİLMDE HER ŞEY, TIPKI BİR RADYO YAYINI GİBİ, NET, KESİN VE EKONOMİK. EN ÖNEMLİSİ DE BULUNDUĞUNUZ ZAMAN VE MEKÂNI UNUTTURACAK KADAR ETKİLİ BİR ATMOSFER KURUYOR. HEM DE RAHATLIĞINA DOYUM OLMAYAN BİR ATMOSFER BU.

let radyolarında haftada 45 saatten az pop müzik çalındığı için bir tepki olarak açılan korsan radyoların yükselişini ve bu radyoların bir kuşağın müzik zevkini nasıl değiştirdiğini belgeliyor. Korsan radyolar, açık denizde demirlemiş teknelerden yayın yaptıkları için hiçbir yasayı ihlal etmiyor, bu yüzden de kapatılamıyorlar. Ancak yayımladıkları müziğin "kabul edilemez" ve "ahlaksızca" oluşu yüzünden, DJ'lerin günlük konuşma diliyle ve argoyla yayın yapması nedeniyle devlet büyüklerinin şimşeklerini üzerlerine

İLK BAKIŞ

- ✓ Nadide plak koleksiyonu bulmuş gibi
- ✓ Karizmanın gerçek tanımı
- ⊖ Belgesel gerçekçiliği

çekiyorlar. Üstelik tam 25 milyon insan, devlet radyolarını değil, soluksuz bu radyoları dinliyor. Korsan radyoların saltanatı çok uzun sürmemiş, çünkü "Denizcilik İhlal Yasası" diye bir yasa icat edilerek tepelerine biniverimişler. Ne var ki yayın yaptıkları dönemde İngiliz müzik tarihine de damgalarını vurmuşlar. Beatles ve Rolling Stones gibi grupların yükselişinde payları olduğunu düşünenlerin sayısı hiç de az değil. Yönetmen Curtis de, radyoyu yastığının altına saklayarak dinleyen ve bir şeye karşı geldiği için heyecanlanan sayısız çocuktan biri. Buna karşın, filmin bir dönem filmi gerçekliği ve doğruculuğu taşımak gibi bir kaygısı yok.

Radio Rock teknesinin mürettebatı ile İletişim Bakanı Alistair Dormandy (Branagh) arasındaki kedi fare oyunu gerçek. Sadece iyice karikatürize hale getirilmiş o kadar. Hatta Özel Suikastçı ünvanıyla tekneye sızıp sabote etmeye çalışan Dominic Twatt (Davenport) karakterinde de gerçeklik payı var. Teknedeki evlilik töreni de doğru, ama balayı gecesinden sonrası kurgu. Hatta filmin bütçesinin büyük kısmını yutan tüm final sahnesinde de birçok şey doğru. Ama film bir "The Doors" olmaktansa, daha ziyade "M.A.S.H", "Animal House" ve "Almost Famous / Şöhrete Bir Adım"ın bir harmanı gibi görünüyor. Zaten öylesine deli dolu bir kurgusu var ki böyle bir dönemin yaşandığına bile inanmak neredeyse imkansız.

"M.A.S.H" ve "Animal House" benzetmeleri bizzat yönetmenin kendisine ait. Filmin çatısını kurarken bu filmlerin kopuk yapısını ve tatlı kaçık espri anlayışını örnek almış. Karakterlerin manik kıvamı öyle iyi tutturulmuş ki, biraz eli kaçsa sanki tahammül edilmez bir şeye dönüşebilirmiş. Abartının dozunu kaçırmaya fevkalade meyilli Bill Nighy bile adeta akışkan bir performansla döktürüyor yine. Filmde her şey, tıpkı bir radyo yayını gibi, net, kesin ve ekonomik. En önemlisi de bulunduğunuz zaman ve mekânı unutturacak kadar etkili bir atmosfer kuruyor. Hem de rahatlığına doyum olmayan bir atmosfer bu. Burada Amerikan filmlerindeki birçok kompleksin izine rastlamanız pek mümkün değil.

Kısacası Curtis, radyo dinleyen o çocukların "fiyakalı abiler gibi olma" özentisini ya da "o abilerle beraber olma" hayalini o kadar iyi aktarıyor ki, öyle ya da böyle, kendi ergenlik fantezilerinizi sakladıkları yerden çıkaran birşeyler yakalamanız mümkün oluyor.

EKSTRALAR: Çıkarılmış sahneler ve sesli yorum seçeneği.

Kerem Sanatel

BUNU BEĞENDİYSENİZ

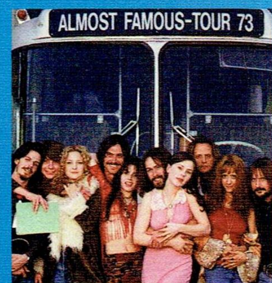
Seni İstiyorum
Across The Universe (2007)

Tasarımcı yönetmen Julie Taymor'dan bir dönemi değil, ruhunu anlatan sıradışı bir müzikal. Baştan sona Beatles şarkılarını yeniden yorumlayan ve artalanlarına muhteşem görüntüler döşeyen filmde hikaye çok da önemli değil. Kafa yapıcı film diye bir şey varsa, pekala onlardan biri olabilir. Tıpkı "Rock'n Roll Teknesi" gibi ıskalanan cevherlerden biri aynı zamanda.

Laurel Canyon (2002)

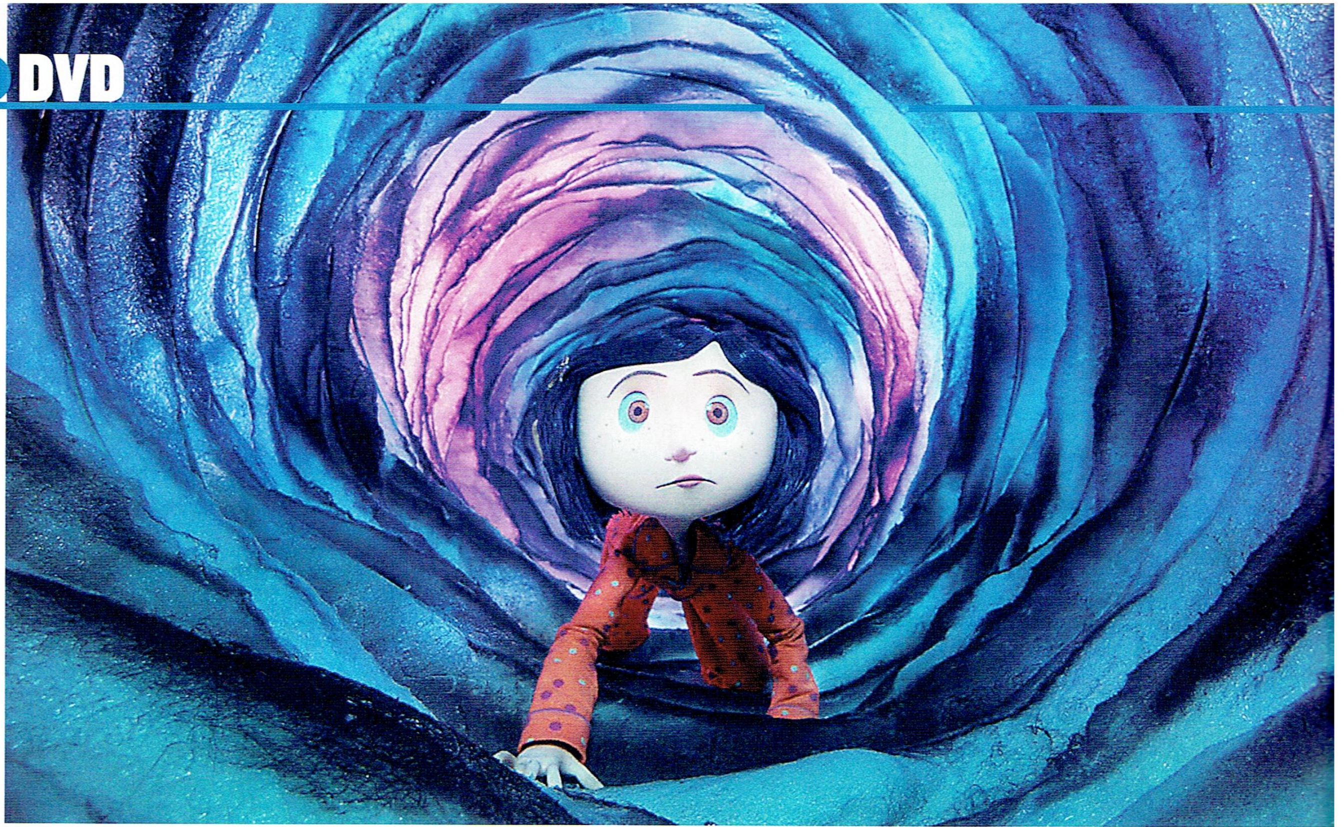

Richard Curtis'in filminde kullandığı "rock'n roll fonunda aile dramı" temasının bir benzeri de ülkemizde gösterim şansı bulamamış bu filmde tekrarlanıyor. Francis McDormand'ın enfes bir performansla canlandırdığı plak yapımcısı Jane gününü gün ederken, pek de üzerine düşmediği oğlu Sam bir gün nişanlısıyla çıkagelıyor. Sorumluluk ve hedonizm çekişmesinin keyifli betimlemelerinden biri daha.

Şöhrete Bir Adım
Almost Famous (2000)

Cameron Crowe'un yarı biyografik filmi 60'larda müzikle iç içe geçmiş bir büyüme öyküsü anlatıyor. Mizahı abartılı değil ancak kendisine has mükemmel komedi anlarına sahip. Günümüzün popüler yıldızlarını 60'lar kostümleri içinde tanımak neredeyse imkansız. Bu yüzden filme geri döndüğünüz her seferinde tanıdık bir oyuncuya rastladığınız için defalarca şaşırmanız mümkün.

Koralin ve Gizli Dünya | Coraline (2009)

Ne dilediğine dikkat etmelisin!

Yön: Henry Selick
Seslendirenler: Dakota Fanning, Teri Hatcher
Süre: 124 dk.
Ses: Türkçe, İngilizce 5.1 DD
Görüntü: Geniş Ekran 1.85:1
Altyazı: Türkçe
Şirket: Kanal D Home Video
Film: ✪✪✪✪
Ekstralar: ✪✪✪

"Yıldız Tozu / Sturdust" adlı romanı ve aynı adlı filmle tanınan yazar-senarist Neil Gaiman'ın Coraline adlı otuz dile çevrilmiş, dünya çapında bir milyondan fazla satılmış ünlü kısa romanından uyarlanan üç boyutlu fantastik animasyon, çocuklar için kaleme alınmış gibi dursa da, aslen fantezi edebiyat okurlarına ve yetişkinlere sesleniyor. "The Nightmare Before Christmas / Noel Gecesi Kâbusu" ile tanınan, animasyon denince akla gelen en yaratıcı isimlerden Henry Selick'in uyarlayıp yönettiği film, aslında karanlık bir peri masalı. Anne ve babasının ilgisizliğinden yakınan kahramanımız küçük Coraline, hayatından memnun değildir. Yeni evlerinde bulduğu gizli bir kapı sayesinde dahil olduğu paralel bir evrende kötücül bir cadının oyunlarıyla karşılaşıncaya dek… Gotik ruhlu filmin en önemli özelliği, ilk kez üç boyutlu çekilen bir stop-motion animasyon olması. Bir kısa roman olarak hayata geçen "Koralin"in, beyazperde sonrası kısa sürede, tiyatro sahnesine, çizgi romana ve bir video oyununa dönüştüğünü de ekleyelim. Film, stop motion ile CGI'ı (bilgisayarla yaratılmış görüntü tekniği) bir araya getirmiş olsa da, yapımda kullanılmış set tasarımları tamamen el yapımı ve gerçek. CGI, sadece stop motion'ın etkisiz kaldığı noktalarda, destek vermek amacıyla az oranda kullanılmış. Örneğin; filmde minik kuklaları hareket ettiren donanımların ve karakterlerin yüzlerindeki çizgilerin silinmesinde CGI teknolojisinden yararlanılmış. Filmin zorlu yapım sürecinin en etkileyici kanıtı, Koralin'in bir sahnede 35 saniye içinde 16 farklı ifadeye bürünmesi. "Oz Büyücüsü" kıvamındaki yapımın tamamında ise kahramanımızın tamı tamına 208.000 adet farklı yüz ifadesi takınabildiği gerçeği. Orijinal seslendirmede, Coraline Jones'e hayat veren isim, Hollywood yeni neslinin en önemli yıldızlarından Dakota Fanning. Eserin yazarı Gaiman ve yönetmeni Selick, "Koralin"in her şeyden önce "cesaretle ilgili" olduğunun altını çiziyorlar ve önemle ekliyorlar: "Bazen sizi sevenler, hayatın rutin koşuşturması içinde size gerekli ilgiyi gösteremezler. Bazen de size en çok ilgi gösterenler, sizi yürekten sevmiyor olabilirler…"

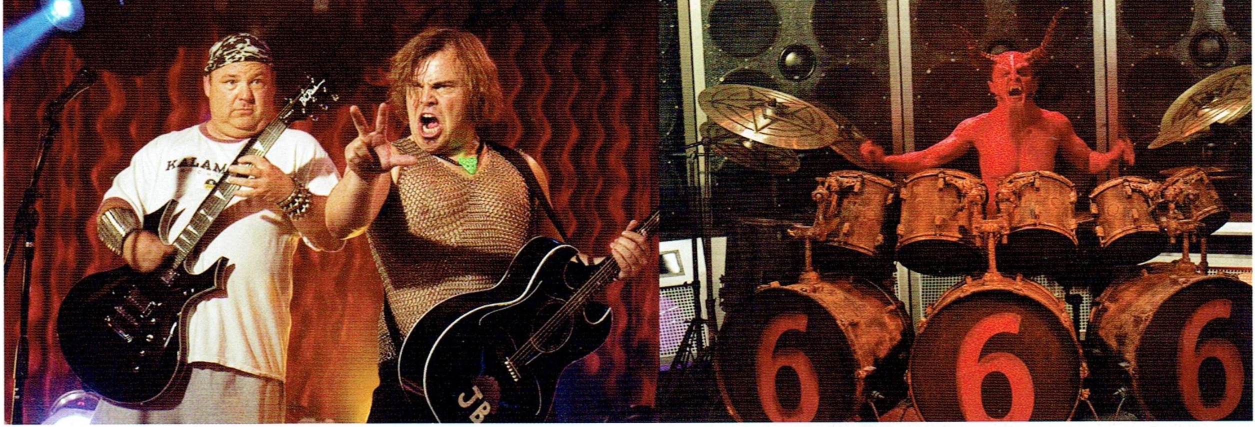
EKSTRALAR: Kamera arkası, silinmiş sahneler, yönetmen ve bestecinin sesli yorumları.

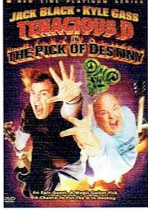
Murat Erşahin

İLK BAKIŞ
- ✓ Kapkara bir öykü
- ✓ Her yaşa, özellikle yetişkinlere sesleniyor
- − Sadece eğlenmek için mi?

Sihirli Pena | Tenacious D In The Pick of Destiny (2006)

Oh nihayet, bir heavy metal müzikali!

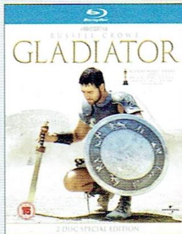

Yön: Liam Lynch
Oyn: Jack Black, Kyle Gass, Tim Robbins
Süre: 93 dk.
Ses: Türkçe 2.0, İngilizce 5.1 DD
Görüntü: Geniş ekran 1.85:1
Altyazı: Türkçe
Şirket: Tiglon
Film: ✪✪✪✪

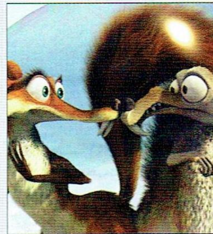
Jack Black'in rock müziğe yakınlığını bilenler için böyle bir filmin ortaya çıkması şaşırtıcı değil. Ama böylesine matrak, kafadan çatlak ve eğlenceli müziğe doymuş bir filmin Türkiye'de hiç gösterime girmemesi, hatta DVD'nin bile tam üç yıl gecikmeli çıkması akıl alır gibi değil. Üstelik Black ve Gass'ın kurdukları Tenacious D grubu 1999'dan beri HBO'daki özel şovlarında izleyenleri gülmekten kırıp geçiriyor, yani öyle hiç duyulmamış insanlar değiller. Zaten bu film de, grubun kuruluş hikâyesinin şamatadan bolca nasibini almış bir uzantısı. Rock gruplarının kuruluş hikâyeleri pek yoktur, ancak efsaneye dönüştükten sonra hikâyeleri olur ya, işte tam da bu yüzden Tenacious D'nin kuruluş hikâyesi de olabilecek en komik biçimde anlatılıyor. Zaten amaçları da efsaneye dönüşmek… Bu yüzden de Kader Penası diye anılan bir nesnenin peşine düşüyorlar. Yalnız, bu iddialı duruşlarının altında kibirli bir ciddiyet yok. Gerçek hayatta Black'in gitar öğretmeni olan Gass da Black de, heavy metal geçmişlerini neşeyle anıyorlar. Ne yazık ki heavy metal dinlemiş herkes onlar kadar bu türe sadık değil. Belli bir yaştan sonra tüm o görkemli albümler bir kutuya doldurulup rafa kaldırılıyor, çünkü kafa kaldırmıyor. Gass ve Black, bu müzik türünün, tüm gotik, karanlık, öfkeli ve kaotik duruşuna rağmen, ne denli eğlenceli bir âlem sunduğunu öyle bir anımsatıyorlar ki, filmden sonra rafa kaldırdığınız tüm o eski albümleri indirip tekrar dinlemeye başlamanız işten bile değil. Tabii ki bunun şeytan müziği olduğunu iddia etmekten bıkmayanlara koca bir nanik yapmayı da ihmal etmiyorlar. Ronnie James Dio'dan Dave Grohl'a kadar birçok isim konuk oyuncu. Albüm olarak dinlemekten bile keyif alacağınız birbirinden cazip şarkıların hepsinin yazarı da Gass ve Black ikilisi. Neyse ki film sansürsüz. Ancak altyazıların çevirisinde her zamanki gibi birilerinin terbiyesi el vermediği için otosansür uygulanmış ve birçok espri güme gitmiş. "Artık heavy metal falan bizden geçti" diyecek kadar sıkıcı birine dönüşmüş olsanız bile görün. Son olarak küçük bir sır verelim: DVD kapağının arkasında göreceğiniz "Tüm zamanların en iyi filmlerinden" ibaresi hiç de saçma değil. *Kerem Sanatel*

DİJİTAL KULAK

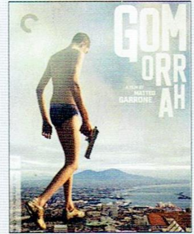
Ev sinemanızı ilgilendiren dedikodular

Ridley Scott'ın şatafatlı epiği "Gladyatör"ün Blu-ray baskısından kötü haberler var. Universal, filmi HD'ye uyarlayacağım derken renk filtrelerinde öyle aşırıya kaçmış ki ortaya Scott'ın görüntü çalışmasıyla hiç alakası olmayan çizgi film görünümlü bir şey çıkmış. Hatta Scott'ın savaş sahnelerine kasten eklediği grenler bile temizlenmiş. Amazon, diski ön siparişle satın alan hevesli hayranların öfkeli yorumlarıyla dolup taşıyor, ama Universal'den disklerin geri toplanacağına dair en küçük bir açıklama bile yok.

Fox, animasyon meraklılarının çoktan Blu-ray'e geçtiğini fark etmiş görünüyor ki, "Buz Devri: Dinazorların Şafağı" için yaptığı açıklamada en kalabalık ekstra içeriği Blu-ray baskısı için hazırladıklarını duyurdu. Koleksiyoncuların en sevdiği ekstralardan olan kısa filmlerden en az üç tanesi sadece Blu-ray'de izlenecek gibi görünüyor. Öngörülen çıkış tarihi ise Kasım ayının son haftası.

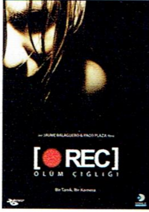

Yakın tarihli bir film için Criterion Collection kataloğuna girmek, çağdaş bir ressamın Louvre Müzesi'nde ebediyen sergilenmesi gibidir. Criterion o filmin şimdiden başyapıt olduğunu ilan eder. Eğer Matteo Garrone'nin çarpıcı mafya gerçeği uyarlaması "Gomorrah" bugüne dek ilginizi çekmediyse, şu muhteşem kapak görseline bir bakın ve sıkıysa filmi hâlâ izlemek istemediğinizi söyleyin. 24 Kasım'da ABD'de çıkacak DVD'de yepyeni bir Roberto Saviano söyleşisi de var.

Ölüm Çığlığı I [Rec] (2007)

Kamerayı azıcık kapatıp kaçsanız ya!

Yön: Jaume Balaguero, Paco Plaza
Oyn: Manuela Velasco, Ferran Terrazza, Pablo Rosso
Süre: 74 dk.
Ses: Türkçe, İspanyolca 5.1 DD
Görüntü: Geniş ekran 1.85:1
Altyazı: Türkçe
Şirket: Kanal D Home Video
Film: ✪✪✪ **Ekstralar:** ✪✪

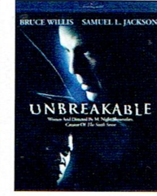
İspanyol sinemasının özellikle 2005-2008 yılları arasında dikkat çeken korku türündeki tırmanışı şimdilerde biraz durulur gibi oldu, ama yeni bir "Blair Cadısı" vakasına dönüşen "Ölüm Çığlığı" ülke sinemasının çarpıcı işler çıkarabileceğinin en iyi örneklerinden biri olarak konuşulmaya devam ediyor. Balaguero ve Plaza ikilisinin zor bir işi başardığı söylenebilir. HD kameraların icadından bu yana "sallantılı kamera"nın başrolde oynadığı filmler pıtrak gibi türemişti ve seyirci artık bu tür filmleri "mide bulantısına yol açan filmler" olarak anıyordu. Korkunç ve iğrenç oldukları için değil tabii. Gerçekten de onca karmaşa arasında bir şey görmeye çalıştığımız bu imalı korku filmlerinden gına getirmiştik. Keza, fitilini büyük ölçüde İngilizler'in ateşlediği yeni zombi furyası da ikinci doyma noktasına ulaşmak üzereydi. "Ölüm Çığlığı" hem ölümcül virüs hikâyesi hem de "birinci şahıs" kamerasına başvuran anlatımıyla yeni hiçbir şey sunmamasına rağmen, atmosfer yaratmadaki başarısıyla öne çıktı. Filmin yoğun ve unutulmaz bir dehşet duygusu yarattığı konusunda neredeyse herkes hemfikir. Birçok sahnede, özellikle de tavan arasında geçen finalde, buna itiraz etmek mümkün değil. Ancak birinci şahıs kamerasını kullanan birçok filmdeki inandırıcılık sorunu, zaman zaman bu filmi de zedeliyor. Yine de ikili, kameranın sürekli açık kalabilmesi için başvurdukları kurnazlıklarla (ortalık tamamen karanlıksa kameranın ışığına ihtiyaç duyarsınız) 74 dakikayı tam bir korku maratonuna dönüştürmeyi iyi beceriyor.

EKSTRALAR: Kamera arkası.

Kerem Sanatel

Ölümsüz I Unbreakable (2000)

Her gerçek kabul edilebilir mi?

Yön: M. Night Shyamalan
Oyn: Bruce Willis, Samuel L. Jackson
Süre: 102 dk.
Ses: Türkçe, İngilizce 5.1 DD
Görüntü: Geniş Ekran 2.35:1
Altyazı: Türkçe
Şirket: Tiglon
Film: ✪✪✪ **Ekstralar:** ✪✪✪

Güvenlik görevlisi David Dunn, feci bir tren kazasından mucize bir şekilde hiç yara almadan kurtulur. Üstelik kazadan kurtulan tek kişi o olmuştur. Bu olayın üzerinden kısa bir süre geçtikten sonra Elijah Price adındaki gizemli bir adam, David'in karşısına inanılmaz ve ürkütücü bir teoriyle çıkar. İki insanın kaderi bir şekilde birbirlerine bağlıdır. İyilik ve kötülüğün sonsuz savaşımının ana fikre yardımcı olduğu fantastik tatlarla bezeli gerilim, bir çizgi romanın geleneksel olay akışında çekilmiş. Yapımcı, yönetmen ve senarist olarak filme imza atan ise yeteneği tartışılmaz sürprizler kralı M. Night Shyamalan. Henüz ilk sahnede bir Shyamalan filminde olduğunuzu kolaylıkla fark edeceğiniz yapımın başrolünde Bruce Willis'i izliyoruz. Her karesinde farklı bir Hitchcock tadı alacağınız filmde diğer önemli rolleri, usta aktör Samuel L. Jackson ile Robin Wright Penn üstlenmişler. Öyküsü, usta görüntü yönetmeni Eduardo Serra'nın titiz işçiliği ve James Newton Howard'ın gerilim içeren notalarıyla, Shyamalan sinematografisinde kendine has bir yere sahip olan "Ölümsüz", akıldan çıkması zor sahnelere sahip. Aynı ustası Hitchcock gibi filmlerinin en az bir karesinde görünmeyi alışkanlık haline getiren, bazen işi büyütüp ufak bir rol çalmayı ihmal etmeyen Shyamalan, filmde kısacık da olsa üç karede çıkıyor karşımıza. Onları bulmak da size kalmış. 1982'de hayata veda etmiş Kanadalı dev piyanist Glenn Gould'un yorumladığı Johann Sebastian Bach'ın ünlü G Major Prelude'sinin kullanımı öyküye ayrı bir hava katıyor. Ülkemizde ilk kez DVD formatında yayımlanıyor.

EKSTRALAR: Kamera arkası, silinmiş sahneler; özel bölüm: çizgi romanlar ve süperkahramanlar; özel bölüm: Night'ın ilk dövüş sahnesi.

Murat Erşahin

Vaat Edilen Cennet | Paradise Now (2005)

Hayattan 'vazgeçmek'...

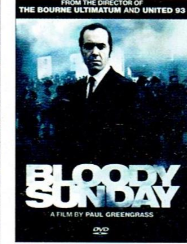

Yön: Hany Abu-Assad
Oyn: Kais Nashif, Ali Suliman
Süre: 90 dk.
Ses: Arapça 5.1 DD
Görüntü: Geniş Ekran 1.85:1
Altyazı: Türkçe
Şirket: Kanal D Home Video
Film: ✪✪✪✪

Gösterildiği her festivalde tartışma yaratan ve tamamı Nablus'ta çekilen film, iki intihar bombacısının son saatlerini konu alıyor. En İyi Yabancı Film dalında Oscar adayı olup, aynı dalda Altın Küre'yi kazanan, Altın Ayı için yarıştığı Berlin Film Festivali'nden üç ödülle dönen yapım, 2002'de büyük ilgi gören "Rana'nın Düğünü" filminin Nasıra doğumlu yönetmeni Hany Abu-Assad'ın Orta Doğu gerçeğine sert ve gerçekçi bir bakışla yaklaştığı önemli bir film. Londra bombalamaları nedeniyle Cambridge Film Festivali programından çıkarılan film, ölçülü, gerçekçi ve dürüst yaklaşımıyla, 'has' sinemanın önemli bir örneği. Çocukluk arkadaşı olan Gazzeli Khalid ve Said, Tel Aviv'de bir intihar saldırısı gerçekleştirmek üzere seçilirler. Vücutlarına bombalar bağlanmış halde, ailelerini durumdan haberdar etmeksizin onlarla son bir gece geçirdikten sonra sınıra götürülürler. Ne var ki operasyon planlandığı gibi yürümez. Bombacılar, kendi kaderlerini kendi inançları ve düşünceleri doğrultusunda çizeceklerdir. İntihar bombacılarının, o herkesin algılamaya çalıştığı ruh durumu üzerine önemli ve 'yakın' bir yaklaşım olarak da okunabilecek olan sarsıcı dram, yalın dili sayesinde dokümantere yakın bir gerçekçilik yaratmayı başarıyor. Said ve Khalid rollerinde adeta döktüren Kasi Nashif ve Ali Suliman, unutulması güç performanslar sergiliyorlar. İnsanın kendi yaşamından, dolayısıyla yüzünü bile görmediği başkalarının yaşamından vazgeçirilmesinin, nasıl yıkıcı, arızalı ve tanımsız bir şey olduğunu, dupduru ama sert bir kroşe etkisiyle anlatan film, yaşadığımız acı yüklü dünyanın röntgeni sanki... *Murat Erşahin*

Kanlı Pazar | Bloody Sunday (2002)

İnsan haklarına sıkılan kurşun.

Yön: Paul Greengrass
Oyn: James Nesbitt, James Hewitt, Allan Gildea
Süre: 106 dk.
Ses: İngilizce 5.1 DD
Görüntü: Geniş ekran 1.85:1
Altyazı: Türkçe
Şirket: As Sanat
Film: ✪✪✪✪✪

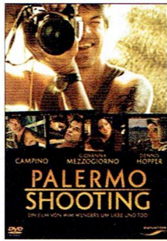
Greengrass'ın adını dikkatle bir kenara not etmemizi sağlayan film, Jason Bourne üçlemesinden son iki halkayla yüreklerimizi hoplatmasından daha önce ve dünya sinemalarıyla eş zamanlı olarak gösterime girmişti. Ancak DVD çıkışı müthiş gecikti. Buna rağmen zamanlaması hâlâ mükemmel. İnsan hakları yolunda pek de hızlı adımlar atılamayan Türkiye'de bu tür filmlerin eskimesi de mümkün değil zaten. Filmde taş atan çocuklar için "hepsi terörist, gebertelim" diyen askerler duyuyoruz. Hatta "tüm siviller teröristtir" diyen askerler de... Yürüyüşün adı güvenlik güçlerince "Domuz operasyonu" konuyor. "Asgari güç kullanımı" gibi tanıdık terimler kan dondurucu bir aşinalıkla sık sık sarfediliyor. Tüm dünyanın Kanlı Pazar adıyla anımsadığı ve diplomatik olarak çözümlenebilecek bir anlaşmazlığı 25 yıl sürecek bir iç savaşa sürükleyen olayla İngiliz sineması ilk kez cesaretle yüzleşiyor. Gözaltına alınmaları protesto etmek için yürüyen kalabalık bir grup İrlanda vatandaşı, nasıl oluyorsa, güvenliği sağlamak için bölgede gözlemci olarak bulunan İngiliz askerlerinin yaylım ateşi altında kalıyor. Sonuç 13 ölü, 14 yaralı. Greengrass filmi hiç ışık kullanmadan tamamen omuz üstü kamerayla çekmiş. Dolayısıyla film o günlerden bugüne dek saklanmış ve henüz gün ışığına çıkarılmış gizli bir haber kamerası kaydı kadar sarsıcı ve gerçekçi görünüyor. Greengrass, ilk gerçek kurşunun nasıl olup da sıkıldığına dair belirsizliği korumayı yeğlemiş. Bu yüzden olayın gerçek yüzüyle ilgili olarak başka kaynakları okumak ya da belgeselleri izlemek faydalı olabilir. *Kerem Sanatel*

Palermo'da Yüzleşme
Palermo Shooting (2008)

Ölüme ait sorular ve cevaplar

Yön: Wim Wenders
Oyn: Campino, Giovanna Mezzogiorno, Dennis Hopper
Süre: 108 dk.
Ses: Türkçe, İngilizce 5.1 DD
Görüntü: Geniş Ekran 1.85:1
Altyazı: Türkçe
Şirket: Kanal D Home Video
Film: ✪✪
Ekstralar: ✪✪

Usta yönetmen Wim Wenders'in geçtiğimiz yıl Cannes'de Altın Palmiye için yarışan 2008 tarihli filmini, yönetmenin son dönemde gerçekleştirdiği en kişisel çalışmalarından biri olarak niteleyebiliriz. Dünya çapında üne sahip bir fotoğrafçı olan Finn, şöhreti sevmekte ama ihtirasına yenilmektedir. Günün birinde kontrolden çıkan olaylar sonucu, hiç susmayan cep telefonunu kapayıp hayatını değiştirmeye karar verir. Çıktığı yolculuk onu Düsseldorf'tan Palermo'ya savurur. Finn, bu İtalyan kentinde, peşinde gizemli bir tetikçinin olduğunu bildiği halde yeni bir aşkın ve yeni bir yaşamın da hemen yanı başında olduğunun farkındadır. Yaratıcı ve entelektüel yönetmenin eski bildik filmleri tadında olmasa da, Wenders hayranları için cazip ve tanıdık unsurlar içeren yapımda, Alman punk rock grubu 'Die Toten Hosen'in solisti müzisyen-aktör Campino, usta aktör Dennis Hopper ve güzel İtalyan yıldız Giovanna Mezzogiorna var. "Ey ölüm, senin için ne yapabilirim" sorusunun karşılıklı sorulduğu dramda, efsane müzisyenlerden, The Velvet Underground çıkışlı Lou Reed de rol alıyor. Güzel aktris Milla Jovovich'in, kendisini oynamak üzere misafir oyuncular arasına eklendiği yapım, Wenders'e Sofya Film Festivali'nde En İyi Yönetmen ödülünü kazandırmıştı. Wenders filmlerinin rafine müzik seçimi, kendini yine belli ediyor. Portishead imzalı The Rip, The Velvet Undrground'un seslendirdiği Lou Reed bestesi Some Kinda Love ve Nick Cave'in yazıp, Grinderman'ın yorumladığı Dream adlı şarkılar soundtrack'ın en dikkat çekici çalışmaları.

EKSTRALAR: Silinmiş sahneler, filmden notlar.

Murat Erşahin

İçimizdeki Düşman
L'Ennemi Intime (2007)

En sinsi düşman!

Yön: Florent Emilio Siri
Oyn: Benoit Magimel, Albert Dupontel
Süre: 106 dk.
Ses: Türkçe 2.0, Fransızca 5.1 DD
Görüntü: Geniş Ekran 2.35:1
Altyazı: Türkçe
Şirket: Kanal D Home Video
Film: ✪✪✪✪
Ekstralar: ✪✪

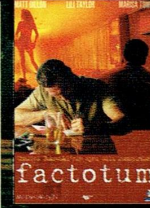
Haziran 1959, Cezayir. Cezayirli direnişçilerin Fransız işgaline karşı sürdürdükleri bağımsızlık mücadelesi. İdealist Teğmen Terrien, Kabiliye'deki Fransız birliğine atanır. Burada tecrübeli bir asker olan Çavuş Dougnac ile tanışır. Direnişçilere karşı napalm bombası kullanılmakta ve türlü işkenceler yapılmaktadır. Terrien, tanıklık ettiği vahşet karşısında insanlığını korumaya çalışırken Dougnac ise, yaşananları farklı bir gerçeklik olarak görmekte ve olup biteni sorgulamamaktadır. En büyük düşman, insanın içinde saklıdır ve bütün değerlerin yitip gittiği yerde her şey, herkes büyük bir hızla değişmektedir. Özellikle 2. Dünya Savaşı sonrası yoğunluk kazanan Cezayir bağımsızlık savaşında Fransızlar'ın yaptıkları, bu savaş dramında olanca çarpıcılığıyla işlenmiş. Cezayir'in bağımsızlığını kazanıncaya dek 1.5 milyon insanını yitirmesi, Fransız hükümeti tarafından hiçbir resmi özürle karşılık bulmadı. Fransız tarihinin kara lekesi olan acı mesele, 2007 Fransız yapımıyla beyazperdede. Sorbonne Üniversitesi'nde sinema okuduktan sonra kendine ün sağlayan "Hostage"ı (2005) yöneten Florent Emilio Siri imzalı yapımın başrolünde yetenekli aktör Benoit Magimel'i izleyeceğiz. Usta aktörler Albert Dupontel ve özellikle Laurent Cantet imzalı "L'emploi du temps / İş Yok Zaman Çok" ve Géla Babluani'nin kara film denemesi "13 Tzameti" ile tanıdığımız Aurélien Recoling'in önemli rolleri üstlendiği filmin senaryosu bir belgeselden uyarlanmış. Fransız tarihçi ve belgeselci Patrick Rotman'ın üç bölümlük belgeselinden kurgulanan acı yüklü dram, insanın içindeki vahşi değişimi, kirli politika ve insanı yok eden anlamsız savaş üzerinden anlatıyor. Vahşeti en doğal haliyle öyküleyen film, Giovanni Fiore Coltellacci imzalı görüntü yönetimi ve büyük üstat Alexandre Desplat'ın elinden çıkmış özgün müziğiyle de dikkat çekiyor. Üç dalda Fransız Oscar'ları olarak adlandırılan César'lara aday olan film, oldukça sarsıcı ve her acı gerçek gibi yürek sökücü…

EKSTRALAR: Kamera arkası; özel bölüm: Dekorlar ve Kostümler.

Murat Erşahin

Yön: Bent Hamer
Oyn: Matt Dillon, Lili Taylor, Marisa Tomei
Süre: 90 dk.
Ses: Türkçe 2.0, İngilizce 5.1 DD
Görüntü: Geniş ekran 1.85:1
Altyazı: Türkçe
Şirket: Kanal D Home Video
Film: ✪✪✪

Factotum | (2005)

Her akşam votka, rakı ve şarap...

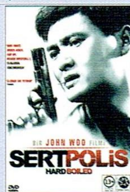
Charles Bukowski'nin romanlarından yapılan sinema uyarlamaları arasında Marco Ferreri'nin yönettiği "Sıradan Delilik Öyküleri" özellikle öne çıkar. Senaryosu Bukowski'nin imzasını taşıyan, kısmen otobiyografik "Bar Kelebeği" ise hemen akla gelen bir diğer filmdir. Bent Hamer'in 2005 yapımı "Factotum"u da "Bukowski ve sinema" gibi bir başlıkta adı mutlaka anılması gereken üçüncü örnek diyebiliriz.

Bukowski'nin aynı isimli romanından uyarlanan "Factotum", yazarın çeşitli öykülerinden alıntıları da anlatısı içerisinde kullanıyor. Merkez noktada Bukowski'nin alter-egosu Henry Chinaski yer almakta. Bir yazar olmaya çalışan karakterin, hem yakınlaştığı kadınlar hem de çalıştığı işlerde tutunamama hikâyesi filmin dramatik yapısını oluşturuyor. Farklı kadınlar ve farklı işler arasında geçen bu dağınık hayatın olmazsa olmazıysa, elbette bir Bukowski uyarlamasından bekleneceği üzere, alkol...

Bent Hamer büyük iniş çıkışlara yer vermeyen bu öyküyü, sakin ve mesafeli şekilde anlatmayı tercih ediyor. "An"lar üzerine kurulu sinema dili de bu malzemeye şaşırtıcı şekilde uyum sağlıyor. Norveçli yönetmenin daha önce kendi ülkesinde çektiği filmlerinden alışık olduğumuz, mizansen üzerine kurulu mizah anlayışı "Factotum"da da kendisini gösteriyor. Bir yandan absürd ve komik, diğer yandansa gerçekçi ve dramatik bir tarafı olan film, Hamer'in filmlerinden tanıdık insancıl boyutu da Chinaski'nin yazarlık tutkusundan alıyor.

Hamer'in Amerika'da ve İngilizce olarak çektiği bu ilk filmindeki önemli bir avantajıysa oyuncu kadrosu. Matt Dillon Chinaski rolünde kariyerinin en iyi performanslarından birisini verirken, filmin kadın oyuncuları Lili Taylor, Marisa Tomei ve Adrienne Shelly de ondan aşağı kalmıyorlar. *Engin Ertan*

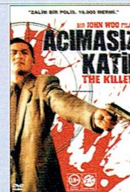
Sert Polis |
Hard Boiled (1992)

Yön: John Woo
Oyn: Chow Yun-Fat, Tony Leung
Şirket: As Sanat
Film: ✪✪✪✪
Ekstralar: ✪✪✪

1992-1997 yılları arasındaki herhangi bir zaman diliminde "Sert Polis"i ilk kez keşfeden bir seyircinin, Hollywood'un aksiyon anlayışının buradakine kıyasla ne kadar eski ve yaratıcılıktan yoksun olduğunu farketmemesi imkânsızdı. Kusursuz bir film olmamasına rağmen, aksiyon koreografisi ve tuhaf imgeleriyle ufuk açıcıydı. Kucağında bebekle silahlı çatışmaya dalan adam görüntüsü bugün bile hâlâ çeşitli medyalarda taklit ediliyor. İki diskli baskıda filmin kesintisiz kurgusuyla beraber söyleşiler ve yapım belgeseli de var. *K.S.*

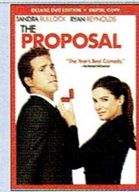
Acımasız Katil |
The Killer (1989)

Yön: John Woo
Oyn: Chow Yun-Fat, Danny Lee
Şirket: As Sanat
Film: ✪✪✪
Ekstralar: ✪

Hollywood'un da gözbebeği olan ve aksiyon denince akla gelen ilk isimlerden biri olarak gösterilen Hong Kong'lu sinemacı John Woo'nun ülkesinde çektiği kült filmi, Woo'nun dünya çapında tanınmasını sağlayan efsane bir yapım. Jeffrey, hayatını kiralık katil olarak kazanmaktadır. Son bir iş daha yapması istenir ancak peşinde en az onun kadar ün yapmış bir polis olan Lee vardır. Aksiyon bombasında, usta isimler Chow Yun- Fat ve Danny Lee'ye, Sally Yeh eşlik ediyor. Ünlü aksiyon ustası John Woo'nun filmi, bağlılık, dürüstlük ve arkadaşlık üzerine, tavizsiz sertlik ve mermiler arasında geçen gerçek bir destandır. Diskte silinmiş sahneler de var. *M.E.*

Teklif |
The Proposal (2009)

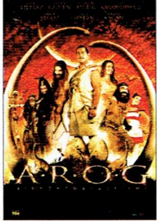

Yön: Anne Fletcher
Oyn: Sandra Bullock, Ryan Reynolds
Şirket: Tiglon
Film: ✪✪
Ekstralar: ✪✪✪

Başarılı bir kitap editörü olan Margaret Tate, sınır dışı edilerek ülkesi Kanada'ya gönderilme tehlikesiyle karşı karşıyadır. Asistanı Andrew Paxton ile nişanlı olduğunu ve yakında evleneceklerini yetkililere bildirir. Göstermelik nikâh sonrası genç çift, komik gelişmelerle karşılaşırlar. Başrollerini Hollywood'un yıldızlarından Sandra Bullock ve Ryan Reynolds'un paylaştıkları romantik komedinin yönetmeni, 2008 tarihli "Benimle Evlenir Misin / 27 Dresses" adlı romantik komedi ile tanıdığımız Anne Fletcher. Filmde kendine de ufak bir rol ayıran Fletcher, Michael Nouri, Craig T. Nelson ve Mary Steenburgen gibi usta isimlere yer vermeyi de unutmamış. Ekstralarda sesli yorumlar, çekim hataları ve silinmiş sahneler var. *M.E.*

A.R.O.G. | (2008)

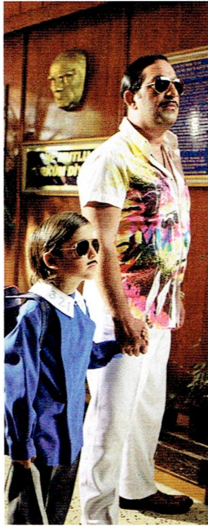
Arif'in maceraları sürüyor...

Yön: Cem Yılmaz, Ali Taner Baltacı
Oyn: Cem Yılmaz, Ozan Güven
Süre: 127 dk.
Ses: Türkçe 5.1 DD
Görüntü: Geniş ekran 1.85:1
Şirket: Tiglon
Film: ✪✪
Ekstralar: ✪✪✪

Sevilen komedyen-şovmen Cem Yılmaz, 2004'te "G.O.R.A" ile hayranlarını ve komedi sevenleri güldürmeyi başarmıştı. Yönetmenliği Ali Taner Baltacı ile paylaştığı sonraki filmi "Hokkabaz", farklı bir iddiaya sahipti. Ünlü isim bu kez "G.O.R.A"nın devamı niteliğindeki "A.R.O.G" ile yeniden sinema seyircisinin karşısına çıktı. Cem Yılmaz, senaryosunu yazdığı ve başrolü üstlendiği filmde, yönetmenliği yine Ali Taner Baltacı ile paylaşıyor. İlk filmde de rol alan Ozan Güven, Özkan Uğur ve Özge Özberk'e eşlik eden yeni isimler, Zafer Algöz, Hasan Kaçan ve Nil Karaibrahimgil. Uzay çağında geçen "G.O.R.A"dan sonra bu kez "A.R.O.G", ilk çağlarda geçiyor. GORA gezegenini birbirine katıp, gezegenin prensesini dünyaya kaçıran kahramanımız Arif, yeni filmde bu kez ilk çağlara, yontma taş devrine dönüyor ve AROG köyünde yeni bir macera yaşıyor. Görüntü yönetmenliğini Soykut Turan'ın üstlendiği fantastik komedinin zahmetli yapım tasarımı-sanat yönetimi dikkat çekiyor. Örnek vermek gerekirse, filmde kullanılan 'yaratık' için Anima stüdyolarında çok sayıda maket çalışması yapılmış. Uzaktan kumanda ile hareketlenen yaratığın ortaya çıkması iki ayı bulmuş. Öyküde yer alan Arog köyü ve Arogan kalesi ise, Frig vadisi olarak bilinen yaylaya her türlü detay işin içine katılarak inşa edilmiş. Özellikle görsel efektleri ve genel olarak teknik kalitesi ile öne çıkan film üzerine Cem Yılmaz hayranlarına herhangi bir hatırlatma ve yorum yapmaya gerek yok sanırız.

EKSTRALAR: Kamera arkası, alternatif son, özel efektlerin yapımı, çekim hataları. *Murat Erşahin*

X-Men Başlangıç: Wolverine | X-Men Origins: Wolverine (2009)

Bir süperkahramanın hazin sonu.

Yön: Gavin Hood
Oyn: Hugh Jackman, Liev Schreiber, Danny Huston
Süre: 107 dk.
Ses: Türkçe, İngilizce 5.1 DD
Görüntü: Geniş ekran 2.35:1
Altyazı: Türkçe
Şirket: Tiglon
Film: ✪✪
Ekstralar: ✪✪✪

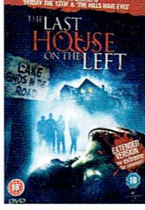
Wolverine'in gizemli geçmişiyle ilgili sayısız hikâye vardır ama en azından çizgi roman literatüründe bunların birbiriyle çelişmesine pek izin verilmez. Onun X-Men organizasyonuna katılmadan önceki geçmişini ilk kez irdeleyen filmde de onu kağıt üzerinde takip edenlerin aşina oldukları birçok şey var. Çocukluğundaki korkunç ifşaat, ilk cinayeti, savaş piyonu haline gelişi, adamantium iskeletine nasıl kavuştuğu, hatta hafızasını nasıl kaybettiği v.b. Bu aceleyle derlenmiş bilgi yığınını ilk kez duyanlar için filmin vasat görsel efektlerini, aksiyon sahnelerindeki topallayışını, gülünç diyaloglarını ve yan karakterlerini görmezden gelmek biraz daha kolay sayılabilir. Ancak iyi çizgi roman uyarlaması konusunda X-Men üçlemesi ile gözleri açılmış seyircinin buradaki curcunaya bakıp da tatmin duyması çok zor. Malum üçlemeyle sadece kalite çıtası değil yaş grubunun çıtası da yükseltilmişti. Burada tüm çıtalar birkaç çentik aşağıya iniyor. Örneğin, Wolverine'in sık sık böğürerek pençelerini savurması bıktırıcı bir tekrarlar silsilesiyle sulandırılmış. Romantik ilişkisi, 80'lerdeki aksiyon dizilerinden zerre farklı değil. Sabretooth ile arasındaki kindar ilişki bir intikam epiğine dönüşemeyecek kadar tereddütlü. Bir de herkesin dalga geçmekten bıkmadığı şapşal Deadpool vakası var tabii. Sonuçta hikâye bazında olmasa da, karakterlere saygı ve sadakat konusundaki her şeyle çelişen bir uyarlama karşımızdaki.

EKSTRALAR: Silinmiş sahneler, alternatif sahne, Wolverine'in kökenleri.

Kerem Sanatel

Soldaki Son Ev | The Last House on the Left (2009)

Yüreğimizde gizlenen canavar üzerine.

Yön: Dennis Iliadis
Oyn: Tony Goldwyn, Monica Potter
Süre: 109 dk.
Ses: İngilizce 5.1 DD
Görüntü: Geniş ekran 1.85:1
Altyazı: Türkçe
Şirket: Kanal D Home Video
Film: ✪✪✪
Ekstralar: ✪✪✪

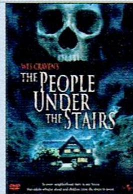

1972'de, Vietnam savaşı bütün hızıyla sürerken şiddet olgusu üzerine bir film çekmişti günün genç yönetmeni Wes Craven. Günümüzde, gerilim türünün ustaları arasında yer alan, sinemaya gücü ve etkisi kanıtlanmış birçok alt tür filmi armağan eden Wes Craven'ın ilk filmiydi "The Last House on the Left / Soldaki Son Ev". Craven, 1960 İsveç yapımı, senaryosu Ulla Isaksson imzalı, Ingmar Bergman ustanın "Jungfrukällan / The Virgin Spring" filminden esinlenmişti. Tipik bir B filmi olan ilk "Soldaki Son Ev", büyük bütçeli bir yeniden çevrimle yine beyazperdede. Wes Craven'ın ve "Friday the 13th / 13. Cuma"nın yaratıcısı Sean S. Cunningham'ın yapımcıları arasında olduğu dramatik korku-gerilimi, Hollywood'un yeni transferlerinden Yunanlı Dennis Iliadis yönetmiş. Film, sıradan, masum insanların, çok sevdikleri zarar gördüğünde, en az sevdiklerine zarar verenler kadar saldırgan, hatta daha da acımasız olabileceklerini 'net' biçimde ortaya koyuyor. Tekinsiz, arızalı bir dünyada kendimizi, sevdiklerimizi korumak ve hayatta kalabilmek adına ne kadar ileriye gidebileceğimize dair korkutucu bir öykü anlatan film, imkânlar ve gelişim göz önüne alındığında orijinaline göre doğal olarak daha etkili ve sürükleyici. Ama meselenin ardında yatanlar ve içsellik açısından aynı şeyleri söylemek biraz zor. Sözün özü, ilk çevriminin gölgesinde kalmayan ama onu da unutturmayan, derdini iyi anlatan, çizdiği sınırları aşmayan, düzgün bir gerilim var karşımızda. Bu arada, "Mystic River"da izlediğimiz genç aktör Spencer Treat Clark ve filmin kötülerinden Garret Dillahunt'ın performanslarına dikkat.

EKSTRALAR: Silinmiş sahneler, kamera arkası. *Murat Erşahin*

Merdiven Altındakiler | The People Under the Stairs (1991)

Yön: Wes Craven **Oyn:** Brandon Quintin Adams, Everett McGill
Şirket: Kanal D Home Video
Film: ✪✪✪

Türün büyük ustalarından Wes Craven'ın, hızlı kurgusu ve etkileyici görsel efektleriyle insanda defalarca izleme isteği uyandıran filmlerinden biridir "Merdiven Altındakiler". 13 yaşındaki kahramanımız, hırsızlık için girdiği bir evin içinde kapana kısılır. Bodrumlarında kâbusu andıran bir dehşetle birlikte yaşayan evin katil ruhlu sadist sakinleri, davetsiz misafirleri yok etmeye kararlıdır. Girmek isteyeceğiniz son ev olan bu mekândaki akıl almaz kullanım, Wes Craven'ın dehasının kanıtıdır. 80'ler korku-gerilim sinemasının adeta bütün unsurlarını içinde barındıran bu ürkütücü film, 1973 ile 1993 yılları arasında düzenlenen ve korku gerilimin kalesi kabul edilen Avoriaz Fantastik Filmler Festivali'nde Jüri Özel Ödülü kazanmıştı. *M.E.*

Soul Men | (2008)

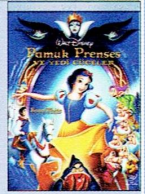
Yön: Malcolm D. Lee **Oyn:** Samuel L. Jackson, Bernie Mac
Şirket: Kanal D Home Video
Film: ✪ **Ekstralar:** ✪✪✪

Artık birbirleriyle konuşmayan iki soul şarkıcısı, eski üyelerinin anısına düzenlenen bir anma konseri için biraraya gelip yola koyuluyorlar. Yol filmi komedisi sözkonusuyken hiçbir zaman National Lampoon çılgınlığına bulaşmayan filmde neredeyse hiç bitmeyecekmiş gibi gelen müzikal bölümler de var. Ancak barındırdığı müzik türüne rağmen bu denli ritm sorunu taşıması hayra alamet değil. "M" ile başlayan ve Jackson'ın üzerine feci yapışan malum küfürün galiba "Ucuz Roman"dan bu yana en fazla kullanıldığı film olsa gerek. Hem Bernie Mac'in hem de Isaac Hayes'in son filmi. Diskte bu yüzden kamera arkasına ilaveten anma belgeselleri de var. *K.S.*

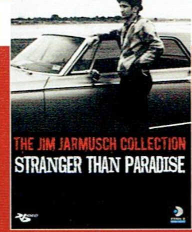
Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler | Snow White & The Seven Dwarfs (1937)

Yön: David Hand **Seslendirenler:** Adriana Caselotti, Lucille La Verne
Şirket: Tiglon **Film:** ✪✪✪✪✪
Ekstralar: ✪✪✪✪

Bugün beyazperdede animasyon filmleri izleyebiliyorsak bunu önemli ölçüde bu klâsiğe borçluyuz. Disney'in ilk uzun metrajlı canlandırma filmi, bir geleneği başlatmakla kalmamış, Pamuk Prenses masalının en kalıcı ve en fazla tekrar edilen görsel şablonlarını da kurmuştu. Sayısız neslin hayal gücü üzerindeki derin etkileri tartışılmaz bile. İki diskli özel baskıda filmin hem görüntüsü hem de müzik kuşağı dijital olarak yenilenip kusursuz hale getirilmiş. Etkileşimli macera oyunları ve karaoke gibi modern eklentiler de ihmal edilmemiş. Türkçe dublajı da var. Ama daha fazlasını isterseniz üç diskli Blu-ray baskısını edinin deriz. *K.S.*

Yönetmen: Jim Jarmusch
Senaryo: Jim Jarmusch
Oyuncular: John Lurie, Richard Edson, Eszter Balint
Süre: 86 dk.
Ses: İngilizce DD
Görüntü: Geniş ekran 1.85:1
Altyazı: Türkçe
Şirket: Kanal D Home Video

Cennetten de Garip | Stranger Than Paradise (1984)

Minimalist bir başyapıt

Yedinci sanatın kuşkusuz en önemli isimlerinden biri Jim Jarmusch. Filmlerinde, görsel bütünlüğü temasal bütünlükle kusursuzca harmanlayan minimalist sinemacı, ardından gelen birçok ismi etkileyen ve Amerikan bağımsız sinemasına mihenk taşı olarak kazınmış bir sanatçı. Genel olarak, anti-kahramanları, ezilenleri ve sokak kültürü içinde yetişen bireyleri, yaşadığı ülkenin ve dünyanın acıtan, gerçek yanlarıyla, en önemlisi hayatın sunduğu yalnızlıkla buluşturan öykülerin 'cool', özgün ve cesur ismi. Cannes Film Festivali'nde Altın Kamera ödülünü kazanarak Amerikan bağımsız sinemasının uluslararası platformda kabul görmesini ve 'başka' bir saygınlıkla karşılanmasını sağlayan "Cennetten de Garip/Stranger Than Paradise", Jarmusch'un ikinci uzun metrajı. Eserlerinin neredeyse tamamı yol kavramı üzerine olan Jarmusch, yola çıkan bir veya birden fazla karakteri öyküsünün merkezine alıp, yolda yaşananlardan çok, varılan yerdeki ruhsal değişimle, arayışla ve ele geçen hiçlikle ilgilenen bir yaratıcı. "Stranger Than Paradise"ı kült kılan, en saf haliyle siyah-beyaz bir Jarmusch filmi olması. New York Üniversitesi Sinema Okulu mezunu yetenekli bir sinemacıyı, gerçek bir ustaya dönüştüren bu film, aslında başka bir usta Wim Wenders'in 1982 tarihli "The State of the Things/Der Stand der Dinge" adlı filmine çok şey borçlu. Wenders, yapıtından kestiği kırk dakikalık bölümü, beş dakikalık kısa bir film olarak 'kurgulasın' diyerek Jarmusch'a kendisi vermiş. Jarmusch da aynı yıl otuz dakikalık konulu bir kısa film haline getirmiş elindeki malzemeyi. 1984'te de, üç bölüm halinde bize izlettiği "Cennetten de Garip" çıkmış ortaya. New York'ta geçen "Yeni Dünya" adındaki ilk bölüm, Cleveland'da geçen "Bir Yıl Sonra" bölümü ve nihayet Florida'da sonlanan "Cennet" adlı üçüncü bölümden oluşmakta bu minimalist sinemanın dev yapımı.

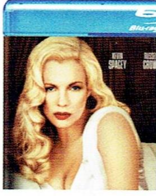
İlk bölümde, yeni dünyada Willie adını kullanan Macar asıllı Bela Molnar'ı tanırız. Son on yılını New York'ta 'anlamsızca' geçiren bu genç adamın kapısında Macaristan'dan henüz gelmiş olan on altı yaşındaki kuzeni Eva belirir. Willie, çok az çalışıp çokça uyuyarak ama hepsinden fazla, arkadaşı Eddie ile bira içip poker oynayarak geçirmiştir ABD'deki on yılını. İletişim yoksunu genç kıza dadılık etmektir hayattaki en son isteği. Eva Molnar, Cleveland'da yanında kalacağı halası hastaneye yattığı için mecburen 10 günlüğüne, aşağı doğu yakasındaki tek gözlü evde Willie'nin yanında kalacaktır. On gün boyunca zincirleme sigara içip, az söz eşliğinde bol bol TV izledikten sonra Eva, Cleveland'a, Ohio'ya doğru yola çıkar. Willie, kızdan hoşlanmaya başlamıştır ve Eva'nın ardından onu özlediğini fark eder. Willie ile Eddie, birlikte katıldıkları bir poker partisinde ortaklaşa hile yapmakla suçlanınca bunu da kendilerine bahane ederek tası tarağı toplar, ödünç arabalarıyla, bir yıldır Cleveland'da sert ve inatçı bir kadın olan Lotte halanın yanında yaşamakta olan Eva'yı görmek için yola çıkarlar. Amerikan rüyasının çıkışsız bir kâbus olduğunu fark edip hayalkırıklığına uğramış olan Eva, iki arkadaşı gördüğüne çok sevinir. Kara kışın ortasında Cleveland, Willie ve Eddie'nin ruhuna iyi gelmez ve iki kanka sıkılıp, kızdan ve şehirden ayrılırlar. Dönüş yolunda Eva'sız olamayacağını anlayan ikili kesin bir kararla geri dönerler ve Eva'yı, Lotte haladan ödünç isterler. "Cennet"e, Florida'ya doğru yola çıkacaklardır. Yol boyunca üç kahramana birbirine benzer moteller eşlik eder ve umduklarından çok farklı bir Florida karşılar onları. "Cennet" garip bir yerdir ve gerçekte hayat, cennetten de gariptir...

Filmin, olay örgüsü gibi yalın ve zeki diyaloglarıyla, Tom DiCillo'nun siyah beyaz görüntüleri bambaşka kılar Jarmusch'un başyapıtını. Karakterler konuştuklarında kullandıkları sözler genellikle mantıktan uzak ve anlamsızdır; aynı yaşadığımız hayat gibi. Tek plan çekilmiş her enfes sahne, bir sonrakinden siyah bir kare ile ayrılır. Siyah beyaz film, büyük bir ustalıkla kotarıldığı için grenli Stieglitz fotoğraflarını çağrıştıran birçok imgeyle donatılmıştır. Stilize mekânlarda takılan Macar göçmenlerinin izleyicide yarattığı etki, Amerikan rüyası denilen boş zırvaya daha önce rastlanılmamış gülünç bir anlamsızlığı yansıtan eşsiz bir görüntü verir; ya da sevimli bir insanlık halini.... Korunaksız, yalnız ve sahici... Müzisyen-aktör John Lurie'ye ve çok yetenekli karakter oyuncusu Richard Edson'a, Macar aktris Eszter Balint ve kariyerindeki tek rolle Cecillia Stark'ın eşlik ettikleri bu büyüleyici yapımın müzikleri de John Lurie imzası taşır. Screamin' Jay Hawkins tarafından seslendirilen I Put a Spell on You, filmin klostrofobi uyandıran dar odaları, özelliksiz ve tabii ki 'renksiz' mekânları yanında diğer unutulmazlarından biridir. Adı geçen bulaşık makineleri, hamburgerler, ucuz oteller, renkli sanılan bir maceranın tek göz odada siyah-beyaz bir hayatta kalma savaşına, boğazına kadar yabancılaşmaya dönüşmesi, anlamsız diyaloglarla geçiştirilmeye çalışılan hüzün ve pişmanlıklar, hayatın kendisi kadar saçma olan insanlık halleri... Bir kâbusun, sıradan küçük insanlar tarafından yaşanan çok garip anatomisi. Jarmusch'un, ilk filmi "Permanent Vacation"dan "Broken Flowers"a ve en nihayet 'post-modern bir eğlence' olarak nitelenen yepyeni çalışması "The Limits of Control"e uzanan yolculuğunun en önemli duraklarından biridir "Cennetten de Garip".

Murat Erşahin

Los Angeles Sırları | L.A. Confidential (1997)

Aman kimsecikler duymasın!

Yön: Curtis Hanson
Oyn: Kevin Spacey, Russell Crowe
Süre: 138 dk.
Ses: İngilizce Dolby TrueHD 5.1
Görüntü: 1080p
Altyazı: Türkçe
Şirket: Tiglon
Film: ✪✪✪✪✪
Ekstralar: ✪✪✪✪

Çok sevdiğimiz kimi filmlere geri dönme fırsatı yarattığı için bile Blu-ray formatını sevebiliriz aslında. Yeni filmlere yetişmeye çalışmaktan eski gözdelere geri dönmek her zaman mümkün değil çünkü. Hollywood'da kara-film ruhunu adeta yeniden canlandıran "Los Angeles Sırları"nın üzerinden tam 12 yıl geçtiğine insan inanamıyor! Bugün bile bakınca entrika vaat eden birçok filmden daha dinamik ve daha sürükleyici. Filmin birçok hoş anısı da var. Örneğin bir yönetmenin filmografisine bakarak ona önyargıyla yaklaşmamak gerektiğini öğreten filmlerden biri olmuştu bu. Keza Kim Bassinger'ın bu kadar iyi bir aktrise dönüşebildiğine şaştığımız, daha önemlisi bu filmle ilk kez tanıştığımız Guy Pearce ve Russell Crowe'un performansları karşısında ağzımız bir karış açık kalıp da "Kim bu adamlar?" diye sorduğumuz bir filmdi. Yazar James Ellroy'un, bu kadar iyi uyarlanmasına kendisinin bile şaştığı metni, polis yozlaşması üzerine yazılmış en sıkı metinlerden biri. Onun maçoluk takıntısına biraz allerjik olsak bile sert bir film hatırına razı gelebiliyoruz üstelik. Hiç değilse sert geçinen adamları paçavraya döndürmekten keyif alıyor kendisi. Blu-ray baskısı, artık eskimeye başlayan DVD baskısını telafi edecek gelişmelerle dolu olsa da puslu görünümüyle muhteşem bir yenilenme hissi de vermiyor. Yine de DVD'deki kumlu görünümden eser yok. Ses kurgusu zaten o yılın en başarılı çalışmalarından biri. Dolby TrueHD'de bir kez daha coşuyor. Ekstra içerik ise iki diskli özel baskıdaki dolu içeriği aynen karşımıza getiriyor ki birçoğunu ilk kez izleme fırsatı buluyoruz. *Kerem Sanatel*

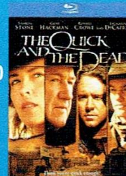
Ada | The Island (2005)

Yön: Michael Bay **Oyn:** Ewan McGregor, Scarlett Johansson **İngilizce** PCM 5.1 / 1080p / Türkçe altyazı **Film:** ✪✪✪ **Ekstralar:** ✪

Bay'in kendi standartlarına göre en estetik filmi, yüksek bütçesine ve göz alıcı yıldızlarına rağmen sadece "suçlu zevkler" kategorisine girmekle yetinen bir bilimkurgu aksiyonuydu. Bazı filmleri sevdiğimiz için neredeyse bir tek dövülmediğimiz kalır ya! Neyse ki "The Matrix" ile "Logan'ın Kaçışı"nı harmanlayan filmi sevdiğiniz için kendinize yandaş bulmanız aynı kategorideki birçok filme göre daha kolay. Ancak elinizde bir DVD baskısı varsa, buna tekrar para vermeniz için sebep yok.
EKSTRALAR: Çok kısa soluklu bir yapım belgeseli bulunuyor. *K.S.*

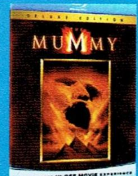
Hızlı ve Ölü | The Quick And The Dead (1995)

Yön: Sam Raimi **Oyn:** Sharon Stone, Gene Hackman **İngilizce** Dolby TrueHD 5.1 / 1080p / Türkçe altyazı **Film:** ✪✪✪ **Ekstralar:** ✪

Bazı yönetmenlerin western türüne eski ciddiyetini geri kazandırmaya çalıştığı bir dönemde, hiç ummayacağınız bir isim kalkıp şöyle demişti sanki: "Hayır, westernler eğlencelidir, haydi eğlenceli bir western çekelim." Bu cesareti ancak Raimi gibi bir isim gösterebilirdi zaten. Hazır "3:10 Yuma" ve "Kanun Benim" gibi westernler hafızamızda yeniyken geri dönmek daha da keyifli olabilir. Filmi sinema salonu dışında daha önce ne bu kadar iyi görmüş, ne de bu kadar iyi duymuştuk.
EKSTRALAR: BD-Live desteği olarak gelen "trivia" seçeneği ıvır zıvırla doldurulmuş. Üstelik yükleme süresi epey yavaş. *K.S.*

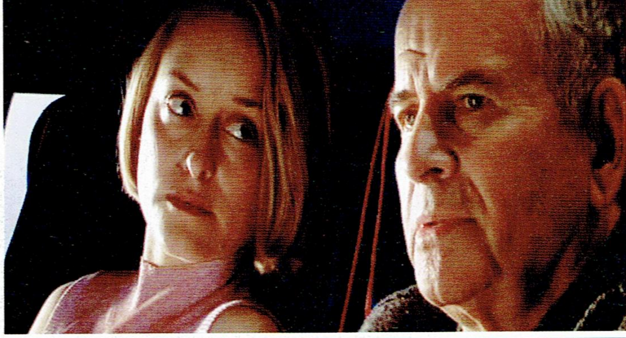
Mumya | The Mummy (1999)

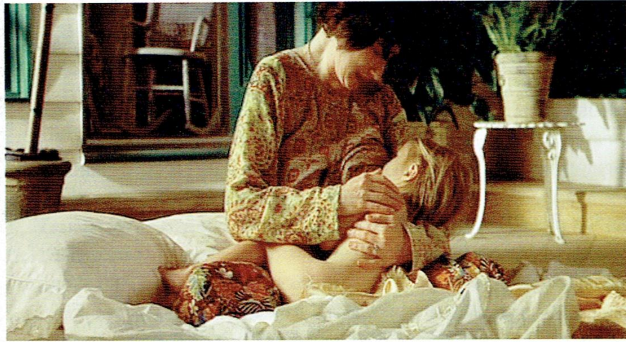

Yön: Stephen Sommers **Oyn:** Brendan Fraser, Rachel Weisz **İngilizce** DTS-HD 5.1 / 1080p / Türkçe altyazı **Film:** ✪✪✪ **Ekstralar:** ✪✪✪

Seriyal ruhunu yeniden dirilten film diyerek sempati göstermenin âlemi yok şimdi. Indiana Jones arayı bu kadar açıp bizi B tipi aksiyona hasret bırakmasaydı "Mumya"yı sevmeyecek, üçlemeye dönüşmesine izin vermeyecektik; ama oldu bir kez işte. Popüler sinemayı sevenler çarmıha mı gerilsin yani? İkinci Mumya biraz daha saçma, bu yüzden biraz daha iyidir, ama bunu da sevenler için iyi haber var. Ses kuşağını evinizde hiç böyle dinlememişsinizdir.
EKSTRALAR: Universal'ın film için bugüne dek hazırladığı en kalabalık içerik, standart çözünürlükte olsa da yerli yerinde. U-Control özelliği de eklenmiş. *K.S.*

Başka Bir Dünya | The Sweet Hereafter (1997)

Filmlerin akıllarda kalan birçok çarpıcı sahnesi olabilir. Genellikle bu sahneler hikâyenin en önemli anı değildir aslında; sahnenin ikonografisinden, oyunculuk performansından ve zekice yazılmış diyaloglardan dolayı sahneler klâsikleşebilir. Ancak pek nadiren bir filmin klâsik sahnesi aynı zamanda hikâyenin bu kadar kalbini oluşturabilir. Atom Egoyan'ın başyapıtı "Başka Bir Dünya"nın klâsik sahnesi hikâyenin önemli bir anına denk düştüğü gibi aynı zamanda ustaca çerçevelenmiş planlarıyla filme dair hafızalara en çok kazınan görüntüleri de içermekte.

Russell Banks'in aynı adlı romanından uyarlanan film, hatırlanacağı gibi, küçük bir kasabadaki trajik okul servisi kazasının sonrasını hikâye ediyordu. Cannes'da 3 ödül almış ve Egoyan'a da En İyi Yönetmen dalında Oscar adaylığı getirmişti. Sık sık 1990'ların en iyi filmleri arasında gösterilen "Başka Bir Dünya" Egoyan'ın kusursuz anlatımı ve başroldeki Ian Holm'un unutulmaz performansıyla hâlâ insanın derisinin altına işleyen bir film olma özelliğini koruyor. Filmin ilk bir saatlik diliminin sonlarına doğru karşımıza çıkan aşağıdaki sahne ise avukat Stephens'ın AIDS ve uyuşturucu sorunları yaşayan kızının küçüklüğüne dair anlattığı hikâyeyi içeriyor. Ian Holm anlatırken yanındaki Allison'a bile dönüp bakmadığı kilitlenmiş performansıyla, karakterinin olayın etkisini hâlâ üzerinde taşıdığını ustaca vurgular. Araya giren flashback'ler ise unutulmaz.

Mitchell: Ne zaman, Zoe'yu kurtarmak için bu uçaklara binsem onu neredeyse kaybettiğimiz o yaz aklıma gelir. Üç yaşındaydı. Bir sabah, her zaman kiraladığımız yazlıkta başımıza geldi. Hep beraber yatakta uyuyorduk. Hayatımızın harika bir dönemiydi. Hâlâ, üçümüzün birlikte bir geleceği olacağını düşünüyorduk. O yazlığa hiç gelmiş miydin?

Allison: Gelmedim galiba.

Mitchell: Zoe'nun nefesiyle uyandığımı hatırlıyorum. Zorluk çekiyordu. Gözümü açtım ve terlediğini fark ettim. Ve o şişlik... Onu hemen kaptım ve yüzüne su attım.

Allison: Ne olmuştu?

Mitchell: Bilmiyordum. Tamamen paniklemiştim. Bir böcek ısırmıştı galiba. Ama hiç doktor yoktu. En yakın hastane 65 km uzaktaydı ve şişmeye devam ediyordu. Ben hastaneyi ararken Clara onu kollarına alıp emzirmeye çalıştı. Sonunda bir doktora ulaştım. Şiltede, yavru kara dulların yuvası olabileceğini tahmin etti. Yavru olmalılarmış yoksa Zoe o kilosuyla ölürmüş. Onu hemen hastaneye yetiştirmemi söyledi. "Bay Stephens, boğazı tıkanmadan önce onu hastaneye getirememe olasılığınız çok yüksek. Onu sakin tutmanız çok önemli" dedi. "Birinizin yanında daha rahat oluyor mu?" diye sordu ve ben de "Evet, benim yanımda." dedim. Gerçekten doğru sayılırdı çünkü özellikle o anda Clara'nın gözleri korkuyla dolmuştu ve korku yayılıyordu. Ben daha iyi bir aktördüm, o kadar. Ve Zoe sonra ikimizi aynı derecede sevdi. Tıpkı şimdi ikimizden de aynı derecede nefret ettiği gibi. Her neyse, doktor onu kucağımda tutmamı ve arabayı Clara'nın sürmesini söyledi. Yanımda küçük, keskin bir bıçak da getirmemi söyledi. Temiz olmalıymış. Yeterince temizleyecek zaman yoktu. Acil durumda, soluk borusunun nasıl açılacağını ölümcül derecede kan kaybettirmeden boğazının nasıl kesileceğini anlattı. Kan akacağını söyledi. Bunu yapabileceğimi sanmıyordum. "Bay Stephens eğer nefes alması durursa yapmak zorundasınız. Yaklaşık bir buçuk dakikanız olacak ve bunu yaptığınızda muhtemelen bilinci yerinde olmayacak. Ama eğer onu sakin tutup rahatlatabilirseniz ve ufak kalbinin çok hızlı atmamasını sağlarsanız ve zehri çevreye yayarsanız ilk aşamayı başarmış olacaksınız" dedi. "Şimdi yola çıkın" dedi ve telefonu kapattı. Unutulmayacak bir yolculuktu. Ben, ikiye bölünmüştüm. Bir tarafım, kızına ninni söyleyen baba öbür tarafım da elinde bıçak, boğazını kesmeye hazır bir cerrah. Kesme işini yapmak için, Zoe'nun nefesinin duracağı anı bekledim.

Allison: Ne oldu? Ne oldu?

Mitchell: Ha, hiçbir şey. Hastaneye zamanında vardık. Hazırlandığım şeyi yapmak zorunda kalmadım. Ama sonuna kadar gitmeye hazırdım.

Ne yazık ki "Başka Bir Dünya"nın DVD'si hâlâ Türkiye'de basılmış değil. Filmin İngilizce altyazı içeren bir DVD'sini ise www.amazon.com adresinden temin edebilirsiniz.

Bursa'da Festival zamanı...

45 ülkeden farklı coğrafyalardan, farklı kültürlerden, farklı dillerden 140'a yakın film, sinema salonlarında sizleri bekliyor!

Festival'in bu yıl ki ana teması
"Sinema ve Mimarlık"

Tüm Filmler
Ulusal ve Uluslararası Altın Karagöz Yarışmaları/Panorama Sinema ve Mimarlık/İpek Yolu Üzerinden/Balkan Sineması ve Türk Sineması
başlıkları altında toplanıyor!

Biletler
Tam: 3 TL
Öğrenci: 2 TL

Engelsiz Filmler Kuşağı, Çocuk Kervanı ve Gerçeği Söylemek Gerekirse (Belgeseller) bölümlerinde tüm filmler ücretsiz!

4. ULUSLARARASI BURSA İPEK YOLU FİLM FESTİVALİ
4th BURSA INTERNATIONAL SILK ROAD FILM FESTIVAL

14-22 KASIM / NOVEMBER 2009

BURSA
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ

"HAYALLERİME YAKINIM"

Zeki Demirkubuz'un yönettiği "Kıskanmak"taki Seniha rolüyle Antalya Altın Portakal Film Festivali'nde En İyi Kadın Oyuncu Ödülü'ne layık görülen NERGİS ÖZTÜRK, tiyatro kökenli genç oyuncularımızdan biri. Daha önce "Hacivat Karagöz Neden Öldürüldü?" ve "Barda" filmlerinde rol alan Öztürk, televizyon dizilerinde de rol almayı sürdürüyor.

Favori filmleriniz nelerdir?
"Arizona Rüyası/Arizona Dream", "Sil Baştan/Eternal Sunshine of the Spotless Mind", "Kramer Kramer'e Karşı/ Kramer vs. Kramer".

Favori yönetmenleriniz kimlerdir?
Michel Gondry, Luc Besson.

Hangi oyuncuları beğeniyorsunuz?
Kate Winslet, Natalie Portman.

Çalışmak istediğiniz yönetmenler kimlerdir?
Güvenebileceğim ve güven vereceğim kişilerle çalışmak istiyorum.

Yarısında çıktığınız bir film var mı?
Hiçbir filmi yarım bırakamıyorum. Bazen çok istiyorum ama olmuyor.

İş gereği bulunduğunuz en acayip mekân neresiydi ve orada neler yaşadınız?
"Kıskanmak" için Zonguldak Ereğli'de, varagelede (1919 yapımı bir tür payton. 225 metre yükseklikten deniz kenarına iniliyor) çekim yapmıştık. Acayip bir yerdi.

Sizce son 10 yılın sinema olayı neydi?
Bilmiyorum.

Mutlaka oynamak istediğiniz bir rol ya da içinde bulunmak istediğiniz bir proje var mı?
Mutlaka oynamak isteyeceğim roller ve projeler olacaktır. Benim de bütün isteğim bu.

İdealinizdeki set ve yönetmen nasıl olmalı?
İdeal olan da değişebilir zaman içinde. Benim hayallerim var.

Çocukken ne olmak isterdiniz?
Şu anda hatırlamıyorum. "Bu çeneyle senden iyi avukat olur" derlerdi, öyle bir şey hatırlıyorum.

Hangi konuda güçlüsünüz?
Olaylara, durumlara ve kişilere göre değişir.

Hangi konuda zayıfsınız?
Olaylara, durumlara ve kişilere göre değişir.

Batıl inançlarınız var mı? Doğaüstü olaylara inanır mısınız?
Var. İnanırım.

Ölümden sonra ne var?
Kimbilir...

En büyük hayaliniz nedir?
Hangi birini anlatayım? Hayallerime yakınım.

Favori kelimeniz nedir?
Arkadaşlara sormak lazım. Kelimelere takılmamaya çalışıyorum, gayret ediyorum. "Neden?" olabilir.

Bundan 10 yıl öncesine dönseniz kendinize ne öğüt verirdiniz?
On yıl öncesine dönmeyelim şimdi.

Sabırsızlıkla beklediğiniz bir film, konser, sanat olayı vesaire var mı?
U2.

Hayatınız bir filme çekilse adı ne olurdu?
"Devam et!"

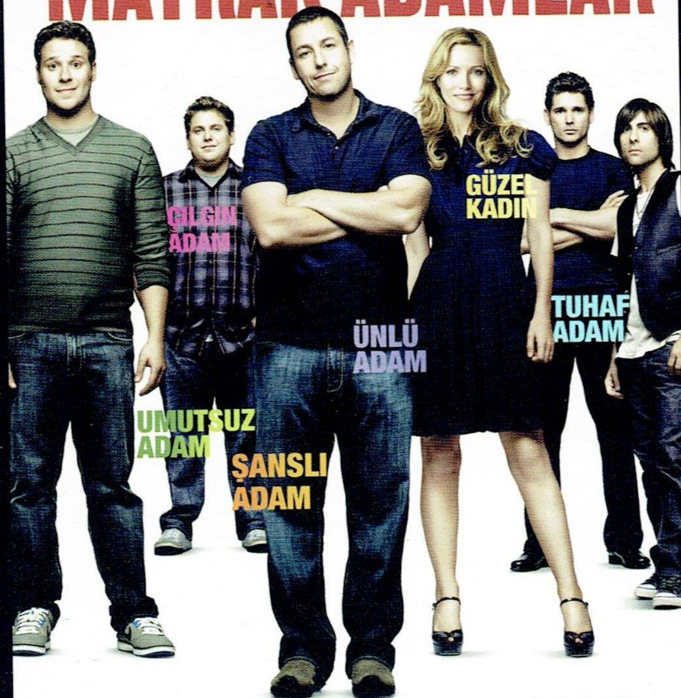
Yeni bir sinema projeniz var mı?
Ertelenmiş bir proje var. ■

sinema KOLEKSİYON

BETTY BLUE
37°2 LE MATIN (1986)

80'lerin olay yaratan filmi "Betty Blue", ülkemizde dönemin 'danıştay kararı'yla vizyona girebilen yapımlarındandı. İki genç arasındaki tutkulu, çılgınca ve bir o kadar yıpratıcı aşk hikâyesini anlatan film, cesur sevişme sahneleriyle de uzun süre gündemde kalmıştı. Fakat Philippe Djian'ın romanından uyarladığı filminde yönetmen Jean-Jacques Beineix'nin esas ilgilendiği unsur erotizmden ziyade duygusallıktı. Zaten "Betty Blue" da bu yönüyle dönemin genç seyircilerinin büyük ilgisini çekmiş ve tüm dünyada uzun süre vizyonda kalarak, bolca tartışılmıştı. Hem ticari, hem de eleştirel anlamda büyük bir başarı yakalayan film, 1987 yılında En İyi Yabancı Dilde Film dalında Oscar ödülüne de aday gösterilmişti. Unutmadan eklemek gerek ki, filmin Gabriel Yared imzalı müzikleri de yıllarca kulaklardan silinmedi ve meşhur mavi afişi sayısız evin duvarını süsledi. Betty rolündeki Béatrice Dalle ise kendisini yıldız yapan bu roldeki etkileyiciliğini ne yazık bir daha yakalayamadı.

'KIRK YILLIK BEKÂR' ve 'KAZA KURŞUNU'nun yönetmeninden üçüncü film

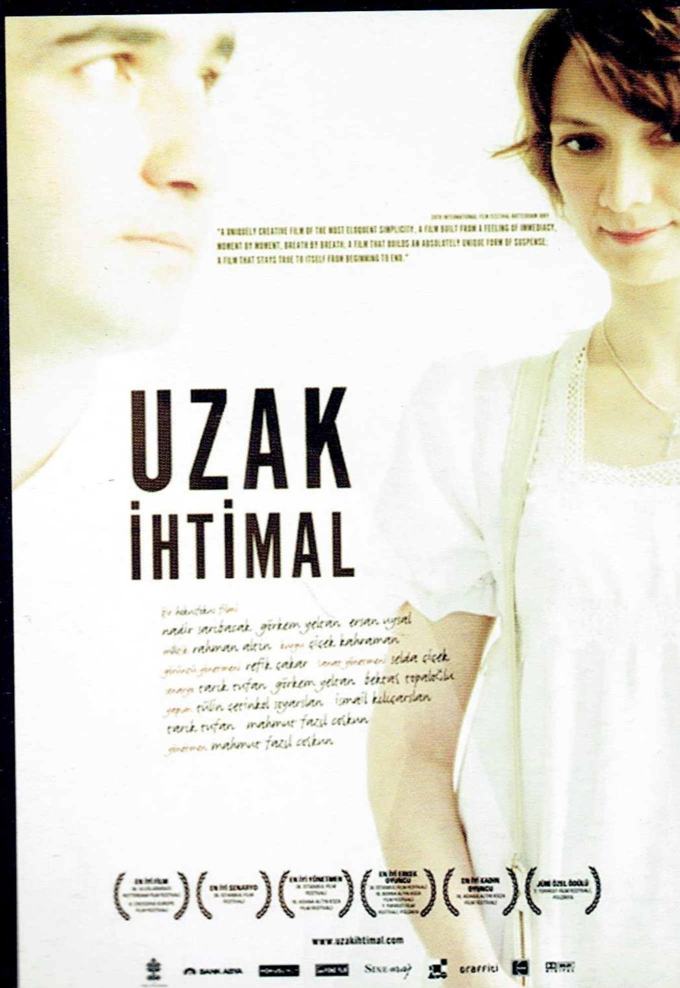
COLUMBIA PICTURES

YAKINDA SİNEMALARDA

A UNIVERSAL PICTURE

www.funnypeoplemovie.com

PERİŞAN FİLM ve BULUT FİLM sunar

"Bu çok etkileyici filmi izlemenizi rica ediyorum"
Nuri Bilge Ceylan

"Tam da şu sıralar seyretmemiz, seyrettirmemiz gereken bir film"
Yıldırım Türker, *Radikal*

"Sinemamıza taze bir kan"
Alin Taşçıyan, *Star*

YAPIM ve YÖNETİM ORHAN ESKİKÖY, ÖZGÜR DOĞAN

İKİ DİL BİR BAVUL

Türk öğretmenin Kürt köyündeki bir yılı

EMRE AYDIN, ZÜLKÜF YILDIRIM, ROJDA HUZ, VEHİP HUZ ve ZÜLKÜF HUZ
ORTAK YAPIMCILAR YAMAÇ OKUR, NADİR ÖPERLİ, PIETER VAN HUYSTEE
SENARYO & GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ ORHAN ESKİKÖY SES ÖZGÜR DOĞAN, ZEYNEL DOĞAN
KURGU ORHAN ESKİKÖY, THOMAS BALKENHOL YÖNETMEN YARDIMCISI ASLI SOYUMERT
YAPIM YARDIMCISI ROSAN BOERSMA SES TASARIMI MERT ÖZER
FİNAL MİX SERDAR ÖNGÖREN RENK DÜZELTME ESRA ÇORA
www.ikidilbirbavul.com

KARA BÜYÜ
DRAG ME TO HELL

Yönetmen: Sam Raimi. **Oyuncular:** Alison Lohman, Justin Long, Lorna Raver, Dileep Rao, David Paymer, Adriana Barraza, Chelcie Ross, Reggie Lee, Molly Cheek, Bojana Novakovic. **Senaryo:** Sam Raimi, Ivan Raimi. **Görüntü Yönetmeni:** Peter Deming. **Kurgu:** Bob Murawski. **Müzik:** Christopher Young. **Yapım Tasarımcısı:** Steve Saklad. **Yapımcı:** Sam Raimi, Grant Curtis, Robert G. Tapert. **Süre:** 99 dk. **Yapım:** ABD (2009). **İthalatçı:** Fida Film. **Dağıtımcı:** UIP.

Gösterim Tarihi: 9 Ekim 2009

Konu: Christine Brown (Alison Lohman), Los Angeles'taki bir bankada çalışmaktadır. Mesleğinde hırslı ve tutkuludur. Bir gün banka müşterilerinden Bayan Ganush (Lorna Raver) aldığı konut kredisinin vadesinin uzatılması talebinde bulunur. Christine, borcuna karşılık evden tahliye edilmesi için gerekli talimatı vererek Bayan Ganush'u zor durumda bırakır. İntikam hırsına kapılan yaşlı kadın, Christine'e çok güçlü bir büyü yapar. Artık Christine'in hayatı cehenneme dönüşmüştür. Christine'in normal hayatına dönmesi için büyüyü tersine çevirmesi gerekmektedir.

Yönetmen: Sam Raimi "The Evil Dead", "Crimewave", "Evil Dead II", "Darkman", "Army of Darkness", "The Quick and the Dead", "A Simple Plan", "For Love of the Game", "The Gift", "Spider-Man", "Spider-Man 2" ve "Spider-Man 3"ü yönetti.

Oyuncular: Alison Lohman "The Thirteenth Flor", "The Auteur Theory", "Delivering Milo", "Alex in Wonder", "White Boy", "White Oleander", "Matchstick Men", "Big Fish", "The Big White", "Where the Truth Lies", "Delirious", "Flicka", "Things We Lost in the Fire" ve "Beowulf"ta rol aldı.

sinema

MATRAK ADAMLAR
FUNNY PEOPLE

Yönetmen: Judd Apatow. **Oyuncular:** Adam Sandler, Seth Rogen, Leslie Mann, Eric Bana, Jonah Hill, Jason Schwartzman, Aubrey Plaza, Maude Apatow, Iris Apatow, RZA. **Senaryo:** Judd Apatow. **Görüntü Yönetmeni:** Janusz Kaminski. **Kurgu:** Craig Alpert, Brent White. **Müzik:** Michael Andrews, Jason Schwartzman. **Yapım Tasarımcısı:** Jefferson Sage. **Yapımcı:** Judd Apatow, Barry Mendel, Clayton Townsend. **Süre:** 146 dk. **Yapım:** ABD (2009). **Dağıtımcı:** UIP.

Gösterim Tarihi: 2 Ekim 2009

Konu: Lösemiye yakalandığını öğrenen başarılı komedyen George Simmons (Adam Sandler) kötü günler geçirmektedir. Bulabildiği tek teselli, gençlik günlerinde yaptığı stand-up şovların kayıtlarını izlemektir. Bunun etkisiyle yeniden sahneye çıkmaya karar verir. Sahneye çıktığı ilk gece, genç komedyen Ira (Seth Rogen) ile tanışır ve onunla birlikte çalışma kararı alır. George ve Ira'nın iş ortaklığı şeklinde başlayan ilişkileri sağlam bir dostluğa dönüşecektir.

Yönetmen: Judd Apatow "The 40 Year Old Virgin" ve "Knocked Up"ı yazıp yönetmişti.

Oyuncular: Adam Sandler "Going Overboard", "Shakes the Clown", "Coneheads", "Airheads", "Mixed Nuts", "Billy Madison", "Happy Gilmore", "Bulletproof", "The Wedding Singer", "The Waterboy", "Big Daddy", "Little Nicky", "The Animal", "Punch-Drunk Love", "Mr. Deeds", "Anger Management", "50 First Dates", "Spanglish", "The Longest Yard", "Click", "Reign Over Me", "I Now Pronounce You Chuck & Larry", "You Don't Mess with the Zohan" ve "Bedtime Stories"de rol aldı.

sinema

İKİ DİL BİR BAVUL

Yönetmen: Orhan Eskiköy, Özgür Doğan. **Oyuncular:** Emre Aydın, Zülküf Yıldırım, Rojda Huz, Vehip Huz, Zülküf Huz. **Senaryo:** Orhan Eskiköy. **Görüntü Yönetmeni:** Orhan Eskiköy. **Kurgu:** Orhan Eskiköy, Thomas Balkenhol. **Yapımcı:** Orhan Eskiköy, Özgür Doğan. **Süre:** 81 dk. **Yapım:** Perişan Film, Bulut Film - Türkiye (2008). **Dağıtımcı:** Tiglon Film.

Gösterim Tarihi: 23 Ekim 2009

Konu: Urfa'nın Siverek ilçesinin Demirci Köyü'ne atanan Emre Öğretmen, karşısında Türkçe'nin T'sini bilmeyen koca bir sınıf öğrenci bulur. Kürt çocuklar öğretmenin konuştuklarından bir şey anlamaz; Türk Emre de onlarınkinden... Körler sağırlar diyaloguna dönüşen bu süreçte öğretmen de öğrenciler de birbirlerinin dilini çözebilmek için büyük çaba sarfeder.

Yönetmen: "İki Dil Bir Bavul", daha önce beraber 4 belgesele imza atan Orhan Eskiköy ve Özgür Doğan'ın ilk uzun metrajı.

sinema

UZAK İHTİMAL

Yönetmen: Mahmut Fazıl Coşkun. **Oyuncular:** Nadir Sarıbacak, Görkem Yeltan, Ersan Uysal. **Senaryo:** Tarık Tufan, Görkem Yeltan, Bektaş Topaloğlu. **Görüntü Yönetmeni:** Refik Çakar. **Kurgu:** Çiçek Kahraman. **Müzik:** Rahman Altın. **Sanat Yönetmeni:** Selda Çiçek. **Yapımcı:** Tülin Çetinkol Soyarslan, İsmail Kılıçarslan, Tarık Tufan, Mahmut Fazıl Coşkun. **Süre:** 93 dk. **Yapım:** HokusFokus Film - Türkiye (2009). **Dağıtımcı:** Tiglon Film.

Gösterim Tarihi: 9 Ekim 2009

Konu: Müezzin Musa (Nadir Sarıbacak), Ankara-Beypazarı'ndan İstanbul-Galata'da bir camiye atanır ve lojman olarak kullanılan bir daireye yerleşir. Musa'nın bitişik komşusu Clara'dır (Görkem Yeltan). Yetim Clara, kendisini büyüten ve artık ölüm döşeğinde olan Rahibe Anna'ya bakmaktadır. Küçük karşılaşmalar Musa'nın yüreğine aşk ateşini düşürür. Ancak bir türlü Clara'ya açılamaz. Bu arada Clara'yı izleyen sadece Musa değildir. Yaşlı sahaf Yakup'un (Ersan Uysal) da Clara'ya söylemek istediği ama açıklayamadığı şeyler vardır.

Yönetmen: "Uzak İhtimal" Mahmut Fazıl Coşkun'un ilk sinema filmi.

Oyuncular: İstanbul ve Adana'da En İyi Erkek Oyuncu seçilen Nadir Sarıbacak "Hacivat Karagöz Neden Öldürüldü?"de küçük bir rol almıştı. "Uzak İhtimal", Sarıbacak'ın sinemadaki ilk başrol deneyimi..

sinema